

גַּ נְהַ נְחָמָּ נְחָמָּ מְאוּמָּן

סֵפֶר

קְנֵאת ה' צְבָאוֹת

מֵאֵת הָרַב הַצַּדִּיק

מִזְרְנוּ וְרַבֵּנוּ רַבֵּי נֶתָן זְכָר צַדִּיק לְבָרָכָה

מְחַבֵּר סֵפֶר לְקוּטֵי הַלְכוּת, וְלְקוּטֵי תְפִלוֹת, וְעוֹד

תְּלָמִיד מְבַהֵק שֶׁל

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ רַבֵּי נְחָמָּן זְצוּק "ל מְפָרְסֵלֵב

גַּ נְהַ נְחָמָּ נְחָמָּ מְאוּמָּן

www.nanach.com / www.nanach.net

www.na-nach.net

www.nanachnachmanachmanmeuman.com

עימוד : דוד בניהו

052-7692-148

יובא לאור על-ידי

מושרד פרסום נ נח נחמן נחמן מאומן

052-8887039 / 054-4900789

ספר

הנאת ה' צבאות

הנחקה מנוף הכחז אשר הגיע מארץ המערב
ע"י סדיר ע"י

אמר העלצ"ה ראה חכי כותן לפנכם צרכה
ומלות על כל אים וזים לקנות הספר הזאת
הלא מלעיר הוא וחמי נפסכם ותיכלל זכר

לפרט הנאת ה' צבאות תריב לפ"ק

ב"ש נדפוס ביאם

פ"ק 10 פ"ג

לעלוי נשמת הרה"ח

ישראל בער אודסר זצ"ל

תלמיד הרב ישראל קרדונר זצ"ל

תלמידו של הרב מנשה ברסלבר זצ"ל

תלמיד מוהרנ"ת זיע"א

תלמידו של רביה"ק מוהר"ן מברסלב

נַיְנַח נַחֲמֵנוּ נַחֲמֵנוּ נַחֲמֵנוּ זי"ע ועכי"א

ולעלוי נשמת

מאיר עקביא בן יעקב ימיני זצ"ל

עמרם יוסף ב"ר מנשה נחום הלוי חורביץ זצ"ל

אהרון בן יעקב פין זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

מבוא

רבינו הקדוש ז"ל קודם הסתלקותו היה מתאנח וצועק מאד בקולות משונות ואנחות וצעקות גדולות על האפיקורסות שעתיד להתפשט בעולם, כי זו הרעה הגדולה מכל הרעות והצרות שבעולם, אין רע מזה רחמנא לצלן. ואז היו אנשיו מתאנחים לפניו מאד כאומרים: מה נעשה ועל מי יעזוב אותנו. והשיב: "מה לכם לדאוג מאחר שאני הולך לפניכם"^א.

ב'עוקבא דמשיחא' - דורות אחרונים אלה, שבעוצם שפלותינו בסוף הגלות באנו כבר אל הקצה והסוף שמשם והלאה אין מתפשט קדושת ישראל, מקום שבו גבול ישראל כלה, בירידתנו ונפילתנו בעומק תכלית הירידה של דעות השטות של כפירות ואמונות כזביות, שעל הדור היתום הזה צעקו מרה כל התנאים והאמוראים, כמאמר חז"ל: 'דור שבן דוד בא, בית ועד יהיה לזנות וכו' ויראי חטא ימאסו' וכו', עד שאמרו: "ייתי ולא אחמיניה", ועל זה התנבאו כל נביאינו, בפרט דניאל שאמר: "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים וכו'", שכל כוונתם היה שבאחרית הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה, שיעמדו

א. אב"י הנחל מכתב א.

קנאת ה' צבאות

ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה, שהם האפיקורסים והמחקרים שבימינו שמתגברים ומתפשטים בחכמתם ודעתם הרעה, ומרבים ספרים רעים של הבל וכפירה המלאים קיא צואה יותר מבית הכסא, ואין סירחון וטינופת גרוע מהם בעולם. ומחנכים בני ובנות ישראל הקטנים בדרכי אומות העולם ומלבושיהם מנעוריהם, ומלמדים אותם חכמות חיצוניות ולשונות העכו"ם, ומטמאים הבל פיהם הקדוש של תינוקות של בית רבן, ועוקרים אותם בחייהם מקטנותם מהשם יתברך ומהתורה, והם בחינת מי המבול שמבלבלין מאד ומתגברים להחריב את העולם - לבטל ולהשכיח התורה והמצוות, בבחינת "והמים גברו מאד למעלה מכל ההרים הגבוהים", היינו שאין רואים שום צד הצלה ואין מקום לאחוז עצמו ולעמוד שם, כי לגודל התגברותם כמעט אפס תקווה חס ושלום.

והנה ברחמיו המרובים הקדים רפואה למכה, ובתוך עוצם חשכת אפלת התהום זכינו שבימינו נתגלה חידוש כזה, סוד כמוס ונסתר ונעלם כזה, עד שגם עולמות קדושים עליונים לא ידעו ממנו, הוא אור הצדיק האמת, רופא הנפשות, ההולך לפנינו ועומד ולוחם עמם לשבר ולבטל זוהמת חכמתם הנבוכות והמוטעות של חכמי הטבע, ועומד בין שמד לרצון, להעלות נפשות ישראל משאול תחתיות ומתחתיו, מבחינת שמד וכפירות - לרצון.

וכל עיקר הקיום והמעמד שלנו בעוצם התגברות החושך אשר בימינו אלה הוא רק על ידי הצדיק האמת, כי אין לך נבוך בעולם שלא יהיה ביכולתו לעקור מאיתו כל המבוכות ולהפכו ללב בשר.

ורבינו זצ"ל כל ימי חייו הקדושים היה מדבר בכל פעם מאמונה, וכפי המובן מדבריו שכל דיבוריו הן במילי דעלמא הן בדברי תורה, הכל כאשר לכל כדי להכניס אמונה בעולם שהוא יסוד כל התורה והמצוות כמו שכתוב "כל מצוותיך אמונה", כי העיקר הוא רק האמונה הפשוטה להאמין בה' ובמשה עבדו בפשיטות, שה' אחד ברא יש מאין המוחלט, ונתן לנו את תורתו ומצוותיו הקדושים למען נזכה ונחיה וכו', ואף על פי שיש בכל זה חקירות וקושיות איך שייך עבודה אליו יתברך וכו', על כל הקושיות אין שום תירוץ בעולם, רק עיקר התירוץ הוא שבאמת אין אנו יכולים להבין זאת רק שאנו צריכין לסמוך על האמונה לבד.

והזהיר מאד להתרחק מספרי המחקרים [ואפילו עם האנשים העוסקים בספרים הללו] אסור לדבר כי הם מספרים בעל פה מה שכתוב בהם], ואסר עלינו מאד מאד לבלי לעיין בהם ולהביט בהם כלל חס ושלום^ב,

ב. ובספר כוכבי אור אמת ואמונה אות א הערה א כתב בזה"ל: ואף שידעתי שיש שנעשה אצלם סם מות גם מאזהרה זאת בעצמה כי עי"ז מתגבר עליהם התאוה והחמדה לקריאתם, אך אין אנו מדברים לאנשים כאלה החפצים להרבות גבולם בתאוה וכבוד ומכנים זאת בשם המשכה אל האמת, רק כל דברינו אלה יסובכו

קנאת ה' צבאות

אפילו בספרי חקירות של גדולי ישראל, כי הוא איסור גדול מאד ללמוד אותם, כי לא באלה חלק יעקב, כי אין לנו שייכות בהם, כי אנו מאמינים בו יתברך באמונה לבד בלי שום חקירה, כי הוא יתברך ברא את העולם כולו ומקיים את עולמו בכל רגע ורגע, וברחמיו כי לא כלו עתיד לחדש את עולמו וכו'.

ודרך אלו הספרים להקשות קושיות גדולות ועמוקות בדרכי הנהגותיו יתברך, והתירוץ חלוש מאד, ומי שרוצה לחקור יותר ולהקשות על התירוץ יכול להקשות ולא יועיל לו התירוץ, על כן יכולים להיכשל על ידי התירוצים יותר ויותר, ובשיחות הר"ן סימן לב בזה"ל: צריך לחזק את עצמו באמונה ולבלי לכנוס בחקירות כלל, ולבלי לעיין כלל בספרים של מחקרים, רק להאמין בה' יתברך באמונה לבד בלי שום חקירות כלל, ואף על פי שנדמה לנו שההמון עם הם רחוקים מחקירות ואינם מחקרים כלל, אף על פי כן באמת כולם הם מעורבים בחקירות, כי כל אחד ואחד יש לו חקירות, ואפילו קטנים באים על מחשבתם חקירות ובלבולים, אבל באמת צריך כל אחד ואחד ליהזר מאד להרחיק החקירות מליבו ולהשליכם מליבו לגמרי, לבלי להיות חס ושלום שום חקרן כלל, רק להאמין בה' ובצדיקים אמתיים באמונה

רק לאנשים אשר גם מעצמם נתעוררים בטוב לבכם להמשך אל האמת האמתי, לזרזם ביותר לבל יכנסו עם פתוייהם בטוען ונטען. וכמו שאמרו רז"ל אין מזרזין אלא למזורזין.

לבד בלי שום חקירות כלל, כי כבר זכינו לקבל תורתנו הקדושה על ידי משה רבנו עליו השלום, וכבר היה לנו צדיקים רבים גדולים ונוראים בכל דור ודור, וראוי לנו לסמוך עליהם בלי שום חקירות, ולילך בעקבותם להאמין בה' יתברך בפשיטות, ולקיים תורתו ומצוותיו כאשר מסרו לנו אבותינו הקדושים, עכ"ל.

ועל כן רבינו ז"ל בגודל עמקות חכמתו העולה על הכל אינו מיישב שום קושיא מאלו הקושיות, רק בגודל חכמתו גילה לנו תורות עמוקות ורחבות, וגילה לנו בהם והסביר לנו על ידם שקושיות כאלו אי אפשר ליישב בשום אופן, רק לסמוך על אמונה, והכניס בנו דעת להבין שאי אפשר ליישב אלו הקושיות, כי הוא בגודל עוצם השגתו גילה לנו מאין ומהיכן נמשכים אלו הקושיות, שנמשכין ממקום גבוה כזה שאי אפשר ליישבן בזה העולם, בזה הגוף, בשום אופן, כמו בהתורה על פרקא רביעאה דספרא דצניעותא (בסימן כא) על מאמר חז"ל: "לעתיד לבוא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם", שגילה וביאר לנו שם דרך נפלא, והסביר לנו שם שקושיות כאלו שנבוכים בהם נמשכין משיכליים המקיפים שאי אפשר להשיגם בזה העולם בשום אופן, ואמר שם תורה נפלאה על זה בהתגלות נפלא. וכן בהתורה "בא אל פרעה" (בסימן סד), שגילה שם שקושיות כאלו נמשכין מסוד הצמצום של החלל הפנוי וכו', שאי אפשר להשיג זאת כי אם לעתיד

קנאת ה' צבאות

לבוא. וכן בהתורה "כי מרחמם ינהגם" (ח"ב סימן ז) ביאר שם שיש קושיות שהם נמשכין ממקיפים שהם למעלה מהזמן, שאין הזמן מספיק לבאר הקושיות והתירוצים שיש שם וכו'. עיין שם בכל אלו המקומות ובשאר מקומות כאלה בספרי רבינו ז"ל, ואם בעל שכל אמת אתה, תראה ותבין ותשכיל מן מוצא דבר מה מאד עמקו מחשבותיו והשגותיו האמיתיות, שהוא השיג האמת - שאי אפשר ליישב אלו הקושיות כלל, רק בחכמתו העמוקה והשגתו העצומה גילה לנו בדרך שכל נפלא ונורא מאד שאי אפשר לנו ליישב כלל, לבל נהרוס לעלות את ה' לרצות לחקור בזה חס ושלום, כי אי אפשר ליישבם כלל, רק לסמוך על אמונה לבד שהוא יסוד הכל. אבל כל מי שרוצה ליישב איזה קושיא מאלו הקושיות של המחקרים, אפילו כשרוצה ליישבם על פי דרכי הקבלה, אינו עולה בידו שום תירוץ כלל, ואזי יכול לגרום מכשול יותר חס ושלום להמעייין, שירצה שיתיישב אצלו הדבר. ובאמת עדיין אינו מיושב כלל, ובקל יכולין לסתור התירוץ - והדרא קושיא לדוכתיה ביתר עוז, על כן אין צריכין ליישב קושיות כאלו, כי גבהו מדעתינו כנ"ל, וכמו שכתוב: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם"¹.

ג. הלכות ברכת השחר ג אות לו.

קנאת ה' צבאות

יא

על כן בסייעתא דשמיא נתעוררנו להדפיס ספר זה מחדש מנוקד בתוספת הערות משאר ספרי רבנו הקדוש וכו' למען יהיה למשיב נפש, לחזק לב החפצים באמת בה' ובתורתו הקדושה. והשם יתברך יגלה האמת במהרה, אמן כן יהי רצון.

נ.ב. וזאת למודעי שלא ידוע בברור מיהו מחבר הספר, בדפוס ראשון הודפס בעילום שם, ומדפוס שני [שהודפס ע"י ר' שלמה קאוולער] והלאה הודפס בשם רבי נתן, והדבר מונח בספק גדול. עיין בספר נווה צדיקים ערך 'קנאת ה' צבאות'.

להצלחה וישועה של:
דוד בן מרים, ניצן בן נעמי ע"ה,
הם וכל התלויים בהם

לרפואת
משה בן רבקה
מרסל משה בן עזיזה
שי בן דניס
סנדרין בת אסתר
פנחס בן רחל
נחמה ענבל בת זהבה
מרים בת טייטה

לע"נ גבריאל בן יוסף ז"ל
לע"נ אליהו בן פרץ ז"ל
לע"נ יוסף בן משה ז"ל
לע"נ פרחת בת יוסף ז"ל
לע"נ אברהם בן שמחה ז"ל
לע"נ בכור בן שמעון ז"ל
לע"נ רחל בת פנחס ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

הַקְדַּמַת הַמִּבְיָא לְבֵית הַדְּפוּס*

אָמַר הַמִּבְיָא סֵפֶר זֶה לְדְפוּס: יַעַן שָׂרָאָה רָאִיתִי גְדֹל
הַשְּׁעֵרוּרִיָּה הַנַּעֲשָׂה בְּעוֹלָם בְּעֵתִים הַלְלוּ בְּעוֹנֵתֵינוּ
הַרְבִּים, אֲשֶׁר הַדּוֹר פְּרוּץ מְרֵבָה עַל הָעוֹמֵד בְּעֵינָיו חֲנוּךְ
יְלָדֵי וּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ ז"ל אָמְרוּ (שַׁבַּת קִיט'): "אִין
מִבְּטָלִין תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן אֶפְרָיִם לְבִנְיָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ",
וְעַתָּה בְּעוֹנֵתֵינוּ הַרְבִּים רַבָּם כָּכֵלָם מִתְחַנְּכִים בְּבֵתִי סֵפֶר
(קְרִי: ש'ב'ר) שֶׁל הַכּוֹפְרִים וְהַצְּבוּעִים לְמִינֵיהֶם, אֲשֶׁר מְחַנְּכִים
אוֹתָם בְּלִמּוּד לְשׁוֹנוֹת וְדַעוֹת זְרוֹת וְדַעוֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן - זֶה
כָּכֵלֹ וְזֶה בְּמִחְצִיתוֹ, וְיָמָּה לִי קִטְלוּ כִּלְאָ וְיָמָּה לִי קִטְלוּ פִלְגָּא?
הַצֵּד הַשְּׂוֵה שֶׁבָּהֶם שְׂכֻנָּתָם לְהִרְעֵ וְדַרְבָּם לְהִזִּיק רַחֲמָנָא
לְצֻלָּן פִּידוּעַ, וְדִי לְמִבְיָא, וְאֲשֶׁר הוּא הַמְּשַׁכֵּת וְשֶׁרֵשׁ פָּרָה
רֵאשׁ וְלַעֲנָה מִחֲנוּךְ הַכּוֹפְרִים הַמַּס'כִּילִים יִמַּח שְׁמֵם וְזַכָּרָם,
שְׂמִסְפַּחַת נִגַּע צָרַעַת הַזֹּאת פָּרְחָה וְעִשְׂתָּה שְׂמוֹת בְּדוֹרוֹ
שֶׁל מוֹהֲרַנ"ת זצ"ל, שְׁעַל זֶה כָּתַב סֵפֶר זֶה.

וְעוֹד רָאִיתִי הַנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ - הֶבֶל וְחֹלֵי רַע הוּא,
אֲשֶׁר נִפְרָץ הַגֶּרֶר - גְּדָרָן שֶׁל רֵאשׁוֹנִים כְּמִלְאָכִים,

*. א. דפוס שני שהדפיס ר' שלמה קאוולער.

קנאת ה' צבאות

וּנְפַל הַחוּמָה אֲשֶׁר נִבְנְהָ עֲלֶיהָ טִירַת כָּסֶף, כִּי עָבְרוּ וְשָׁנוּ וְנַעֲשֶׂה כְהִתַּר קְרִיאַת עֲתוּנִים לְמִינֵיהֶם, שְׁחוּץ מִמָּה שֶׁהֵם מְלֵאִים נְבוּל פֶּה וְלִצְנוּת וְכַדוּמָה רַחֲמָנָא לְצֻלָּן, עוֹד גַּם הֵם מְלֵאִים כְּפִירָה וּמִינֹת רַחֲמָנָא לְצֻלָּן - בְּיָדוּעַ לְמִכְנִינִים לְשׁוֹן חֲלַקְלָקוֹת, וְנִכְנָסִים בְּגֵרָר שֶׁל סְפָרִים חִיצוֹנִים, וְהַעוֹסְקִים בָּהֶם עוֹסְקִים בְּחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ ז"ל הִחְלִיטוּ עֲלֵיהֶם בְּגִמְרָא סְנֵהֲדָרִין (דף ז. ע.) שְׂאִין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, רַחֲמָנָא לְצֻלָּן. עַל פֶּן אֲמַרְתִּי עַת לַעֲשׂוֹת לַה' לְחֹזֵר וְלַהֲדָפִים סֵפֶר זֶה - שְׂכַבְרָ לֹא הָיָה בְּנִמְצָא, לְחֻלְקָם בְּיַעֲקֹב וְלַהֲפִיצֵם בְּיִשְׂרָאֵל, אוֹלֵי יִגִּיעוּ דְבָרָיו לְאֶזֶן שְׁמַעַת וַיִּצִיל נַפְשׁוֹ מִנִּי שְׁחַת.

וְזֹאת לָהּוּי יָדוּעַ, שֶׁהֲרִשְׁעִים הַמַּס'כִּילִים בְּשַׁעֲתוֹ שֶׁל הַמְּחַבֵּר זצ"ל הִלְכוּ בְּתַקְרָף הַמַּלְכוּת - בְּאֲשֶׁר הוּכָא בְּסֵפֶר זֶה עֲצֻמוֹ סְעִיף ל"א, וּמִסְתַּבֵּר שְׁמַחֲמַת אֵימַת הַמַּלְכוּת הַצָּרֶף הַמְּחַבֵּר לְהַסְתִּיר וְלַהֲעֵלִים שְׁמוֹ בְּסֵפֶר זֶה, וְעַל פֶּן בְּדַפּוּס הָרֵאשׁוֹן לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמְּחַבֵּר, וְגַם בְּפָנִים הַסֵּפֶר הַסְתִּיר עֲצֻמוֹ בְּאֶפֶן שְׁלֹא יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּם שֶׁל הַטּוֹרְפִים וְהַדוֹרְסִים הֵהֵם מִפִּי מִי יִצְאוּ דְבָרִים אֵלָיו, בְּיָדוּעַ לְבִקְיָאִים בְּעֵצִים תִּקְפָּם שֶׁהָיָה לָהֶם אֵז, וְדִי לְמִכִּין.

הַקְדָּמַת הַסֵּפֶר מִדְּפוּס הָרִאשׁוֹן

אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי אָדָם^ב. בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת
 אֶקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים^ג. הַקְּבֹצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב^ד.
 הָאֶסְפוּ אֵלַינִי כָּל הָעֵדְרִים, מִמִּזְרַח וּמִמְעַרְב מִצְפוֹן וּמִיָּם. כָּל
 מִשְׁפָּנוֹת יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּאֶרְצוֹת גְּלוּתָם מְפֹזְרִים. שִׁמְעוּ וּתְחִי
 נַפְשְׁכֶם^ה. וּמָהְרוּ לְמַלֵּט נַפְשְׁכֶם וּנְפִשׁוֹת בְּנֵיכֶם וְדוֹרוֹתֵיכֶם
 אַחֲרֵיכֶם, זְקֵנִים וְנוֹעָרִים. הַחֲלִצוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמְדוּ
 רַגְלֵיהֶם עַל הַר סִינַי - לְהַצִּיל נַפְשׁוֹת הַנְּשֹׂאָרִים, מִמִּים
 הַיְדוּוֹנִים, מִיָּם הָעֵכוּרִים, מִיָּם הַסְּרוּחִים, מִיָּם הַמָּרִים.
 הַבָּאִים מִבְּאֵר שַׁחַת - בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵי נְשֹׁבְרִים^ו. הַתְּאֹזְרוּ
 וְתַהְיוּ לְאֲנָשֵׁי חוֹל - אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעֲזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר
 חֲזֹק^ז, בְּעֹז אֵל עֲלִיּוֹן הַמַּאִיר לְאֶרֶץ וּלְעֵדְרִים. מֹשֶׁה אָמַת
 וְתוֹרְתוֹ אָמַת, וַיְהוֹשֵׁעַ מִשְׁרְתוֹ וְכָל הַזְּקֵנִים וְהַנְּבִיאִים וְאֲנָשֵׁי
 כְּנָסֶת הַגְּדוּלָה וְתַנְאִים וְאַמּוֹרָאִים. אֲנָשֵׁי ה' הַצְּדִיקִים,

ב. מלשון הכתוב במשלי ח, ד.

ג. מלשון הכתוב שם א, כא.

ד. מלשון הכתוב בבראשית מט, ב.

ה. מלשון הכתוב בישעיהו נה, ג.

ו. מלשון הכתוב בירמיהו ב, יג.

ז. מלשון הכתוב בישעיהו מא, ו.

קנאת ה' צבאות

וְהִתְמַיִּימִים, וְהַיִּשְׂרָאֵלִים, אֲשֶׁר מִפִּיהֶם אָנוּ חַיִּים. כְּפִי אֲשֶׁר
בְּסֵדֶר הַקְּבֵלָה הֵם נֹאמְרִים. כֹּלֵם יַעֲמְדוּ בְּעִזְרַתְנוּ לְעַקֵּר
וּלְכַבֵּל כָּל הַדְּעוֹת הָרְעוֹת וְהַמְרוֹת - כְּזָבִים וְשֹׁקְרִים. אֲשֶׁר
חָפּוּ עַל ה' וְתוֹרַתוֹ דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן, דְּבָרִים שְׂלֵא נִתְּנוּ
לְהִשְׁמַע, דְּבָרִים זָרִים.

תִּנּוֹן וְרַחוּם וְצַדִּיק יִגַּן עָלֵינוּ וַיִּזְרַח אֹר הָאֱמֶת לַיִּשְׂרָאֵל. עַדִּי
יִשְׁמַע בְּצִיּוֹן קוֹל מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר מַה נָּאוּ עַל הַהָרִים.^ח
בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

ח. מלשון הכתוב בישיעיהו נב, ז.

קְנֵאת ה' צְבָאוֹת

א קוֹל שׁוֹעֵת בַּת עַמִּי מִמְרַחְקִים^ט, קוֹל נְהִי מִצִּיּוֹן, צִירִים
 אֲחֻזּוֹנוּ, פְּלָצוֹת בַּעֲתָתָנוּ, שְׁמַעְנוּ וְתַרְגְּמוּ בְּמַגְנוּ, לְקוֹל
 צִלְלוֹ שְׁפָתֵינוּ, כִּי בָאוּ זָרִים אֶל מִקְדָּשׁ ה' לְחַבֵּל חֵם וְשָׁלוֹם
 בְּרַם ה' צְבָאוֹת, עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיַעֲצוּ עַל צְפוֹנֶיךָ^י,
 כְּאִשֶּׁר נִפְרַח מִחֲשַׁבְתָּם הֲרָעָה מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂיהֶם הֲרָעִים
 הַמְּפָרְסָמִים וּמִתּוֹךְ מִכְתָּבֵיהֶם הֲרָעִים אֲשֶׁר הֵם שׁוֹלְחִים עַל
 פְּנֵי חוּצוֹת וּמְדַפְּסִים אוֹתָם לְחַלֵּל גְּאוֹן יַעֲקֹב חֵם וְשָׁלוֹם
 וּלְהַפְּרֵ בְרִית הַתּוֹרָה חֲלִילָה, לֹא תֵהָא כֹּזֵאת בְּיִשְׂרָאֵל,
 יֵאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף בְּיוֹצֵא בָהֶם וְדָבָר אֶחָד וּמִנְהַג אֶחָד מִדְּבָרֵי
 תּוֹרָה וּמִיִּשְׂרָאֵל אֵל יִתְבַּטֵּל:

ב וְעַתָּה, בָּאתִי לִפְנֵיכֶם אֲחֵי וְרַעִי, מוֹרֵי וְרַבּוֹתַי, אֲנֹכִי הָעֲנִי
 וְהָאֲבִיוֹן, אֲסַקְפָה הַנְּדָרְסָת וְהַנְּרַפְסָת, לְהַצִּיעַ
 דְּבָרֵי אֱמֶת לִפְנֵיכֶם בְּשַׁבְּטֵי יִשְׂרָאֵל. אוֹדִיעַ נֶאֱמָנָה אֵת אֲשֶׁר
 הֵבִיאֵנִי לְחֵבֶר קוֹנְטֵרַס הַזֶּה לְשַׁלְּחוֹ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, כִּי

ט. ע"פ לשון הכתוב בירמיהו ח, יט.

י. ע"פ לשון הכתוב שם ט, יח.

יא. לשון הכתוב בתהלים פג, ד.

קנאת ה' צבאות

הַצִּיקְתָּנִי רוּחִי וְעָצַר בְּמַלְיָן לֹא אוֹכֵל, אִמְרַתִּי אֲשִׁיחָה וַיְרוּחַ
 לִי וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה, אֵל נָא אֲשֵׁא פָנַי אִישׁ
 וְאֵל אָדָם לֹא אֶכְנֶה^י, כִּי אִשׁ תּוֹקֵד בְּלִבִּי, חֵם לִבִּי בְּקַרְבִּי
 בַּהֲגִיגִי תִכְעַר אִשׁ דִּבְרַתִּי בַלְשׁוֹנִי^ז:

ג וְזֶה לִי כַּמָּה שָׁנִים - בְּעוֹדֵי בִימֵי נְעוּרַיִם, שָׁמַעְתִּי שְׁמוּעָה
 לֹא טוֹבָה: אָבוֹתַי וְרַבּוֹתַי הַגְּאוּנִים הַצִּדִּיקִים
 הַמְּפָרְסָמִים סָפְרוּ לִי, אֲשֶׁר צִין הַמַּטָּה פָּרַח הַזְּדוֹן^ח בְּמַדִּינַת
 אֲשָׁכְנֹו וּפְרִיִּסִין וְהַסְמוּכִים, שָׁקְמוּ אֲנָשֵׁי רָשָׁע בְּנֵי בְלִיעֵל
 חֲכָמִים הִמָּה לְהַרְעֵ וּלְהִיטִיב לֹא יָדְעוּ^ט, וְנִתְקַשְּׁרוּ בְּקִשְׁר
 שֶׁל רָשָׁעִים^י בְּעִיר מְלָכוֹת הַפְּרִיִּסִין שָׁמָּה בְּעַרְלִין; וְאִם כִּי
 רַב הַמְּקוֹם בִּינִיחָם לְבִינָנוּ אֲנָשֵׁי הַמַּעְרָב, אִךְ הַבְּאִישׁוּ רִיחָם
 כָּל כֶּף עַד אֲשֶׁר עָלְתָה צַחְנָתָם וְעָלָה בְּאִשָּׁם לְמַרְחֹק, עַד
 אֲשֶׁר הִגִּיעַ לְאֹזְנֵינוּ, אוֹי לְאֹזְנִים שְׁכָךְ שׁוֹמְעוֹת אוֹי לְהַדוֹר
 שֶׁעָלְתָה בִּימְיוֹ כֶּף - שֶׁהַכַּת הָרָעָה הַזֹּאת פָּרְקוּ מֵעֲלֵיהֶם עַל
 הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְלֹא דִי לָהֶם בְּזָה כִּי אִם חָטְאוּ וְהַחֲטִיאוּ
 אֶת הָרַבִּים וְרָצוּ חֵם וְשָׁלוֹם לְהַטְעוֹת אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל.

יב. מלשון הכתוב באיוב לב, כא.

יג. מלשון הכתוב בתהלים ט, ד.

יד. מלשון הכתוב ביחזקאל ז, י.

טו. מלשון הכתוב בירמיהו ד, כב.

טז. מלשון הגמרא בסנהדרין כו ע"א.

וּבְרֵאשִׁים הָיְהָ רֵאשִׁי הַתְּנִין הַדּוֹכְרִי חֲלֻקְלֻקוֹת, שְׁמֵם יְהִיָּה
נִמְחַ וְנִעְקָר מִן הָעוֹלָם, מוֹד"ע וְנַה"ו, וְנִמְסַפֵּל
אֵלֵיהֶם אֵיִצִיק מִסְטִינָאב וּמְעַנְדִיל מוֹ"ק, הִמָּה הָיוּ בְּמִרְדֵי
אוֹרִי, וְהַתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת בֵּית חֲנוּךְ נְעָרִים לְחַנְכֵם בְּכַפִּירוֹת

יז. ראשי תיבות שמותם של משה דעסו / מנדלסון (שכונה על ידי המשכילים בשם 'רמבמין') ונפתלי הירץ ויזל ימח שמם וזכרם, מראשי המשכילים הארורים.

יח. מלשון הכתוב באיוב כד, יג.

יט. ובליקוטי הלכות פסח הלכה ז' אות ו' כתב בזה"ל: ועל כן ראוי לנו לבכות ולצוקן יום ולילה, נבטוש רישא בכותלא דביתא, בת עמי חגרי שק התפלשי באפר, אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים, על גודל השבר והצרה הגדולה הנשמעת בעולם, אשר עדיין לא היתה כזאת, אשר נתחברו בכמה מקומות כמה כיתות רשעים גמורים מפורסמים, ועשו לעצמן חברת חינוך נערים - ללמד בני ישראל הקטנים חכמות חיצוניות ולשונות העובדי כוכבים; והם מטמאים הבל פיהם הקדוש, ועוקרים אותם בחייהם מקטנות מה' יתברך ומן התורה, כי מרגילים אותם בדרכי העובדי כוכבים ובמלבושיהם מנעוריהם, והם צודים נפשות יקרות לפורחות לגיהנם, או לנו כי שדדנו, או לנו על שברנו, או ואבוי; ואם אמרתי אספרה כמו אפס קצה מעוצם הצרה הזאת יכלו המון יריעות, כי אין רעה גדולה מזו, כאשר נראה בחוש שכל אלו הנערים שנתגדלו על פי הדרכים הרעים האלו הם אפיקורסים מפורסמים, והם גרועים ממשומדים, ומחללים שבת בפרהסיא, ומתלוצצים מכל התורה כולה, וביותר מתורה שבעל פה מדברי התלמוד ואגדות רבותינו ז"ל, עד שאסור לחזור ולהעלות על הכתב ומכל שכן בעל פה, דבריהם הרעים והמרים, אשר הן הן האפיקורסים הגמורים שהזכירו רבותינו ז"ל, כי רבותינו ז"ל אמרו שאפילו הכופר בדבר אחד מדברי חכמינו ז"ל נקרא אפיקורוס, מכל שכן שהם כופרים ברוב דברי רבותינו ז"ל ובכל התורה כולה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, מהו שילמוד אדם את בנו חכמה יונית? והשיבו, ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה, וכמבאר באלשיך ובשל"ה ובשאר ספרים גודל האיסור ללמוד חכמות חיצוניות ולשונות, רחמנא לצלן, מלבד מה שמבטלין הבל פה הקדוש של תינוקות של בית רבן שיעסקו בדברים חיצוניים שאסור לעסוק בהם. ואי אפשר להתוכח ולטעון עמהם על דרכיהם, כי מהפכים דברי אלקים חיים ומוצאין להם סברות הפוכות של שטות והבל, שצריכין חס ושלום להרגיל את התינוק בדרכים נבוכים הרעים הללו, בדרכים רעים אשר לא נשמעו מעולם. וכל דרכם והנהגותם הוא רק להמשיך את התינוק בדרכי העובדי כוכבים מנעוריו,

קנאת ה' צבאות

אשר התורה הקדושה הזהירנו להתרחק מהם ומדרכיהם, כמו שכתוב 'ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם', וכמו שכתוב 'ובחוקותיהם לא תלכו', וכמבאר בשלחן ערוך יורה דעה סימן קעח שצריך להיות מובדל מהם במלבושיו ובמעשיו וכו'; ואין צורך להאריך ולבאר עוצם הצרה הגדולה הזאת אשר כמוהו לא נהיתה, אשר על זה התנבאו כל נביאינו שיהיה בסוף הימים צרה אשר כמוהו לא נהיתה, כמו שכתוב 'והיתה עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסיף וכו''. אשרי מי שזוכה בימים האלה להתרחק את עצמו ואת בניו מהם, ואם אין בידינו למונעם בעוונותינו הרבים, על כל פנים החיוב על כל אחד מאנשי ישראל הכשרים להזהיר את בניו ואת בניו לדורות שיתרחקו בכל מיני התרחקות מדרכים אלו, ושלא ליתן את בניו לחדר שלומדים בו אחד מהבנים אלו ההולכים בדרכים אלו הרעים הנ"ל, אף על פי שאצל זה המלמד אין עוסקים בלימוד הרע הזה - רק לומדים אצלו תורה הקדושה גמרא ופוסקים, רק שקצת תלמידים לומדים במקום אחר אלו הענינים, אף על פי כן אסור להתחבר עמהם כלל, שלא ימשיכו את בניו חס ושלום לדרכם הרעה ולסברותיהם המרות, שלא יכניסו בו חס ושלום איזה תאוה ללמוד ספריהם הרעים רחמנא לצלן, וה' יתברך ירחם על כלליות ישראל וימחר גאולתנו ויביא לנו את משיח צדקינו במהרה בימינו. אז יגלה האמת, כמו שכתוב 'אמת מארץ תצמח וכו''. עכ"ל.

ועוד כתב בהלכות גביית חוב מהיתומים הלכה ג' אות ה' בזה"ל: וזה בחינת כל הגליות שישאר הולכין בגולה והם נעים ונדים כצפור נודדת מן קינה, וכמו שהם נעים ונדים, כמו כן, כביכול קדושת כבודו יתברך נע ונד, כמו שכתוב 'כצפור נודדת מן קינה', שהם כנסת ישראל, 'כן איש נודד ממקומו'. שאז צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר כבודו, ולשאול ולדרוש בכל עת איה מקום כבודו, ואז, אם תדרשנו, ימצא לך בודאי, כמו שכתוב 'והפיץ ה' אתכם בעמים וכו', וביקשתם משם את ה' אלקיך, ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך', 'בצר לך ומצאוך וכו'. כי בעוונותינו הרבים, בעת הגלות, ובפרט עכשיו בסוף הגלות בעוקבא דמשיחא אשר עכשיו ההסתרה מתגברת מאד מאד באלפים ורבבות הסתרות שבתוך הסתרה, אשר כל נביאנו מימות משה וכל האבות כולם הסתכלו והתנבאו על הדורות האלו - על עוצם הצרות אשר יקרה לנו באחרית הימים חס ושלום, ועיקר של כל הצרות הוא צרות הנפש אשר נתרחקנו עכשיו מה' יתברך מאד מאד אשר לא היתה כזאת מימי קדם, כי באמת צרות בגשמיות, אף על פי שבדואי עוברים עכשיו על ישראל צרות רבות מאד ומסים וארנוניות רבים, אף על פי כן צרות בגשמיות כבר סבלו ישראל בדורות הקדמונים צרות רבות יותר ויותר כמה פעמים, כי היה כמה גרושין ושמידות והריגות ובריחות וכיוצא בזה הרבה הרבה, רחמנא לצלן מעתה, אבל העיקר שהתנבאו כל הנביאים על ימים האלה - על חבלו של משיח, אשר כמה תנאים אמרו 'ייתי ולא אחמינא' וכיוצא בדברים

האלה שהפליגו רבותינו ז"ל בעוצם הצרות של אחרית הימים, העיקר הוא צרות הנפש וגודל הסתרת כבודו יתברך - שלא היתה כזאת בדורות הראשונים, כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב, וכל הצדיקים האמתיים נסתלקו בעוונותינו הרבים, והשקר הולך ומתגבר, והאמת נעדרת ונעשה עדרים עדרים של אמת, כי בעוונותינו הרבים נתרבה האמת מאד מאד, כי כל אחד אומר שאצלו האמת, אף על פי שיודע בעצמו נגעי לבבו וכל מה שחטא ופגם, אף על פי כן הוא מתפאר בגדולות שהוא השיג דרך אמת ויודע חכמות חדשות בעבודת ה', ומטעה ומעקם ומבלבל כמה וכמה אנשים מדרכי ה' האמתיים - מדרך הישן אשר דרכו בו אבותינו מעולם בלי שום חכמות והמצאות כלל; כאלה וכאלה רבות אשר עצמו מספר בכמה וכמה מיני אפנים אשר התגבר השקר על האמת בעוונותינו הרבים, ונתקיים 'ותשלך אמת ארצה', ובפרט הצרה הגדולה מכל הצרות, אשר התגברה עכשיו חכמת הפילוסופיא חכמות חיצוניות, והתחילו ללמד נערי בני ישראל חכמות ולשונות העכו"ם, אשר הלואי היו קוברים אותם בחייהם בוודאי היה טוב להם יותר ויותר, כי הם הורגים אותם ואת עצמם בידים, ועוקרים את עצמן ואת בניהם משני עולמות, ומעבירים את בניהם למולך ועבודה זרה ולמקום הטינופת, ושוחטים ילדיהם בשטט בנפש בודון ובמעל, וצודים נפשות רבות שפורחות לגיהנם עדי אובד על ידי זה, כי אין רעה וצרה גדולה מזו; ואם היה לנו לב כשר לה' יתברך כמו אנשים כשרים של דורות הקודמים, היה ראוי לנו ליפול על פנינו ארצה ולהכות ראשינו בכותל יומם ולילה על כל הצרות האלה - אשר לא היה כזאת מימות עולם, מה נאמר, מה נדבר, אוי לעינינו שכך רואות, אוי לאזנינו שכך שומעות; ולא זו אף זו, כי אם עוד העזו פניהם ויאמרו לנו בפה מלא כי הם עושים טובות לבני ישראל ורוצים לחנכם בדרך הישר, אוי ואבוי, אוי ואבוי על ראשם, אוי לנפשם כי גמלו להם רעה, כי הם ממירין ומעבירין על דת בניהם בידם, כאשר רואין בחוש, שכל מי שנכנס בדרכיהם ולומד לשונותיהם וחכמותיהם הוא פורק עול לגמרי ומתלוצץ מכל התורה כולה, והם אפיקורסים גמורים, מלבד מה שמבטלין בני ישראל מלימוד התורה הקדושה ומחטיאין הבל פיהם הקדוש של תינוקות של בית רבן, ועדיין הם רוצים להטעות חס ושלום כאילו עושין טובות, יהי כן ה' עמהם ויעשה להם ה' יתברך טובות כאלה כאשר הם עושין לנערי ישראל; ובעוונותינו הרבים כבר נשקעו כל כך בטעותם על ידי רשעותם הגדול אשר הביאו נפשם מקודם בעברות גדולות, כי נאפו והרבו ממזרים בישראל, עד אשר אי אפשר להשיבם עוד מדרכם הרעה, כי עליהם נאמר 'כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים'. ועל צרות הנפש כאלו וכאלו אשר נתרבו עכשו בדורות הללו בעוונותינו הרבים, עליהם התנבאו כל נביאינו וחכמינו מקודם על דורות הללו, כמו שאמר דניאל 'ותלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו והמשכלים יבינו', וכתוב זמן המשכילים יכשלו לצרף בהם ולברר וללבן עד עת קץ, כי עוד למועד. אשרי

קנאת ה' צבאות

גְּמוּרוֹת מְנַעֲוִירֵיהֶם, לְבַמְלֶם מִיַּיְנָה שֶׁל תּוֹרָה - מֵעַקֵּר הַלְמוּד
 שֶׁהוּא גְמָרָא וּפּוֹסְקִים, וְתִלְמוּד 'בְּבִלִי' - הַבְּלוּל מִכָּל מִמְקָרָא
 מִשְׁנָה וּגְמָרָא (סנהדרין כד.) כְּמִבְאָר בְּסִפְרֵי הַפּוֹסְקִים^כ, רַק
 לְלַמְּדֵם לְשׁוֹנוֹת הָעַמִּים וּלְשׁוֹן עֵבֶר וּלְהַרְבּוֹת בְּחֻכְמַת
 הַדְּקוּדָק. וְגַם זֶה הָיָה רַק לְפָנִים, וְעַקֵּר כְּוִנָּתָם נֹדַע לְכָל
 יוֹדְעֵם וּמְפִירֵם שֶׁהָיָה רַק לְהַמְשִׁיכֵם לְדַרְכֵי הַמַּחְקָרִים
 הַכּוֹפְרִים בְּתוֹרַת מֹשֶׁה, וְהָעַקֵּר בְּתוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פָּה.

מי שיזכה בדורות האלה להתחזק עצמו בה' יתברך ולילך בדרך הישר והאמת בתמימות ובדרך הישן אשר דרכו בו אבותינו מעולם, ויחנך את בניו בתורת ה' בלימוד גמרא ופוסקים ומעט מקרא כמו שנהגו בו אבותינו מעולם, ואזי זה וזה יתקיים בידו; ולא כמו האפיקורסים שעושין עיקר מלימוד המקרא וחכמת הדקדוק ומבטלים עיקר הלימוד שהוא גמרא ופוסקים; ורבותינו ז"ל אמרו 'מנעו בניכם מן ההגיון', ואמרו שתלמוד בבלי בלול מהכל - מקרא ומשנה וגמרא; ובפרט שבאמת עיקר כוונות האפיקורסים הוא רק להתלבש עצמו באיזה אמת, כי כל שקר שאין בו אמת בתחילתו אינו מתקיים וכו', על כן מטעין את בני ישראל ואומרים שהם עושין לנו טובה שמלמדין בני ישראל מקרא - ולעת עתה מבטלין אותן מעיקר הלימוד מגמרא ופוסקים, ואחר כך מבטלין אותן לגמרי ולומדים אותם הבל מעשה תעתועים שהם חכמות ולשונות - שידע היכן כוש עומד במפת העולם; אוי להם, אוי לנפשם שהם אומרים שדין הקדוש של המחליף פרה בחמור אין צריך הנער לידע, ושטות הוזה כמה זנבות יש להתולעים המשונים הנמצאים בארצות הרחוקים זה צריך הנער לידע, כי הם מדפיסים זאת בלוחות שלהם שחיברו בבית חינוך שלהם, 'הפככם ראו כי ה' מסך בקרבם רוח תעתועים'. ה' ברחמיו המרבים ירחם עלינו ועל זרענו ועל פלטת עמו ישראל ויציל אותנו ואת זרענו מהם ומהמונם.

כ. עיין בשולחן ערוך יורה דעה סימן רמו סעיף ד' בהג"ה, ושם סימן רמה בש"ך ס"ק ה, ועוד.

וּמֵאֵז הַתְּחִילוּ לְהִדְפִים קוֹנְטְרָסִים הַנִּקְרָאִים "מָאָסָף"^{כא}
 וְכִי־צִא^{כב}, וְאִם בְּכִמָּה כְּתִבְיָהֶם הַסְּתִירוּ מִצְפּוֹן לְבָם
 הָרַע, וְחָלְקוּ מִחֲמַאת פִּיהֶם כְּאֵלוּ חִפְצִים בְּתַקְנַת יִשְׂרָאֵל,
 אֲךָ דַּעַת לְנִבּוֹן נֶקֶל כִּי כֻלָּם מְלֵאִים מְרֻמּוֹת וְתָה, רַבּוֹ
 דְּבָרֵיהֶם מִשְׁמֵן וְהֵמָּה פְתַחוּת^{כג}, כֹּל דְּבָרֵיהֶם הַמְרִים בּוֹטִים
 כְּמִדְקָרוֹת חָרָב, וּבִיּוֹתֵר בְּרַב דְּבָרֵיהֶם גָּלוּ עַרְוֹתָם בָּם, כִּי

כא. ז"ל הרב אריה קפלן ב'קובץ הערות' על שיחות הר"ן (הערה תג): ספרי המאסף היה העיתון הספרותי הראשון בעברית, נדפס על ידי: יצחק אייכל, מגדל ברסלאו, שמעון זנוויל וזנוויל פרידלנדר - פורקי עול ושונאי תורה. נדפס באופן קבוע בין שנת תקמ"ד לשנת תקמ"ו, ובצורה לא סדירה עד שנת תקע"א. כל מטרתם היתה להפיץ בין היהודים, בתחילה את ההתבוללות נוסח מנדלסון, ויותר מאוחר את ההתבוללות נוסח משכילי מזרח אירופה. הפצת הלשון העברית היתה רק עלה תאנה לכיסוי חרפתם.

כב. ובשיחות הר"ן שיחה רכ איתא בזה"ל: פעם אחת אמר לאחד, אגלה לך סוד, שיהיה אפיקורסות גדול בעולם, כי מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון, ואני יודע שאנשים שלי גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת וישארו קימים באמונתם, אך אני מגלה לך זאת כדי שיתחזקו יותר כשיראו שדיברו מזה מקודם. וכדברים האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים, והיה מתאנח מאד על זה, ואמר, אוי, איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם. והנה סמוך מאד אחר הסתלקותו ז"ל ראינו בעינינו זאת, שתיכף התחיל להתפשט אפיקורסית גדול בעולם מה שלא היה כזאת מימי קדם, כי אף על פי שכבר התחיל לצמוח נגע המספחת הזאת במדינות רחוקות - האפיקורסים המפורסמים דשם כמפורסם, וחיברו חיבורים רעים בפרט ספרי המאסף וכו', אבל עדיין לא נתפשטה הנגע במדינתנו, עד אשר בימינו אחר הסתלקותו ז"ל והסתלקות עוד גדולי הצדיקים הקדושים ז"ל, פשתה נגע המספחת הרעה הזאת גם במדינתנו, וכבר צוחו ככרוכיא הצדיקים והכשרים שבדורותינו אלה ואין שומע להם, כי ידם תקפה בעוונותינו הרבים, או לנו מה שהגיע לנו בדורותינו אלה, ועל ידי זה נצמחה הגזרה הרעה בימינו שנמשכה על ידם, אוי מה היה לנו, ונתקיים בעוונותינו הרבים כאשר הודיע אדמו"ר ז"ל הנורא מקודם ברוח קדשו, ועדיין הולכים ומתפשטים בכל עת, אוי מי יודע מה יהיה בימים הבאים.

כג. ע"פ לשון הכתוב בתהלים נה, כב.

קנאת ה' צבאות

הַרְשָׁעִים בַּיָּמִים נִגְרָשׁ וְהִשְׁקַט לֹא יוּכַל וַיִּנְרָשׁוּ מִיָּמָיו רַפְּשׁ
 וְטִיט^כ - לְדַבֵּר סֵרָה עַל תַּנְאִים וְאַמּוֹרָאִים וְעַל קְדוּשֵׁי עֲלוּיִן
 זְכוֹתָם יִגַּן עָלֵינוּ, וּבִפְרָט עַל דְּתִי וּמְנַהֲגֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים.

וְאַנְכִי בְעֵנְי הָיִיתִי אֲזִי צָעִיר לְיָמַי, וְאַבּוֹתַי וְרַבּוֹתַי
 הַקְּדוּשִׁים נֹחַם עֵדֶן שָׁמְעוּ מֵרְחוֹק, עַל יְדֵי הַשְּׁלוּחֵי
 דְּרַחֲמָנָא מֵאַרְצֵי הַקִּדְּשׁ לְכָל הָאֲרָצוֹת הָרְחוֹקוֹת, אֶת כָּל
 הַמַּעֲשֵׂה הָרַע הַזֶּה הַנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ בְּמַדִּינֹת הָאֱלֹהִים,
 וְלַפְעָמַיִם הִבִּיאוּ אֵלֵיהֶם אִיזָה קוֹנְטְרָסִים מִסְפָּרֵי מִירָם
 שְׁלָהֶם, הַמָּה רָאוּ בֶן תְּמָהוּ - וּבִקְשׁוּ לְקַרְעַ עַל כָּל שׁוֹרָה
 וְשׁוֹרָה, אֲדָּ רָאוּ כִּי לֹא יִסְפִּיקוּ כָּל בְּגֵדֵיהֶם וְכָל יְמֵיהֶם
 לְקַרְעַ עֲלֵיהֶם, כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֵּה דְּבְרִיהֶם הָרָעִים וְהַמְרִים -
 הַנּוֹגְעִים עַד הַנֶּפֶשׁ בְּעַקְרֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה. וְאִם כִּי כָּל
 זֶה הָיָה בְּיָמַי יְלָדוֹתַי וּבַחֲרוֹתַי, אֲנִי מַעֲיֵד עִתָּהּ בְּגִדְלֵי מָה
 שְׂרָאִיתִי בְּקִטְנוּתִי; וּנְהִירְנָא כַּד הוּיָנָא טְלָיא כְּמָה צָעֲקוּ
 מָרָה כָּל הַשּׁוֹמְעִים וְהַרְוֹאִים דְּבְרִיהֶם הָרָעִים וְהַזְרִים.

עַד אֲשֶׁר אַחַר כֵּךְ הִגִּיעוּ לְגִבּוֹלֵנוּ הַחֲמֹשׁ עִם הַתְּרַגּוּם
 אֲשֶׁפְּנֹזֵי וְהַבְּאוּר הָרַע שֶׁל רֹאשׁ הַתַּנּוּן מ"ד הַנ"ו; וְאִם
 כִּי חִפָּה דְּבְרֵיו בְּמַרְמָה כָּאלוֹ חָפֵץ בְּתַקְנוֹת יִשְׂרָאֵל - בְּדַרְכָּם
 הָרַע, עִם כָּל זֶה, כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֹאוֹת וְלֵב לְהִבִּין,

רָאָה וּמִבֵּין כְּנָתוֹ הִרְעָה. וּבְכַמּוֹת מְקוֹמוֹת מֵצְאוּ אֲרָם דְּבָרָיו
הִרְעִים חֶמֶת תַּנִּינָם יִינוּ וְרֹאשׁ פְּתָנִים אַכְזָרִי^כ, וְזֶה אֲשֶׁר אָנִי
זוֹכֵר - מִה נְשָׂאוּ גְדוּלֵי רָאשֵׁי מְדִינַתְנוּ הַגָּאוּנִים הַחֲרָדִים
לְדַבֵּר ה' נוֹחֵם עֵדֶן, וְגַם אָנֹכִי בְעֵצְמִי רָאִיתִי תוֹעֵבוֹת דְּבָרָיו
בְּעֵינַי - שִׁפְתֶּיךָ מֵעַם מֵר וּמִבְּאִישׁ עַל כָּל מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן,
שֶׁהוּא כְדִי לְהַרְגִיל אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיעֲסֻקוּ בַּמְלָאכוֹת וְכו', אוֹי
לְאֲזָנִים שֶׁכָּד שׁוֹמְעוֹת.

וְאִם לֹא הָיָה נִמְצָא בַּסִּפְרָיו הִרְעִים כִּי אִם הַתוֹעֵבָה הַזֹּאת,
רָאוּי לְקַרְעֵם וּלְשַׂרְפֵּם עִם הָאֲזָפְרוֹת שְׂפָהֶם - כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שבת קמז. ב^ז); מִה נֹאמֵר, מִה נְדַבֵּר, הֲלֹא
יודעים כָּל שַׁעַר בְּנֵי עַמְנוּ גְדוּלִים עִם קַמְנִים, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה
מְלֵאָה רֵזוֹן וְרֵזוֹן דְּרֵזוֹן, וּבַפֶּרֶט מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁכָּלוּ נִבְנָה
כְּדִגְמָא הָעֲלִיזָה, כִּי צִיּוּרָא דְּמִשְׁכְּנָא כְּצִיּוּרָא דְּעוֹבְדָא
דְּבְרָאשִׁית וּכְצִיּוּרָא דְּגֵן עֵדֶן^כ, וּבַפֶּרֶט עֲתָה אֲשֶׁר כָּבֵר זְכִינוּ
לְסִפְרֵי הַזֹּהַר הַקְּדוּשׁ - מִה שֶׁמְרַבֵּה לְסַפֵּר בְּשִׁבְחַת נִזְרָאוֹת
גְּדוּלוֹת מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן בְּכָל פְּרָטָיו: קָרְסִיו קָרְשָׁיו בְּרִיחָיו
עַמּוּדָיו וְאֲדָנָיו, וְכִלְיוֹ הַקְּדוּשִׁים וְהַנִּזְרָאִים: אֲרוֹן וְכַרְוָבִים
וְשִׁלְחָן וּמִנְרָה וְכו', וְסוּד בְּגָדֵי כְהוֹנָה; וְאִם כִּי טַח עֵינֵינוּ

כה. מלשון הכתוב בדברים לב, לג.

כו. עיין בשולחן ערוך אורח חיים סימן שלד סעיף כא.

כז. עיין זוהר תרומה דף קטז. ובדף קסב: ובתיקוני זוהר הקדמה דף יג ע"א.

קנאת ה' צבאות

מראות ולהבין עמקי סודותיו, על כל פנים זאת נחמתנו
 בענינו, שתהלה לאל חי אנו מאמינים בדבריו הקדושים,
 ומי שהוא בכלל ישראל לבו מבין מרחוק כמה עמקו
 מחשבותיו יתברך במעשה המשכן - שמכפר על
 מעשה העגל^{כח}:

ד ועתה, עמדו נא, התעוררו נא, אחינו בני ישראל! עד
 היכן הגיע רשת רשעותם, ועתה אני מבין אשר
 לא על חנם הרעישו אבותי ורבותי על באורו ותרגומו הרע
 הזה, בכו יבכו בלילה ודמעתם על לחיה, צעקו מרה
 והתפלשו בעפר, על הצורר הרע הזה ועל חבריו וסיעתו
 הרעה. ועוד נמצא בדבריו תועבות גדולות מאלה - אלה
 ורכבות, אין להעלותם על הכתב כלל; וכבר נתפרסם בכל
 המדינות עד אשר הגיע למדינתנו, אז גדולי הרבנים
 הגאונים שבסביבותינו הרעישו העולם ומלואה, והחרימו
 ונדו אותו ואת רעהו נה"ו שחבר קונטרס להלין את המת
 ג"י, וכיצא בדבריו הרעים האלה, ובראשם הגאון החסיד
 המפורסם בשם, כבוד שמו ר' טעביל - הרב מליסא, ועוד
 כמה רבנים יקרים פיוצא זכרונם לברכה. ואם כי הזדים

כח. שמות רבה פרשה נא, ח; הובא ברש"י על שיר השירים א, יג.

הנ"ל לא שמעו לדבריהם, עם כל זה דבריהם עשו רשם בלב ישראל להתרחק מהם ומדרכיהם, עד אשר מחמת זה נשקט קצת קשריהם ובתי תפלות וכנסיות הרעות נשלהם, ונתפזרו משם קצת - "פזור לרשעים, הנאה להם והנאה לעולם" (סנהדרין פרק ח משנה ה):

ה הן עתה, נער הייתי גם זקנתי, ובחסדו הגדול הגיעני לימי זקנה ושיבה, ובנפלאותיו יתברך וחסדו יתברך כל ימי גדלתי בין החכמים, והייתי מתאבק בעפר רגליהם, ושתיתי בצמא את דבריהם; והמקום מעפר דל, הקים אותי בחסדו לנהל עדתו ולרעות בצאן עמו, לישב בראש בכמה עירות קדושות, במפרסם לכל בני מדינתנו. ומעולם הייתי רחוק מפתות הללו ומספריהם ודרכיהם, וכל רבותי וחברי ותלמידי הרבים, גאוני עולם, תופשי ישיבות, בקיאים בש"ס ופוסקים ובכל חדרי התורה, כלם געלו נפשם בכל דרכי המחקרים, ובכל הספרים ההולכים לשיטתם - אשר נתערב חל בקדש - שהביאו דבריהם, באשר ראיתי בכמה ספרים קדושים כמה וכמה צריכין להתרחק מדעתם הרע ומסברותיהם הנבוכות, פאשר יבאר לקמן בחסדו מעט ומעט מהמובא בספרים, כמה וכמה הם מזהירים להשמר מהם מלעין בהם ומלנגוע בקצה הפס המות הזה.

קנאת ה' צבאות

בְּרוּךְ ה' שְׁלֹא נִתְּנָנוּ טָרַף לְשִׁנְיָהֶם וְכו', כִּי כָּל הַרוּצָה
 לְאַבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ יִלְךְ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹקָיו שֶׁבָּחַר לוֹ -
 בְּדֶרֶךְ הַחוֹקְרִים אֶפְלָטוֹן וְאַרִיסְטוֹ וְדִינִים הַמְּשַׁנְעֵי יַמַּח שְׁמֵם
 וְנִמַּח זְכָרָם, וְאַנְחֵנוּ גַלְדֵּי בְשֵׁם ה' אֱלֹקֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד, בְּדֶרֶךְ
 אֲשֶׁר קָבְלוּ אֲבוֹתֵינוּ תוֹרַת מוֹשֶׁה אִישׁ מִפִּי אִישׁ, כְּפִי אֲשֶׁר
 מָסְרוּ לָנוּ וּפְרָשׁוּ לָנוּ דְבָרֵי אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים,
 וְכִפִּי אֲשֶׁר הַחוּגֵן לְאָדָם דַּעַת מְאִיר לְבַנּוֹ כְּפֶשׁוּטָן שֶׁל
 דְּבָרִים, שֵׁשׁ מִלְּאֲכִים קְדוֹשִׁים וְחִיּוֹת וְאוֹפְנִים לְאֲלָפִים
 וְלִרְכָבוֹת אֵין מְסַפֵּר לְגִדּוּדָיו, וְלַהֲפֹךְ יֵשׁ הִרְבֵּה אֲלָפִים
 וְרַכְּבוֹת פְּתוֹת שֶׁל שְׂדִים קְלֵפוֹת הַבָּאִים מִהַסְטֵרָא אַחְרָא,
 שְׁמָהֶם כָּל הַפְּתוּיִים לְהִרְעֵ חַס וְשְׁלוֹם וְכָל הַדַּעוֹת הַזֵּרוֹת.

כִּי בְּאֵמַת כָּל הַכְּפִירוֹת וְהַדַּעוֹת רָעוֹת שֶׁל כָּל הַחוֹקְרִים
 שֶׁבִּימֵים הַקּוֹדְמִים וְשֶׁבִּימֵינוּ - הֵן מֵהֶם הֵן מֵעַמּוֹנוּ בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם בָּאִים מִהַקְּלֵפוֹת וְהַשְּׂדִים כִּי שְׁמֵלָאִים בְּכָל

כט. ובליקוטי הלכות הלכות ברכת השחר הלכה ה' אות עז כתב בזה"ל: והנה בימים הראשונים - בדורות הקודמים של משה רבינו והנביאים שלאחריו, היה התגלות אלקותו מאד על ידי הנבואה ורוח הקודש והמופתים הנוראים שלהם, על כן את זה לעומת זה עשה אלקים, שגם הכרוכים אחר תאוות עולם הזה היו יכולים לעשות איזה מופתים קטנים על ידי כישוף ושמות הטומאה, כדי שיהיה בחירה. אבל אחר חורבן בית שני - והנבואה כבר פסקה מישראל ואותותינו לא ראינו ואין עוד נביא, על כן נתן ה' יתברך כח לאנשי כנסת הגדולה להרוג ולבטל את כח היצר הרע של עבודה זרה וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ואז נתבטל רובו ככולו של כל ידיעות הכישוף ושדים ושמות הטומאה, וכן מישראל נתמעטה מאד ידיעת השמות הקדושים ועשיית מופתים נוראים לשדד הטבע באתגליא כמו בדורות

הָעוֹלָם; וּבְיֹתֵר הֵם פְּרוּכִים אַחַר הַתְּלִמְיָדִי חֲכָמִים, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל: "וְקִיְיָמִי עָלַן כִּי כִסְלָא לְאוּגְיָא" וְכוּ', כְּמִכְאֵר בְּבְרָכוֹת (דף ו.). וְמִי שְׁאִינוֹ נִשְׁמַר מֵהֶם לְבִטֹּל דַּעְתּוֹ כְּנֶגֶד דַּעַת רַבּוֹתֵינוּ וְאַבּוֹתֵינוּ הָאֱמֹתָיִים, הוּא נֶפֶל בְּרִשְׁתַּ מְעוֹתָם, שְׁמִכְנִיסִים בְּלִבּוֹ דַּעוֹת זֵרוֹת וּמְגַנּוֹת מְאֹד. וְאִין כָּאֵן מְקוֹמוֹ לְהֶאָרִיךְ בּוֹה; וְאִם יִהְיֶה ה' עִמָּנוּ, נִדְבֵר מְזַה לְקָמָן.

הראשונים, רק ליחידי סגולה גדולי הדורות נמסרו סודות הקבלה פנים אל פנים, וקצת נכתבו במגלת סתרים. אבל אז התחילה לצמוח נגע המספחת של חכמת יון ורומיים שהוא חכמת הטבע, שהחריבו את הבית המקדש על ידי זה, ובאמת גם כל חכמת הטבע שלהם הכל ירשו וקיבלו מחכמי בני קדם, כמבואר בכמה ספרים, כי בלעם וחכמי בני קדם ידעו הכל, כי היו בקיאים בשמות הטומאה וכו', והיו יודעים כל סודות חכמי הטבע. ועכשיו שכבר נשכח ידיעת הכישוף והשדים וכו' והתגברו חכמי הטבע, הם רוצים לכפור בשדים ובכישוף לגמרי, עד שעל ידי זה הם מחציפים פניהם וכופרים בכל סודות הקבלה ובכל שמות הקדושים וכו' - מה שכל התורה והגמרא ומכילתות ומדרשים קדושים מלאים מזה.

ובהלכות קריאת התורה הלכה ד אות ג כתב בזה"ל: כי בדורות הראשונים היו כל הכפירות על פי דרכי העבודה זרה שלהם, ועכשיו בדורות אלו מעת שנתבטל היצר הרע של עבודה זרה התגבר היצר הרע של פילוספיה, שהם כפירות של חכמי הטבע שמכניסין כפירות על פי חכמתם הרעה. ובאמת הכל אחד, כי שורש חכמתם של חכמי הטבע נמשך מחרטומי מצרים שהיו מכשפים גדולים ובעלי שמות הטומאה, ועל ידי זה ידעו גם חכמות גדולות בחכמות הטבע, ועל כן יסוד ושורש ועיקר של כל החכמות שבעולם נמשך מהם, כמובא בספרי המחקרים שתחילת חכמה זו היה אצל בני קדם ואצל חרטומי מצרים, ואחר כך הלכה מאומה לאומה עד שבאה ליוונים, וכן מאומה לאומה, עד שבעוונותינו הרבים התחילו גם בני ישראל להיות נלכדים ברשת חכמתם הרעה העוקרת את האדם משני עולמות, וברוב הימים נשכח חכמת הכישוף לגמרי, עד שהם מתלוצצים מעניני כישוף ושדים וכופרים בדברי רבותינו ז"ל שאמרו מפורש בגמרא ומדרשים הרבה מעשיות לאין מספר מעניני כישוף ושדים, אשר באמת גם כל חכמתם הרעה בעצמה נמשך מהם כנ"ל.

קנאת ה' צבאות

וַעֲיִן לְקַמֵּן (באות ל"ו) מַה שֶׁהֶעֱתַקְתִּי מִהַשֶּׁל"ה הַקְדוּשׁ (מסכת שבועות, גר מצוה, לב), שֶׁהֵבִיא מִזֶּהֱר הַקְדוּשׁ (כי תצא דף רע"ו). דְּאֵית שְׂדִים תִּלְמִידי חֲכָמִים וּבְנִגְדוּ בְּאַרְץ מְאֹרֵי פְּלִיסוּפִים דִּישְׂרָאֵל וְכוּ' עֵינ שָׁם, הִינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי כְּאֵן, שֶׁכָּל דְּעוֹתֵיהֶם הֶרְעוֹת נִמְשָׁךְ מִהַשְׂדִּין; וְהַשְׂדִּין בְּעֶצְמָם עוֹשִׂין לְצַנּוֹת מֵהֶם וּמִסִּיתִים אוֹתָם לֹאמֹר שְׂאִין בְּנִמְצָא שְׂדִים כָּלֵל, מַה שֶׁמְבַאֵר בְּדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא כְּמַה מַעֲשִׂיּוֹת מֵהֶם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת^ל, עֲצָמוּ מִסְפָּר:

וּוְהֵן זֶה סְמוּךְ, מְדֵי עוֹבְרִים הַשְּׁלוּחֵי דְרַחֲמָנָא מְאֹרֵן הַקְדוּשׁ, נִגְדָּמֵן שֶׁסְּפָרוּ לִי אוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּמִדְיָנוֹת אֵלוּ - בְּאַשְׁכְּנֵי וּפּוֹלְגָנֵי וְכוּ' צָא, אֲשֶׁר זֶה כְּמַה שְׁנִים חֲזָרוּ וְנִתְעוֹרְרוּ, וְרוֹצִים לְהַצְמִיחַ חֵם וְשָׁלוֹם שְׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה; וּמֵאֵז אֲשֶׁר הִתְחִיל הַקּוֹל הֶרַע לְקַשְׁקֵשׁ בְּאַזְנֵי וּבְאַזְנֵי כָּל הַחֲרָדִים לְדַבֵּר ה' שֶׁבְּסִבּוֹתֵינוּ, קוֹל עֲנוֹת אָנֹכִי שִׁמְעַ, קוֹל חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים - הַמַּעֲנִין נֶפֶשׁ הַשׁוֹמְעִים, וּמֵאֵז עַד הֵנָּה - זֶה אֵיזָה שְׁנִים, בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת מְגִיעַ לְאַזְנֵינוּ דְּבִרְיָהֶם הֶרְעִים הַבוֹטִים כְּמִדְּקֹרוֹת חֶרֶב, עַד אֲשֶׁר הִגִּיעוּ אֵלֵינוּ כְּמַה וְכַמָּה מִהַחֲבוּרִים הֶרְעִים שְׂרוֹצִים לְהַפִּיץ עֵתָה בְּעוֹלָם, אֲשֶׁר כָּלֵם מְלֵאִים קִיא צָאָה בְּלִי מְקוֹם - חֲרוּפִים

ל. עיין חגיגה טז. גיטין טז. סנהדרין טז: ועוד הרבה.

וגדופים, בתחלה כנגד גדולי האחרונים, ואחר כך כנגד הקדמונים מהם, עד שמטילים דפי בדברי הש"ס והתלמוד בבלי וירושלמי הקדוש, מכל שכן בספרי הזוהר וכתבי האר"י וצ"ל הקדושים ונוראים מאד; וקבצו ואספו כתבי מכתביהם שמריצים זה לזה וכנו אותם בשם "כרם חמד", בכמה פרקים (ובאמת הם "קרחים", שרוצים לעשות קרחה בישראל, כמו שדרשו רבותינו ז"ל על 'קרח' - שעשה 'קרח' (סנהדרין קט:), כי קרח מין היה וכפר בפרושי התורה^{לא} וכו')

[ואיש נבוב מאנשי לבוב המרעידים על התועבה הרעה הזאת אשר נעשתה בישראל בדורות הללו, אמר בדרך הלצה, שראוי לקרותו "כרם חמר", על שם "קרסו כרעו יחדו"^ב הנאמר בהעבודה זרה, כי כפירות שלהם גרועים מעובד עבודה זרה, כי העבודה זרה היא פסלת גמור והמותר הבא מנשמות החמר, כמו שכתוב על עובדי עבודה זרה "כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום" (ישעיהו כח, ח), וכמבאר בכתבי האר"י ז"ל^ב, ומשם נמשכין כל הידעות זרות שלהם כמבאר במקום אחר, ויבאר

לא. עיין ירושלמי סנהדרין הלכה א' (דף ג ע"א), ועיין עוד בזה בשמות רבה פרשה

יח, ג.

לב. ישעיהו מו, ב.

לג. עיין עץ חיים שער מא פרק ג.

קנאת ה' צבאות

מעט להלן בעזרת ה'; ועל כן שמו הנאה לו הוא "קרם חמר", ודעת לנבון נקל.

וקצת קרחים קראו בשם "ציון" [קול גהי מציון - המר הזה, גהי בכי תמרורים^{לד}; ציון במר תבכה על הזדים המחללים שמה - לבנות שם קבוץ טנופיהם בשם הקדש הזה], ועוד כהנה וכהנה; ואחד חבר ספר ב", קצתם אשר ראיתי - אוי לעינים שפך ראות, והרבה אשר שמעתי - הלא למשמע און דאבה נפשונו^{לה}, אוי מה היה לנו^{לי}:

ו וְהִנֵּה, דְּבָרֵי טְנוּפִיָּהֶם וְחִלְקִלְקוֹת דְּבָרֵיהֶם הֲרָעִים אִי אֶפְשָׁר וְאֶסוּר לְחֹזֵר, כִּי כֹל מְלֵאִים חֲרוּפִים וְגִדּוּפִים: קֶצֶת בְּהֶעֱלֵם - שְׁמַעְלִימִין וּמְכַסִּין מִחֲשָׁבוֹתָם הֲרָעָה הַנִּפְרָת מִתּוֹךְ דְּבָרֵיהֶם לְכָל מִבֵּין וּמִשְׁכִּיל קֶצֶת, וְהִרְבָּה שְׁמִפְרָשִׁים וּמְבֹאָרִים דְּבָרֵי כְפִירוֹתֵיהֶם בְּפִרוּשׁ. וְהֵם סוֹתָרִים דְּבָרֵיהֶם פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, זֶה סוֹתֵר דְּבָרֵי חֲבָרוֹ וְזֶה סוֹתֵר דְּבָרֵי עֲצָמוֹ, כְּמוֹ בְּכֶמָה מְקוֹמוֹת רוֹצִים לְהִשְׁוֹת דְּבָרֵי רְבוּתֵינוּ וְ"ל בְּאַגְדָּה - הַתְּמוּהִים לְפָרְשָׁם בְּדַרְכֵיהֶם הֲרָעִים, אֲשֶׁר כָּל הַרְאָה יִרְאָה אִיךָ הֵם מְגַלִּים פָּנִים בְּתוֹרָה

לד. ע"פ ירמיהו ט, יח; ושם לא, יד.

לה. הלשון מפיוט ליום הכיפורים בסדר העבודה.

לו. הלשון מקינות לתשעה באב.

שלא כהלכה - בדברי מַפְשׁוֹת, אֲשֶׁר כָּל תִּינוּק וְיֹדֵעַ סָפֵר יבין שאין זה כוונת התנא או האמורא, והלא אֵזֶן מְלִין תִּבְחַן^ל; ותוך כדי דבור כותבין שאין מביאין ראיה מן המדרש. ואחר כך מעיזים פניהם כפֶּלֶב, וכותבים בפרוש דברי גדופים על הזוהר הקדוש, מכל שָׁפֵן על כתבי האר"י ז"ל:

ח ובכל דבריהם הרעים כותבים שחפצים רק באמת - לַיִשֵּׁר הַמְּסֻלָּה וכו', אוי ואבוי לְמִי שֶׁנֹּטֵה אַחַר אֱמֶת כֵּזֶה, הוּא לְהַאֲמִירִים לְרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע, שְׁמִים חֲשָׁף לְאוֹר וְאוֹר לְחֲשָׁף וכו'^ל, וְלַמְדוֹ לְשׁוֹנֵם לְדַבֵּר שֶׁקֶר כָּל כֶּף, עַד שְׂרוּצִים לְהַפִּיךְ הַשֶּׁקֶר לְאֱמֶת; וְמִי יִשְׁמַע לְדַבְרֵים הָרָעִים הַלְלוּ.

ועתה המעיין החפץ באמת לאמתו, אשכילך ואורך מעט מהרבה מהאמת המהפך שלהם: איש אחד מכתותיהם הרעות - שמו, ימח שמו, שכחתי - היה במדינתנו זה כמה שנים, ונתעבב אצלנו כמו ארבעה שנים, הוא הצר הצורך הרע הזה שחבר במדינתו הקרח הנקרא "משא בערב"; ובתוך דבריו מוכיח גם כן את

לז. מלשון הכתוב באיוב יב, יא.

לח. לשון הכתוב בישעיהו ה, כ.

קנאת ה' צבאות

ישראל לילך בדרך האמת שלו - ללמד חכמות ולשונות, ולבלות ימיו לשוטט במדינות רחוקות וכו', לאבד ימיו בחשך ולעקר את עצמו משני עולמות, כמו הרשע הרע הזה, כמו שכתב על עצמו לאיזה גדלה זכה על פי דרכו הרע; זה חלקו בעולם הזה ולעולם הבא, וכה יהיה אחריתו להכרית.

והוא בעצמו כותב בקרחו הנ"ל, שהתנפח עם אחד מהנשרים והיראים שבמדינתנו - שהוכיחו על שנטה מדרך הקדש לדרכי הפילוסופיה הרעה, והשיב לו: וגם אתה פילוסוף, כי מה פילוסופי? חכמה! ומהו חכמה? אמת! ואם אתה אומר שהאמת בדבריה, אתה חכם שהוא פילוסוף, ואם בן כל אדם באיזהו דרך שהוא בוחר הוא פילוסוף. זהו תכן דבריו; אם כי אין זה לשוננו, כי אין בנידי להעתיק לשוננו:

ט והנה, בכאן צריכים להרחיב הדבור קצת. כי זה ידוע שכל דבריהם הרעים של כל התועים מדרך השכל - באיזה דרך שהוא, בודאי בהכרח שיהיה איזה אמת בתחלתו, כי בלא זה לא יהיו דבריו נשמעין כלל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה לה.): "כל שקר שאין בו

אָמַת בְּתַחֲלָתוֹ, אֵינּוּ מִתְקַיֵּם בְּסוּפוֹ", וּמִשָּׁם נִמְשָׁכִים כָּל הַטְּעוּתִים שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁל כָּל מֵינֵי דַעוֹת זְרוֹת שֶׁבְּעוֹלָם - כַּמְבֹאָר בְּסִפְרֵי קִדְשׁ מִזֶּה בְּאֲרִיכוּת, וּבִפְרָט שֶׁל הַחוֹקְרִים בְּדַרְכֵי הַגִּיּוֹן הַפְּלוֹסוֹפִי, שְׁמַתְחִילִים מֵהַמוֹשְׁכָלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת וְכו' וּמִכַּפְּמָה דְבָרֵי אָמַת, וְהוֹלְכִים מִדַּעַה לְדַעַה וּמִסִּבָּרָא לְסִבָּרָא, עַד שְׁנוּטִים מִן הַדְרָךְ וּבָאִים לְמָה שֶׁבָּאִים; וְרַבֵּם מוֹדִים בְּעֶצְמוֹן שְׂאֵי אִפְשָׁר לְהַשְׁיֵיג בְּדַעַת אֲנוּשֵׁי שׁוּם דְּבָר עַל בּוֹרִיו, וּבִפְרָט בְּהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת, אֲבָל אִף עַל פִּי כֵן זֶה דְרַבֵּם כִּסּוּל לָמוּ, שְׂאִינֵם מְכַבְּטִים דַּעְתָּם נֶגְדַּ הַקְּדוּשִׁים הָאֲמִתִּיִּים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה: מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וְהָאֲבוֹת, וְהַתְּנַאִים וְאֲמוֹרָאִים הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְכו' (וְגַם בְּזֶה יִדְבַר לְהֵלן בְּעִזְרַתוֹ וַתְּבַרְךְ, וְאִין כָּאֵן מְקוּם לְהֵאָרִיךְ בְּזֶה).

וְהֵינָה, בַּעַל הַקְּרַח "מִשָּׂא בַּעֲרִב" הַנ"ל, תַּחֲלַת דְּבָרֵי חִלְקִלְקוֹת שְׁלוֹ, בְּוֹדָאֵי כֵן הַדְּבָרִים - וְהוּא מוֹכֵן לְכָל, שֶׁבְּוֹדָאֵי עֵקֶר הַחֲכֻמָּה הוּא אָמַת, וּכְבָר הֵאָרְכְנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה הַרְבֵּה תַּהֲלָה לְאֵל, וּמִשָּׁם כָּל סְתִירַת דְרַבֵּם הָרַע. וְעַתָּה, יֹאמֵר נָא הַמַּתְעָה הַזֶּה הֵיכֵן הָאֲמַת שְׁלוֹ, הֲלֹא הוּא כָּתַב בְּעֶצְמוֹ בְּקִרְחוֹ הַנ"ל, שֶׁבִּקְצַת מְקוֹמוֹת מִמְּדִינַתְנוּ הָיָה זְקֵנוּ מְגֻלָּח, וּבִרְאֵתוֹ כִּי אָפֶס כָּסֶף וְכֹלָה הַלְחָם, הֲלֹךְ בְּשִׂאָר עִירוֹת בְּמִדִּינַתְנוּ מְגֻדֵל זְקֵנוּ, וְדַרְשׁ בְּרַבִּים כְּאֵלוֹ הוּא אִישׁ

קנאת ה' צבאות

מוכיח, ובתוך דבריו רואים ומבינים איך הוא בעצמו מתלוצץ מהדרשות שדרש להם; ועתה יעיד על עצמו אם כך הוא האמת וכך ראוי לנהג.

וסוף כל סוף לא הצליח בזה כלל, כי נגלה תועבתיו לכל, כאשר כתב בעצמו שהלך על חתנות לראות ולהסתכל במה שאסור להסתכל, ועל ידי זה נתבזה ביניהם מאד. והוא כתב רק מעט - בקצור, ולא רצה לגלות חרפתו כל כך בחבורו, אבל אנו בעינינו ראינו רשעותו ותועבתיו אשר הרבה במדינתנו: גנב ונאף; וגם על רציחה בודאי היה חשוד, רק היה מתירא מאימת מלכות; ומחמת זה נתגרש מאתנו בחרפה; וגם גדולי הגבירים הסוחרים אשר במדינותנו געלה נפשם בו, אם כי היה אמן גדול במלאכת מחשבת בכתיבת ספרי חשבונותיהם, גרשו אותו מביתם - כמוכן מדבריו בעצמו בחבורו הנ"ל, ואנחנו יודעים כל זה בברור. והאיש הזה היה מגדולי חכמיהם, שהיה בקי בשתים עשרה לשונות, ומבין בכמה חכמות, ומליץ גדול להרע; וריחו הרע נודע לכל במדינותנו, וגם במדינתם, כאשר שמעתי באזני איך מהם ובהם הם מגנים אותו מאד, ובפרט שמו המביש בעיר מלוכה - "וינא":

י וְעַל דְּבַר הָאֱמֶת אֲשֶׁר כָּתַב - כַּמּוּבָא לְמוֹעֵלָה, צְרוּיָכִין לְהַשִּׁיב לְאַפִּיקוּרוֹס קֶצֶת: כְּכַר פְּתַכְנוּ שְׁזָה בְרוּר וְאֱמֶת שְׁעַקֵר הַחֲכֵמָה הוּא אֱמֶת, אָבֵל הָאֱמֶת, שְׁבֻכָל הַחֲכָמוֹת - אָפְלוּ בְלַמוּדֵיית וְטַבְעֵיית וְכוּ', קִשָּׁה מְאֹד מְאֹד לְהַשִּׁיג וּלְכוֹן הָאֱמֶת, בְּאֲשֶׁר כָּל הַמְּחַקְרִים מְכַרְחִים לְהוֹדוֹת, וְכֹאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ שְׁכַמָּה חֲכָמִים גְּדוּלֵי הַמְּחַקְרִים הָרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ שְׁחֲצֵי הַפְּדוּר מִשְׁקַע בְּמִים, וְעַכְשָׁו נִתְּבַרַר זֶה יוֹתֵר מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה הַהֶפֶךְ, שְׁנִמְצָא מוֹדֵינָת אֲמַעְרִיקַע - שִׁישׁ יָשׁוּב גְּדוֹל מְאֹד תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵינוּ; וְהָרִי שָׁגַם בְּחֲכֵמָה זֹאת לֹא הִשִּׁיגוּ הָאֱמֶת.

וְכֵן בְּחֲכֵמַת הַתְּכוּנָה, שְׁכָל הַמְּחַקְרִים וְכֵן חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּם אוֹמְרִים שֶׁהָאָרֶץ עֹמֶדֶת בְּאֲמִצֵּעַ וְהַגְּלִגְלִים מְקִיפִים אוֹתָהּ, וְחִקְרוּ בְּזֶה חֲכָמוֹת גְּדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת; וְעַכְשָׁו זֶה יוֹתֵר מִמָּאָה שָׁנִים שְׁבֻדָּה קִינְפִירִנִיקוֹס מְלַבּוּ תִיכוּנָה חֲדָשָׁה - שֶׁהָאָרֶץ פּוֹרַחַת סְבִיב הַשָּׁמֶשׁ וְכוּ', וְאִם כֵּן אָנוּ רוֹאִים סְתִירַת דְּבָרֵיהֶם בְּעֶצְמוֹן - שֶׁדֶרֶךְ אֶחָד מֵהֶם שְׁקָר; וְכַמָּה וְכַמָּה יָגְעוּ וְטָרְחוּ אֱלֵפִים וּרְכָבוֹת מְחַקְרִים הָרֵאשׁוֹנִים בְּחֲכֵמַת הַתְּכוּנָה, וְעַכְשָׁו קָם אֶחָד שְׁפוֹתֵר כָּל דְּבָרֵיהֶם; וְמִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה בְּיָמֵים הַבָּאִים, בּוֹדָאֵי יִבְאוּ חֲכָמִים אַחֲרֵיהֶם

קנאת ה' צבאות

שִׁסְתְּרוּ דַעַה בְּרוּיָה שֶׁל קִינְפְּרִינִיקִים, כִּי גַם עִתָּה נִמְצְאִים
בְּמָה מַחְקָרִים שְׂאִינָם מוֹדִים לְדַבְּרוֹ וְשׁוֹחֲקִים מִמֶּנּוּ.

וּלְפִי דַעַתְנוּ - דַּעַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּוֹדָי דֶּרֶךְ הַתְּכֻנָּה שֶׁלֹּ
הִיא שֶׁקֶר וְכֹזֵב, וְעַל כָּל פְּנִים דֶּרֶךְ אֶחָד שֶׁל הַתּוֹכְנִים
- אִז שֶׁל הָרֵאשׁוּנִים אִז שֶׁל הָאֲחֵרוֹנִים - שֶׁקֶר, וְאִנּוּ מְקוּיִם
לְחֶסְדוֹ, שְׂבִיבָא חֲכָם הָאֲמַת - שֶׁהוּא הַגּוֹאֵל צֶדֶק, וְהוּא
יִבְרַר כָּל הַחֲכָמוֹת, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (ישעיהו יא, ב): "וְנָחָה עָלָיו
רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה", וְהוּא יִגְלֶה לָנוּ בְּוֹדָי חֲכָמוֹת
חֲדָשׁוֹת בְּדַרְכֵי הַתְּכֻנָּה, בְּדֶרֶךְ הַלּוּךְ הַכּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. כִּי
אִנּוּ מֵאֲמִינִים, שֶׁבְּכָל יוֹם ה' יִתְּבַרֵךְ מְסִדֵּר אֶת הַכּוֹכְבִים
בְּמִשְׁמֵרוֹתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ פְּרָצוֹנוֹ, וְזֶהוּ בְּחִינַת סוֹד
הָעֵבוֹר שֶׁנַּעֲלָם מֵהַכָּל, וְיִתְגַּלֶּה רַק עַל יְדוֹ (וְאִין בְּאֵן מְקוֹמוֹ
לְהֶאֱרִיךְ בְּזֶה) ^{לט}.

לט. ובספר מכניע זדים אות י' כתב בזה"ל: בענין חכמת התכונה, שמקרוב המציא קופירניקס שקר חדש - שהארץ פורחת סביבות השמש, וכולם הולכים ולומדים תכונה על פי דרך זה, וגם באמת הוא שקר גמור, וכאשר ביניהם בעצמם רבו הטענות והוויכוחים על זה.

ובליקוטי הלכות פריה ורביה הלכה ג אות לד כתב בזה"ל: וגם כל החכמות חסרים, עד שרובם מודים בעצמם שאין יודעים כלל, כי זה אלפים שנה שחוקרים חכמת התכונה, וזה סמוך המציא אחד תכונה חדשה כידוע, וכולם קיבלו באהבה, ובאמת הוא שטות גדול למי שיש לו מח בקדקדו, וכמבואר בדעת החולקים עליו, ובין כך ובין כך דעה אחת מהם שקר, ולשוא עמלו החכמים - או הראשונים או האחרונים, כל ימיהם למצוא חכמת התכונה, ומאומה לא נשאו בעמלם, כי האחרונים סתרו דעות הראשונים, ומי יודע האיך האמת, ובאמת הוא שלא כדברי זה ולא כדברי זה.

עַל כָּל פָּנִים, כֹּלֵם הֵם מִכְרָחִים לְהוֹדוֹת שְׁגָם חֻמּוֹת
הַתְּכוּנָה עֲדִין לֹא הִשְׁיגוּ עַל בּוֹרֵיו - לְהַכִּין עֵצָם הָאֵמֶת
שֶׁל תְּהַלּוּכַת גִּלְגָּלֵי הָרְקִיעַ וְכוּ'. וְכֵן בְּחֻמּוֹת הַרְפוּאוֹת, כָּל
הַחֻמּוֹת בְּחֻמְהָ זֹאת, בְּאֵמֶת כֹּלֵם מוֹדִים שְׁעֵדִין לֹא
נִתְבָּרַר אֵמֶת הַחֻמְהָ זֹאת, כִּמְבֹאֵר בְּדַבְרֵיהֶם בְּעֵצָמָם.^מ
וְכֵן בְּחֻמַּת הַיְסוּדוֹת, שֶׁהַמְּחַקְרִים הָרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ שְׂאִין
לְהָאִוִיר מִשְׁקָל, וְעִכְשָׁו חֲקְרוּ שִׁישׁ לְהָאִוִיר מִשְׁקָל, וְשׁוֹקְלִין
אוֹתוֹ בְּחֻמְתָּם. וְכֵן בְּשִׂאֵרֵי חֻמּוֹת, שֶׁבְּרַבָּם כֹּלֵם בָּאִים
אֲחֵרוֹנִים וְסוֹתְרִים לְגַמְרֵי יְדֵעוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, וּמְבַרְרִים
שְׂדֵעוֹתֵיהֶם שְׁקֵר וְכוּב, עַד אֲשֶׁר הֵם מוֹחִים וּמְבַטְלִים דְּרָךְ

מ. ובספר שיחות הר"ן סימן נ כתב בזה"ל: וסיפר שכשהיה בקהילת קודש לעמברג
שהוא מקום קיבוץ דוקטורים גדולים העיד לפניו דוקטור גדול בעצמו שטוב
להתרחק מרפואות ודוקטורים בתכלית הרחוק. ואמר שכבר חקרו כל כך בחכמת
הדוקטוריא עד שעכשיו אינם יודעים כלל וכלל לא, כי מריבוי חקירתם כבר ראו
שאי אפשר לחקור ולברר אמיתת הדברים על מכונם.

גם יש מחלוקות גדולות ביניהם בענייני הרפואות. ובקהילת קודש לעמברג
יש שתי כתות דוקטורים מחולקים בעניין איזה חולאת מסוכן איך להתנהג בו.
שכת אחת אומרת שכל הדברים החזקים שיש להם איזה חריפות מזיק מאד לזה
החולאת ושצריך החולה ליקח רק הדברים שהם בהיפך. וכת האחרת אומרת
בהיפך ממש, שצריך לזה החולאת דייקא דברים חזקים וכיוצא, ודברים מתוקים
ורכים מזיקים מאד לחולאת הזאת. וכל אחת ואחת מהכתות הנ"ל מביאה ראיות
חזקות לדבריהם, ולפי דעת כל אחת מהכתות מי שמתנהג בהיפך דעתם הוא סם
המוות חס ושלום, לפי דעתם. נמצא שלפי דעת כת זו כל ההנהגות של החולה
הנ"ל שמתנהג על פי הדוקטורים של הכת השנייה הם סם המוות חס ושלום וכן
להיפך לפי כת האחרת. וכל אחת מהכתות הם דוקטורים גדולים ומופלגים בחכמה
זו מאד ואף על פי כן אינם יכולים לכוון האמת לאמיתו. וגם אי אפשר לברר
בחוש עם מי האמת כי לפעמים נראה בחוש כפי דעה זו ולפעמים להפך ואי
אפשר להם לברר הדבר כלל.

קנאת ה' צבאות

חַכְמַתְּם, שְׁלֹא יִהְיֶה זְפָרוֹן לְרֵאשׁוֹנִים; וּכְמִקְרָה הָרֵאשׁוֹנִים
בֶּן יִקְרָה לְאַחֲרוֹנִים, כִּי גַם לְאַחֲרוֹנִים לֹא יִהְיֶה לָהֶם זְפָרוֹן
עִם שְׂיבָא אַחֲרוֹנָה אַחֲרֵיהֶם - שְׂיִסְתְּרוּ דְבָרֵיהֶם וַיִּבְרְרוּ
שֵׁיהֶם שָׁקֵר, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים זֹאת בְּכָל דּוֹר וּבְכָל עֵת.

אִם בֶּן, הָרִי אֶתְּהָ רֵאָה שְׂאִי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג הָאֵמֶת שֶׁהִיא
חֲכָמָה - שְׁזָה עֵקֶר הַחֲכָמָה, כַּאֲשֶׁר הֵם פּוֹתְבִים
בְּעֵצְמָם. וּכְבָר מְבֹאָר בְּדְבָרֵיהֶם שְׂאִין שׁוֹם חֲכָמָה בְּרוּר
בְּאֵמֶת - כִּי אִם חֲכָמַת הַהִנְדָּסָה וְהַחֲשׁבוֹן, אֲבָל בְּשֹׂאֲרֵי כָּל
הַחֲכָמוֹת עֲדִין הֵם נְבוֹכִים מְאֹד - כְּעוֹר הַמְּגִשֵׁשׁ בְּאֶפְלָה,
כִּי קִשָּׁה מְאֹד לְעֹמֵד עַל עֵצִם הָאֵמֶת²¹:

מא. ובליקוטי הלכות הלכות חזקת מטלטלין הלכה ה אות ב כתב בזה"ל: כי בכל
הבריאה בכלליות ובפרטיות ובכל מה שנעשה בכל יום, בכלם יש חכמה עמוקה
ונפלאה, כמו שכתוב 'כולם בחכמה עשית וכו'', דהיינו חכמת התורה שהיא עיקר
החכמה; נמצא שיש בכל דבר חכמות התורה הקדושה, והתורה מלאה רזין ורזין
דרזין עד אין קץ, והיא מלובשת בכל הדברים שבעולם. על כן בוודאי בכל דבר
שבעולם בכלל ובפרט יש בהם רזין נשגבין מאד מאד, ועל זה התפלא דוד ואמר
'מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך', וכתוב 'מה רבו מעשיך ה' כולם
בחכמה עשית וכו'', ועיקר הכוונה על חכמות התורה שמלאה רזין עילאין, לא
כמו שטועים המחקרים שנאמר חס ושלום על חכמותיהם, כי באמת גם בתוך כל
החכמות יש פנימיות ופנימות דפנימיות, ועל כן נקראים חכמותיהם - אפילו מה
שמשגיגין לפעמים איזה אמת, הכל נקרא חכמות חיצוניות, כמו למשל כשמשיג
בחכמתו שהעולם הוא כדורי, או טבע האויר שמתפשט ובורח על ידי חום האש
וכיוצא בזה, אינו משיג כי אם הדבר כמו שהוא - שנודע לו האמת שהאויר בורח
ומתפשט מפני האש, ועל ידי זה עושה כמה כלים ותחבולות נפלאות, אבל טעם
הדבר מדוע הוטבע כך באויר, זה נעלם מכל החכמים מאד, כי טעמי הטבע נעלם
מכל החכמים, ועל כן נקראים כל חכמתם חכמות החיצוניות, כי בפנימיות אין
יודעין דבר. ומרוב טעותם הם רוצים להטעות את הבריות כאילו גם כל סודות

יא וְעַתָּה, יֹאמְרוּ נָא כָּל חַכְמֵי לֵב - כָּל מִי שֵׁישׁ מִחַ אֲמַתִּי
 בְּקִדְקָדוֹ: אִם כָּל זֶה בְּרַנּוֹ בְּשֹׁאֲרֵי הַחֲכָמוֹת
 הַנִּנְרָאִים קִצַּת בְּהַחֲוִשִׁים: בְּהִרְאוֹת וְהִשְׁמַע וְהַמְשׁוֹשׁ וְכוּ',
 גַּם בָּהֶם אֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג הָאֲמֶת, אִיךְ אֶפְשֶׁר לְהַעֲלוֹת עַל
 הַדַּעַת לְכַנֵּס בְּחֻקֵּי רוּחַ הַחַיּוֹת - הַנִּקְרָא אֶצְלָם מַה שְּׂאֲחֵר
 הַטָּבַע; מִכָּל שָׂפָן וְכָל שָׂבָן, אֶלְפֵי אֶלְפִים וְרַבֵּי רַבָּבוֹת קַל
 וְחֹמֶר, אִיךְ אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין שֵׁם עֵצִם הָאֲמֶת, וְהֵלֵא
 אֶפִּילוֹ מֵהוּת הַנֶּפֶשׁ הַמְּלַבֵּשׁ בָּנוּ - אֲשֶׁר הוּא חַיּוֹתֵנוּ, וְכָל
 הַרְגָּשׁוֹתֵינוּ וְכָל תְּנוּעָתֵנוּ עַל יְדֵהּ - אֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג וּלְהַבִּין
 מֵהוּתָהּ, כִּפְּאֲשֶׁר הֵם מוֹדִים בְּעֵצָמָם; מִכָּל שָׂפָן וְכָל שָׂבָן
 שִׁידְעוּ לְהַשִּׁיג מֵהוּת הַמְּלֹאךְ הַקְּדוֹשׁ, אוֹ מֵהוּת הַשְּׂדִים
 וְהַסְּטָרָא אַחֲרָא לְהַבְדִּיל, מִכָּל שָׂפָן וְכָל שָׂבָן מַה שְּׁלֻמְעָלָה
 מִזֶּה וּלְמַעְלָה מֵעָלָה, גְּבוּהָ מֵעַל גְּבוּהָ; מִכָּל שָׂפָן וְכָל שָׂבָן
 לְהַשִּׁיג אֲמֶתֶת הַשְּׂגוֹת אֱלֻקוֹת, אֲשֶׁר לִית מִחֻשְׁבָּה תְּפִיסַת
 בַּה כְּלָל, כִּפְּאֲשֶׁר הֵם מוֹדִים בְּעֵצָמָם:

יב כָּלֵל הַדְּבָרִים, שְׂזָה אֲמֶת נְכוֹן וּבְרוּר שֶׁעָקַר הַחֲכָמָה הִיא
 אֲמֶת, אֲבָל אֲמֶתֶת הָאֲמֶת קִשָּׁה לְהַשִּׁיג, אֶפְלוּ בְּכָל

הקבלה הקדושה כלולה בחכמותיהם החיצוניות המוטעית על פי רוב, כידוע להם בעצמן שעדיין לא השיגו שום דבר בכיורור כי אם חכמת ההנדסה והמספר כמובא במקום אחר, וכאשר הם בעצמם מוכרחים להודות על זה; אוי לטועים כאלה, ואין צריכין לסתור שטותים כאלה שהם כנגד אמונת ישראל.

קנאת ה' צבאות

החֲכָמוֹת; אֵךְ אֵף עַל פִּי כֵן, בְּשֹׂאֲרֵי חֲכָמוֹת בְּגִשְׁמִיּוֹת פְּעֵלוֹ
הֲרִיבָה בְּחֲכָמָתָם, כְּגֹן בְּחֲכָמַת הָאוֹמְנוֹת כְּמוֹ לַעֲשׂוֹת מוֹרָה
שְׁעוֹת^{מב} (שְׁקוֹרְאִין וַיִּגִּיר), וְכֵן בְּשֹׂאֲרֵי אוֹמְנוֹת נִפְלְאוֹת וְכֻלִּים
חֲדָשִׁים שֶׁהוֹצִיאוּ, אֲבָל בְּרוּחַנִיּוֹת וְחִיּוֹת אֲפִלוֹ שֶׁל הַכְּלִים
וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים גִּשְׁמִיִּים אֲפִילוֹ דוֹמְמִים, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל
שֶׁכֵּן בְּחִיּוֹת הַצּוֹמֵחַ חֵי מְדַבֵּר, עֲדִין אֵין יוֹדְעִים בֵּין יְמִינָם
לְשִׂמְאַלָם, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לְהַבְדִּיל בְּרִכְבוֹת הַבְּדִלוֹת
בְּהִשְׁגוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהַבִּין דְּרָכָיו וְהַנְּהַגוֹתָיו
יִתְבָּרַךְ וְטַעְמֵי מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר מָסַר לָנוּ
לְיִשְׂרָאֵל עִם קְרוֹבוֹ, וְכֵמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיהו נה, ט): "כִּי
גָבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ, בֵּן גָּבְהוּ דְרָכֵי מַדְרֵכֶיכֶם וּמַחְשְׁבֹתַי
מִמַּחְשְׁבֹתֶיכֶם":

יג וְעַתָּה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הַקְּבֹצוּ וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב וְשִׁמְעוּ אֶל
אֲבוֹתֵיכֶם וְרַבּוֹתֵיכֶם הָאֱמִתִּיִּים, הָאֶסְפוּ וְאֶגִּידָה
לָכֶם הָאֱמִת לְאֱמִתּוֹ - שְׁזֵה עֵקֶר הַחֲכָמָה כְּנ"ל. דַּעוּ אַחֵי
וְרַעִי, שֶׁעֲצֵם הָאֱמִת אֵי אֲפֹשֶׁר לְהַשִּׁיג בְּשִׁכַל הָאֲנוּשֵׁי בְּדַרְכֵי
הַהֲגִיזוֹן בְּשׁוּם אֶפֶן, וְכָל זְמַן שֶׁהָאָדָם מְשַׁקֵּעַ בְּאִיזָה תְּאוּהָ
וּמְדָה רַעָה, אֵי אֲפֹשֶׁר לוֹ בְּשׁוּם אֶפֶן לְהַשִּׁיג אִיזָה יְדִיעָה,
כָּל שֶׁכֵּן בְּהִשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת. כִּי כָּל זֶר לֹא יֹאכַל קִדְשׁ, וְכָל זֶר

וְכָל טָמֵא לְנֶפֶשׁ - בְּאִיזָה תֵּאָוֶה וּמִדָּה רָעָה, לֹא יָבֵא אֶל
תּוֹךְ הַמִּחְנֶה פְּנִימָה לְהַשִּׁיג וּלְהַכִּיר אֶת הַמְּלֶכֶת מְלֶכֶת שֶׁל
עוֹלָם יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ.

אֲדָבָר בְּחֶסֶדֹו הַגְּדוֹל חָמַל עָלֵינוּ לְהוֹדִיעֵנו אֶמְתָּתוֹ וּרְצוֹנוֹ עַל
יְדֵי אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה, אֲשֶׁר הָרֵאשׁוֹן
שְׁפָהֶם אַחַד הָיָה אֲבָרָהֶם^{מג}, שֶׁהוּא הוֹדִיעַ אֶלְקוּתוֹ בְּעוֹלָם

מג. מלשון הכתוב ביחזקאל לג, כד;

ועיין בהשמטה שבתחילת ליקוטי מוהר"ן תנינא בזה"ל: 'אחד היה אברהם,
שאברהם עבד השם רק על ידי שהיה אחד, שחשב בדעתו שהוא רק יחידי בעולם,
ולא הסתכל כלל על בני העולם סורים מאחרי ה' ומונעים אותו, ולא על אביו
ושאר המונעים, רק כאילו הוא אחד בעולם, וזהו 'אחד היה אברהם'.

ובליקוטי הלכות הלכות ברכת השחר הלכה ה אות עד כתב בזה"ל: ועל כן כל
הצדיקים האמתיים שהלכו בדרך זה והסתכלו כל ימיהם על תכליתם הנצחי,
השיגו והבינו תיכף שרצונו יתברך להתרחק מכל התאוות, לא מלבד מן המותרות,
אלא אפילו מה שנראה להכרחיות צריכין למעט בכל מה דאפשר, ולקדש ולטהר
עצמו בכל פעם, עד שגם ההכרחיות דהכרחיות יעשה בקדושה ובטהרה בשביל
קיום העולם שזה רצונו יתברך, ולא בשביל תאוות עצמו כלל. ומחמת שהסתכלו
על אמת לאמתו והבינו כל זאת, וכן קיימו ועשו ופירשו וקידשו עצמן בכל יום
ובכל פעם בקדושה יתרה, עד שעלו מדרגא לדרגא וממעלה למעלה עד שה'
יתברך ריחם עליהם וגילה להם רצונו. כי הם היו מחפשים תמיד אחר רצונו
ביגיעות וטירחות עצומות, על כן האיר עליהם ה' יתברך וגילה להם רצונו בכל
פעם כפי יגיעתם וטרחתם ומסירת נפשם. וזה הראשון היה אברהם אבינו עליו
השלום שהלך בתומו בדרך הזה בשלימות, עד שהוא הראשון שהשיג רצונו
יתברך בדרך התורה המסורה לנו שיסוד התחלתה היה מאברהם, כמו שאמרו
רבתינו ז"ל מצינו שקיים אברהם אבינו את כל התורה וכו'; כי אף על פי שגם
מקודם היו צדיקים גדולים כמו נח ומתושלח וחנוך וכו', אף על פי כן לא זכו
לגלות אלקותו יתברך ורצונו, כמו אברהם כמו שאמרו רבותינו ז"ל.

ובהלכות רבית הלכה ה אות יח כתב בזה"ל: מצינו בכל הצדיקים הגדולים שלא
זכו להשיג האמת כי אם על ידי נסיונות רבים, והראשון היה אברהם אבינו שהיה
לו נסיונות עצומים מאד נגד כל העולם, שהיו מלאים שקר ואמרו שאצלם האמת,

קנאת ה' צבאות

על ידי נשקדש וטהר עצמו מאד מאד ושבר כל התאות למענו יתברך, וקפץ תוך כבשן האש וכו', וממנו לבד התחיל ירושתנו הטובה אשר אנו מתפארים בזה בכל יום בשמחה, ואומרים: "אשרנו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" וכו'; כי אי אפשר להשיג שום השגה אמתית בהשגות אלקות, כי אם על ידי קדושה וטהרה גדולה ופרישות נפלא מכל תאות עולם הזה והכליו ויגיעה עצומה בעבודתו יתברך, כמו אבות העולם אברהם יצחק ויעקב, ומשה רבנו, וכל השבעה רעים.

וכן בכל דור ודור נמצאים צדיקים אמתיים קדושים וטהורים ההולכים בדרכיהם הקדושים: פורשין מזה העולם לגמרי, ומשברין כל תאותיהן ומדוותיהן הרעות, וכופין את יצרם, עד שהם דומים למלאכים ממש, וגבוהים מהם, מחמת שבזה העולם הבחירה והנפיון שברו תאותם כל כך וכו', ולהם לבדם נתנה ארץ וכל אשר בה - להבין ולהשפיל ולהשיג בגדלתו של יוצר בראשית יתברך שמו, מה שאפשר להם להשיג. ואנחנו מחיבים לבטל דעתנו ושכלנו לגמרי לנגד דעתם הקדושה, וכל אמתת חכמתנו

עד שאמרו על אברהם שהוא מין וכופר, והשליכוהו לכבשן האש ורדפו אותו מאד, והוא עמד בכל הנסיונות ועל ידי זה גלה האמת בעולם, והודיע שיש אלקים אמת שליט ומושל ומשגיח וכו', וכן כל הצדיקים שאחריו.

וְדַעַתְנוּ הוּא לְבַטֵּל שְׂכָלְנוּ נִגְדָם; וְזֶה עֵקֶר הָאֱמֶת, לִידַע
 וְלִהְבִּין וְלִהְשָׁכִיל עַל פִּי דַרְכֵי תְּמִימוֹת וְהַפְּשִׁימוֹת, שְׂאִין
 בְּיַדְנוּ לְהַשְׁיִיג שׁוּם שְׂכָל, בְּפֶרֶט בְּהַשְׁגוֹת אֱלֻקוֹת, רַק אָנוּ
 מְחִיבִים לְבַטֵּל דַּעַתְנוּ נֶגֶד דַּעַתָּם הַקְּדוּשָׁה, פִּי הֵם הַנִּיחוּ
 לָנוּ יְרוּשָׁה מִזְבָּח; אֲשֶׁרְנוּ שְׂאֵנוּ אֲחִזִּים בָּהֶם:

יְד וּבְכָר מְבֹאֵר מְזֶה הֶרְבֵּה מְאֹד בְּכָל סִפְרֵי קִדְשׁ, שְׂשִׁכָל
 אָנוּשֵׁי קֶצֶר לְהַשְׁיִיג^מ, וְכָל חֲכָמָתְנוּ - שֶׁהוּא אֱמֶת
 כְּנ"ל, הוּא לִידַע שֶׁעֵקֶר הַשְּׁגָת הָאֱמֶת הוּא עַל יְדֵי אֲבוֹתֵינוּ
 וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים נוֹחֵם עֵדֵן, לִילָךְ בְּדַרְךְ הַקִּדְשׁ שֶׁהִתְחִיל
 מֵאֲבֹרָהּם אֲבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, וּמִשָּׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם נָתַן
 לָנוּ אֵת הַתּוֹרָה עַל יְסוֹד זֶה, וְאָנוּ צְרִיכִים לְקַיֵּם אֵת דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה כְּפִשׁוּמוֹ בְּמַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת^מ, כְּמוֹ שֶׁמְסַרְוֹ לָנוּ

מד. ובלקוטי מוהר"ן ח"א סימן סב איתא בזה"ל: כי האמת, מה שהגביל השי"ת לשכל האנושי שיוכל להבין, הוא מצוה גדולה לחדד השכל להבין הדבר על בוריו, ועל זה נאמר יודע מה שתשיב לאפיקורוס'. כי יש חילוק בין הקשיות, כי יש קושיא שיכול האדם להבין תירוץ על קושיא זו, על זה נאמר יודע מה וכו', ויש קושיא שאינו באפשרי לשכל האנושי להבין תירוץ על קושיא כזו, רק לעתיד לבוא יתגלה התירוץ, אסור לאדם לעיין בהם, וכל מי שסומך על שכלו ומעיין בה, על זה נאמר 'כל באיה לא ישוּבון', כי על קושיא כזו, אסור לסמוך על שכלו, רק להעמיד על אמונה. ואפילו אלו הקשיות שיש עליהם תשובה, לפעמים נסתמו שבילי השכל ואינו יודע להשיב, ונזרקה בו אפיקורסות, ואינו יודע מה להשיב על אפיקורסות. מה. ובלקוטי מוהר"ן תנינא סימן יט איתא בזה"ל: והמחקרים והכופרים מפרשים כל התורה כולה על פי חכמות ואפיקורסות שלהם, שכל התורה, ואפילו מצוות מעשיות הכתובים בתורה, מפרשים הכל על פי צורה ושכל; לא מבעיא מעשיות הכתובים בתורה, אומרים שהם מרמזים רק על הנמשל והצורה לבד, דהיינו שכליות שלהם, אלא אפילו מצוות מעשיות המפורשים בתורה, מפרשים הכל

קנאת ה' צבאות

שהם מרמזים רק על שכליות וחכמות שלהם, וכופרים בפשוטו לגמרי. וזהו בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל שהיה עמלק חותך מילות וזורק כלפי מעלה, כי מילה היא מצוה ראשונה שנצטוו בה אברהם אבינו שהיה ראש למאמינים, ועמלק שהוא בחינת הפילוסופים והכופרים, הוא כופר בכל המצוות ומפרש הכל על שכליות לבד כנ"ל, וזהו 'חותך מילות וזורק כלפי מעלה', שכופר במצות מילה וזורקה כלפי מעלה אל השכל, כי הם מפרשים הכל רק על שכליות לבד וכופרים בעשיות המצוות כנ"ל, אשרי מי שאינו יודע מהם כלל. ועל כן עיקר הכנעתו על ידי אמונה, בחינת 'ויהי ידיו אמונה' וכו' כנ"ל.

ובהלכות סוכה הלכה ו אות יא כתב בזה"ל: כי עיקר בירור המדמה הוא על ידי התורה, שהוא בחינת רוח נבואה שכלולה בידיים דייקא, כי עיקר האמונה הוא מצוות מעשיות - לקיים כל המצוות במעשה בפשיטות בלי חכמות, אף על פי שאי אפשר להבין טעמם, שזה בחינת 'ויהי ידיו אמונה', 'ידיו דייקא', כי עיקר האמונה בבחינת הידיים שהם כלי המעשה כנ"ל. וכמבואר בדברי רבנו ז"ל על פסוק זה לענין הרחקת לימוד ספרי המחקרים, כי הם מביאין לידי אפיקורסית גדול, שהוא בחינת עמלק וכו', עיין שם בלקוטי תנינא במאמר המתחיל עיקר התכלית וכו' (בסימן יט). כי המדמה הוא בחינת עשיה, בחינת כח הבהמיות שהוא כח הגוף, שהוא בחינת עשיה, כי עיקר פנימיות השכל האמת בעצם רחוק מהגוף מאד ואין יכול להתלבש בהגוף העכור מהתאוות כלל, ואין מי שיזכה אליו כי אם הצדיקים האמתיים ששברו לגמרי את כל תאוות הגוף עד שביטלו את גופם לגמרי בתכלית הביטול בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו. אבל כל השכל של כל העולם ומלואו הכל הוא רק בחינת כח המדמה, ואפילו כל החכמות הגדולות שהמציאו החכמים והמחקרים, הכל על ידי הכח המדמה - שמדמה מלתא למלתא עד שבאים על המצאות חדשות, אבל פנימיות השכל העיוני בעצמם שהוא להכיר את מי שאמר והיה העולם, זה אי אפשר לזכות בשום שכל כי אם כשמשרין לגמרי לגמרי את כל תאוות הגוף בתכלית הביטול. ואף על פי שאי אפשר להעולם להשיג בשכלם השגות אלקות, מחמת שרובם לא שברו לגמרי את תאוות הגוף, אף על פי כן חמל ה' יתברך על העולם ונתן בהמדמה כח האמונה, שיהיה להם כח להמשיך על עצמן אמונה שלמה אם ירצה להסתכל על האמת לאמתו, כי אף על פי שאי אפשר להבין מחמת שלא זכו עדיין לפנימיות השכל מחמת שלא ביטלו לגמרי את הגוף, אף על פי כן אם על כל פנים יכירו את מקומם באמת שהם רחוקים משכל העצם וימשיכו את עצמן לאמונה - להאמין לקול דברי אבותינו הקדושים שביטלו את החומר לגמרי כמו משה והאבות וכו', אז יכולים לזכות לאמונה שלמה בתכלית, ועל ידי זה יזכו לכל טוב. והעיקר האמונה על ידי בירור המדמה שזוכין על ידי התקרבות לצדיקים אמתיים שיש להם רוח נבואה, ועיקר בירור המדמה הוא על ידי בחינת יד, היינו בחינת מצות מעשיות והנהגות

רבותינו הקדושים מדור לדור, כמו שכתוב במשנה אבות (פרק א משנה א): "מושה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים" וכו' עד אנשי כנסת הגדולה, ומהם קבלו כל התנאים ואמוראים, ועליהם בנו יסודותיהם כל גדולי הפוסקים ראשונים ואחרונים אשר מימיהם אנו שותים עד היום הזה:

טו וְהִנֵּה, יִדְעֵנו גַּם יִדְעֵנו שֶׁפֶל יְסוּדָתָם הִרְעוּעַ הִיא עַל סֵפֶר "מורה נבוכים" וְהַמְּפִלִים אֵלָיו. אֵךְ זֶה יְדוּעַ כִּבֵּר כִּמְהָ וְכִמְהָ צִוְּחוּ כְּכְרוּכֵיָא כֹּל גְּדוּלֵי דוֹרֵי הַגְּאוֹנִים הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים עַל כֹּל מַה שֶׁכָּתַב בְּסֵפֶר הַגִּ'ל - עַד

ישירות שמקבלין מהצדיקים אמתיים, שזה בחינת כלליות כל התרי"ג מצוות שקבלנו על ידי משה רבינו עליו השלום, וכן בכל דור ודור על ידי שמתקרבין לצדיקים אמתיים שמוליכין אותנו בדרך הישר, ומלמדין ומזהירין אותנו לקיים כל המצוות עם פרטיות ותנאיהן וכו', ועל ידי זה עיקר בירור האמונה שעיקר חיות עולם העשייה הזה על ידה, כמו שכתוב 'וכל מעשהו באמונה'. ועל כן אפילו אם ירצה האדם לעסוק בדבקות לבד בלי עשיית מצוות מעשיות, גם זה הבל, וגם יכול להיכשל על ידי זה הרבה, כאשר כבר נכשלו על ידי זה רבים, ועל זה נאמר 'אל תחכם הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם', כי צריך לאחוז בשניהם, לעשות הרבה - לעבוד ה' יתברך בתורה ותפילה ומצוות מעשיות הרבה וזהו העיקר, ואם יזכה גם לבחינת דבקות, טוב אשר תאחז בזה וזה. ובאמת העבודה והעשייה בעצמה של תורה ומעשים טובים זהו עיקר הדביקות, כמו שאמר רבותינו ז"ל 'ובו תדבק', וכי האיך אפשר להדבק בו, והלא אש אוכלה הוא, אלא הדבק במדותיו וכו' שהם כלליות התורה והמצוות, וכמו שכתוב 'אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקו', מבואר בפסוק זה שצריכין לקיים הכל, עשית מצוות מעשיות ודבקות, ובאמת הכל אחד למי שזוכה לעבודה שלימה.

קנאת ה' צבאות

שְׁשָׁרְפוּ אוֹתוֹ, וְכַמְפָּרְסוּם בְּאֲגָרוֹת שְׁנֵדְפָסוּ, שְׁנִכְתְּבוּ עָלָיו
בְּצַעֲקוֹת מְרוֹת - בְּרֵאוּי לְצַעֵק עַל כָּל מֵה שֶׁכְּתוּב שָׁם.

וְגַם מֵאֵז עַד דְּרוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי, כָּל הַחֲרָדִים לְדָבָר ה', אִם בִּי
רְבִים מֵהֶם מְשִׁימִים מַחְסוֹם לְפִיהֶם מַחְמַת כְּבוֹד
תּוֹרָתוֹ, אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵן הֵם מֵרְחִיקִים אֶת עֵצְמָן וְאֶת כָּל
הַשְּׂמֵעִים לְקֹלָם לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ כַּמִּטְחָוִי קִשְׁתִּי; וְכַאֲשֶׁר
שָׁמַעְתִּי מִיְלִדוֹתַי וְקִטְנֹתַי כִּמֵּה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ
מִתְלַחֲשִׁים זֶה עִם זֶה לְהִרְחִיק זֶה הַסֵּפֶר מִבֵּיתָם וּרְשׁוֹתָם,
מִכָּל שֶׁכֵּן מִכְּפִי מְדַרְשׁוֹת, וְהֵיטֵב חָרָה לָהֶם כְּשֶׁרָאוּ אִישׁ
נוֹטֵה מִדְּבַרֵיהֶם וּמִתְנַגֵּב מֵהֶם לְעַסֵּק בּוֹ, מַחְמַת שְׁגַם אֵז
רָאוּ שֶׁרַבָם מֵהַעוֹסְקִים בּוֹ פָּרְקוּ עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת -
קִצְתָם בְּפָרְסוֹם וְקִצְתָם בְּהַחְבֵּא וְהַסְתֵּר^מ.

מו. ובספר חיי מוהר"ן סימן תז כתב בזה"ל: מספר מורה נבוכים סיפר הרבה מאד
כמה פעמים, ואסר עלינו מאד מאד לבלי לעיין בו ולהביט בו כלל חס ושלום.
והפליג מאד בגודל האסור, כי הוא מבלבל דעת האדם מאד בדעות זרות שאינם
מסכימים כלל לדעת תורתנו הקדושה... וכבר מבואר מזה כמה פעמים, אך
צריכין לכפול ולשנות אזהרה זו כמה פעמים לגודל עוצם איסור המכשלה הזאת
הנוגע באמונתנו הקדושה. ורבינו ז"ל היה כופל באזהרה זו כמה וכמה פעמים
בלי שיעור.

ושם בסימן תט כתב בזה"ל: ואמר, שיכולין להכיר בהפנים של האדם אם למד
מורה נבוכים. כלומר שהפנים של זה הלומד זה הספר נשתנה להרע. כי בוודאי
הוא אובד צלם אלקים פנים דקדושה על ידי זה. וכמו שרואין בחוש שרובם
ככולם שעסקו בזה הספר בדורות הללו, נעשו אפיקורסים גמורים, והם חשודים
על כל עברות שבתורה. כי זה הספר, וכן שאר ספרי המחקרים עוקרים את האדם
לגמרי מאמונת ישראל, ומתורתנו הקדושה ומהשם יתברך, ואחריתו עדי אוכד. גם
אני דברתי עם כמה אנשים שהם כשרים קצת שלמדו מכבר ספר מורה נבוכים,

וְכֵן רָאִיתִי אֶצְלָם בְּכַרְךָ "תּוֹלְדוֹת הַרְמַבְּמ"ן, שֶׁכְּתִבּוּ
 בְּעֶצְמָן שֶׁהָאִישׁ מ"ד הַנ"ל בְּעֶצְמוֹ הָיָה מְכַרְה לְלִמּוּד
 בַּהֲחָבֵא וְהִסְתֵּר סֵפֶר הַנ"ל, מִחֲמַת אֵימַת הַצְּבוּר וְהַרְבֵּנִים
 הַגָּאוֹנִים נוֹחֵם עֵדֶן שֶׁהִרְחִיקוּ מְאֹד מְאֹד לְמוֹד הַסֵּפֶר הַזֶּה
 - בְּרָאוּי לְרַחֲקוֹ. וְגַם אִם נִמְצְאוּ קֶצֶת הַכְּשָׁרִים שֶׁהֵבִיטוּ בוֹ,
 שֶׁמְעַנּוּ מִפִּיהֶם בְּפִרוּשׁ שֶׁאֲמָרוּ בְּפֶה מְלֵא שֶׁהֵם מִתְחַרְטִים
 הַרְבֵּה עַל שֶׁעִסְקוּ בוֹ, וְרַבִּים אָמְרוּ שֶׁאֵין כּוֹנְנֹתוֹ כְּפִשׁוּטוֹ
 כְּמוֹ שֶׁמְפָרְשִׁים אֵלּוֹ הַפּוֹרְקֵי עַל אֶת דְּבָרָיו:

טו וְעַתָּה לָכוּ נָא וְנוֹכַחְהָ! מִמָּה נִפְשָׁד, אִם בְּעַל הַמּוֹרָה
 נְבוֹכִים בְּזֶן שְׁלֵא כְּדַבְרֵיהֶם, רַק שֶׁהֵם אֵינָם
 מְבִינִים דְּבָרָיו וְיוֹצְאִים מִן הַדַּת עַל פִּי פִּירוּשֵׁם אֶת דְּבָרָיו,
 אִם בֶּן בְּוֹדָאֵי אֵין לָהֶם עַל מָה שֶׁיִּסְמְכוּ, מְאַחֵר שֶׁהוּא גַם
 הוּא אֵינּוּ מִסְכִּים לְדַעְתֵּיהֶם וּלְדַרְכֵיהֶם וּלְמַעֲשֵׂיהֶם, וְאִם
 כֹּה יֵאמְרוּ שֶׁגַם הוּא עִמָּהֶם וְאֹמֵר כְּדַבְרֵיהֶם בְּסִפְרוֹ, בְּוֹדָאֵי
 אֲנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲמָדוֹ רְגְלֵי אֲבוֹתֵינוּ עַל הַר סִינַי, חֲלִילָה
 לְנַטוֹת אַחֵר דְּבָרִים כְּאֵלֶּה הַסּוֹתְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה,

וכולם אמרו בפה מלא שהם מתחרטים מאד על זה שלמדו אותך, והלוואי שלא היו יודעים ממנו. והעידו בעצמן שראוי להתרחק ממנו מאד מאד בתכלית הרחוק. אשרי מי שבורח מהם ומחזק את עצמו באמונה שלימה לבד, כפי מה שקיבלנו מאבותינו כמו שכלל ישראל מאמינים בלי שום חקירות של שטות והבל שלהם.

קנאת ה' צבאות

המחלישים כח כל המצות על ידי הטעמים הזרים הברזים שכותב עליהם.

וְדַבְרִים הָאֵלֶּה אֵין אָנִי כּוֹתֵב מִלְּפִי, כִּי כָּבֵד נִתְפָּרַסְם שְׁפָדְכָרִים הָאֵלֶּה אוֹמְרִים עָלָיו כָּל יִרְאֵי ה' הָאֲמִתִּיִּים, הֵינּוּ כַּנְּ"ל, אוֹ שְׁלֵא כִּנֵּן כַּפְשָׁטוֹת דְּכָרְיוֹ כְּמוֹ שֶׁתְּלַמְדֵיּוֹ הַכּוֹפְרִים מְפָרְשִׁים אֶת דְּכָרְיוֹ, וְאִם לָאוּ, בְּוַדַּאי אֵין אָנִי שׁוֹמְעִים לְדְכָרְיוֹ חֵם וְשָׁלוֹם, לְסִתּוֹר אַחַת מִהַתּוֹרָה אוֹ מִמְּנֵהֶנּוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי דְבָרִים כְּאֵלֶּה הַבְּנוּיִם עַל דַּעַת חַכְמֵי יוֹן - אֲשֶׁר רְבוּתֵינוּ ז"ל אָסְרוּ לְהַגּוֹת בָּהֶם¹⁰:

וַיֹּאמֶר נָא אֲחִי מִמִּי אֶתָּה צָרִיד יוֹתֵר לְהִתְיָרָא¹¹, אִם מִהֶרֶב מוֹשֶׁה ז"ל (הַרְמַב"ם), אִם מֵה' יִתְבָּרַךְ, וּמוֹשֶׁה וְתוֹרָתוֹ, וְכָל אֲנָשֵׁי הַקְּפָלָה מִיְהוֹשֻׁעַ לְזִקְנִים וְלִנְבִיאִים וְלֵאנָשֵׁי כְּנָסֶת הַגְּדוֹלָה עַד הֵנָּה. הֲלֵא כָּל הַיִּרְאָה מִהַתְּלַמְדֵי חַכְמִים הוּא מַחְמַת מְצוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהוֹהִירָה (דְּבָרִים ו, יג):

מז. עיין סנהדרין ק: ועיין עוד בבבבבבב רבה פרשה יד, ד ובפרשה טו, כב.
 מח. ובספר חיי מוהר"ן סימן תח כתב בזה"ל: ושים לבך והבן מפני מי ראוי לך להתירא יותר, אם מספר 'מורה נבוכים' הבנוי על פי סברות אריסטו הינן ימח שמו ונמח זכרו, אם להבדיל מספר הזוהר הקדוש והארי"ז"ל שחברו הרשב"י והחבריא ז"ל ברוח הקודש ועל פי אליהו ז"ל, וכל דבריהם רובם מקובלים איש מפי איש עד משה רבנו עליו השלום. ומה שחידשו בהם היה ברוח הקודש במדרגה גבוה מאד, ומחזקין ומקימין מאד את אמונתנו הקדושה שהתחילה מאברהם אבינו עליו השלום וכו', ומזרזים מאד לקיים תורת משה בכל פרטיה ודקדוקיה, ולהבדיל הספרים הנ"ל הם בהפך מכל זה כידוע ומפורסם. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בהם, ובוחר באמת לאמתו.

"את ה' אלהיך תירא" - לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב:), ומאחר שלפי דבריהם כל חכמי התורה הבל בעיניהם, ויקר בעיניהם אריסטו הכופר ימח שמו וכיוצא בו - מכל חכמי האמת, אשר על פי דבריהם מחלישים כל קיום המצוות - כמפרסם דעותיהם הרעות, אם פן אין להתירא ולכבד שום חכם בתורה, כי אם הכופרים הנ"ל המזדהים בתועבות מעשיהם הרעים שהביאו אותם לידי כפירות אלו.

ולך נא וראה את כל הצעקות והשועות של כל גדולי עולם בכל דור ודור מאז ועד הנה על דברי הספר הנ"ל, ועל הכתות הרעות הלוקחים אותו למחסה: לפרק על לגלח זקנם בתער ממש בכל יום, ולילך עם הקדושות, ולחלל שבת בפרהסיא, והם מחציפים פניהם כפלב לחבר חבורים בכל פעם ולכתב שהם רוצים להדרוך את ישראל חס ושלום בדרך הרעה שבחרו להם - הכבוש לפנייהם לגיהנם ולבאר שחת ולטיט הון:

והנה אעתיק לך מעט מהרבה מדברי הגאונים הצדיקים שכתבו כדברינו ויותר מזה, על כל הענין הרע הזה הנעשה תחת השמש. [כל ההעתיקות האלה הצגתי לכר בסוף הספר, עין שם]:

קנאת ה' צבאות

יח וְזֶה סִמּוּד מְצֵאתִי כְּתֹב יָד מְגֹדֹל אַחַד, שְׁכַתְּב בְּדֶרֶךְ
חֲרוּזֵי עֲגִיז הַ"מֹּרָה נְבוּכִים" הַנ"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

שְׁמַע נָא יְדִידֵי הַקּוֹרֵא!

אִם סֵפֶר הַ"מֹּרָה" - כְּהַיּוֹת מִשְׁמַעוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַוֹרָה,

אִם בֶּן אֵין פֶּחַד וְאֵין מוֹרָא,

גַּם מִהַמְלֹאָךְ, גַּם מִהַשָּׁר, אִף כִּי מַחְכֵּם וּמוֹרָה.

אַחֲרֵי כִי אָרִיסְטוֹ יִמַּח שְׁמוֹ הַכּוֹפֵר בַּתּוֹרָה,

גָּבַר אֲצִלוֹ עַל אַחֲיוֹ וְעַל הוֹרָיו בְּנֵי עֲלִיָּה הַקְּרוֹשִׁים, אֲשֶׁר

הַשְׂכִּינָה עֲלֵיהֶם שׁוֹרָה:

וְאִם תֹּאמַר כִּי שְׂגָבָה דַּעְתּוֹ וּדְרָכּוֹ נִסְתָּרָה,

אִם בֶּן אִפּוֹא לָמָּה תִשְׁגָּה בְּנֵי בְזֵרָה^{מט},

וּתְחַבֵּק חֵק נִכְרִיָּה הַמְּהַפֶּכֶת אַרְחוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׂמָה אֹר

לְחֻשְׁךָ וְחֻשְׁךָ לְאוֹרָה^נ:

וְלָמָּה תֹאמַר לֵב עֶקֶב: "לְאִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹהֵי לֹא אֲנֹכִי הָרָה"^{נא},

עָמַל וְכַעַס לְפָרֵק מֵעֲלִיךָ עַל הַמְצוֹת וְהַתּוֹרָה:

וּמָה לְךָ לְזֹאת הַצָּרָה,

מט. מלשון הכתוב במשלי ה, כ.

נ. ע"פ לשון הכתוב בישעיהו ה, כ.

נא. מלשון הכתוב בבראשית לח, כה.

לְעֹזֵב בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְלִשְׁתּוֹת מַיִם הַיְדוּנָיִם - מִי מְרָה.
לְסַפֵּן נַפְשֶׁךָ, לְכַנֵּם בְּמִקּוֹם חֶשֶׁךְ וְאִפְּל עֵינָי גְּדוֹל וְאִשׁ
מִתְּלַקַּחַת וְרוּחַ סְעָרָה,

מִקּוֹם נָחַשׁ וְשָׂרָף וְעִקְרָב. כִּי הִפְכּוּ עַל פִּיהָ הַקְּעָרָה,
כָּל בְּאֵיהָ לֹא יִשׁוּבוּן^{נב} - מִרְבּוּי אֲבֵינִי נִגְף. עַל פִּי הַבּוֹר חָפַר
וְכָרָה,

נָשָׁם צִמְאוֹן אֲשֶׁר אֵין מַיִם חַיִּים, כִּי אִם מִי רֹאשׁ וְלַעֲנָה
פָּרָה:

זַעַק וְהִילַל בֶּן אָדָם^{נד}: אֲלֹכָה וְאֲשׁוּבָה אֶל אִישִׁי הָרֵאשׁוֹן^{נה} -
אֵל גְּדוֹל וְנוֹרָא,

אֲשֶׁר נָתַן תּוֹרַת אֱמֶת עַל יְדֵי נְאֻמָּן בֵּיתוֹ, נֵר מְצוּהָ וְאוֹר
תּוֹרָה^{נו},

כְּפִי שָׁמְסְרוּ לָנוּ עַל יְדֵי חֲכָמֵי רַבּוֹתֵינוּ הָאֱמֶתִיִּים מְשִׁיבֵי
מִלְחָמָה הַשְּׁעָרָה^{נו}.

מִפְּיָהֶם אָנוּ חַיִּים, וְרַק עַל יְדָם תּוֹפֵעַ עָלֵינוּ נְהוֹרָא: עַד כָּאֵן
לְשׁוֹנוֹ.

נב. מלשון הכתוב במשלי ב, יט.

נג. מלשון הכתוב ביחזקאל כא, יז.

נד. מלשון הכתוב בהושע ב, ט.

נה. ע"פ לשון הכתוב במשלי ו, כג.

נו. ע"פ לשון הכתוב בישעיהו כח, ו.

קנאת ה' צבאות

ועוד האריך בזה, וקצרה היריעה להעתיק כל דבריו ודברי
 אמת פיוצא בו אשר דברו חכמי אמת גאונים
 וצדיקים יראים ותמימים רבים בכל דור, אשר צעק כל
 אחד זעקה גדולה ומרה על כל מה שפכתוב בספרו הנ"ל;
 והרבה האריכו במליצות צחות כמה וכמה צריכין להרחיק
 מספר הנ"ל, וקצת מהם יבא למטה, עין שם:

יש והנה, נפשי יודעת מאד כי כל הנוטים אל דרכי
 המתעים הנ"ל לא ישמעו אל דבריני אלה, כי
 "לא יחפץ בסיל בתבונה" וכו' (משלי יח, ב); וכל מה שגנרבה
 לדבר בגנותם - להתרחק מהם ומדרכיהם, לא יטו און
 לדבריני, אף גם ימלא פיהם ליצנות ושחק הכסיל וכו'.
 וכבר ידענו שהם מהפכים הכל, וכל לשון אויל ופתי וכסיל
 ומשגע הנאמר בספר משלי ובשארי ספרי תנ"ך ודברי
 רבותינו ז"ל, הכל מפרשים על היראים ההלכים בתם בטח.
 ואי אפשר לברר להם האמת, כי הם מחציפים פניהם
 ככלב לומר שהאמת אתם, וכל דבריהם מתחלתם ועד
 סופם בכלם מזכירים שחפצים באמת, וכמבאר לעיל מזה,
 ויותר מזה מבאר במכתביהם ובקרחיהם הרעים והמרים.

אך עם כל זה, עצר במלין מי יוכל, והקרחתני לכתב
 קונטרס הזה על פי הפצרות אנשים רבים מבינים

וְחַכְמִים יִרְאוּם וְתַמִּימִים. וְלֹא בָּאנוּ לְהַתּוֹפֵחַ עִמָּהֶם, כִּי יִדְעוּנוּ כִּי לֹא יִשְׁמְעוּ לְדִבְרֵינוּ, וְכִמּוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי כג, ט): "בְּאָזְנִי כְּסִיל אֶל תִּדְבֶר, כִּי יָבוּז לְשֹׁכֵל מִלִּיד". אֲךָ בְּאֵתִי בְּדִבְרֵי בְרָשׁוֹת הַבּוֹרָא הַכֹּל יִתְבָּרַךְ, וּבְרָשׁוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּכָתֵב וְשֶׁבְּעַל פִּה, וּבְרָשׁוֹת כָּל הַמְּקַבְּלִים אֲמִתִּיִּים מִמוֹשֶׁה לַיהוָשֻׁעַ וְזֻקְנִים וְנְבִיאִים וְתַנְנָאִים וְאַמּוֹרָאִים עַד הַצְּדִיקִים הַגְּאוּנִים הַיִּרְאִים שֶׁבְּדוֹר הַזֶּה, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ, שְׂאִין אָנוּ שֹׁמְעִים לְהַמְּסִיתִים הַגִּ' לְכָל, לֹא נֹאכָה לָהֶם וְלֹא נִשְׁמַע לָהֶם! וְאֵל יִתְפָּאֲרוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר יִדְינוּ רָמָה וְכוּ'; כִּי זֶה דְרָכָם בְּסֵל לָמוּ, שְׁכוֹתָבִים בְּמָה פְּעָמִים בְּקִרְחִיהֶם הָרָעִים שֶׁמְדַפְּסִים, וּמְפָאֲרִים כְּלָפֵי עֲצָמָן בְּכָל פְּעַם וְכוֹתָבִים בְּשִׁבַח הַדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ, כְּאֵלּוּ מ"ד וְחִבְרֵיו יִמַּח שְׁמוֹ פְּקָחוּ עֵינֵי יִשְׂרָאֵל לְגַלוֹת לָהֶם דֶּרֶךְ חֲדָשׁ וְכוּ', כְּמִרְגָּל בְּלִשׁוֹנֵיהֶם הַטָּמֵא [כְּאֲשֶׁר נֶעְתַּק קֶצֶת מֵהֶם לְקִמּוֹן מ"ר].

וְעַל זֹאת בָּאנוּ לְהוֹדִיעַ לְכָל הַחֲפִץ בְּאַמֶּת, כִּי הֵבֵל יִפְצָה פִּיהֶם, וְיִמְלֵא פִּיהֶם חֲצִין, וְיֵאבְדוּ הֵם וְאֶלְף בִּיּוֹצֵא בָהֶם, וְדַבֵּר אֶחָד מִדִּבְרֵי תוֹרָה אֶל יִתְבַּטֵּל. וְרַב יִשְׂרָאֵל רַבָּם כְּכֹל אֵינָם שׁוֹמְעִים דְּבַרְיהֶם כְּלָל, וְעָלֵינוּ וְעַל דְּרוֹתֵינוּ אַחֲרֵינוּ נֵאמַר (תהלים קל"ט, יח): "הִקִּיצְתִּי וְעוֹדִי עִמָּךְ", וְכִמּוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י ז"ל: 'בְּאֵתִי עַד קֵץ כָּל הַדּוֹרוֹת, וְעוֹדְנוּ אָנוּ

קנאת ה' צבאות

מחזיקים בך ובתורתך. וכן על פסוק (שיר השירים א, ד):
 "הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך", וכמו
 שפרש רש"י שם: 'וגם היום הזה עודנה לי גילה ושמחה
 אשר נדבקתי בך', שפונתו הקדושה על כל דור ודור
 שאומרים בך:

כ פי אנחנו ישראל עם קרובו אנו מאמינים בני מאמינים,
 ואין אנו הולכים כלל בדרך החקירות, ואנחנו
 הולכים רק בדרך שמשר לנו משה רבנו עליו השלום
 בתורתו הקדושה, שפתח את התורה "בראשית ברא

נב. ובשיחות הר"ן שיחה ה' איתא בזה"ל: ואמר, אשרינו שמה רבינו עליו השלום
 בחר לנו חלק טוב מאד ונתן לנו את התורה ופתח בה 'בראשית ברא אלקים את
 השמים וכו'' בלי שום חקירות ומופתים שלהם, רק ציוה עלינו להאמין בה' יתברך
 באמונה לבד, ועל כן אסור לנו לכנוס בחקירות כלל חס ושלום.
 ושם בשיחה ריט איתא בזה"ל: והיה רגיל להזכיר כמה פעמים גודל עוצם נפלאות
 הטובה שעשה לנו משה רבנו עליו השלום, שנתן לנו את התורה ופתח בה
 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', וגילה לנו האמונה הקדושה בלי
 שום חכמות וחקירות.

ובליקוטי הלכות הלכות ברכת הריח הלכה ד' אות מ כתב בזה"ל: בודאי אי אפשר
 להאמין ביחודו יתברך כי אם כשמאמינים בחידוש העולם שה' יתברך יחיד קדמון
 לכל וחדש את העולם ברצונו יש מאין, ומי שאין מאמין חס ושלום בחידוש
 העולם, הוא כופר בכל, כופר גמור באלקי ישראל שאין כפירה גדולה מזו, ואף על
 פי שיש ממחברי ספרי החקירות שכתבו שאמונת חידוש העולם אינו מהעיקרים,
 הבל יפצה פיהם, ואין צורך לסתור שטות כזה, כי כל מאמין באמת ביבן מאליו,
 שאמונת חידוש העולם הוא אמונת היחוד, והוא יסוד כל התורה כולה, ובשביל
 זה פתח משה רבינו את התורה בחידוש העולם, כמו שכתוב 'בראשית ברא אלקים
 את השמים ואת הארץ', ומי שכופר בזה חס ושלום הוא האפיקורס הגמור, שגרוע
 מעכו"ם ומשומד, ומצוה להורידו ולא להעלותו, ומצוה להרגו ביום הכפורים

ובשבת ולקורעו כדג ומגבו, ואין גרוע בעולם ממנו; וזה פשוט לכל המאמינים בה' יתברך ובתורתו הקדושה.

ובהלכות סוכה הלכה ו' אות יד כתב בזה"ל: וזהו בחינת מה שמסיימין את התורה בשמחת תורה ומתחילין מיד 'בראשית', כי נעוץ תחילתו בסופו, כי עיקר הכל הוא להמשיך ולגלות האמונה הקדושה 'למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלקים אין עוד', לידע ולהודיע ולהודיע, שהוא האל, הוא היוצר, הוא הבורא הכל יש מאין המחלט, להאמין בחידוש העולם באמונה שלמה, שהוא בחינת 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ' שמשה רבינו עליו השלום פתח את התורה הקדושה בפסוק זה, להודיע שאין צריכין ואסור לחקור שום חקירה מה לפנינו ומה לאחור וכו', רק קבלת התורה מתחיל מזה - להאמין באמונה שלמה לקול דברי אלקים חיים היוצאים מפי משה שפתח לנו את התורה בלי שום חקירות וחכמות, רק הודיע לנו מיד שורש ויסוד האמונה הקדושה שהוא 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', וכמו ששמעתי זאת מפי רבינו הקדוש ז"ל לענין הרחקת הפילוסופיא והחקירות, רק להאמין לקול אבותינו בפשיטות כאשר פתח לנו משה 'בראשית וכו'', (כמובא מזה בספריו הנדפסים, עיין שם). ועיקר האמונה הזאת בחינת 'בראשית ברא אלקים וכו'', שהוא אמונת חידוש העולם, זוכין על ידי בחינת רוח נבואה שהוא כלליות התורה, ובוה מקושר היטב התחלת התורה 'בראשית' להסיום 'לעיני כל ישראל', כי אנו מסיימין, 'ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל', שהוא בחינת הלוחות שקבל מידיו של הקדוש ברוך הוא, כמו שפירש רש"י שם על פסוק 'ולכל היד החזקה', שקיבל את התורה שני לוחות בידי, שעל ידי זה נתברר המדמה כנ"ל, שעיקר ברור המדמה על ידי רוח נבואה, שהוא בחינת הלוחות, בחינת עשרת הדברות כנ"ל, ועל ידי זה נתגלה האמונה הקדושה, שזה בחינת האותות והמופתים הנוראים שעשה משה, שעל ידי זה גילה אמונה בעולם שה' יתברך ברא את העולם והוא מנהיג את העולם כרצונו, ובידו לשנות הטבע בכל עת. וזהו בחינת 'ולכל המורא הגדול וכו'' כמו שפירש רש"י שם שהם נסים וגבורות וכו', ועל ידי כל זה נתגלה לעיני כל ישראל האמונה הקדושה שהוא אמונת חידוש העולם כנ"ל. וזה שמתחילין מיד 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', כי על ידי 'היד החזקה והמורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל', שהוא קבלת התורה, שהוא רוח נבואה, ועל ידי האותות והמופתים נוראים וכו', על ידי כל זה נתברר ונתגלה אמונת חידוש העולם, בחינת 'בראשית ברא אלקים וכו'', שהוא התחלה ויסוד ועיקר כל התורה כולה שמתחילין מיד וכו"ל. ה' יתברך יזכנו לגלות האמונה הקדושה לכל באי עולם, שיקוים מהרה 'כי אז אהפך אל העמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' ולעבדו שכם אחד, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד', אמן ואמן.

קנאת ה' צבאות

אלהים את השמים ואת הארץ" - בלי שום חכמות וחקירות, ובפרט במשנה תורה (ספר דברים), שהארץ להוכיחו להיות תמים עם ה' אלהינו ולשמע אל דבריו ולקיים מצותיו בפשוטו, ושכינה היתה מדברת מתוך גרונו, והזהירנו ואמר לנו (דברים ו, ד): "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" וכו', וצוה עלינו לומר קריאת שמע פעמים בכל יום בלי שום חקירות, כי אסור לנו עוד לחקר כלל, רק כל ידיעתנו ממנו יתברך הוא בדרך אמונה לבד, כמו שכתוב (תהלים קיט, ל): "דרך אמונה בחרתי" וכו'.

ובכר האריכו בזה בכל ספרי קדש האמתיים, שעקר הידיעה מה' יתברך היא רק על ידי אמונה לבד; ובכר יש לנו על מי לסמוך על אבותינו אברהם יצחק ויעקב, והשכמים, ומשה רבנו עליו השלום שנתן לנו התורה ויסדה עליהם, כמו שכתוב (שמות ג, יג): "ואמר לי מה שמו" וכו', והשיב לו ה' יתברך (שם, יד טו): "כה תאמר וכו', ה' אלהי אבותיכם אלהי אברהם יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם", ולא צוה לנו לחקר אחריו על פי שכל אנושי.

ולא יספיקו המון יריעות להארץ בזה, בפרט כי כבר מלאים מזה הרבה ספרי קדש, וכלם צועקים על

הרב מֹשֶׁה (הרמב"ם) בַּסֵּפֶר "מֹרֶה נְבוּכִים" וְעַל "חֻבַּת הַלְבָבוֹת" בְּשֵׁעַר הַיְחֻד וְכִיּוֹצֵא בָהֶם, שְׂרוּצִים לְהוֹכִיחַ שְׁהִידֵיֶהָ מֵה' יִתְבָּרַךְ הִיא עַל פִּי חֲקִירָה, וְהָרְסוּ וְסָתְרוּ דְבָרֵיהֶם עַד הַיְסוּד בָּהֶם, כִּי הֲלֹא הֵם בְּעֶצְמָן מְסִימִים שְׂאֵי אֲפֹשֶׁר לִידַע מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל פִּי חֲקִירָה; אֲמָנָם, הַגְּדוּלִים הֵם וְכִיּוֹצֵא בָהֶם, אִם שִׁשְׁגוּ גַם כֵּן עַל יְדֵי שְׁנֵטוֹ אֶל הַחֲקִירוֹת, אַף עַל פִּי כֵן לֹא מָטָה רֶגְלָם מִן אֲמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ; רַק נָתְנוּ מְכַשׁוּלוֹת גְּדוּלוֹת לְדוֹרוֹת שְׁלֹאֲחֵרִיָּהֶם, בַּפְּרָט עֲתָה, שֶׁכָּל הַפּוֹרֵק עַל - הַמְּמִירִים דַּת אֲבוֹתֵיהֶם, אוֹמְרִים שִׁשְׁשָׁעֲנִים עֲלֵיהֶם וְכו'.

אָבֵל אַתֶּם יְלָדֵי פֶשַׁע זֹרַע שָׁקֵר, הַנִּחַמִים בָּאֵלִים וְכו', מֵה לָּכֶם תִּדְבְּאוּ עִמִּי^י, וְלָמָּה תִתְפַּאֲרוּ לֵאמֹר שְׁהִדוֹר הַזֶּה כָּבֵד נִחַשְׁכוּ עֵינֵיכֶם מֵרֵאת - אֲשֶׁר לְפִי דְבָרֵיכֶם מְכַנֶּה לְפָקִיחַת עֵינַיִם חָלִילָה, חָלִילָה לָנוּ מִשְׁמַע לְדְבָרֵיכֶם וְלְדַרְכֵיכֶם; וְהֵנָּה, תִּהְיֶה לָּאֵל בְּכָל מְדִינַתָּנוּ וּבְמְדִינֹת הַסְּמוּכוֹת לָנוּ, מִשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים בְּכָל יוֹם לְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וְעוֹסְקִים בְּכָל בְּתֵי מְדָרְשׁוֹת בְּש"ס וּפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים, וּמַחְבְּרִים חֲבוּרִים קְדוּשִׁים בְּתוֹרָה בְּדִינֵי תוֹרָה וּבְחֻדוּשֵׁי תוֹרָה עַל פִּי הַקְּדָמוֹת רְבוּתֵנוּ ז"ל, לֹא עַל פִּי

קנאת ה' צבאות

הקדמות נכריות של חכמות חיצוניות - שאסור להגות בהם; וחקרתי ודרשתי, שגם במדינות פולניא ושאר ארצות, תהלה לאל חי רבם ככלם אינם עוסקים כלל בספרים האלו, ודבריהם הרעים מבזים בעיניהם מאד - ולא ירימו אותם מאשפה.

ישם מ"ד וחבריו כבר נמחה מהעולם, ובכבות הימים יהיה נעקר זכרו לנצח; ואיך יתפארו בו, הלא לא נשאר זכר ממנו בשום ספר מדברי חכמינו ז"ל בש"ס ופוסקים (אמר המעתיק: כבר מפרסם עתה שנשתמדו כלם, ולא נשאר אף אחד מהם בדת ישראל, וכמו שכתוב (איוב יח, יט): "וכרת בו, ולא נין ולא נכד" כו'), כי אם מה שקלקל להעתיק התורה הקדושה בלשון נכרי, אשר חכמינו ז"ל צעקו מרה בשהעתיקו התורה ללשון יונית, כמו שאמרו רבותינו ז"ל שהיה שלשה ימים חשיך^ט, ונחשב להם כאלו נחרב העולם; אך אז היה על פי הכרת, וזה הכופר עשה מדעתו - להחשיך פני תבל בהעתיקתו הרעה.

ואיך יעזו פניהם שפדור הזה נפקחו העינים לילך בדרכיהם הרע, הלא בכל דור ודור עד היום הזה,

נט. מגילת תענית; ועיין שולחן ערוך אורח חיים סימן תק"פ סעיף ב'.

כָּל הַגְּדוֹלִים הָאֲמֵתִיִּים עַל הָרְאשׁוֹנִים הֵם מְצַטְעָרִים עַל
 אוֹתָן שֶׁעֲסָקוּ בְּחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, כַּמְבֹאֵר בְּסִפְרֵי קְדוֹשִׁים
 הַרְבֵּה עַד כִּי חָדַל לְסַפֵּר כִּי אֵין מְסֹפֵר, וְלֹא נִשְׂאוּ פָּנִים
 לְהֶרֶב מוֹשֶׁה ז"ל [הרמב"ם] וּלְהֶרֶב אַבְרָהָם אֲבֵן עֲזָרָא וּלְכִיּוֹצֵא
 בָהֶם, מִכָּל שָׁבֵן לְהַקְטִינִים מֵהֶם. וּמֵה שֶׁחִפּוּ עָלָיו קֶצֶת, הוּא
 מִכְבוֹד תּוֹרָתוֹ בְּסִפְרֵי הַי"ד^ס [היד החוקה], אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן,
 מִדְּבָרֵי כָּלֶם נִשְׁמָע, אֲשֶׁר רַק הַטּוֹב שֶׁבְּסִפְרוֹ בְּסִפְרֵי הַי"ד
 נִקְבַּל, וְאֵת הָרַע שֶׁבְּסִפְרֵי מוֹרָה נְבוּכִים אוֹ בְּסִפְרֵי הַמַּדְע
 וְכו' לֹא נִקְבַּל, עַד שֶׁגַּם בְּדוֹרוֹת הַסְּמוּכִים צָעַק הַרְבֵּה
 הַגָּאוֹן רַבִּי יַעֲקֹב עֵמֶדִין עַל אוֹדוֹת סֵפֶר "מוֹרָה נְבוּכִים"
 הַי"ל, וְכֵן הַרְבֵּה בְּכָל דוֹר וְדוֹר. וְעַיִן לְקַמֵּן מֵה שֶׁהֶעֱתִקְנוּ
 מִדְּבָרֵיהֶם הָאֲמֵתִיִּים:

כא עַד שֶׁגַּם זֶה סְמוּךְ מְאֹד הָיָה הַחֶכֶם הַנְּבוֹן, הַכָּשֵׁר
 וְהַיָּשָׁר, מִפְּלֶג בַּתּוֹרָה וּבִירְאָה וּבְכָל הַחֻכְמוֹת: הוּא
 בְּעַל "סֵפֶר הַבְּרִית"^{סא}, הוּא הָרִים קוֹל וַיִּקְרָא, נָתַן בְּקוֹלוֹ

ס. ובספר חיי מוהר"ן סימן תח כתב בזה"ל: וכבר מבואר בכמה ספרי קדמונים
 הרבה שצווחו ככרוכיא על ספר מורה נבוכים כמפורסם. ואף על פי שנמצא
 הרבה שחיפו עליו, כבר ידוע שלא עשו כי אם למען כבוד התורה מחמת
 שחיבר ספרים נפלאים על כל ההלכות כגון ספר היד, וגם רבינו ז"ל אמר
 שבספרי היד במקום שמדבר מהלכות היטיב לעשות, אבל בספר מורה נבוכים
 ימחול לו ה' מה שעיוות בזה עיוותים שאין כמותם הנוגעים בעיקרי תורתנו
 הקדושה כמפורסם.

סא. הלא הוא ר' פנחס אליהו ב"ר מאיר מוילנא.

קנאת ה' צבאות

תְּמוּג אֶרֶץ^{כב} - בְּדֶרֶךְ חֲכָמָה וְשִׁכְל אֲמָתִי, וְהִרְבָּה לְסֹתֵר כָּל דְּבָרֵי הַמְּשָׁל שֶׁמִּבִּיא בְּעַל "חֹזֶבֶת הַלְּבָבוֹת" בְּהַקְדָּמָתוֹ וְכוּ', וְכֵן דְּבָרֵי הָרַב מֹשֶׁה ז"ל [הרמב"ם] בְּמִקּוּמוֹת הָאֵלוֹ.

וְלִהְיוֹת הַסֵּפֶר הַכָּשֵׁר הַזֶּה מְצוּי עִתָּה הִרְבָּה בְּכָל עִיר, כִּי הַכָּל מְחַפְּכִין אוֹתוֹ הִרְבָּה בְּפָרֵט בְּמִדְיָנָתְנוּ, אֵין מֵהַצָּרָד לְהֶעֱתִיק דְּבָרֵיהֶם, רַק אֲרֻשָׁם קָצַת סִימְנֵי הַדְּפִין שֶׁמְדַבֵּר מֵהֶם, וְאֵתָה הַמְּעוֹן הַחֲפִיץ בְּאֲמָת, שִׁים לְבָד לְכָל דְּבָרָיו, וְתִבִּין מֵאֵלֶיךָ מִי דָבַר אֲמָת:

כב וְאִם עַד אֵלֶּה לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ - כִּי אֲשֶׁר יִדְעֵנוּ עֲקָשׁוֹת עֲרֻפֵיכֶם, עִם כָּל זֶה, לֹא מְנַעֲתִי עֲטִי וְעִתִּי לְרֻשָׁם דְּבָרִים אֵלוֹ, לֹא לְמַעַנְכֶם, כִּי אִם לְמַעַן שְׂאֵרִית יְלָדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִצְלוּ מִפֶּחַ יוֹקָשִׁים - מִרְשָׁתְכֶם הִרְעָה אֲשֶׁר פָּרַשְׁתֶּם לְרַגְלֵם; וְכִבֵּר גִּלְפְדוֹ הִרְבָּה הִרְבָּה, אֲבָל לֹא כָלָם וְלֹא מְחַצִּיתֶם חֵם וְשָׁלוֹם. בְּנֹדָאֵי חוֹבָה עָלֵינוּ לְהַתְּנוּלֵל בְּעָפָר, וְלִלְבַשׁ שֶׁק וְאָפֵר, וְלִיצֵא בְּתוֹךְ כָּל עִיר וְעִיר - לְזַעַק זַעֲקָה גְדוֹלָה וּמְרָה עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים בְּיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי קְרַחִיהֶם הִרְעִים וְהַמְּרִים וְהַזְרִים מְאֹד.

אך זאת נחמתנו בענינו כי תורתך לא שכחנו, הלא אנחנו והילדים הכשרים אשר נתן ה' לנו לאות ולמופת בישראל, כמו שפרש רש"י לענין "אחו" - 'שאחו בתי בנסיות ובתי מדרשות מלעסק בתורה'^{סג}, כמותם ממש, שרוצים לפעל אצל המלאכים והשרים לבטל מישראל בתי מדרשות שעוסקים בהם בעקרה של תורה - בש"ס ופוסקים ובמקרא עם פרוש רש"י הקדוש - שהוא עקר הפרוש האמתי של כל התורה כלה שבכתב ושבעל פה, ורק הוא נתקבל בכל תפוצות ישראל; ואין צריכין שום פרוש אחר על פי פשוטו^{סד} בכל ספרי תורה נביאים

סג. בישיבה ח, יח ע"פ המדרש בכראשית רבה פרשה מב, ג וביקרא רבה פרשה יא, ז ובאסתר רבה בפתיחתו, יא וברות רבה בפתיחתו, ז.
 סד. ובשיחות הר"ן שיחה רכג איתא בזה"ל: בענין שהיו מספרים לפני רבנו ז"ל והיו משבחים מאד את פירוש רש"י, ושאינן צריכין ללמוד פירוש אחר על המקרא על פי פשוט, כי שאר הפשטנים רובם הולכים על פי דרכי החקירות וכו' (כוונת הדבר, כי יש כמה פשטנים שהם כנגד דברי רבותינו ז"ל והם הולכים על פי דרכי החקירה קצת בכמה מקומות, ואלו הפשטנים אין צריכין ללמוד אותם, כי אם רק פירוש רש"י ז"ל) ענה ואמר רבנו ז"ל, זה אינך יודע, שרש"י ז"ל הוא כמו אחיה של התורה הקדושה, כי כל תינות של בית רבן וכל ישראל כולם לומדים את התורה שבכתב ושבעל פה עם פירוש רש"י, ומזה מובן עוצם גדולת רש"י ז"ל. ובליקוטי הלכות הלכות תפילה הלכה ד' אות ז כתב בזה"ל: והנה מחמת שבקדושה המליצה יקרה מאד, מזה נמשך שאצל הכת הנ"ל נפלה המליצה, עד שהפכו דברי אלקים חיים ובחרו במליצה לרעתם - לבלות כל ימיהם על דרכי מליצה כדי להמשיך לב ישראל חס ושלום לדרכי המחקרים והפלוסופים אשר כל באיה לא ישובן ולא ישיגו ארחות חיים, אשר על ידי זה עוקרין את עצמן ואת בניהם ותלמידיהם ההולכים בעקבותם משני עולמות, כידוע ומפורסם דרכיהם הרעים למה שבאים על ידי מליציהם הפושעים, עד שמחללים שבת בפרהסיא, ומדברים סרה על ה' ועל תורתו הקדושה על תנאים ואמוראים, ומתלוצצים מאגדת

קנאת ה' צבאות

רבותינו ז"ל שבגמרא ומדרשים, והולכים בדרכי העובדי כוכבים ובמנהגייהם, ומכריחים את עצמם ומרגילים את עצמם בכל עת ללכת בדרכיהם ובמנהגייהם דייקא, הן בעניני הדירות וכלים ובמלבושיהם, ובכל תנועותיהם כמפורסם, אשר התורה הקדושה הזהירנו על זה 'ובחקתיהם לא תלכו', שאסור להתדמות להם בשום דבר, כמבואר בשולחן ערוך, ולבלות ימים על מליצה כזו שאינה מקרבת לה' יתברך ולעבודתו, אדרבא מרחקת ועוקרת את האדם לגמרי רחמנא לצלן, בוודאי אין שגעון יותר מזה, והוא ממש ענין הכת הנ"ל שבחרו באיש צרפתי משוגע למלך בשביל שהיה מליץ נפלא והיה יודע כמה לשונות והיה מדבר תמיד אפילו לעצמו. ואף על פי שהם רוצים לכסות השקר והאפיקורסות שלהם באמת, והיינו שבתחלה מטעים את בני ישראל ואומרים שרוצים ללמדם מקרא היטב בכל דקדוק הלשון, אבל באמת כל כוונתם להרע, וזה עיקר האפיקורסות שלהם שכופרים בתורה שבעל פה לגמרי כמו הקראים ממש, וכשכופרים בתורה שבעל פה אזי ממילא הם כופרים בתורה שבכתב, כי אין יודעים שום דבר מתורה שבכתב בלי דברי רבותינו ז"ל בגמרא ומדרשים שהוא תורה שבעל פה, ותיפח רוחם ונשמתם שמכריחים עצמם תמיד לפרש המקרא על פי דרך הפשוט דייקא בלי שום דרשה מדרשות רבותינו ז"ל, ופנימיות כוונתם הרעה ניכר לעין כל למי שבקי בהם קצת ובדרכיהם הרעים, שכל כוונתם לפרש המקרא על פי דרכי המליצה לבד, כאילו אין בה שום פנימיות חס ושלום, והם משבחים את משה רבנו עליו השלום מאד ואומרים עליו שהיה מליץ ובעל לשון גדול מאד, וקצת נביאים אין נראה להם דברי מליצתם, אוי להם אוי לנפשם, ואם ידלגו על ההרים ואם יקפצו על הגבעות לא יוכלו לפרש את התורה הקדושה שתהיה מתיישבת על פי דרכי המליצה, כי יש הרבה מקראות בתורה בלי שיעור שאין סובלים פירוש על פי פשוט כלל, ובפרט שהם סותרים הדין כפי המקובל בידינו מפי משה רבנו עליו השלום בעצמו, כגון 'ששת ימים תאכל מצות וכו'', וכן 'ובשלת ואכלת' בפסח, שבאמת אינו נאכל אלא צלי, וכן 'ארבעים יכנו וכו'', וכיוצא בזה הרבה, ובפרט כל הספורי מעשיות שבתורה, שכל אות ואות ובכל נקודה ונקודה של כל התורה הקדשה יש רזין עלאין, רזין גניזין, רזין ורזין דרזין לעילא ולעילא עד אין סוף ואין תכלית, וכבר מבואר בזהוהר הקדוש שמקלל הרבה את הכופרים שאומרים שאין בהתורה כי אם הפשוט. ועל כן באמת אין צריכין ללמוד מקרא כי אם עם פירוש רש"י לבד, שרש"י הקדוש מכריח עצמו מאד לפרש המקרא על פי פשוט, אבל בכל המקומות שאי אפשר לפרשו על פי פשוט מחמת קבלת רבותינו ז"ל, הוא מפרשו על פי דברי רבותינו ז"ל, וגם בהמקומות שמפרש המקרא על פי פשוט, מביא על פי רוב דברי רבותינו ז"ל במדרשים וגמרא, לידע ולהודיע שיש עוד כמה דרשות בזה המקרא. והפורש עצמו מפירוש רש"י ללמוד ביאור שלהם הרע וכיוצא באלו הפירושים, הוא פורש מן החיים, ועוקר את עצמו

כתובים, כי שאר המפרשים על פי פשוטו, רבם נוטים מן הדרך - להכניס זרים בהיכל ה' בספרי תורה נביאים כתובים הקדושים, לפרשם על פי הקדמות נכריות מחכמות יונית וכו' כמפרסם.

והם במרדם רוצים חס ושלום לביטל הלמוד הקדוש כמו אחז, רק לעסק בספרי חכמות ולשונות, וקצת במקרא עם פרושיהם הרעים והמרים, כידוע דרכיהם המר לכל. אבל כבר נבא ישעיה הנביא על זה (ישעיהו ה, יח): "הנה אנכי והילדים" וכו' - שבכל דור ודור ימצאו פשרים ותמימים גדולים וקטנים שימאנו ללכת בדרכיהם הרע, ולא יאבו, ולא ישמעו להם בכל דברי חלקלקות לשונם הרע והטמא - שהם מהפכים השקר והכזב לאמת, ואומרים שחפצים באמת לגלח הזקן בתער בכל יום ולפרק על תורה ומצות, כי הם עם הזונות יתחברו ועם הקדשות וכו', כמפרסם:

כג ברוך ה' שלא נתננו טרף לשניהם^{סה}, ועל הפלטה הנשארת שהם יתקימו לדורות עד ביאת הגואל

מחי החיים ומתורתו הקדושה. ואי אפשר להאריך בזה כאן, כי יקצרו המון יריעות לספר בגודל מרירות הצרה הזאת שנתהווה עכשיו בדורותינו שנתפשטה הנגע הזאת גם במדינתנו.

קנאת ה' צבאות

צֶדֶק אֲשֶׁר יִגְלֶה הָאֱמֶת לְאֲמֶתוֹ, עֲלֵיהֶם עֲלֵיהֶם תְּעוֹף מַלְתֵי
 - לַחֲזֹקֶם וּלְאֲמָצֶם לְהַחֲלִימָם, לְבַל יִרְפוּ יְדֵיהֶם חֵם וְשָׁלוֹם
 לֹמֵר כִּי אִפְסַתְּ תִקְוָה - מִחֲמַת שָׁהֶם מִתְּפַשְׁטִים מְאֹד
 בְּאַרְצוֹתֵיהֶם; כִּי לֹא אֶלְמָן יִשְׂרָאֵל^{טו} לְעוֹלָם, וּכְמוֹ שֶׁפָּרַשׁ
 רַש"י שֵׁם לְעִנְיָן אַחַז הָרָשָׁע - שְׁאַחַז דְּרִכְיָהֶם, עַל פְּסוּק
 (ישעיהו ח, יז): "וַחֲכִיתִי לָהּ הַמִּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב" - 'אִין
 לָךְ נְבוּאָה קָשָׁה כִּיּוֹם שְׁנַאֲמַר בּוֹ (דברים לא, יח): "וְאֲנֹכִי
 הַסְתַּר אֶסְתִּיר פָּנָי" וְכוּ', וְאֵף עַל פִּי כּוֹ, גַם אִזְ הַכְּבִיחַ (שם,
 כא): "וְעִנְתָהּ הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעַד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי
 זִרְעוֹ" וְכוּ', עֵינַי שָׁם; וְכָל זֶה הַתְּנַבֵּא מִשֶּׁה רַבְּנוּ עָלוּ
 הַשָּׁלוֹם הָעֶקֶר עַל דּוֹרוֹת הַלְלוּ שָׁהֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים
 עוֹקְבָא דְמוֹשִׁיחָא.

וְזֹאת בָּאנוּ בְּדַבְרֵינוּ, לַחֲזֹק יָדִים רְפוּת וּלְאֲמִץ בְּרַפְתִּים
 בּוֹשְׁלוֹת: אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב, ה' אֶתְנוּ אֵל
 תִּירָאֵם^{טז}, כִּי גַם עֲדוֹן בְּדוֹרוֹתֵינוּ לֹא עֲזָבְנוּ אֱלֹהֵינוּ, וְשׁוֹלַח
 לָנוּ בְּכָל דּוֹר צַדִּיקִים וּגְאוּנִים, אֲשֶׁר הֵם גְּעֵלִים וּמְאֲסִים
 בְּכָל הַדְּבָרִים הַנִּמְצָאִים בְּסִפְרִים מִחֲכָמוֹת יוֹנִית. וְרַבִּים
 אֲשֶׁר אֶתְנוּ מֵאֲשֶׁר אֶתְם, הוּא יִתְבָּרַךְ לֹא עֲזַב אוֹתְנוּ וְאֲנַחְנוּ

טו. מלשון הכתוב בירמיהו נא, ה.

טז. מלשון הכתוב בישעיהו מא, יד; במדבר יד, ט.

לֹא נֵעֹזֵב אוֹתוֹ לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים כו, ז יח): "אֵת ה' הָאֱמֶרֶת וְכוּ', וְה' הָאֱמִירָד" וְכוּ'; וְאֲנַחְנוּ מֵאֲמִינִים לְמוֹשֶׁה רַבְּנוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים נוֹרָאִים מְאֹד בְּיִצְיַאת מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יַם סוּף וּמִתַּן תּוֹרָה וְכוּ', וְכֵן שְׂאֵרֵי הַצְּדִיקִים אַחֲרָיו: יְהוֹשֻׁעַ, אֱלִיהוּ וְאַלְיָשָׁע, וְדַנְיָאֵל וְחַנְּנִיא מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזַרְיָה וְדוֹמִיָּהֶם, וְאֲנַחְנוּ מֵאֲמִינִים בְּמִצְיָאוֹת הַמְּלָאכִים וּשְׂרָפִים, וְכֵן בְּמִצְיָאוֹת הַשְּׂדִיִן וְהַקְּלָפוֹת - שֶׁהֵם מֵהַסְּטֵרָא אַחֲרָא, לְהַבְדִּיל:

כִּד וְאִין אָנוּ שׁוֹמְעִים כְּלָל לְדַבְרֵי הַכָּל הַנִּמְצָא בַּסְּפָרִים - שְׂאִין רְאִיָּה מֵהַמוֹפְתִים^{סז}, וְשִׂישְׂרָאֵל לֹא הָאֲמִינוּ

סז. ובספר 'מכניע זדים' סימן יג כתב בזה"ל: והנה נמצא בספריהם, שהידעה מהשי"ת אינה ע"י המופתים הנוראים שעשה משה, רק כשנצרך להם לחם - נתן להם מן, וכשנצרך להם לעבור הים - בקע הים.

ואתה המעיין בעין האמת, ראה והבן עד היכן ארס דבריהם נוגעים, וגם איך הם מלאים שטותים וטפשות ושקרים וכזבים שאין הדעת סובלתם. והלא מקרא מלא דיבר הכתוב, כששאל משה רבינו: "והן לא יאמינו לי כי יאמרו לא נראה אליך ה'", השיב לו ה': "מה זה בידך מטה וגו', למען יאמינו כי נראה אליך ה' וגו', ויאמר ה' לו עוד הבא נא ירך בחיקך וגו', והיה אם לא יאמינו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון, והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה ולקחת ממימי היאור" וכן אח"כ כתיב: "ויעש האותות לעיני העם ויאמן העם" וכן בסוף בקריעת ים סוף כתיב: "וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו בה' ובמשה עבדו". הרי לפניך מפורש בתורה כפול משולש ומרובע שה' יתברך עשה מופתים ע"י משה בשביל האמונה הקדושה וכן היה. ואיך יעזו פניהם המטילים דופי באמת להפוך האמת בשקרים ובשטותים כאלה, שהמופתים הנוראים של משה לא היו בשביל האמונה. ודבריהם הרעים הם כמדקרות חרב כאילו ח"ו יכולים להכחיש המופתים הנוראים ולתלותם באיזה סיבה וטבע ח"ו, ורוצים להטעות ולסמא את העיניים לומר ששיקר ידיעת אלוקותו יתברך ע"י חכמת ההגיון מה

קנאת ה' צבאות

שהם יודעים בעצמם שכולם נלאו למצוא הפתח של האמונה האמיתית עד שנתעו כמו שנתעו, ומודים בעצמם שאי אפשר להשיג אמיתת האמונה בפרט אמונת חידוש העולם ע"י מופתיים המוטעים של חכמתם הרעה. ואתה תבין בעצמך איך מקלקלים בדברים כאלה אמונת ישראל האמיתית, כי חפצים שישאר האדם ח"ו קרח מכאן וקרח מכאן. כי אומרים שעל ידי המופתים הנוראים של משה רבינו אין משיגים האמונה, רק ע"י מופתים שלהם. כי מטעים את העולם ואינם מגלים פנימיות דעתם הרעה, ומי שנוטה אחר זה ועוסק בספריהם הוא בעצמו רואה אח"כ שע"י חכמתם המוטעית בודאי אין משיגין האמונה, והרי הוא קרח מכאן ומכאן. ועל כן באמת רובם ככולם פורקים עול לגמרי כנראה בחוש בכל דור בפרט עתה בעוונותינו הרבים. ותהילה לאל חי אשר כבר הקדים משה רבינו ע"ה והארץ הרבה בספר משנה תורה להזהיר אותנו רק לשום לב לכל האותות והמופתים הנוראים שעשה עימנו לעיני כל ישראל כמו שנאמר: "כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום וגו' הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו וגו'" וכתוב: "השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך יום וגו' וההר בוער באש, וידבר ה' אליכם מתוך האש", וכן הרבה שמוהיר לזכור המופתים הנוראים וחוזר אותם כמה פעמים בכליות ובפרטיות. וכן דוד המלך ע"ה בספר תהלים בכמה מזמורים ובפרט במזמור עח כמו שנאמר: "לא נכחד בבניהם וגו' מספרים תהילות ה' ועוזו ונפלאותיו אשר עשה" וכן הרבה. וכן כל הנביאים והתנאים ואמוראים וצדיקים אמיתיים שבכל הדורות עד הנה, מזהירים ומזכירים בכל פעם כל המופתים הנוראים שעשה ה' יתברך עימנו ע"י משה רבינו ע"ה וע"י כל הצדיקים האמיתיים שאחריו. ועל זה קבוע לנו הימים טובים 'מקראי קודש' לזכור ולספר נפלאות ה' כמו שכתוב: "זכר עשה לנפלאותיו חנוך ורחום ה'". איך יצפה פיהם לסמא את העיניים בשטות הבל כזב ושקר כזה! ברוך ה' בעל הרחמים אשר לא עזב את חסדו ואמיתו מאתנו גם בדורות האחרונים האלה, ששלח לנו צדיקים אמיתיים בעלי חכמה ובינה אמיתיים כאלה, תמימים וישרים כאלה, שפקחו עינינו לבלי להסתכל על הטומאות ושקרים וכזבים כאלה, רק להסתכל על האמת לאמיתו, ולילך בעקבי אבותינו הקדושים, ולקיים מצוותיו יתברך בתמימות ופשיטות, ולזכור בכל יום יציאת מצרים כמו שכתוב: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", ובפרט מצוות תפילין הקדושה שעיקרם לזכור המופתים הנוראים של יציאת מצרים ולהיות חזק באמונה הקדושה עי"ז כמבואר בפרשת תפילין. ונוסף לזה הם מחזקים האמונה הקדושה באמת ע"י אמיתת חידושי תורתם הקדושה. ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים בכל הבחינות ונתן לנו תורת אמת.

ועיין עוד בליקוטי הלכות, הלכות נט"י הלכה ו אות כא.

בה' ובמִשֶׁה עֲבָדוּ עַל יְדֵי הַמּוֹפְתִים! הַכֹּל יִפְצֵה פִּיהֶם וְשִׁקֵּר בִּימִינָם! הֲלֹא כָּל הַתּוֹרָה, בְּפֶרֶט סֵפֶר שְׁמוֹת וְסֵפֶר דְּבָרִים, מְלֵאִים מְדַבְּרֵי ה' וּמִשֶׁה עֲבָדוּ שֶׁהוֹהִירָם פְּעָמִים אֵין מִסֵּפֶר לְזִכֵּר אֶת כָּל הַמּוֹפְתִים הַנּוֹרְאִים שֶׁעָשָׂה מִשֶׁה - לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כּו', כַּמְבֹאָר בְּפֶרוּשׁ בְּהַתּוֹרָה מִתְחִלַת סֵפֶר יְצִיאַת מִצְרַיִם עַד סוֹף הַתּוֹרָה.

וְנִצְיָג דְּגַמָּא אִיזוּה פְּסוּקִים, וְאַתָּה הַמְּעִינַ בְּעֵין הָאֱמֶת, תִּרְאֶה וְתִבְיֵן בְּעֶצְמְךָ יוֹתֵר בְּכָל הַתּוֹרָה, וּמִכָּל שְׁפָן בְּדַבְּרֵי חֻכְמֵינוּ ז"ל. כִּי הֲלֹא בְּתַחֲלֵת שְׁלִיחוֹת מִשֶׁה נֶאֱמַר (בשמות פרק ד) מִזֶּה שִׁטְעֵן מִשֶׁה: "וְהֵן לֹא יֵאֱמִינוּ לִי" וְכו', כִּי יֹאמְרוּ: "לֹא נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה'" (ולֹא הִשִּׁיב לוֹ ה' יִתְפָּרֵד שְׂוִיעָה לָהֶם לְלַמֵּד חֻכְמַת הַגִּיּוֹן מִחֻרְטוּמֵי מִצְרַיִם וְכו'). "וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה' מִזֶּה זֶה בִּידְךָ, וַיֹּאמֶר מִשֶׁה" וְכו', עַד: "לְמַעַן יֵאֱמִינוּ כִּי נִרְאָה אֱלֹהֶיךָ ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם" וְכו'. וְכֵן אַחֵר כָּד: "וַיֹּאמֶר לוֹ ה' עוֹד הֲבֵא נָא יָדְךָ בְּחִיקְךָ" וְכו', עַד: "וְהָיָה אִם לֹא יֵאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקַל הָאֵת הָרִאשׁוֹן, וְהֵאֱמִינוּ לְקַל הָאֵת הָאַחֲרוֹן. וְהָיָה אִם לֹא יֵאֱמִינוּ גַם לְשֵׁנֵי הָאֵתוֹת הָאֵלֶּה וְכו', וְלִקְחַתָּ מִמִּימֵי הַיָּאֵר" וְכו'. וְכֵן כַּשֶּׁבֵּא אֶל פְּרַעֲה, אָמַר לוֹ בְּכָל אוֹת וּמוֹפֵת שֶׁהִרְאָה לְפָנָיו: "כִּזְאֵת תִּדַּע כִּי אֲנִי ה' הִנֵּה אֲנֹכִי מִכָּה בַּמַּטָּה" (שמות ז, יז) וְכו', וְכֵתִיב (שמות ח, ו; ושם, יח): "וַיֹּאמֶר כְּדַבְּרְךָ לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֲנִי ה' הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ וְכו'. וְהַפְּלִיטִי

קנאת ה' צבאות

וכו', לַמַּעַן תִּדַע כִּי אֲנִי ה' בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ". (שמות ט, מז; ושם, כט): "וְאוֹלָם בַּעֲבוּר זֹאת הַעֲמֻדָתִיךָ, בַּעֲבוּר הָרֵאשִׁית אֶת בְּחִי, וְלַמַּעַן סֵפֶר שְׁמִי בְּכָל הָאָרֶץ. כִּצְאֹתִי אֶת הָעִיר אֶפְרַשׁ אֶת כַּפֵּי אֵל ה', הַקְּלוֹת יַחְדָּלוֹן וְהִבְרַד לֹא יִהְיֶה עוֹד, לַמַּעַן תִּדַע כִּי לֹה' הָאָרֶץ", וְכֵן הִרְבֵּה.

וְכֵן בְּכָל סֵפֶר דְּבָרִים, שְׁמֹזְהִירִם הִרְבֵּה לְזַכֵּר אֶת כָּל הָאֵתָת וְהַמִּפְתִּים הַנּוֹרָאִים שֶׁעָשָׂה לְעֵינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (דברים ה, לב לג לד): "כִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים וְכוּ', לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ, הִנְהִיָּה כַּדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אוֹ הַנְּשָׁמַע כְּמֹהוּ. הִשְׁמַע עִם וְכוּ'. אוֹ הַנִּסָּה אֱלֹקִים לְכוּא לְקַחַת לוֹ וְכוּ' בְּמִסַּת בְּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים וְכוּ' וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים" וְכוּ'. (דברים ח, ד; ושם, מז): "זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה לְכַתֵּךְ בַּמִּדְבָּר, שְׁמַלְתֵךְ לֹא בָלְתָה וְכוּ'. הַמֵּאֲכַלְךָ מִן וְכוּ' זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה" וְכוּ'. וּבְשִׁבִיל זֶה מְזַהֵר הִרְבֵּה בַּתּוֹרָה לְזַכֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם, וְהוּא מְצוֹת עֲשֵׂה דְאוֹרֵיתָא; וְכֵן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, וְאָמְרוּ (בהגדה של פסח): "כָּל הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי זֶה מְשֻׁבָּח" - הַכֹּל בְּשִׁבִיל לְגִלוֹת הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁבְשִׁבִיל זֶה בָּא הָאָדָם לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (ישעיהו לח, יט): "חַי חַי הוּא יוֹדוּךָ כְּמוֹנֵי אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֵל אֶמְתָּךְ", וּכְתִיב (תהלים קיט, צ): "לְדֹר וְדֹר אֱמוּנָתְךָ כּוֹנֵנָת אָרֶץ וַתַּעֲמֹד":

כה אַמֶּת שְׁאַחֲרֵי כָּל הַמוֹפְתִים הַנּוֹרְאִים הָיָה חֲזֹק לֵב פְּרַעַה וְלֹא רָצָה לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל - כִּי חֲזֹק וְאִמֵּץ אֶת לִבּוֹ; וְאַחֲרַי כִּדְ חֲזָקוֹ ה' יִתְבַּרְךָ בְּעֲצֻמוֹ, כִּי "הַבֵּא לְשִׁמָּא פּוֹתְחִין לוֹ" (שבת קד.) ו"בְּדַרְךְ שְׁאָדָם רוֹצָה לִילָךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ" וכו' (מכות י:), אֲבָל בְּסוּף הַכְּרַח גַּם פְּרַעַה לְהוֹדוֹת, וְאָמַר (שמות ט, כז): "ה' הַצַּדִּיק", וְאָף עַל פִּי כֵן חֲזַר וְחֲזַק לִבּוֹ וְרָדַף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל אֶל הַיָּם וְכוּ', וְאִזּוֹ הִרְאָה ה' יִתְבַּרְךָ בְּיֹתֵר אֶת יָדוֹ הַגְּדוֹלָה וּבִקַּע אֶת הַיָּם בְּפָנֵיהֶם, וְאִזּוֹ נֶאֱמַר (שמות יד, לא): "וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה וְגו' וַיֵּאֱמִינוּ בָהּ" וּבַמִּשְׁה עֲבָדוֹ"; וְאַחֲרַי כִּדְ בְּמַתַּן תּוֹרָה כְּתִיב (שמות יט, ט): "הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעָב הָעֲנָן, בְּעֵבֹר יִשְׁמַע הָעַם בְּדַבְרֵי עַמֶּךָ, וְגַם כִּדְ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם", וְעַל זֶה סִמְכוּ הָאוֹמְרִים הַנִּ"ל שֶׁבַתְחֻלָּה לֹא הָאֱמִינוּ עַל יְדֵי כָּל הַמוֹפְתִים, עַד שֶׁרָאוּ מַעֲמַד הַנִּבְחָר עֵין בְּעֵין, וּפְנִים בְּפְנִים דְּבַר ה' עִמָּהֶם [כְּמִבְאָר בְּדַבְרֵים ה', ד], וּבַתְחֻלָּה נֶאֱמַר לָהֶם (שם פרק ד עיי"ש): "לוֹ יִהְיֶה כְּדַבְרֵיהֶם".

עַל כָּל פְּנִים הֵם מוֹדִים בְּעֲצֻמֹן שְׁבַמְעַמַד הַנִּבְחָר בְּמַתַּן תּוֹרָה אִזּוֹ דִּיקָא הָאֱמִינוּ, מִחֲמַת שְׁה' יִתְבַּרְךָ נִגְלָה עֲלֵיהֶם וְכוּ', אֲבָל לֹא נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה שֶׁהָאֱמִינוּ עַל יְדֵי

קנאת ה' צבאות

חקירות וחקמות, כי אם על ידי האותות נוראות שראו במתן תורה קולות וברקים וענן כבד וכו' וקלו שמענו מתוך האש וכו' (שם ה, כ); אבל באמת מבאר לכל משכיל לכל מעין בתורה ובדברי רבותינו ז"ל בעין האמת, שמתחלה ועד סוף היתה עקר אמונתם על ידי האותות והמופתים הנוראים, כמבאר בתורה פעמים אין מספר, ככל המובא למעלה.

אך בתחלה אף על פי שהאמינו מחמת שראו מופת נורא כזה, חזר הבעל דבר והשטן והכנים ספקות בלבם, עד שראו המופת השני והשלישי, ואז נאמר (שמות ה, לא): "ויאמן העם" וכו'; אבל אחר כך חזר הבעל דבר והכנים בלבם קשיות ועקמימות שבלב ונתרשלה אמונתם, עד שפאו אל הים, ואז ראו מופתים נוראים כאלה, ואז נתחזקו יותר באמונה, כמו שכתוב (שמות יד, לא): "וירא ישראל וכו' ויאמינו" וכו'; ואחר כך במתן תורה האמינו עוד יותר ויותר; וכן אחר כך בשנתלוננו על משה על דבר לחם ומים, ומשה עשה להם מופתים נוראים וגלה להם השגחתו הנפלאה, שהוריד להם המן והבאר ארבעים שנה רצופים, וענן ה' הולך לפניהם יומם וכו', אז בכל פעם נתחזקה אמונתם יותר ויותר, וכן כל ימי חייו.

וּבֶן מִבְּאֵר בְּסֵפֶר הַזֹּהַר הַקְדוּשׁ כְּמֵה פְעָמִים, שְׁבַתְחֻלָּה
הָאֲמִינוּ, אֲךְ אַחַר כֵּךְ נִתְרַשְׁלָה אֲמוֹנַתְם, וַחֲזָרוּ
וַנִּתְחַזְּקוּ בְּאֲמוֹנָה. וְגַם אַחַר כֵּךְ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהֶעֱמִיד לָהֶם
הַחֲמָה, וּבֶן בִּימֵי אֱלִיהוּ וְאַלְיָשָׁע וְכִיּוֹצֵא. וַיֵּשׁ בְּזֵה הַרְבֵּה
לְבָאָר וּלְדַבָּר, אֲךְ אִין כָּאן מְקוֹמוֹ; אֲךְ לְהוֹצִיא חֶלֶק אִי
אֶפְשָׁר, וּנְבָאָר קֶצֶת בְּחֶסְדּוֹ וַיִּשׁוּעָתוֹ, כְּפִי תְּמִימוֹת אֲמוֹנַתְנוּ
- שְׁזֵה עֶקֶר^ט:

כּו וּבְלָל הַדְּבָר, כִּי זֶה יְדוּעַ שֶׁהָאָדָם נִבְרָא רַק בְּשָׂבִיל
הַבְּחִירָה, וְעַל יְדֵי זֶה דִּיקָא יָכוֹל הַצְּדִיק לְמַשֵּׁל
עַל כָּל הַמּוֹלָאָכִים וְכו', מִחֲמַת שֶׁעֲמַד בְּגִסּוּן בְּעוֹלָם הַגִּשְׁמִי
הַזֶּה שֶׁמְלֵא הַבָּלִים וְתַאֲוֹת וּבְלִבּוּלִים וְדַעוֹת זָרוֹת וְחֻכְמוֹת
הַבָּל וְלִיצְנוֹת - עֲצַת רְשָׁעִים וְדַרְךְ חַטָּאִים וּמוֹשֵׁב לִצִּים,
וְכֵה רַבּוֹ מִסְפָּר כִּי אִין מִסְפָּר. וְעַל כֵּן יֵשׁ לְהַבְּחִירָה כַּח
גְּדוֹל כְּמַעֲט בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי כַח הַבְּחִירָה הוּא הַפְּלֵא הַגְּדוֹל
מִכָּל פְּלֵאוֹת הַבְּרִיאָה^ט, כְּמִבְּאֵר מְזֵה בְּסִפְרִים וּמוֹבָא בְּ"סִפְר

ט. עיין לקמן (אות כז) גבי ענין קריעת ים סוף.

ע. ובכוכבי אור, אמת ואמונה אותיות ב' וג' כתב בזה"ל: ובראשונה נבוא לדבר על אודות הרחוקת הלימוד בספרי מבוכותיהם, שמאד מאד צריכים לזיזה לבלי להביט בספרי פסיליהם אפלו הבטה כל שהוא, כי כבר הודיענו חכמינו ז"ל שדרך היצר הרע למשוך על האדם כל העברות בחבלי השוא, ואחר כך 'כעבות העגלה חטאה', ומכל שכן בהאיסור הזה הכולל כל האיסורים שבתורה, ומרוב תאות האדם לדבר האסור, ידמה בנפשו: מה אכפת לי אם אראה קצת בדבריהם, הלא אני לא אומר כדבריהם חלילה, ולא אהיה ניצוד על ידי זה בידיהם, כמאמר הכתוב 'כי חנם מזרה הרשת בעיני כל בעל כנף' אך 'הם לדמם יארברו', כי אחד

קנאת ה' צבאות

מני אלף שימלט ויצא ממצודתם אחר הילכדו בהם, והרי זה דומה כאומר: אטעם נא קצת בשר חזיר, ואחר כך אקיא אותו, כי רובם ככולם של לבבות הטמאות והמגוללות של אנשים כערכינו, אם מוסיפים עוד לבוא במדור טמאותיהם המלאים קליפות ועבודה זרה, בלי ספק שהם נדבקים ונשתרשים בהם על ידי כל קריאה וקריאה, ועל ידי כל הבטה והבטה נמצא מין את מינו וניעור לעקרם ולשרשם עד היסוד בהם; ומי שלא ישמע לדברינו אלה וירצה לסמוך על דעתו שלא יכשל ולא יטה מן האמת אפילו כשיעסוק בספרי פסיליהם, בטח ישתקע שם לעולמי עד, כי ה' יתברך בעצמו בשביל כח הבחירה מניח לו מקום להסתפק קצת, והאפשרות והיכולת לנטות מן דרך האמת כשנכנס במקום סכנה כזאת - רב ועצום הוא מכל דיבור ומכל מדע. הלא הבט וראה מה שמובא בדברי מוהרנ"ת ז"ל בהלכות שבועות ובהלכות כבוד אב ואם הלכה ב', שאף על פי שדרך ה' יתברך לקרב את האדם בכמה דרכים, אך אף על פי כן הוא מניח לו מקום להסתפק קצת בשביל נסיון ובחירה, וכשמתחזק באמונה שלימה וכו', אבל אם ירצה לבקש תואנות לפרוש, נותן לו ה' יתברך מקום לטעות יותר ויותר, וצריך אחר כך גיעות גדולות ועצומות ביותר קודם שיזכה אל האמת, וכולי האי ואולי, עד שיכול ליפטר מן העולם ולא יזכה אל האמת וכו', עיין שם היטב וגם בשאר מקומות בדבריו הקדושים, כי בכל זה תבין ותדע גם פירוש המקראות ומאמרי חכמינו ז"ל המורים על זה נכמו 'למה תתענו ה' מדרכיך', וכן 'השא השאת לעם הזה', וכן בדברי חכמינו ז"ל 'אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה', וכן מה שאמרו 'שכר עברה עברה', שאין לדחוק עצמו בהם כמו שדחקו בזה המפרשים ז"ל, כי אף על פי שגם דבריהם כנים ואמתיים, כי בוודאי גם אחר כך אין מכריחין את האדם שיחטא ויפשע ביותר, כי גם אחר כך הבחירה חפשית בידו לעשות כרצונו, אבל המקראות ומאמרי חכמינו ז"ל אין יוצאין מידי פשוטן, שאם האדם חוטא ומטמא את עצמו ומבקש תואנות לפרוש מאחרי המקום, אז 'בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו', עד שנתעה ונטעה דעתו ולבבו, עד שקשה לו אחר כך ביותר להתגבר על יצרו, ומחמת זה אמרו חכמינו ז"ל 'עבר ושנה נעשה לו כהיתר', וכל הדברים דומים לו למישור חס ושלום, וכמו שמצינו גם אצל כלל ישראל, שכאשר פגמו וקלקלו ואמרו למשה 'נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ', מיד אמר ה' יתברך למשה, 'חייך שאני נותן להם מקום לטעות', וכן נתקיים אחר כך שבאו המרגלים ואמרו מה שאמרו, עד שהיה קשה להם ביותר לעמוד בנסיון ולשמוע בקול משה רבינו עליו השלום, אחרי אשר הוא בעצמו בחר באנשים האלה על פי הדיבור ושלחם לרגל את הארץ, והם באו ואמרו כי 'ארץ אוכלת יושביה היא' ושאר דבוריהם הרעים. ואף על פי שחכמינו ז"ל חולקים בפירוש הכתוב 'זאתה הסבות את ליבם וכו'', כי במסכת ברכות ל"א אמרו שם, אליהו הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר 'זאתה הסבות וכו'', אמר רב שמואל בר

הַבְּרִית "חֶלֶק ר', וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ כָּל הַנְּל, הֵן לְעִנֵּן הַתְּחִזְקוֹת הַלֵּב שֶׁל פְּרָעָה, הֵן מֵה שְׁגָם יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ הָאֱמוּנָה וְנִתְרַשְׁלוּ - עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְחִזְקָם בְּמוֹפְתִים נֹרְאִים וּבְהַתְנַגְלוֹת אֱלֹקוֹת בְּכָל פַּעַם; כִּי מַחְמַת כַּח הַבְּחִירָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם תִּקְוָה וְכַח גְּדוּל וְנֹרָא וְנִשְׁגָב מְאֹד מְאֹד, מִשָּׁם יֵשׁ כַּח לְהִיצֵר הָרַע וְהַשְׁטָן לְהַכְנִים מַחְשְׁבוֹת רָעוֹת וְעַקְמוּמוֹת בְּלֵב - לְהַטִּיל סֶפֶק אִו כְּפִירָה, אַחַר אֲשֶׁר כָּבַר רָאוּ עֵינֵינוּ מוֹפְתִים נֹרְאִים וְהַתְנַגְלוֹת אֱלֹקוֹת בְּזָה.

וְעַל כֵּן הַהִקְדָּמָה הַזֹּאת - הַפְּשׁוּטָה וְיָדוּעַ לְכָל מִשְׁפִּיל בְּאֵמַת, נַעֲשֶׂה מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ מִימֹת עוֹלָם

רב יצחק, מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו לאליהו, דכתיב 'ואשר הרעותי', ובמדרש רבה פרשת קרח איתא שם שלא אמר זה, רק בלשון: אם אין אתה עונה אותי אני אומר 'אתה הסבות וכו'', ומשמע משם שאליהו לא רצה לומר שהקדוש ברוך הוא מסב לב האדם ונותן לאדם מקום לטעות, אבל כפי הנראה שגם במדרש יש לפרש שלא בא אליהו לומר שהקדוש ברוך הוא מסב לב האדם לגמרי שלא יהיה ביכלתו ובחירתו לשוב עוד, זה לא יאמר אליהו חס ושלום, אבל מכל מקום זה אמת ברור וצדק שאם רוצה האדם לפרוש, נותן לו ה' יתברך מקום לטעות יותר ויותר, כי הלא גם אמונתנו הפשוטה המבוארת בתורת משה מורה על זה כי 'ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו' ואין שום מציאות וכח גם לשום סטרא אחרא וכפירה בעולם מבלעדו יתברך, וכל מחשבה ורעיון הנכנס בלב האדם [גם המחשבות שאינם טובות וכל מיני עקמומיות שבלב, הכל נסבב ונשלח לו ברצון ה' יתברך בעצמו כביכול], ואף על פי כן נתן כוח הבחירה לאדם (כי על כן באמת כח הבחירה הוא הפלא הגדול שבכל הפלאות שעשה ה' יתברך כמובא בליקוטי הלכות [הלכות ברכות הראיה ד] בשם ספרי אמת), שיהיה בכוחו וגבורתו למשול ברוחו ולבלי לתור אחרי לבבו זהו מינות, ואחרי עיניו זהו נאוף, וכל המקשה את ערפו ומכביד את לבבו לבלי להתגבר על יצרו ותאוותיו הרעים, הוא החייב והפושע והזודן והמורד.

קנאת ה' צבאות

עד הנה, ואשר יהיה נעשה עד הקץ. ומי שיש לו עין האמת ומעין בתורה ובספרי קדש ובספרי הדורות, יבין כל זה היטב; ולהאריך בזה יקצרו אלפים יריעות.

על בן נעשה מה שנעשה בעשרה דורות מאדם ועד נח, ובעשרה דורות מנח ועד אברהם, עד שבא אברהם אבינו: הוא פתח אור הדעת, הוא גלה אלקותו לעין כל החפץ באמת להתקרב אליו; אבל לא להחפצים ללכת אחר הבלי תאות וכו' של זה העולם, כי גם בימיו רב רב העולם לא נטו אחר דבריו, אדרבא, אמרו מהפך אל הפך, כמו עכשו, כי אמרו שאברהם הוא מין, ובשבילו בא הרעב, כמבאר במדרשים; ואפלו אחר כך בשנתגדל ונעשה למלך, לא הלכו בדרךיו כי אם מתי מעט, שהם "הנפש אשר עשו" וכו' (בראשית יב, ה) ע"א.

וזה אמת ומבאר בספרי קדש, שאברהם אבינו הכיר את הבורא יתברך על ידי תמימות חקמתו; לו ולכיוצא בו הקדושים והטהורים, להם לבדם נתגלה אלקותו יתברך,

עא. עיין בזה בסנהדרין צט: ובעבודה זרה ט. ועוד בזה בבראשית רבה לט, יד ובבבבבר רבה יד, י ובשיר השירים רבה א, כב ובפסיקתא רבתי, מג ובספרי ואתחנן, ז ועיין עוד בזוהר לך לך דף עח: - עט: ושם דף פה: חיי שרה דף קל. תרומה דף קמו: ויקהל דף קצח. שלח לך דף קסח.

על ידי יגיעתם וטרחם באמת בחכמה ושכל האמתי, ונטו
 לכם רק אל נקודות האמת לאמתו ביגיעה ושקידה רבה
 בלי שעור, ובכבול ושבור כל תאות הגוף ומדותיו, עד
 שה' יתברך נגלה עליהם והכירו אותו יתברך, עד שדבר
 עמם פנים אל פנים ועשה על ידם אותות ומופתים לעיני
 שאר המון העם, למען יהיו לו כח לגלות אלקותו יתברך
 ולהודיע את גבורות השגחתו לכל עם ועדה. כי בודאי אין
 ביד איש הפשוט, אפלו אם הוא חכם גדול, להכיר אותו
 יתברך על פי חכמתו, כי שכל אנושי קצר מאד להשיג
 שום דבר על אמתתו בשלמות אפלו בלמודיית ומבעיית,
 כמבאר הרבה בדברי המחקרים בעצמן, מפל שכן בידעת
 והשגת אלקותו יתברך, וכמבאר מעט לעיל מזה:

כו **אי** אפשר להכירו יתברך על פי שכל וחכמה, כי אם מי
 שהוא קדוש וטהור כמו אברהם והאבות ומשה רבנו
 עליו השלום וכיוצא בהם, ועל כן היה העולם מתמוטט
 עד שבא משה רבנו עליו השלום ונתן לנו את התורה
 באותות ובמופתים נוראים - ביציאת מצרים ובקריעת ים
 סוף ומתן תורה וכו', על היסוד מוסד שהתחיל מאברהם
 אבינו והאבות אחריו, כמו שפכתוב (תהלים עה, ד): "נמגים
 ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה", שדרשו

קנאת ה' צבאות

רבותינו ז"ל לענין מתן תורה^ט, ורק הוא פתח עינינו והאיר דעתנו לידע כי ה' הוא האלקים - על ידי כל המופתים והאותות הנוראות שעשה לעינינו, כמו שכתוב שם בפרשה (דברים ה, לב-לד): "כי שאל נא וכו', או הנסה אלהים וכו' באתת ובמופתים" וכו', וסים שם (בפסוק לה): "אתה הראת לדעת כי ה' הוא אלהים אין עוד מלבדו", שמבאר בפרוש שעל ידי המופתים והאותות הנוראות, על ידי זה ראוי להם לדעת בלבבכם באמת כי ה' הוא האלהים וכו':

כח והנה, עתה אחרי כל מה שעבר עלינו מאז ועד הנה, מי פתי וחסר לב שיתפאר בבלבול חכמתו המטעת, שיאמר עתה שיחזר ויחקר באמתת מציאותו יתברך - להשיגו על פי חקירה אנושית, מכל שכן לדעת על פי שכל הכוזב טעמי חקותיו ומצותיו ומשפטים הטובים, אחרי אשר כבר ראינו מה שראינו ושמענו מה ששמענו מפי משה רבנו וכל הנביאים שאחריו ומפי מקבלי התורה מיהושע עד הנה, הנשוב עתה לחקר אחריהם? חלילה! לא תהא כזאת בישראל! כי עתה אפלו הקדושים והטהורים מאד - כל הצדיקים נשגבים שקדשו וטהרו

עב. עיין בראשית רבה טו, ב ובשיר השירים רבה ט-ט, ו ובשיר השירים רבה ז-א, א וברות רבה פתיחתא א ובפסיקתא רבתי, כא ובתנחומא בראשית, א.

עֲצָמָן מִכָּל הַתְּאוֹת וְהַמְדוֹת רְעוֹת, וְגַם הֵם חֲכָמִים גְּדוֹלִים
וְנִבּוֹנִים וְנִשְׁגָּבִים, גַּם הֵם בָּלֵם עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּפֹה מְלֹא
וּבְסִפְרֵיהֶם הַקְדוּשִׁים נְשָׂאוֹר עֲתָה לַחֲקוֹר שׁוֹם חֲקִירָה
בְּאֻלְקוֹתוֹ וּבַתּוֹרָתוֹ הַקְדוּשָׁה, רַק לְסִמְךָ עַל דְּבָרֵי אַבוֹתֵינוּ
אֲכַרְהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וּמוֹשֶׁה רַבֵּנוּ וְכו'.

זוה עקר הידיעה באלקותו שנאמר בפסוק, **שְׁהִזְהִיר** (דברי
ה, לט): **“וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהִשְׁבַּת אֶל לְבַבְךָ”** וכו', וכתוב
(דברי הימים-א כח, ט): **“דַּע אֶת אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וְעַבְדְּהוּ”**, שנאמר
על הידיעה בדרך אמונה - **שֶׁהוּא עֵקֶר הַיְדִיעָה**, כמו

עג. ובשיחות הר"ן סימן ריו כתב בזה"ל: אמר, שאיתא בספר אחד שמה שמוכא בספרי
המחקרים ראייה שצריכין לחקור. מפסוק: **“וידעת היום והשבות אל לבבך”** וכו'
שצריכין לדעת אותו יתברך על פי חקירות. זה הפירוש הוא מכת הקראים שהם
מפרשים פסוק זה כך, שצריכין לדעת אותו יתברך על פי חקירות. אבל האמת
לא כן הוא, כי באמת העיקר לדעת אותו יתברך הוא רק על ידי אמונה שלמה,
שעל ידי זה דייקא זוכין אחר כך לדעת והשגה גדולה בידיעת רוממותו יתברך
שמו. וכמו שכתוב: **“וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'”**. ועיין בליקוטי הלכות
ביותר דעה הלכות גלוז ה"ג, שם מבואר היטב שעיקר הידיעה הוא על ידי אמונה,
עיין שם.

ובאמת עיקר הפרוש הפשוט של פסוקים אלו המזהירים לדעת אותו יתברך, כגון
“וידעת היום והשבות וכו'”, וכן **“דע את אלקי אביך ועבדהו”** וכן **“דעו כי ה'
הוא אלהים”** וכו', עיקר האזהרה זו היא בפשיטות לדעת ולזכור אותו יתברך
תמיד בכל עת ואל ישכח אותו יתברך ח"ו בשום עת. כמו למשל שדרך המלכים
והאדונים שמוזהירין את עבדיהם שידעו שיש עליהם מושל, ובפרט אנשי חיל של
המלכים שמלמדין אותם שידעו מי המלך והקיסר שלהם **“למען תהיה יראתו על
פניהם”** ויעבדו עבודתם בשלמות. וכן הרגילות לומר להעבד, **“דע שיש עליך אדון
ומושל”**, שהכונה שיקח זאת בדעתו בכל עת ואל ישכח לבל יעשה שום דבר נגד
רצונו. כמו כן להבדיל במלכותא דשמיא שמוזהיר אותנו **“דע את אלקי אביך”**

קנאת ה' צבאות

שְׁפֹתוֹב (הושע ב, כב): "וְאִרְשֶׁתֶּיךָ לִי בְּאִמוּנָה וַיְדַעַת אֶת ה'",
 וְכַמְבָּאָר בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ, וּבִפְרָט בְּ"סֵפֶר הַבְּרִית" הַיְקָר שֶׁצָּא
 בְּיַמֵּינוּ, פּוֹק עֵינַי וְתִשְׁכַּח שֵׁם לְרוֹת צְמֹאוֹנוֹךָ בְּדַבְרֵי אֲמַת,
 שְׁסוֹתֵר וְהוֹרֵם כָּל דְּבָרֵי הָרַב מוֹשֶׁה (הרמב"ם) וְה"חֹבֶת
 הַלְּבָבוֹת" וְכו'; וַיֵּשׁ לוֹ עַל מִי לְסַמֵּךְ: עַל מוֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֲמַת
 וְתוֹרַתוֹ אֲמַת, וְעַל כָּל הַחֲכָמִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹ,
 וְשָׂבְאוֹ אַחֲרֵי הָרַב מוֹשֶׁה (הרמב"ם) וְכו', שֶׁכֻּלָּם צוֹעֲקִים מִרְהָ
 עַל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כָּתְבוּ שְׁלֹא כָּדַת נֶשֶׁל תּוֹרָה:

וכו', היינו ידוע תדע ואל תשכח בשום עת. וכן "יודעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים" וכו'. וכן "דעו כי ה' הוא אלהים". כי בודאי צריכין כמה וכמה אזהרות גדולות ורבות על זה בכמה וכמה לשונות. כי אף על פי שכל אחד יודע בכלל כי ה' הוא האלהים, אף על פי כן מחמת טרדות עולם הזה ותאוותיו והבליו, נמצאים הרבה שברוב העתים שוכחים אותו יתברך. ועל זה מזהירים הפסוקים "דעו כי ה' הוא האלהים" וכו' וכן "דע את אלקי אביך" וכו'. כלומר קחו זאת בדעתכם היטב עד שיהיה קשור וחזק בדעתכם ולבבכם בכל עת, וזה "יודעת היום והשבות אל לבבך" וכו'. כי זה עקר שלמות הידיעה כשמקשרין הדעת אל הלב לידע בלבו היטב כי ה' הוא אלקים וכו'. כי בכל עת שמשמין זאת אל לבבו היטב כי ה' הוא האלהים, בודאי נופל פחדו ואימתו ויראתו עליו לבלתי יחטא. ואי אפשר לדבר בזה יותר כי ידיעת אלקותו יתברך הוא לכל חד כפום מה דמשער בלבה כידוע. וכל חד כפום מה דמשער בלביה יבין היטב דברינו אלה. אבל חלילה לומר שכונת הפסוקים לדעת אותו יתברך על פי חקירות אנושיות הבנויים על שכל המוטעה, כי עיקר הידיעה ממנו יתברך כבר הודיעו לנו אבותינו הקדושים שיגעו וטרחו כל ימיהם ופשטו את עצמם מגשמיות לגמרי, כי שברו כל התאוות והמדות בתכלית, ובפרט הרע הכולל שהוא תאוות המשגל, ועל ידי זה היה דעתם בשלמות וזכו להכיר את בוראם בתכלית השלמות והניחו לנו ירושה טובה כזאת. ואנחנו מחויבים לקבל הירושה הטובה הזאת בשמחה גדולה כמו שכתוב "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" וכו', רק הפסוקים מזהירים אותנו לקח הידיעה הקדושה הזאת במוחנו ולהמשיכה ולקשרה בלבנו היטב תמיד בכל עת למען תהיה יראתו על פנינו לבלתי נחטא וכו'.

כט וְאִם יֹאמְרוּ מֵהֵיכָן בָּאִים לְאִמּוּנָה בְּשֵׁאִין יוֹדְעִים עֲדִין בְּלוּם? כַּמּוֹכֵן חֲקִירָה זֹאת בְּדַבְרֵיהֶם. אָבֵל הַבֵּל יִפְצֶה פִּיהֶם, כִּי שְׂאֵלָה זֹאת יִלְכוּ לְשֹׂאֵל אֶת אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ וְהָאֲבוֹת וּמֹשֶׁה רַבְּנוּ עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, שֶׁהֵם לֹא רָאוּ עֲדִין מוֹפְתִים בְּאֵלָה, וְלֹא קִבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְרַבּוֹתֵיהֶם אֶת הָאִמּוּנָה בְּשִׁלְמוֹת - רַק מֵעַט מְזַעֵיר, כִּי יִסּוּדוֹת הָאִמּוּנָה הָיוּ מִימּוֹת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וּבִפְרָט עַל יְדֵי מְתוֹשֵׁלַח הַצְּדִיק וְחַנּוּךְ וְנַח וְשֵׁם וְעֵבֶר, רַק שְׂלֵא הָיוּ חֲזָקִים כָּל כָּךְ שְׂיוֹכְלוּ לְגִלּוֹת עַל יָדֵם הָאִמּוּנָה לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, עַד שֶׁבֵּא אֲבֵרָהֶם אֲבִינוּ וְכוּ', וּקְדָשׁוֹ וּמְהֵרָו עֲצָמָן וְכוּ', וְעַל יְדֵי זֶה הִשְׁיִגּוּ הָאִמּוּנָה הַקְּדוֹשָׁה לְהוֹדִיעַ לְכָל. וְעַל בֶּן הַפְּתִי הַשּׁוֹאֵל קִשְׁיוֹת בְּאֵלָה, נָשִׁיב לוֹ, שְׂשִׂאלוֹת בְּאֵלָה יִשְׂאֵל לְאֲבוֹתֵינוּ אֲבֵרָהֶם וְכוּ' מֵאִין הִשְׁיִגּוּ הָאִמּוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וַיִּשְׁיֵב לָהֶם: שׁוֹמֵה רָשָׁע וְגַם רוּחַ, אִם תִּקְדָּשׁ וְתִמְהַר עֲצָמְךָ כְּמוֹנוּ בְּאֵמַת, בִּיגִיעוֹת אֲמִתִּיּוֹת וְעֲצוּמוֹת וּבְמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר כְּמוֹנוּ וְכוּ', אִזְ הֵייתָ גַם בֶּן מִכִּיר אֶת בְּרֵאךְ בְּאֵמַת, אָבֵל עֲתָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר גָּלִיתִי לְךָ אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבִפְרָט שֶׁכִּבֵּר בָּא מֹשֶׁה רַבְּנוּ וְעָשָׂה מוֹפְתִים וְאוֹתוֹת נוֹרְאוֹת בְּאֵלָה לְעֵין כָּל, עַד שֶׁנִּתְגַּלָּה לְדוֹר דְּעָה ה' יִתְבָּרַךְ לְעֵין כָּל, וְאַחֲרָיו בָּאוּ צְדִיקִים רַבִּים שֶׁעָשׂוּ גַם בֶּן מוֹפְתִים וְאוֹתוֹת נוֹרְאוֹת, וְכָל אֶחָד פָּתַח אוֹר הַדַּעַת לִילָךְ בְּרַךְ

קנאת ה' צבאות

תורת משה כפי שמסרו לנו חכמינו ז"ל באמת. עתה תחשב לילך חס ושלום בדרך הרעה: להעזי פנוך ומצחך לחקר אחריהם, ולהתחיל לחקר באלקותו יתברך בדרך חקירות יונית, אשר הם ואתם יודעים שאי אפשר למוצאו ולהשיגו כלל על פי חקירות, אף כי להבין רצונו במצות וחקים וכו'!? אין זה כי אם רע לב, שאתה מתאוה ומבקש עלילות לפרש מאחרי המקום ולילך אחר תאות לבך הרע - באשר נבר מתוך מעשיך בפרסום ובהצנע! עליך יאמרו המושלים: "באי אשת ירבעם" - אשר חטא והחטיא את הרבים, ו"למה את מתנברה עד" - לחפש "חפש מחפש"ה" - למצא תואנות ועלילות להתיר לך לגלח הזקן" בתער

עד. מלשון הכתוב במלכים-א יד, ו

עה. מלשון הכתוב בתהלים סד, ז

עו. ובליקוטי הלכות הלכות גילוח ג' אות ב כתב בזה"ל: ועל כן עיקר הדת ישראל ועיקר היהדות תלוי בזקן ופאות, ובהם ניכר היהודי כי הוא מזרע ברך ה', מזרע ישראל. ומי שרוח אחרת עמו חס ושלום, ורוצה לכפור חס ושלום באלקי ישראל, תחילת הכפירה הוא שמשליך חס ושלום מעליו הזקן והפאות, כי באמת כל דת ישראל הקדוש הוא תלוי בזקן ופאות, כי כל דברי תורתנו הקדושה וכל המצוות כולם הם בחינת צמצומים להשגת אלקותו יתברך, כמבואר במאמר הנ"ל (ליקוטי מוהר"ן קמא סימן ל), כי כל אות ואות וכל תיבה ותיבה מתורתנו הקדושה שבכתב ובעל פה, וכל מצוה ומצוה וכל מנהג כשר של ישראל עם הקדוש והנבחר, כולם הם שיעורין וצמצומין שעל ידם יזכו להשיג השגת אלקותו יתברך כל חד לפום מה דמשער בלביה, כפי אשר יזכה על ידי עבודתו ויגיעתו בתורה ומצוות ומעשים טובים ויפרוש ממעשים רעים. וכל אלו הצמצומים והשיעורין, בחינת שיעורין דאתון דאורייתא, כולם הם בחינת שערות כנ"ל, וכולם נמשכין משערות דדיקנא קדישא והפאות, כי כל שיערה ושערה מהפאות ומהדיקנא קדישא ויקירא, כולם הם בחינת צינורות עליונים וצמצומים קדושים, שמשם נמשך כל חכמת התורה

הקדושה והמצוות שעל ידם משיגים אלקותו יתברך, כי תליסר תיקונא קדישא הם כנגד שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, שהם כלליות התורה הקדושה, או למי שנוגע חס ושלום להשחית שערה אחת מהדיקנא קדישא והפאות בשאט נפש ובזדון ובמעל, אוי לו ואוי לנפשו, כי עוקר עצמו ונפשו מאלקי ישראל ואין לו חלק בתורת משה, אוי לנפשם כי גמלו להם רעה.

ובשביל זה נתפשטה בעוונותינו הרבים מאד חכמת הפילוסופיה והאפיקורסות במדינת אשכנז וסביבותיהם, שפרקו מעליהם באלו הדורות על מלכות שמים לגמרי והשליכו זקנם ורוב הפאות ומלובשים במלבושיהם וכנ"ל, כי מבואר במאמר הנ"ל, שלפעמים נופלת המלכות חכמה תתאה הנ"ל בין הארבע מלכיות, וזה בחינת 'זעקת מושל בכסילים', שהמלכות צועקת בקול מר על שנפלה חכמתה בין הכסילים, שהכסיל רוצה להתחכם, דהיינו שהם רוצים להתגבר חס ושלום בחכמות חיצוניות שלהם, שהם פילוסופיה ואפיקורסות, שהם כסילות באמת, על ידי שנפלה החכמה תתאה, בחינת מלכות, בגלות וכו'; ועל כן על ידי שמשחיתין זקנם באשכנז, ועל ידי זה פוגמין בצמצומים של השגת אלקותו יתברך הנ"ל, בחכמה תתאה, במלכות כנ"ל, על כן על ידי זה מתגבר חס ושלום חכמות חיצוניות שהוא חכמת הפילוסופיה, ועל כן הם עוסקים שם בחכמות חיצוניות ביותר, על ידי שמשחיתין פאת זקנם בשאט נפש ועוברים על חמשה לאוין בכל פעם, כי זה תלוי בזה כנ"ל, חכמות חיצוניות על ידי השחתת פאת הזקן הקדוש כנ"ל. ובאמת אינם עוברים על חמשה לאוין בלבד, כי כשמשחיתין פאת זקנם כאילו עוברים על כל התורה כולה, כי כל התורה כולה תלויה בזה כנ"ל, כי על ידי התערב והסכין שמרימין על הדיקנא קדישא להשחיתה חס ושלום, על ידי זה מתגבר חס ושלום מלכות עמלק שהוא כלליות של הארבע מלכיות כנ"ל במאמר הנ"ל, כי עמלק הוא מזרע עשו הרשע שיניקתו מבחינת 'ועל חרבך תחיה', שעיקר יניקתו כשנפגם חס ושלום חכמה תתאה הנ"ל, מלכות הנ"ל, שהוא בחינת 'חרב נוקמת נקם ברית' כמבואר במאמר הנ"ל. וזה בחינת חתכו לארבע הנאמר שם במאמר הנ"ל, כי עיקר עלייתו ותיקון המלכות הנ"ל הוא על ידי תיקון החרב דקדושה, שעל ידי זה חותכין המלכות שהיא בחינת ארבע, מן הארבע מלכיות, בבחינת חתכו לארבע, ומכניעין החרב של עשיו, שהוא מלכות עמלק, בחינת 'ועל חרבך תחיה כנ"ל', וכשמרימין חס ושלום תער וסכין שהוא בחינת חרב, על הזקן הקדוש, הוא פוגם מאד מאד בהמלכות דקדושה שהיא בחינת 'חרב נוקמת נקם ברית', שעיקר יניקתה מאור הפנים מבחינת שערות הזקן והפאות כנ"ל, ומתגבר חס ושלום חרבו של עשו בחינת מלכות עמלק, שהוא כלליות הארבע מלכיות. והם באו לכל זה על ידי פגם הברית שפגמו תחילה, כי בוודאי אין אדם מרים ידו להשחית פאת זקנו חס ושלום, כי אם כשפגם תחילה בברית קודש הרבה מאד, שעל ידי זה פגם בהמת, בחכמה תתאה הנ"ל, ונתגרו בו מחשבות רעות, חכמות

קנאת ה' צבאות

בְּכָל יוֹם, וְלִהְתִּיר לְהִסְתַּפֵּל בְּזֵרוֹת וְכוּ'; שְׁלֵא יִדְרֹשׁ לָהֶם
 בְּתַחֲלָה לְפָרֵק עַל לְגַמְרֵי, רַק זֹאת יִדְרֹשׁ לָהֶם, שְׁיִלְכוּ בְּגִלּוֹי
 הָרֵאשׁ אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, וְשִׁינְלָחוּ זְקָנָם גַּם בְּחַל הַמוֹעֵד
 וּבִסְפִירָה וְכוּ', וְכִי־צֵא בְּתוֹעֵבוֹת הָאֱלוֹ:

חיצוניות, עד שהשיאו רוחו הרעה להשחית זקנו חס ושלום, שעל ידי זה עוקר עצמו לגמרי ממלכות דקדושה, מחכמה תתאה, מהשגת ואמונת ישראל, ואין לו חלק בה' יתברך ובתורתו הקדושה ובעמו ישראל הקדוש כנ"ל.

ושם הלכה ד' אות ו כתב וז"ל: וזה שאנו רואים בחוש שבאשכנז ובסביבותיה, שבעוונותינו הרבים פרצו גדר ישראל וחלפו חוק, הפרו ברית, ומגלחים זקנם בשאט נפש, על כן נתרבה שם מאד האפיקורסות ועוסקים בספרים חיצוניים ורחוקים מהאמונה הקדושה מאד כמפורסם, כי הא בהא תליא, כי עיקר המשכת האמונה הקדושה הוא על ידי שערות הפאות והזקן כנ"ל. ועל כן אין שם אמונת חכמים כלל, וחולקים על כל הצדיקים הגדולים האמיתיים שזכינו בדורותינו מימי הבעל שם טוב ותלמידיו הקדושים, וגם מכתבי האר"י וספרי הזוהר הקדוש חלק ליבם מאד כידוע ומפורסם, כי עיקר המשכת הארת הפאות והזקן נמשך על ידי הצדיקים הגדולים האמיתיים שהם נקראים 'זקני הדור', 'זקן' - זה קנה חכמה, והם ממשיכים עלינו בחינת הארת תליסר תקוני דיקנא קדישא שהם בחינת שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהם, ומשם עיקר המשכת האמונה הקדושה שנמשך על כל אחד דרך שערות הפאות והזקן שיש בכל אחד מישראל, ואלו המגלחים זקנם הם עוקרים עצמם מכל זה, כי משחיתים פאת זקנם ופאת ראשם, וכמו כן הם עוקרים עצמן מהצדיקים אמיתיים שהם זקני הדור שמהם עיקר הארת הזקן הקדוש שבכל אחד מישראל, וכמו כן הם עוקרים עצמן מהאמונה הקדושה הנמשכת על ידי הזקנים הקדושים על ידי שערות הזקן והפאות וכנ"ל, אוי להם ואוי לנפשם, כמו שנאמר בזוהר הקדוש, 'ווי למאן דאושיט ידיה לדיקנא וכו'', אוי ואבוי לנו כי נגעה הצרה גם בגבולנו, כי בעוונותינו הרבים נמצאים עתה גם במדינתנו רשעים וכופרים הפורקים עול ומשחיתים זקנם כפרהסיא ועוברים על כל התורה כפרהסיא, ולא די בזה, כי גם הם פוערים פיהם לבלי חוק על הכשרים ותמימים בדברי חלקלקות וליצנות על שאינם בוחרים בדרכיהם הרעים, ורבים מנערי בני ישראל יתפסו ברשתם הרעה, ה' יתברך ירחם על פלטתנו הנשארת ויציל זרעינו וכל זרע בני ישראל מהם ומהמונם.

שִׁמְעוּ נָא בֵּית יִשְׂרָאֵל - כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ מִחַ בְּקִדְקֹדוֹ, אִידָּךְ
מִסֵּד ה' בְּקִרְבְּכֶם רוּחַ טוֹעִים, וְהֵם מְגַנְּיִים וּמְטַנְּפִים
אֶת עַצְמָם בְּקִיא צָאָה - בְּדַבְרֵיהֶם הַמְטַנְּפִים בְּתוֹעֵבוֹת
הָאֵלוֹ. מִי בֵּעַר וְלֹא יָדַע וּמִי פָתִי שְׁלֹא יָבִין כִּי הֵם חֲפָצִים
בְּתוֹעֵבוֹת הַרְשָׁעִים הַפּוֹרְקֵי עַל, וְלֹא דִי לָהֶם בְּזוּה, עַד
שְׁנַתְטַנֵּף לָבָם כָּל כֶּף, עַד שְׁכוֹתָבִים שֶׁהֵם חֲפָצִים בְּאַמַּת
וְרוֹצִים וּמְתִינְגֵעִים לְהַדְרִיד אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה וְכו'.

וּבְאַמַּת צְרִיכִים לְכַרַח מִסְפְּרֵיהֶם וּמְקַרְחֵיהֶם הָרָעִים, אֲבָל
מִי שְׁנַתְנַלְגַּל אֶצְלוֹ אִיזוּה דְבַר טַנּוּף מְקַרְחֵיהֶם,
אִם יֵשׁ לוֹ שֶׁכָּל כֶּף שֶׁהוּא יִמְלֵא פִּיו שְׁחוֹק, כִּי "מִנְה וְכֵה
אָבָא לִיזִיל בַּה נְרָגָא ע", וְאִין צְרִיכִין שׁוּם רְאִיָּה שֶׁהֵם חֲפָצִים
לְפָרַק עַל, רַק מְדַבְרֵיהֶם הִלְלוּ בְּעַצְמָן רְאָה כָּל אֶחָד עֵין
בְּעֵין פּוֹנְתָם הָרָעָה, שֶׁהוּא רַק לְפָרַק עַל לְגַמְרֵי:

ל וְאַצִּיגָה לְפָנֶיךָ מַעַט דְּמַעַט מֵה שֶׁהֵם בְּעַצְמָן כּוֹתָבִים
וּמַעֲתִיקִים אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, וּבִפְרֵט עַל רֵאשׁ
הַתַּנִּין מ"ד, וּמֵהֶם תָּבִין כְּמָה אָנוּ צְרִיכִים לְשִׁמּוֹחַ עַל חֲלָקְנוּ
וְעַל נְעִים גּוֹרְלָנוּ, וְלוֹמַר בְּשִׁמְחָה וְחִדּוּה רַבָּה בְּכָל יוֹם:
"אֲשֶׁרֵנוּ וְכו' שְׁאָנוּ מְשֻׁכְּמִים וּמְעַרְיָבִים וּמְיַחֲדִים שְׁמֵךְ בְּכָל

עז. לשון הגמרא בסנהדרין דף לט: ופירושו: הגרון לא יכול לחצוב בעץ אם לא
שהעץ העצמו ישמש לו כקת, והיינו כמשל לדרך שעל ידו בעצמו אתה מזיקן או
מחסרו או למד על ענינו הרע וכדומה.

קנאת ה' צבאות

יום" וכו', וכן אחר כך בסיום התפלה: "ברוך אלהינו שבראנו לכבודו, והכדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת" וכו':

לא והוא: כי אחר מיתת מ"ד הנ"ל, יצא מבית חנוכיו הרעים כמה קרחים מלאים תך ומרמה לפתות לב נערי בני ישראל ללכת אחרי דרכם הרע וכו', כמפרסם וכמזכר מעט לעיל מזה. בתוכם יצא הכרך הנקרא "תולדות הרמבמ"ן", אשר שמעתי מפנו מוכר בימי ילדותי, ולא ראיתיו עד הנה - שנדפס פעם שניה.

והנה, אין מהצרך להעתיק דבר מדבריו, כי כל דבריו מלאים דברי כפירות מראש ועד סוף; וכלם הם הפך דברי רבותינו ז"ל בש"ס ומדרשים וספרי קדש הבנויים על הקבלה מדור לדור עד משה רבנו עליו השלום, ובודאי אסור להסתכל בהם איש פשוט, ומכל שכן בני הנעורים שאינם מבינים מרירות ארם דבריו הרעים - "חמת תנינם יינם וראש פתנים אכור עה".

ובתוך הכרך הנ"ל העתיק בעצמו מה שכתב עליו איש פ', וזה לשונו בעמוד י"ד: "ויקרא בקול ששון,

לאמר: נִפְלָה הַמַּסֹּה מֵעַל פְּנֵי מֹשֶׁה (הוא מ"ד הנ"ל), הוא עמד גְּלוּי פָּנִים לְעֵיַן הָעֵדָה, כָּל אִישׁ רָאָה כִּי הִסִּיר מֵעָלָיו חֲבֻלֵי הַדָּת הָעֵבְרִית וּמוֹסְרֵי חֻקָּיו, נִתַּק הוּא - הָרַס מֵה שְׁבֻנָּה מֹשֶׁה (הוא משה רבנו עליו השלום), אֲשֶׁר שָׁם דִּינֵי מַלְקוֹת וְאֵלוֹת עַל אִישׁ שִׁסּוֹר מֵאַחֲרֵי תוֹרָתוֹ. וְעַתָּה נִגְלָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ כִּי הִשְׁלִיךְ אַחֲרָי גּוֹז תּוֹרַת מֹשֶׁה, וְאוֹלֵי יִקְבַּל עָלָיו" וכו'.
 עד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּעִצְמוֹ. וְלֹא רָצִיתִי לְמַגֵּף יָדֵי הַלְּהַעֲתִיק יוֹתֵר, רַק הִכְרַחֲתִי לְלַכְלֹךְ עִטִּי לַהֲעֲתִיק מֵעַט הַנ"ל. וְגַם בְּעַל ס"ם הָעֲתִיק בְּעִצְמוֹ מֵה שֶׁכָּתַב עָלָיו אַחֵד, זוֹה לְשׁוֹנוֹ: "מֹשֶׁה בֶּן מִנְחֵם בִּקְשָׁה לְעַקֵּר מֵה שֶׁנִּטַּע מֹשֶׁה בֶּן עֲמֶרֶם".

וְכֵן נִמְצְאִים בְּדִבְרֵיהֶם הַרְבֵּה שְׁמַעֲתִיקִים כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה מֵהֶם בְּעִצְמָם, שֶׁהִרְבֵּה כָּתְבוּ עָלָיו שֶׁמִּבְּאֵר בְּדִבְרָיו לְעַקֵּר חַס וְשְׁלוֹם דַּת יִשְׂרָאֵל, תּוֹרַת מֹשֶׁה. קִצַּת מִבְּנֵי עַמּוֹנוֹ שֶׁהֵם מִבְּנֵי חֲנוּכּוֹ כּוֹתְבִים עָלָיו כֵּן, וְקִצַּת מִחֲכָמֵיהֶם שֶׁל אֲמוֹת הָעוֹלָם שֶׁכּוֹתְבִים עָלָיו גַּם כֵּן שֶׁשִּׁמְחִים בּוֹ בְּחֻכָּם מ"ד הַנ"ל, שְׂרוּאִין שֶׁהֵעִיז פְּנֵיו בְּלִי בּוֹשָׁה נֶגֶד תּוֹרַת מֹשֶׁה בַּנ"ל; וְכֹאֲשֶׁר הֵעִיד עָלָיו גַּם עַקֵּר חֲבֵרוֹ וְתַלְמוּדוֹ הַמְּבֻהָק: דָּוִד פְּרִידְלֵעֵנְדִיר - הַמְּפָרְסֵם גַּם בְּמִדְוִינְתָם בְּשֵׁם רַע, כִּי פָּרַק עַל לְגַמְרֵי - שֶׁכָּל לְמוֹדוֹ שֶׁל רַבּוֹ מ"ד הִיָּה לְזֶה: לְפָרַק עַל הַתּוֹרָה וְהָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, כֹּאֲשֶׁר הוּא עֹמֵד לְפָנָיו כָּל יָמָיו. וְכַמוֹכֵן וּמִבְּאֵר מֵתוֹךְ דִּבְרָיו, כְּמוֹכָא בְּדִבְרֵיהֶם

קנאת ה' צבאות

בְּעִשְׂרִים וּשְׁמוֹנֵה הַעֲתָקוֹת הַמִּכְתָּבִים שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּזֶה
בְּמִינֵיהֶם בְּעֶצְמוֹן. וְאִם כִּי דוֹד פְּרִידֶלְעֶנְדִּיר הַנַּ"ל וְחִבְרִיו
הָרַעִים פִּיּוּצָא בּוּ בּוֹדָאֵי פְּסוּלִים לְהָעִיד, בְּזֶה הֵם בּוֹדָאֵי
נְאֻמָּנִים לְהָעִיד עַל רַבָּם - בְּמַסִּיחַ לְפִי תַמָּם, פְּעוּבַד בּוֹכְבִים
וּמוֹמָר שֶׁנְּאָמְן גַּם כֵּן בְּמַסִּיחַ לְפִי תַמוּעֵט.

וּבַפֶּרֶט כִּי אֵין צְרִיכִין לְעִדוּתָם, כִּי הַכֹּל רוֹאִין בְּעֶצְמוֹן עֵין
בְּעֵין בְּתוֹךְ דְּבָרֵיהֶם הַנוֹבְעִים מִמֶּנּוּ, שְׁכָלָם כִּנְגַד
תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּכַתָּב וּבְעַל פֶּה. וּבַפֶּרֶט בְּעִרְיֻכּוֹת דְּבָרֵיהֶם
בְּהוֹכּוֹחַ שְׁהָיָה בֵּינוּ וּבֵין אֲדוֹן אֶחָד מֵאַמּוֹת הָעוֹלָם, שְׁהָאֲדוֹן
הוֹכִיחַ וּבִרַר לוֹ בְּפָנָיו, שְׁהוּא - מ"ד הַנַּ"ל, עִמַּד בְּתוֹךְ לְעַקֵּר
תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה, וְהֵם מְצַפִּים שְׁיִמִּיר לְגַמְרֵי לְדָתָם. וְכֹל
מֵה שֶׁהִתּוֹפַח עִמָּהֶם וְהָשִׁיב לָהֶם, נִכְרַ בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר מִתּוֹךְ
תְּשׁוּבוֹתָיו עַד הֵיכָן הִגִּיעַ כְּפִירוֹתָיו נֶגַד דָּתְנוּ הַקְּדוֹשָׁה.

וְעַל זֶה אָנוּ מְחִיבִים לְצַעֵק בְּקוֹל מָר, מֵה שֶׁצַּעֵק הַנְּבִיא
יִרְמְיָה (פֶּרֶק ב, י א): "כִּי עָבְרוּ אֵינִי כְּתִיבִים וְרָאוּ וְכוּ',
הַהִימִיר גּוֹי אֱלֹהִים וְכוּ', וְעַמִּי הַמִּיר כְּבוֹדִי בְּלוֹא יוֹעִיל";
וְכַמָּה וְכַמָּה הַחֲצִיף פָּנָיו כְּכֹלֵב לְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם בְּפִרְהֶסְיָא
- לְבִזּוֹת אוֹתְנוּ בְּפָנֵי חֲכָמֵי הָעַמִּים וְהַשְּׂרָיִם, עַד שֶׁרַבָּם
כְּכֹלֵם עוֹנִים פֶּה אֶחָד שֹׁדְעֵתוֹ לְהַעֲבִיר יִשְׂרָאֵל מִן הַדָּת חֵם

ושלום, כי הלא גם הם רואים בעיניהם כִּנְנֹת דְבָרָיו, וְאִיךָ
יכול להכחיש?!

וְעַדִּין הם מְחֻצִּיפִים פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים שֶׁהוּא הָרִים דֹּרוֹ,
כִּאֲלוֹ כָּל הַדֹּרוֹת שֶׁלִּפְנֵינוּ הִלְכוּ בַחֲשֵׁךְ; כִּאֲשֶׁר פָּתַב
עָלָיו (ב"כ חר"ש הַרְמַבְמ"ן) הַנ"ל, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּעִמּוּד מ"ח: "אם
נִרְאָה אִישׁ יִגְבִּיהַ עוֹף כְּנֶשֶׁר וְכו', אַחֲרֵי אֲשֶׁר בַּחֲשֵׁךְ הִלְכוּ
דֹּרוֹת רַבּוֹת אֲשֶׁר לְפָנָיו, אִם נִמְצָא יוֹעֵץ פְּלֵא בֵּין עִם אֶבֶד
עֲצוֹת" וְכו'. וְכֵן בְּעִמּוּד מ"ז פּוֹתֵב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "הַדֹּר הַזֶּה
דֹּר דְּעָה, הַמְּאִיר לְאָרֶץ בְּחֻכְמָה בְּמוֹסָר וּבְאַהֲבָה מִכָּל
הַדֹּרוֹת אֲשֶׁר לְפָנָיו". וְאַחַד פָּתַב בְּשִׁירוֹ, אֲשֶׁר בֶּן מִנְחֵם
(יַמַּח שְׁמוֹ וְנִמְצָח זָכְרוּ) בְּנִתְיֻבוֹת שֶׁלוֹ הַדְרִיךְ דוֹרִיהוּ, עַד כָּאֵן
לְשׁוֹנוֹ. הַדְרִיךְ, הַדְרִיךְ כִּפְלָב, כִּפְגָּר מוֹכֵס הִיָּה נֶחֱשֵׁב בְּעֵינֵי
הַדֹּר בְּזַמְנוֹ: בֵּין הַגְּדוֹלִים וְהַקְּטַנִּים, בֵּין הַרְבָּנִים וְהַגְּאוּנִים,
וּבֵין הַיְרֵאִים וְהַחֲרָדִים - בְּלֵם מְאִסוֹ וְגִעְלוֹ בּוֹ, בּוֹ וּבְשִׁלוּחָיו,
בּוֹ וּבִתְלַמִּידָיו, עַד שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּגְעַע בְּדַעְתּוֹ הִתְרַחֲקוּ מֵהֶם
כְּמַבְעֵלֵי רְאֵתָן^פ וְיוֹתֵר; וּבִתְחִלָּה הִתְרִימוּ וְנָדוּ אוֹתוֹ וְאֵת

פ. ובשיחות הר"ן שיחה קו איתא בזה"ל: אמונה בחינת אור, כמו שכתוב 'זאמונתך בלילות'. ואמונה שהוא על פי חכמה בחכמות התורה ומשיג את ה' ועל ידי זה יש לו אמונה, הגם שהוא טוב, עם כל זאת עיקר אמונה הוא שיהא מאמין בה' יתברך בלא אות ומופת וחכמה, וזה הוא עיקר אמונה בשלמות ובחינת אור, כמו שכתוב 'זאמונתך בלילות' כנ"ל. ויש חכם שהוא חכם אפלו בחכמות התורה ואין לו אמונה בה', ואלו החכמים שאין להם אמונה נקראים בעלי ראתן, כי חכמה אמתיית, דהיינו עם אמונה, נקרא ראייה, כמו שכתוב 'זלבי ראה חכמה וכו'',

קנאת ה' צבאות

חֲבָרָיו וְסִיעֵתוֹ נה"ו וכו', אֵךְ מַחֲמַת מְרִירַת הַגְּלוּת מֵאִמַּת מַלְכוּת, לֹא הָיוּ לָהֶם כַּח בַּעֲוֹנֹתֵינוּ הָרַבִּים לְעַקְרוֹ וּלְשַׁרְשׁוֹ לְגַמְרֵי בְּרִצּוֹנָם, כַּמְּפָרְסָם כָּל זֶה בַּמְדִּינֹתֵיהֶם עַד שֶׁהַקּוֹל נִשְׁמַע פֹּה בִּינֵינוּ, כַּאֲשֶׁר סִפְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ נוּחָם עֲדָן.

וּכְבָּאז בֵּן עֵתָהּ, אֵף שֶׁשְׁשֻׁתָּהּ נִגַּע הַמְּסַפַּחַת הַזֹּאת וְרַבִּים נִתְּפָסוּ בְּרִשְׁתָּם הָרַע, עִם כָּל זֶה חֲלִילָה חֲלִילָה שֶׁהַחֲשִׁיד פָּנֵי דוֹרְנוּ - אֲשֶׁר אֶצְלָם בְּלִשׁוֹן תַּהֲפֻכּוֹת, וְהֵם נִקְרָא אֹרֶךְ בְּמָקוֹם חֲשִׁיד; כִּי עֲדִין כָּל דוֹרְנוּ חֲזָקִים בְּאִמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ: בַּה' וּבְמִשְׁהַ עֲבָדוֹ, וּבְכָל עֲבָדָיו הַמְּקַבְּלִים הַתּוֹרָה מִיְהוֹשֻׁעַ עַד הַנְּהָ; וְחֲלִילָה לָנוּ לְשָׁנוֹת דִּין אֶחָד וְאֶפְּלוּ מִנְהַג אֶחָד מִמְּנַהֲג אֲבוֹתֵינוּ, לֹא תֵּהָא כֹּזֵאת בְּיִשְׂרָאֵל.

ולעומת זה החכמים שאין להם אמונה נקראים בעלי ראתן, וכמו שפרש רש"י שיש להם שרץ במוחם (היינו שיש להם טומאה וכפירה במוחם), וצריכין להרחיק מאנשים אלו שהם בחינת בעלי ראתן אפילו משכונתם, כי ההבל פיהם מזיק לאדם כשר שיפול לתאוות ניאוף; כי זווג דקדושה הוא על ידי בחינת דעת, כמו שכתוב ז'האדם ידע', ואלו הבעלי ראתן שדעתם מקולקל ופגום ויש להם שרץ במוחם, על כן זיווגם נאחו בקליפה, ועל כן הם נואפים (כי ניאוף תלוי בעינים); כי חכמת אמת שהיא בחינת ראייה כנ"ל בחינת עינים, על אלו החכמים נאמר 'ברית כרתי לעיני וכו'', אבל הבעלי ראתן הם נואפים. וזה שדרשו רבותינו ז"ל, 'ולא תתורו אחרי לבבכם' - זהו מינות, 'ואחרי עיניכם' - זהו ניאוף, כי זה תלוי בזה כנ"ל; ועל ידי חכמה עם אמונה ניצול כנ"ל.

ובליקוטי הלכות הלכות נזיקין הלכה ד' אות כח כתב ז"ל: מעובדי כוכבים ואפיקורסים רוב ישראל מרחקים עצמן מהם בתכלית הריחוק, כראוי להתרחק מהם יותר מן בעלי ראתן, עיי"ש.

וּבְשִׁבִיל זֶה בָּאתִי בְּקוֹנְטֵרַם הַזֶּה: לְקַרְא בְּקוֹל גָּדוֹל -
 לְשַׁבֵּר מִתְלַעוֹת עוֹל, לְבַל יִתְפָּאֲרוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר
 שֶׁהַדּוֹר הַזֶּה הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵיהֶם חֵם וְשְׁלוֹם, וְהֵם הָרִימוּ הַדּוֹר
 וְכוּ' חֵם וְשְׁלוֹם, וְכִיּוֹצֵא בְּדַבְרִים רָעִים כְּאֵלֶּה כו', חֲלִילָה
 לָנוּ - לְכָל הַדּוֹר הַזֶּה וּלְכָל הַדּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ
 הַבָּאִים אַחֲרֵינוּ - מְלַנְּגוֹעַ בְּקִצָּה הַסֵּם הַפְּוֹת הָרַע שֶׁלָּהֶם,
 כִּי אָנוּ כְּלָנוּ מְבַדְּלִים מֵהֶם וּמְדַרְכִּיחֵם הָרָעִים וּמְדַרְכִּיחֵם
 הַפְּרִים, וְאָנוּ מִתְפָּאֲרִים בְּזֶה בְּכָל יוֹם: "בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ
 שֶׁבְּרָאָנוּ לְכַבּוֹדוֹ, וְהַבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים הָאֵלֶּה, וְנָתַן לָנוּ
 תּוֹרַת אֱמֶת" וְכוּ':

לֵב וְעֵתָהּ בָּאתִי לְהַעֲתִיק לְךָ מַה שֶׁנִּמְצָא בְּסִפְרֵי הַגְּאוּנִים
 - קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּוֶה, מַה שֶׁכָּתְבוּ כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד עַל סֵפֶר הַ"מּוֹרָה", וְעֵתָהּ בְּעֵינֶיךָ תִּרְאֶה וְתִבִּין,
 כִּי מִיּוֹם שֶׁיּוֹצֵא זֶה הַסֵּפֶר מֵעֵתֶךָ לְלִשׁוֹנֵנוּ, לֹא נָחָה רוּחַ
 חֲכָמִים מִמֶּנּוּ, וְצִעְקוּ כֻלָּם פֶּה אֶחָד שֶׁהוּא הַפֶּה וּמִתְנַגֵּד
 מְאֹד לַדַּעַת הָאֱמֶתִי שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

וּבְכָבֶד מְפָרְסֵם קוֹל הָרַעַשׁ הַגָּדוֹל מַה שֶׁהָרַעִישׁוּ עָלָיו עוֹלָם
 וּמְלוֹאוֹ כָּל הַגְּאוּנִים הָאֱמֶתִיִּים שֶׁהָיוּ בְּדוֹרוֹ; וְאִם
 קִצְתָם חָפוּ עָלָיו מִחֲמַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ, אֲבָל לֹא הוֹדוּ
 לְדַבְּרָיו חֲלִילָה.

קנאת ה' צבאות

וּמֵאִז וְעַד הַנְּהָ, בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שָׁבְאוּ אַחֲרָיו מְקַנְאִים קִנְאֵת ה' צְבָאוֹת, שֶׁצָּעֲקוּ עָלָיו מְרָה זֶה בְּכַה וְזֶה בְּכַה; וְכִלְמֵם דַּעְתָּם שָׁוָה לְמוֹכָה, שֶׁהַהוֹלֵךְ אַחֵר דַּעַת סִפְרוֹ הֵנ"ל פָּרַשׁ עֲצָמוֹ מִן הַחַיִּים אֲמִתִּיִּים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְעוֹקֵר אֶת עֲצָמוֹ מִשְׁנֵי עוֹלְמוֹת, עַד שְׁגָם בַּדּוֹרוֹת הָאֵלּוּ מְצִינוּ כְּמֹה מְחַבְּרִים יִרְאִים וְתַמִּימִים גְּאוּנִים מְפִלְגִים, אֲשֶׁר בְּלֵם רָגְשׁוֹ וְחַפּוֹ עָלָיו מִחֲמַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ בְּדִינֵי הַלְכוֹת הַתּוֹרָה, עִם כָּל זֶה לֹא נִשְׂאוּ פָּנִים לְסִפְרוֹ הַמּוֹר וְהַמְרוֹר הֵנ"ל, וְכִלְמֵם כָּתְבוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ כְּמֹה וְכְמֹה צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה בְּעֵינֶיךָ.

וְאַעֲתִיב לְךָ מְעַט מֵהִרְבֵּה, כִּי אֵין בְּיָדֵי כָּל הַסְּפָרִים הַמְּדַבְּרִים בְּזֶה לְהַעֲתִיק מֵהֶם, רַק אֲשֶׁר מְצָאָה יְדֵי מֵהֶם הַעֲתַקְתִּי קֶצֶת, וְדִי בְּזֶה לְחַפֵּץ בְּאַמֶּת - לְבַל יֵאבֹד עוֹלְמוֹ עַל יְדֵי הַסֵּפֶר הֵנ"ל:

זֶה לְשׁוֹן סֵפֶר "עֲבוֹדַת הַקִּדְשׁ" לְהִרְבֵּה הַקְּדוּשׁ כְּבוֹד מוֹרְנוּ הִרְבֵּה ר' מֵאִיר בֶּן גַּבְאִי זְכָר צְדִיק לְבָרְכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, בְּחֵלֶק הָעֲבוֹדָה בְּפֶרֶק מ"ג כְּתֹב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הִרְמַב"ם ז"ל שֶׁפֶט וְכו', וְזֶה גַּרְם לוֹ הַסְּתַבְּכוֹתוֹ בְּשָׂרְשִׁים הַפְּלוֹסוֹפִים וְהַדְּבָקוֹ בָּהֶם, וְחָשְׁבוּ שֶׁהֵם אֲמִתִּיִּים כְּאַמֶּתָהּ שֶׁל תּוֹרָה חֵם וְשָׁלוֹם, וְלִזְוָה פָּרַשׁ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה בְּאִפְּן שִׁיִּסְבִּימוֹ עִם דְּבָרֵי

אַרִיסְטוֹ וְזִיּוּפִיּוֹ וְהַכְּלִיּוֹ; וְכֵן עָשָׂה בְּדַבְרֵי מְקַבְּלֵי הָאֱמֶת
עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם - כַּמְּפָרְסָם בְּסִפְרָיו, וְחָשַׁב שְׁמוֹפְתֵי אַרִיסְטוֹ
וּפְתוּיּוֹ אִי אֶפְשָׁר לַחֲלֹק עֲלֵיהֶם וְלִהְכַחֵשׂם, וְלִזֶּה בְּשִׁירָאָה
בַּתּוֹרָה אוֹ בְּדַבְרֵי מְקַבְּלֵיהָ עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם דָּבָר כְּנֶגְדָם,
יִפְרָשֶׁהוּ בְּאֶפֶן שִׁיִּסְפִים עִמָּהֶם; וְחָשַׁב לִפְתִּי וְסָכַל וְעָקַשׁ
הֵבֵא כְּנֶגֶד דְּבָרָיו.

כָּלְלוּ שָׁל דְּבָר, עַל הַזְּמַן הָעֶבֶר אֲשֶׁר בּוֹ זָרְחָה זֹאת
הַצָּרְעָת, אָמַר הַנְּבִיא עָלָיו הַשְּׁלוֹם (דְּבָרֵי הַיּוֹמִים-ב טו,
ג): "יָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לֹלֵא אֱלֹהֵי אֱמֶת וְלֹלֵא כְּהֵן מוֹרָה
וְלֹלֵא תוֹרָה". וְזֶה אֱמֶת, אִין סָפֵק בּוֹ, וְיִדְוֵעַ לְחַכְמֵי הָאֱמֶת
הַיּוֹתוֹ כֵּן. וְאֵשׁ קִנְאָת הַתּוֹרָה הֵבִיאָתְנִי אֶל זֶה וְכו'. עַד
כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

לג וּבַפָּרֶק א' מִחֻלֵּק "הַתְּכֵלִית", הָאֲרִיךְ לְסַתֵּר דַּעַת
הַחוֹקְרִים הַמִּתְּפַלְסְפִים מִבְּנֵי עַמְנוּ שְׁמֻקְמִינִים
מַעֲלַת הָאָדָם כּו', וּמָהֶם הָרַב מוֹשֶׁה ז"ל (וּכְבֵּר הָבּוֹ עַל קִדְקֵדָם כָּל
הַדּוֹרְכִים בְּנֵי־הָאֱמֶת בְּכֹמָה סְפָרִים אִין מִסְפָּר, וּמָהֶם הַשְּׁלֵ"ה הַקְּרוֹשׁ וְכו'),
וְכַתֵּב שֵׁם וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְזֶה הַדַּעַת הַנֶּנְפֵסֵד הַהוֹרֵם חוֹמַת
הָאֱמֶת, לְקַחוּ הָרַב ז"ל מִפְּאֵת הָרַע שְׁבַעֲעִין הַדַּעַת, הוּא
רַעַת הַבּוֹפְרִים מֵאֲמִינֵי הַקְּדָמוֹת וְכו'; זֹאת הַסְּבָרָא הָרַעוּעַ
וְהַדַּעַת הַנֶּנְפֵסֵד מְקוֹרָהּ בְּפֵאֵת הָרַע שְׁבַעֲעִין הַדַּעַת הַמְּרֵ"

קנאת ה' צבאות

והנמְהָרָה, ומשֶׁם שָׁבוּ הַכּוֹפְרִים הַרְסֵי הַדָּת וְהָאֲמַת,
וְאַחֲרֵיהֶם נִמְשָׁד הָרֵב ז"ל וְהִבְאִים אַחֲרָיו מִפִּילּוֹסוֹפֵי עַמּוֹנו
- הַהוֹפְכִים לְלַעֲנָה מִשְׁפָּט^{פא}.

וְהִיזְתָּר רַע וְזָר, כִּי כָפְתוּ אֶת הַמִּלְכָּה לְדוֹר בְּכַפִּיפָה עִם
הַשְּׁפָחָה הַפְּעוּרָה הַבְּשִׂית, וְכֵן עָשׂוּ, כִּי בִקְשׂוּ
לָהֶם פְּסוּקִים מִן הַנְּבִיאִים, וְהִכְרִיחוּם לְצַפְצֹף דַּעוֹת נְכָרִיות.

וְהַפְּלֵא עַל הָרֵב ז"ל: אַחַר שֶׁבָאוּ כְּתוּכִים בַּתּוֹרָה וּבִדְבָרֵי
הַנְּבוּאָה יְעִידוֹן וַיִּגִּדוּן עַל מַעֲלַת הָאָדָם וְחִשּׁוּבָתוֹ
עַל הַנְּבָרָאִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהִיזְתוּ הַתְּכֵלִית הָאַחֲרוֹן
לְכֻלָּם וְכוּ', אִין זֶה כִּי אִם קְרִיאָה אֶל תּוֹאֲנוֹת וְעֲלִילוֹת לְקַיֵּם
דַּעְתוֹ וּלְחַזֵּק סִבְרָתוֹ וְהַלּוֹךְ אֶל שִׁטָּתוֹ בְּמָה שֶׁנִּתְבָּאָר וְכוּ'.

הַנֶּה, גְּלָה הָרֵב ז"ל דַּעְתּוֹ, וְהוּא, כִּי הָעֲנִינִים הַפִּילּוֹסוֹפִים
הֵם הַם קְרוּבֵי הַתּוֹרָה וְאַהוּבֵיהֶּ, אַחִיהֶּ, מְיֻודָעִיהֶּ
וְכוּ'. וְלֹא יִשּׁוּוּ כָּלֵל חֲלִילָהּ, כִּי זֶה קְדוּשׁ וְזֶה חֵל, זֶה טְהוֹר
וְזֶה טָמֵא, זֶה אֹר וְזֶה חֹשֶׁךְ, זֶה בָּר וְזֶה תְּבֵן, וְעַרְב זֶה עִם
זֶה; וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁעָשָׂה עֵקֶר מִן הַטָּפֵל וְהַשְּׁלִיךְ אֲמַת
אַרְצָה, כִּי גָזַר אָמַר כִּי אִין חֲכָמָה בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם
הַפִּילּוֹסוֹפִיא, וְלֹא יָדַע כִּי הַחֲכָמָה הַחִיצוֹנִית הִיא יֵשׁ לָהּ

פא. מלשון הכתוב בעמוס ה, ז.

שָׁרֵשׁ, כִּי הִיא קָלַפְתָּ הָאֲגוּז קֶשֶׁה וּמָרָה הַמְתַדְמָה בְּעֶצְמָה
 בְּחֻכְמַת שְׁלֵמָה הַמְפַאֲרָה שְׁאִין בָּהּ סִיג וְחִלְאָה, וּמִתְנַשֵּׂא
 לֹאמֹר אֲנִי אֲמִלִּיד. וְעַל זֶה הָיָה הוּא עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם מִתְאוּנָן
 בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאוֹמֵר (משלי ל, כא כב): "תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגֵזָה אֶרֶץ
 וְכוּ', תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ" וְגו' וְכוּ', וְהַפִּילוֹסוֹפִיָּא הַשְּׁנוּאָה
 הַהִיא הִיא חֻכְמָה הַחִיצוֹנִית, שֶׁהוּא חוּץ לְמַחֲצֵה הָעֲלִיוֹנָה,
 הַהוֹרֶסֶת שְׁרֵשֵׁי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה וְעַקְרִיָּה לְמִטָּה וְכוּ'. וּבְנֵי
 עַמּוּנו הַחֻכְמִים בְּעֵינֵיהֶם חָשְׁקוּ בָּהּ מְאֹד, כִּי פָתְתָה אוֹתָם,
 כִּי בֵן דְּגַמְתָּה: תַּפְתָּה וְתִכְשִׁיל וְכוּ'; וְזֶה גֵרַם לָהֶם לְקַחַת
 גִּשְׁמִים נְכָרִיּוֹת וְלִהְסַתֵּפֵק בְּיַלְדֵי נְכָרִים" וְכוּ'.

עֵינַי שָׁם עוֹד, כִּי הָאֲרִיךְ שָׁם הִרְבֵּה וְכוּ' וּבְכָל הַסֵּפֶר -
 לְהֵרֵם וְלַעֲקֹר כָּל דְּעוֹת רְעוֹת וּמְרוֹת הַנַּ"ל, כִּי לֹא
 בְּאֵלָה חֵלֵק יַעֲקֹב וְכוּ':

לֹד וְזֶה לְשׁוֹנוּ בְּפֶרֶק ט"ו מִחֻלֵּק "הַתְּכֵלִית": "וְאִם כֵּן שָׂוֵא
 שְׁקָדוֹ וְלָרִיק יִגְעוּ הַחוֹשְׁבִים כִּי בַחֲקִירָתָם וּבְשִׁקּוֹל
 דְּעַתָּם וְעֵיוֹנָן הַפִּילוֹסוֹפִית יִגְעוּ אֶל מְחוּז חֲפָצָם; יִדְמוּ
 בְּעֶצְמָן כִּי הֵם קְרוֹבִים אֶל הָרְצוֹן הָעֲלִיוֹן - וְהֵם רְחוּקִים
 מִמּוֹנֵי, וְכֹל מֵה שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ לְהַשִּׁיגֵם בְּעֵיוֹנָם הַשְּׁכֵלִי -
 יִסְכְּלוּהוּ וְיוֹסִיפוּ סָרָה וְהִרְחַק מִמּוֹנֵי; וְלֹא נִשְׁאֵר בְּיָדָם כִּי

קנאת ה' צבאות

אם הַיָּרֵחַ הַנִּמְרָץ, וְהָאֲשָׁמָה עַל הוֹצֵאת זְמַנָּם לְבַטְלָהּ, וְזֶה חֶלְקָם מִכָּל עַמֵּלָם.

וַיֵּאָרָא אִם נִוְדָה שֶׁהַשָּׁכֵל בַּחֲקִירוֹתָיו וְעֵינָיו הַסְּפִים אֶל הָאֲמֵת, הִנֵּה, מִה שֵׁיִשְׁכִּיל - לֹא יִשְׁלִים בּוֹ אֶת נַפְשׁוֹ, כָּל שֶׁבֶן שֶׁהַמְּדַרְיִכִים אֶל הַיִּשְׁרָה מַחֲכְמֵי בְּנֵי עַמְנוּ הַפִּילֹסוֹפִים הוֹדוּ וְלֹא בִּישׁוּ וּמְנוּ הַחֲסְרוֹנוֹת אֲשֶׁר יִשְׁיגוּ אֶל דֶּרֶךְ הָעֵינָי, וּמִהַטְּעוֹת וְהַשְּׁגִיָּאָה אֲשֶׁר יִקְרָה בְּהַשְּׁגָתוֹ, כִּי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר הַתְּחַלְפוּ דַּעוֹת אֲנָשֵׁי הָעֵינָן וְאוֹפְנֵי חֲקִירוֹתֵיהֶם, וְתַמִּיד יִחַלְקוּ הָאֲחֲרוֹנִים עַל הָרֵאשׁוֹנִים, עַד שֶׁמָּה שֶׁחָשְׁבוּ הַקְּדָמוֹנִים שֵׁישׁ מוֹפֵת עַל מְצִיאוֹתָיו, שִׁעְרוּ אֲחֲרוֹנִים שֵׁישׁ מוֹפֵת עַל סוֹתָרוֹ.

וּמִה שִׁיזִיָּרָה עַל קִצּוֹרָם - מִה שֶׁכָּתַב הָרַב ז"ל בְּפֶרֶק ט' מִחֻלְקַי ב': "אֲמַנָּם, כָּל מִה שִׁיִּדְבַּר בּוֹ אָרִיסְטוֹ מִגְּלַגַּל הַיָּרֵחַ וְלִמְעַלָּה, הִנֵּה, כֵּלֹּ בְּדַמּוֹת מַחֲשָׁבָה וּסְבָרָא; מְלַבֵּד קִצֵּת דְּבָרִים, כָּל שֶׁבֶן בְּמָה שִׁיאֲמָרוּהוּ בְּסֵדֶר הַשָּׁכְלִים". עַד כָּאן, וְאֲמַנָּם, כָּל מִה שֶׁאָמַר בְּכָל הַנִּמְצָא אֲשֶׁר מִתַּחַת גְּלַגַּל הַיָּרֵחַ עַד מְרִכּוֹ הָאָרֶץ, אָמַר הָרַב שֶׁהוּא אֲמֵת בְּלֹא סִפְקָ.

וְהִנֵּה, בְּעַל הָרִיב הַזֶּה בְּקִצּוֹרוֹ בְּמִה שֶׁדְּבַר בּוֹ מִגְּלַגַּל הַיָּרֵחַ וְלִמְעַלָּה, וּבְמִה שֶׁאָמַר בְּכָל הַנִּמְצָא אֲשֶׁר מִתַּחַת גְּלַגַּל הַיָּרֵחַ; אַחַר שֶׁהַמוֹסְכָל רַב מִהַמְשָׁכָל, וּכְמוֹ

שָׁגְלוּ זֶה הָאֲחֵרוֹנִים, וְהָאֲרִיךְ בְּזֶה הַחֶכֶם הָרַב יִצְחָק אֲבֵרְבֵּיאל ז"ל בְּפִרוּשׁוֹ לְסֵפֶר מְלָכִים בְּפָרָשַׁת: "בְּגִבְעוֹן נִרְאָה ה' אֵל שְׁלֹמֹה" (מלכים-א ג, ה), מִי יֶאֱמִין לְשִׁמוּעָתוֹ בְּמֵה שֶׁהִתְחַכֵּם בְּדִבְרֵים הַשְּׁפִלִים - כִּי הִהְשִׁגָה בָהֶם לְקַחְהָ מִן הַחוּשׁ. וְיִדוּעַ, כִּי עַל הָרַב יִכּוֹב בְּמוֹחַשׁוֹ, וְלֹא יִסְבִּים אֵל הָאֱמֶת כִּי אִם אֵל הַמַּעַט; וְהוּא בְּטָל בְּמַעוֹטוֹ, עַד שֶׁלֹּא יִגְדֵר בְּשֵׁם חֲכָמָה.

וְהִרְאִיָּה עַל שְׁנֵם בְּדִבְרֵים הַשְּׁפִלִים הָאֵלֶּה בְּחֻשְׁכָּה יִתְהַלֵּךְ וְלֹא יֵדַע, שֶׁמַּעוֹלָם לֹא נִשְׁמַע עָלָיו וְעַל שׁוֹם חוֹקֵר אַחַר שִׁיפְעַל בְּרִאיוֹת טַבְעִיּוֹת בְּדִרְכֵים הַטַּבְעִיִּים לְשַׁעֲתָם, כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁמַע בֵּן עַל חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם, וְכִמוֹ שֶׁאֲזָכֵר עוֹד בְּפָרֶק ס"ז מִזֶּה הַחֶלֶק בְּסִיעֶתָא דְשִׁמְיָא, וְזֶה מוֹפֵת עַל שִׁידְעוֹ וְהַשִּׁיגוֹ הָאֱמֶת בְּכָל הַבְּרִיאוֹת וְהַטַּבְעִים וְסִגְלוֹתֵיהֶם, וְאִין יִדְיַעְתֶּם וְחֲכָמְתֶּם מִמִּין חֲכָמַת הַיּוֹנִי הַחוֹקֵר. וְזֶה יַחֲסֵם פִּיּוֹת כָּל הָאוֹמְרִים כִּי כָּל חֲכָמַת הַיּוֹנִי - חֲכָמַת חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, חֲלִילָה, כִּי מֵה לְתַבְּנֵן אֶת הַבֵּר^{כב}.

וְכִבְּר נוֹדַע בְּשַׁעֲרִים, כִּי הָרַב הַמּוֹרָה ז"ל נִתְאֲמַת אֶצְלוֹ זֶה הַדַּעַת, לְחַשְׁבוֹ כִּי אִין חֲכָמָה בְּיִשְׂרָאֵל כִּי אִם

קנאת ה' צבאות

הַחִקְמָה הַיּוֹנִית. וּמְרַגְלָא בְּפוּמָה, כִּי הַשְּׁלָמוֹת הַאֲחֵרוֹן הוּא צִיּוֹר הַמְּשֻׁכְלוֹת^{פג}, וְאִי אֶפְשֶׁר שְׁיַגִּיעַ זֶה הַשְּׁלָמוֹת לְאָדָם, לְדַעַת הָרֵב, כִּי אִם בְּעִיּוֹן הַחִקְמוֹת מְבַעֲיוֹת לְמוֹדֵיּוֹת וְאֱלֹהִיּוֹת, וְעַל הַדְּרָךְ אֲשֶׁר יִדְעֵם הַיּוֹנִי וּבְרָם מִלְּבוֹ; עַד שְׁהַעוֹסְקִים בַּתְּלִמוּד וּבַמְּצוֹת לֹא הִגִּיעוּ לְמַעְלַת הַמְּבִינִים בְּעִנְיָנִים הַטְּבַעִיִּים לְדַעְתּוֹ; וּבְעִנְיָן הַמְּשֻׁל אֲשֶׁר נִשָּׂא מִהַמְּלִךְ אֲשֶׁר הוּא בְּהִיכְלוֹ וְאֲנָשָׁיו בְּלֵם קִצָּתָם אֲנָשֵׁי הַמְּדִינָה וְכוּ', כַּמְזָכָר בְּסִפְרוֹ פֶּרֶק נ"א חֶלֶק ג'. וּמִזֹּאת הָאֱמוּנָה הַפְּלִיג עוֹד, עַד שְׁאָמַר שְׂדַעוֹת הַיּוֹנִי הֵם דַּעַת נְבִיאָנוּ וְחִכְמֵי תוֹרַתְנוּ, וּמִזֶּה יֵצֵא לוֹ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְהַנְּבִיאִים וְהַחִכְמִים בְּאִפְן שְׁיִסְפִּימוּ עִם הַדַּעוֹת הָהֵם.

פג. ובליקוטי מוהר"ן תנינא סימן יט איתא וז"ל: עיקר התכלית והשלמות הוא רק לעבוד השם בתמימות גמור בלי שום חכמות כלל, כי יש מחקרים שאומרים שעיקר התכלית והעולם הבא הוא רק לדעת כל דבר כמות שהוא, כגון לידע הכוכב כמו שהוא, לידע מהותו ומפני מה עומד במקום ההוא, כי יש משכיל ומושכל ושכל, דהיינו הכוח המשכיל, והשכל בעצמו, והדבר המושכל, וזהו התכלית והעולם הבא אצלם, שיהיה נעשה אחד מהמשכיל והמושכל והשכל, והם מבליים ימיהם על זה בעולם הזה לחקור ולהשיג המושכלות, וזהו התכלית אצלם; וזהו בעצמו העולם הבא לדעתם, רק שבעולם הזה שמלובשין בגוף אין להם תענוג כל כך מן החקירות, ובעולם הבא שיתפשטו מהגוף יתענגו מאד מזה; ולדעתם הרעה עיקר השגת התכלית הוא על ידי חקירות וחכמות חיצוניות שלהם. אבל באמת אצלנו עיקר השגת התכלית הוא רק על ידי אמונה ומצוות מעשיות, לעבוד השם על פי התורה בתמימות ובפשיטות, ועל ידי זה בעצמו זוכין למה שזוכין - 'עין לא ראתה וכו'', כמו שכתוב 'ראשית חכמה יראת ה'', שעיקר ראשית וקדימת החכמה הוא רק 'יראת ה'', שצריך להקדים היראה להחכמה.

וּבְפֶרֶק י"א חֶלֶק ב' מֵהַמּוֹרָה, אָמַר: "וְאֵלֹהֵי הָעֵנָנִים בָּלָם,
 כָּבֹד בְּאֲרֹנוֹ שְׂאִינָם סוֹתְרִים דְּבַר מִמָּה לְשׁוֹכְרוֹהוּ
 נְבִיאָנוּ וְחֻכְמֵי תוֹרָתָנוּ. כִּי אֲמַתִּינוּ אָמָה שְׁלֵמָה בְּחֻכְמָה,
 כְּמוֹ שֶׁבָּאָר יִתְבָּרֵךְ עַל יַד הָאָדוֹן אֲשֶׁר הִשְׁלִימָנוּ, וְאָמַר
 (דברים ד, ו): "רַק עִם חָכְם וְנָבוֹן" וְגו'. אֵךְ כְּאֲשֶׁר אָבְדוּ
 מוֹכְתָנוּ - רִשְׁעֵי אֲנָשֵׁי הַתּוֹרוֹת הַסְּכָלִיּוֹת, וְאָבְדוּ חֻכְמֵינוּ
 וְחִבּוּרֵנוּ, וְהִמִּיתוּ חֻכְמֵינוּ, עַד שֶׁשָּׁבְנוּ סְכָלִים - כְּמוֹ שֶׁיַּעֲדָנוּ
 רַע בְּעוֹנוֹתֵינוּ, וְאָמַר (ישעיהו כט, יד): "וְאִבְדָּה חֻכְמַת חֻכְמֵי
 וּבִינַת נְבִיָּו תִּסְתַּתֵּר", וְהִתְעַרְבְּנוּ בָהֶם, וְנַעֲתִקוּ אֵלֵינוּ
 דַּעוֹתֵיהֶם - כְּמוֹ שֶׁנַּעֲתִקוּ אֵלֵינוּ מִדּוֹתֵיהֶם וּפְעֻלוֹתֵיהֶם; כְּמוֹ
 שֶׁאָמַר בְּדַמְיוֹן הַמַּעֲשִׂים: "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשִׂיהֶם"
 (תהלים קו, לה), כֵּן אָמַר בְּהַעֲתִקַּת דַּעוֹת הַסְּכָלִים אֵלֵינוּ:
 "וּבִלְדֵי נֹכְרִים יִשְׁפִּיקוּ" (ישעיהו ב, ו), וְתִרְגַּם יוֹנָתָן: 'וּבְנִמּוּסֵי
 עַמְמֵי אֲזִלִּין'. וְכֵאֲשֶׁר גִּדְּלָנוּ עַל מְנַהֵג דַּעַת הַסְּכָלִים, שָׁבוּ
 אֵלֹהֵי הָעֵנָנִים הַפִּילוֹסוֹפִים כְּאֵלֹהֵי הַנְּפָרִים מִתּוֹרָתָנוּ,
 בְּזוֹתָם מִדַּעוֹת הַסְּכָלִים, וְאִין הָעֵנָן כֵּן". עַד כָּאן.

וְשְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים מֵהָאֲחֵרוֹנִים הַשִּׁיגוּהוּ וְתַפְסוּ עָלָיו -
 לְקַנְאָתָם לָהּ צְבָאוֹת וְלִכְבוֹד תּוֹרָתוֹ, וּמֵהֶם
 הַחֶכֶם ר' יוֹסֵף בֶּן יוֹסֵף שֶׁנֶּשֶׁם טוֹב ז"ל, עִם שְׁהִיָּה חָכֵם בְּקִי וְחָרִיף
 מְאֹד בְּפִילוֹסוֹפִיָּא, כָּתַב בְּסִפְרוֹ "עֵין הַקּוֹרָא" מ"א בְּזֶה

קנאת ה' צבאות

הַלְשׁוֹן: "וְרָאוּ לְבַקֵּשׁ סִפָּה וְלָתֵת טַעַם נְכוּן: לָמָּה יַחְזִיקוּ אוֹתָנוּ אוֹיְבֵינוּ לְעַם נְבוֹן וְחָכָם בְּעֵבוֹר עֲשִׂית הַחֲקִים וְהַמְּנִיעָה מִהֶעֱבְרוֹת, וְזֶה דָּבָר לֹא יִתְּנֵהוּ הַשֵּׁכֶל הָאָנוּשִׁי? וְהִרְבַּ מֹשֶׁה ז"ל [הַרְמַב"ם ז"ל] כָּפַר בְּזֶה בְּסֵפֶר הַמּוֹרָה, וְאָמַר כִּי לֹא יַחְזִיקוּ אֱלֹהֵי הַפְּעֻלוֹת אוֹתָנוּ לְחַכְמִים, כִּי אִם לְשִׁכְלִים; וְלָזֶה הִחְלִיט הַמַּאֲמָר, כִּי זֶה יוֹרָה עַל רַב בְּקִיאוֹתֵינוּ בַּחֲכָמוֹת הָאָנוּשִׁיּוֹת רַחֲמָנָא לְצַלָּן - הַלְמוּדִית הַטְּבָעִית הָאֱלֹהִית, כִּי אֵלֶּה הֵם חֻלְקֵי הַפִּילוֹסוֹפִיָּא הָעֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂבָאֵר וְכוּ'; שְׁעַם שְׂזָה הָאִישׁ גְּדוֹל הַמַּעֲלָה וְהַשְּׁעוּרָה, הֵנָּה, נִסְכָּל לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מֵאֲמָרִים וּפְרָקִים בְּרַבִּים מִסְפָּרָיו אֲשֶׁר מֵהֵם יֵצֵא שָׂרֵשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה.

וּמִי יִתֵּן יָדְעֵתִי מִי הִיָּה יוֹתֵר חָכָם בְּטַבְּעִיּוֹת: אוֹ אֲרִיסְטוֹ,
אוֹ הֵלֵל וְשִׁמְאִי וְיִתֵּר חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ' ^{פד}. וַיֵּשׁ לְרַב

פד. ובליקוטי הלכות, הלכות שבת הלכה ו אות ח [באגדת הסבי דבי אתונא] כתב בזה"ל: 'זהא חכימין אינון, אנן חכימין מנייהו' - זהו כפשוטו. ששאלו אותו והלא אנו רואין שאף על פי כן הם חכמים שבאים על חכמות גדולות לעשות כלים נפלאים וכיוצא. השיב לו כפשוטו 'אנן חכימין מינייהו'. כי כל חכמתם הוא בעסקי עולם הזה וכנ"ל. אבל כל חכמותינו הוא בשביל התכלית האחרון לבד. על כן בוודאי אנו חכמים יותר מהם. ובאמת אלו הצדיקים הגדולים שיגעו וטרחו הרבה באמת בשביל התכלית ופירשו את עצמן מהעולם הזה לגמרי. זכו אחר כך להשיג גם חכמתם על בוריה כמו שראינו בכמה צדיקים שהיו בקיאים בכל השבעה חכמות יותר מהם הרבה. רק אנשים פשוטים אסור להם לעסוק בהם כי יש בהם אבני נגף. וגם אפילו אלו האנשים פשוטים הם חכמים יותר מהם מאחר שהם הולכים בדרכי התורה הקדושה שעל ידי זה הם עוברים ועולים על

מִשֶׁה [הַרְמַב"ם] עַל זֶה מְעַנּוֹת חַלוּשׁוֹת מְזוּיפּוֹת, כִּי מִיּוֹם גְּלוֹת
הָאָרֶץ לֹא נִמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ חָכֵם וְנָבוֹן בְּעַנְיָנִים הָאֵלֶּה
כְּמוֹהוּ. וְאֲשֶׁר הֵבִיא אֶל הָרֶב מִשֶׁה ז"ל [הַרְמַב"ם ז"ל] לַחֲשׁוֹב
מִחֲשָׁבוֹת רַק רַע כָּל הַיּוֹם, הוּא חָשְׁבוּ כִּי אֵין שׁוֹם חֲכָמָה
אֲחֶרֶת זולתי חֲכָמַת אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים, וְכִי אֵין שׁוֹם דְּבַר רֵאוּי
שְׂפִיפּוֹל עָלָיו שֵׁם יָדַע וְיָדוּעַ - זולת חֲכָמַתָּם; וְזֶה הֵבִיאוּ אֶל
שְׂאֵמֵר כִּי מִרְכַּבַּת יְחֻזְקָאֵל וַיִּשְׁעִיהוּ, אֲשֶׁר חִיבְנוּ עָלֶיהָ
הַהֶסְתֵּר, אֵינְנָה דְּבַר זולת חֶלֶק קָטָן מִחֲכָמַת אַרִיסְטוֹ. וְזֶה
גְּלוּי לְמִי שֶׁהַפְּלִיג הָעֵינִין בְּסִפְרוֹ הַמּוֹרָה בְּכָל פְּרָקָיו וּמֵאֲמָרָיו
מְלָה בְּמְלָה. וְהַשְׁתַּכַּל לְדַעַת חֲכָמַת אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים, עַד
שֶׁהוּא מְבַאֵר, כִּי כָּל מַה שֶׁהִשְׁיִיג יְחֻזְקָאֵל עָלָיו הַשְּׁלוֹם יָדוּעַ
לְרֶב חֲכָמֵי הַנוּצְרִים הַיִּשְׁמַעְאֵלִים וְהַיִּנּוּנִים - יָדִיעָה יוֹתֵר
חֲשׁוּבָה וְנִקְיָה, מֵהַטְּעוֹת לְפִי דַעְתּוֹ, מִיָּדִיעַת יְחֻזְקָאֵל עָלָיו
הַשְּׁלוֹם. וְזֶה מְבַאֵר לְמִי שֶׁהֵבִין הַנְּרָצָה אֶצֶל הָרֶב מִשֶׁה ז"ל
[הַרְמַב"ם ז"ל], אָמְרוּ (יְחֻזְקָאֵל א, כד): "וְאֲשַׁמַּע אֶת קוֹל בְּנֵיפִיהֶם",
כִּי בַעֲבוּר כְּבוֹדוֹ אָמַרְתִּי לֹא אֲזַכְּרֶנּוּ.

וְאֲנִי אֶפְלֵא: אָנָּה פְּנֵה רִיחַ ה' מֵאֵת הָרֶב מִשֶׁה ז"ל
[הַרְמַב"ם ז"ל]? מִי הַחֲשִׁיד אֶת מְאוֹר עֵינָיו?
וּמִי נָתַן סֵפֶר מִטְּעָה לְפָנָיו? וְהַפְּרָשָׁה הַזֹּאת כְּלָה אוֹמֶרֶת כִּי

כל החכמות, אבל הצדיקים הקדושים הגדולים במעלה בקיאים גם בכל החכמות יותר מהם הרבה.

קנאת ה' צבאות

על עֲשִׂית הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים יֹאמְרוּ: "עַם חָכֵם וְנָבוֹן",
 בְּאָמְרוּ (דברים ה, ו): "וְשִׁמְרַתֶּם וְעַשִּׂיתֶם כִּי הִיא חֻקְמַתְכֶם
 וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים". וְהָרַן ז'ל וכו'. וְזֶה: כִּי אָמְרוּ (שם,
 ז): "וּמִי גֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֵלָיו" וְגו', נָתַן
 טַעַם לָמָּה שֶׁאָמַר 'כִּי הִיא חֻקְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם' וְגו', וְזֶה: כִּי
 כְּאֲשֶׁר יֵרְאוּ הָעַמִּים כִּי אֲנַחְנוּ קוֹרְאִים אֶל ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעֲשִׂית
 אֱלֹהֵי הַחֲקִים, וְהוּא יַעֲנֶה אוֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת בְּקִשְׁתָּנוּ, יֹאמְרוּ:
 אִין אִישׁ בְּאַרְצוֹ אֲשֶׁר יָדַע אֶת הָאֱלֹהִים חַיִּים וַיִּדַע לְרַצּוֹת
 אוֹתוֹ בְּאִפְּן יִתֵּן בְּקִשְׁתּוֹ - בְּגוֹי הַזֶּה, וְאִין חֻקְמָה יוֹתֵר
 גְּדוֹלָה מְזוֹ.

אחי ורעי! הביטו וראו: הַנְּהִיָּה בְּדַבַּר הַגְּדוֹל הַזֶּה או
 הַנִּשְׁמַע כְּמַהוּ? כִּי אָרִיסְטוֹ הַשְּׁתַדֵּל בְּסֵפֶר
 הָאוֹתוֹת לְדַעַת מַהוּת הַמָּטֵר וְאִפְּן הוֹיָתוֹ וְסִבְתּוֹ הַפְּעֻלִית
 וְהַחֲמִרִית, וְחָקַר עָלָיו חֲקִירוֹת רַבּוֹת, וְהִתִּיר סִפְקוֹת גְּדוֹלוֹת,
 וְהִפְלִיג לְדַבֵּר עָלָיו. הִרְאִיתֶם או שְׁמַעְתֶּם כִּי כַּהֵיּוֹת הָעוֹלָם
 בְּצַעַר וּבִשְׁנַת בְּצָרַת, הִיוּעִילוּהוּ חֲקִירוֹתָיו לְהִתִּיךְ מָטֵר
 אֶרֶץ - כְּמוֹ שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים עֲשֶׂרָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּאֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם
 שְׁלִיחַ צָבוּר עֲמוּף בְּטִלְיָתוֹ וְקוֹרָא אֶל ה' בְּשֵׁלֶשׁ עֲשֶׂרָה
 מִדּוֹת וּבִזְכוּרֹן שֶׁבַע בְּרֻכּוֹת אֲשֶׁר תִּקְנּוּ חֻקְמֵינוּ ז'ל, כְּמוֹ
 שֶׁכָּתוּב בְּמִסְכַּת תַּעֲנִית (דף טו:): וְכִרְאֵת הָעַמִּים אֶת חוֹנֵי

הַמַּעֲגָל אֹמֵר: "ה' יֵשֵׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מִיָּם פֹּה" - וְהִנֵּה הַגְּשָׁמִים
עַל הָאָרֶץ^{פז}, או כְּרֹאוֹת אֲרֻסָּטוֹ אֹמֵר הַיּוֹת הַיָּמִים - וְאִין
מִיָּם לְשִׁתּוֹת, לְאִיזָה מֵהֶם יִחְזִיקוּ לְיוֹתֵר חֶכֶם?! וְכִרְאוֹת אֶת
גְּלֵאִינוֹם דּוֹרֵשׁ בְּמַהוּת הַצָּרֶעַת וְסִבּוֹתָיו וְדַרְךְ רַפּוּאָתוֹ -
וְהַצָּרֶעַת זֹרְחָה בְּמִצְחוֹ^{פח}, או כְּרֹאוֹת אֶת אֱלִישָׁע אֹמֵר
(מלכים-ב ה, י): "וְרַחֲצֵת בִּירְדֵן שֶׁבַע פְּעָמִים" - וְטָהַר, לְאִיזָה
מֵהֶם יִחְזִיקוּ לְרֹפֵא גְדוֹל?!
הַנֵּה, אֵלֶּה הָעֲנִינִים מִפְּרֻסָּמִים וּמִקְבָּלִים בְּזֹאת הָאֵמֶה,

וְעֵינֵיכֶם הִרְאוֹת גַּם הַיּוֹם אֲשֶׁר חָרָה אַף ה' בְּעַמּוֹ,
אִם קוֹרְאִים אֵלָיו בְּכָל נַפְשָׁם וְהוּא יַעֲנֵם. הַשְּׁמַעְתֶּם
לְכַטְלֵמִיּוֹם עִם גְּדֹל יְדִיעָתוֹ בְּמִלְאֶכֶת הַפּוֹכְבִּים וַיְדַעַת
מִהֲלֶךְ צָבָא הַשָּׁמַיִם, אִם עֵמֵד יַעֲמֵד הַשָּׁמַיִשׁ לוֹ כְּמוֹ שְׁעֵמֵד
לְנִקְדִימוֹן בֶּן גּוּרִיּוֹן - לְפִי מָה שֶׁבָּא בְּקַבְלָה^{פח}, הַשְּׁמַעְתֶּם
לְאֲרִיסָטוֹ עִם רַב פְּלֹפּוּלוֹ בְּחֶכְמַת וְכו' שִׁיאֹמַר כִּי מִלְּאֶךְ בָּא
אֵלָיו? או אֶפְלוֹ אֵלָיָהוּ אֲשֶׁתַּעֲי בְּהִדְהָ וּפָה אֶל פֶּה יְדַבֵּר בּוֹ,
או אֶפְלוֹ בְּמִרְאָה וּבְחִידוֹת - כְּמוֹ שֶׁקָּרָה לְחִסְדֵי אֲמִתִּינוּ
לְאֵלָפִים וּלְרַכְבּוֹת וְכו'. עַד כָּאן דְּבָרָיו.

פה. מלשון הכתוב בתהלים קמו, יח.

פו. עיין תענית יט. ושם דף כג.

פז. מלשון הכתוב בדברי הימים-ב כו, יט.

פח. עיין תענית יט:

קנאת ה' צבאות

הִנֵּה, הַשָּׁלֵם הַזֶּה, עִם כָּל בְּקִיאוֹתוֹ וְהִסְתַּבְּכוֹתוֹ בְּחֻמַּת
 הַיּוֹנִית, לֹא כָּפָה עַל הָאֵמֶת פִּסְכָּתָר, וְהוֹדָה וְלֹא
 בּוֹשׁ כִּי אֵין חֻכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה כִּי אִם בְּעֶסֶק הַתּוֹרָה וּבְקִיּוּם
 מִצְוֹתֶיהָ, וּבַעֲלִיָּה קוֹרְאִים אֶל ה' וְהוּא יַעֲנֵם, וְהִיא חֻכְמָתָם
 וּבִינָתָם לְעֵינֵי הָעַמִּים, לֹא הָעִיּוֹן בְּשִׁלְשֶׁת חֻלְקֵי הַפִּילוֹסוֹפִיָּא.
 וְזָכוֹר לְטוֹב, כִּי לֹא עָשָׂה תּוֹרָתוֹ פְּלִסְתָּר" וְכו'. עַד כָּאֵן
 דְּבַרֵי סֵפֶר עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

וְעוֹד הָאָרִיךְ בְּזֶה הַרְבֵּה, וּבְאֵר לְעֵין כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ מַח
 בְּקִדְקוֹד, שְׂדֵבְרָיו בְּסֵפֶר הַמּוֹרָה הֵם בּוֹטִים בְּמִדְקָרוֹת
 חֶרֶב כְּנֶגֶד שְׂרָשֵׁי הַתּוֹרָה, וְהִבִּיא הַרְבֵּה מִכָּל הַגְּאוֹנִים
 הָאֵמֶתִיִּים, שֶׁבְלָם צָעְקוּ מְרָה בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַל דְּבָרָיו
 בְּסֵפֶר הַנ"ל וּבְכָל מְקוֹם שֶׁמְדַבֵּר כִּיּוֹצֵא בָהֶם, כְּמִפְרָסֵם.

וְכַתֵּב עוֹד בְּפֶרֶק ט"ו הַנ"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְעוֹד אָשׁוּב
 אֶתְפַּלֵּא: אֵיךְ אָמַר הָרֵב ז"ל כִּי דַעוֹת הַפִּילוֹסוֹפִים
 הֵם דַּעַת תּוֹרָתֵנוּ וּנְבִיאֵנוּ וְכו', וְהַפְתּוּב צוֹנֵחַ (ישעיהו נה, ח ט):
 "כִּי לֹא מַחֲשִׁבוֹתֵי וְגו', כִּי גָבְהוּ שְׁמוֹם מֵאַרְצֵי" וְגו' וְכו'?
 וְאֵיךְ הַפִּילוֹסוֹפִים בְּשִׁקּוֹל דַּעְתָּם - בְּהַקְשִׁיחֵם וּמִוִּפְתִּיחֵם
 הַשִּׁכְּלִיִּים, יִסְבִּימוּ לְדַעַת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה וְהַנְּבוּאָה?
 כִּי רְחוּקִים הֵם מִשֵּׁם לְאֵין שַׁעוֹר, וְזָרִים וְנִכְרִים הֵם הָעֲנִינִים
 הַפִּילוֹסוֹפִים מִתּוֹרָתֵנוּ - אֵין לָהֶם חֵלֶק וְזָכוֹרֵן בָּהּ.

והיִיתָר רַע וְמוֹר, כִּי נִרְאָה מִדְּבָרָיו בְּמֵה שְׁכַתְּב בְּפָרֶק ס"ג
 חֶלֶק א' מֵהַמּוֹרָה, כִּי מֹשֶׁה אָדוֹן הַנְּבִיאִים עָלָיו
 הַשְּׁלוֹם לֹא הָיָה שָׁלֵם בַּדְּבָרִיּוֹת כִּיּוֹנֵי חֵם וְשָׁלוֹם, וְזֶה: כִּי
 אָמַר שֵׁם עַל מֵה שֶׁשָּׂאֵל בְּסִנְהָ, בְּאָמְרוֹ (שְׁמוֹת ג, יג): "וְאָמְרוּ
 לִי מֵה שְׁמוֹ" וְכו', וְלִדְעָתוֹ יָפָה כַח הַיּוֹנֵי מִכַּח שֶׁל מֹשֶׁה
 עָלָיו הַשְּׁלוֹם וְכו'. אוֹי לְאֹזְנִים שֶׁקָּדָ שׁוֹמְעוֹת וְכו'.

וְאַחַר שֶׁקִּיָּם הָרַב הִדְעַת הַזֶּה הַנִּפְסָד, אֵינן לְהַפְלֵא עָלָיו
 בְּחֶשְׁדוֹ לְיִשְׂרָאֵל וְכו', וְלִדְעָתוֹ אֶבְדָּה הַחֲכֵמָה
 וְהַקְּבֵלָה מֵהֶם מִצֵּרֶת גְּלוּתָם וְכו', וְהוֹפִיעָה בְּבֵית מְדַרְשׁוֹ
 שֶׁל הַיּוֹנֵי וְשָׂאֵר הַפִּילוֹסוֹפִים. וְכִבֵּר קָדָם לוֹ עוֹד מִזֶּה בְּפָרֶק
 ע"א חֶלֶק א', אָמַר: "דַּע כִּי הַחֲכָמוֹת הַרְבוֹת אֲשֶׁר הָיוּ
 בְּאֻמָּתֵנוּ בְּהֶאֱמַתָּת אֵלֵינוּ הָעֵנִינִים, אֶבְדּוּ בְּאֶרֶץ הַזְּמַן וְכו'.
 עַד כָּאן דְּבָרָיו. וְהֶאֱמַת, כִּי הַפִּילוֹסוֹפִיאֵ אֶבְדָּה מֵאֻמָּתֵנוּ, כִּי
 מַעוֹלָם לֹא נִמְצְאָה בָּהֶם, וְהִיא אֶבְדָּה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לְבִקְשׁ, כִּי
 נִכְרְיָה הִיא וְזָרָה וְאִסוּרָה לְבֵא בְקִהַל ה' וְכו'. וְהַהֲעָרוֹת
 וְהַרְמִיזוֹת אֲשֶׁר בָּאוּ בַתְּלֻמוֹד וּבַמְדַרְשׁוֹת, לֹא בָּאוּ לְהַעִיר
 וְלִרְמוֹז עַל מֵה שֶׁחָשַׁב הָרַב וְעָלָה עַל דְּעָתוֹ לְפָרֵשׁ וּלְבַאֵר
 בָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁיִּתְּבַאֵר זֶה תְּכֵלִית הַבְּאוֹר לְמִכִּין כְּפִנְתַּת הָרַב
 בָּהֶם וְכו' וְכו'.

קנאת ה' צבאות

וְהָאֵרִיךְ בְּזֶה בְּסֵפֶר "עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ" הַנַּ"ל, וְאִין הַפְּנָאִי
מִסְכִּים לְהַעֲתִיק כָּל דְּבָרָיו. וְסִיִּים שֵׁם: מַה שֶּׁכָּתַב
הַמּוֹרֶה הַנַּ"ל בְּעֵצְמוֹ שְׁלֹא נִתְבָּרְרוּ דְּבָרָיו מִפִּי נְבוּאָה וְכוּ',
וְאֶפְשָׁר שְׂיִהְיֶה חֲלוּפּוֹ וְכוּ', וְכָתַב עָלָיו: הִנֵּה הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ
שְׁלֹא בָאתָהּ נְבוּאָה בְּמַה שֶּׁאָמַר וּפְרַשׁ בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה
בְּסֵפֶר הַהוּא, וּבִפְרָט בְּמַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית וּמַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה, וְגַם
לֹא נִמְסְרָה לוֹ קַבְּלָה מִמְּלֻמָּד וְכוּ', עֵינֵי שֵׁם:

וּבִפְרָק ט"ז שֶׁאֲחָרָיו פָּתַח וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "הַפִּילוֹסוֹפִיָּא וְהִיא
נִקְרָאת חֲכָמַת יוֹנִית לְרַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכוּ', הִיא
אֲסוּרָה לְכָל אֲשֶׁר בְּשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. וְאֲסוּרָה מִבְּאֵר מַמָּה
שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכוּ' בְּסוּטָה וּבִקְמָא פ"ט וְכוּ', עַד אֲרוּר
הָאָדָם שֶׁיִּלְמַד אֶת בְּנוֹ חֲכָמָה יוֹנִית" וְכוּ'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וּבִפְרָק י"ז פָּתַח בְּאֲרִיכוֹת גְּדוֹל בְּדְבָרִים שֶׁל טַעַם וְאֲמַת
שֶׁהַפִּילוֹסוֹפִיָּא אֲסוּרָה, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "אִי אֶפְשָׁר
לְעַמּוֹד עַל הָאֲמַת בְּשׁוּם דְּבָר עַל יְדֵי חֲקִירוֹת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא,

פ.ט. סוטה מט: בבא קמא פב:

וזה לשון הגמרא שם: תנו רבנן, כשצרו בית חשמונאי זה על זה, היה הורקנוס
מבפנים ואריסטובלוס מבחוץ, ובכל יום ויום היו משלשלים להם בקופה דינרין,
והיו מעלים להם תמידים. היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית, אמר
להם: כל זמן שעוסקין בעבודה אין נמסרים בידכם, למחר שילשלו דינרין בקופה
והעלו להם חזיר, כיון שהגיע לחצי החומה נעץ צפרניו בחומה, נודעוה ארץ
ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. באותה שעה אמרו: אסור לאיש
מישראל שיגדל חזירים, וארוור האדם שילמד את בנו חכמת יונית:

כִּי אִם עַל יְדֵי הַקְּבֵלָה הָאֲמִתִּיית כַּאֲשֶׁר קִבְּלָנוּ אִישׁ מִפִּי
 אִישׁ עַד מֹשֶׁה רִבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם". וְכַתֵּב, שְׁגֹדְלוֹת וְטוֹבוֹת
 הַדְּחִיקוּ חֲכַמַת הַרְמַב"ם, לְהִיּוֹתָם מְקוֹם הַמְּעֵדָת רָגַל,
 כַּנְרָאָה מִמָּה שֶׁכַּתֵּב בְּסֵפֶר מוֹרָה וּבְסֵפֶר מִדָּע - לְמוֹדָה עַל
 הָאֲמִת, וְלֹא יְהַדֵּר וְלֹא יִשָּׂא פָּנָי גְּדוֹל; וְדַחֲוָה בְּשִׁתֵּי יָדַיִם,
 וְלֹא הִיָּתָה רְצוּיָה אֶצְלָם. וְגַרְם לֹא: שֶׁבְּנָה עַל יְסוֹד רְעוּעָה,
 שֶׁהוּא שְׂרָשֵׁי הַיּוֹנֵי וְתַלְמִידָיו הַמְּמָרִים, וּמִי יִתֵּן וְלֹא הָיָה כִּי
 אִם בְּעַל מְלֹאכָה אַחַת" וְכו'.

וְהָאֲרִיךְ בְּזֶה, וְהֵבִיא מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל (ברכות יב:):
 "וְלֹא תִתְּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם" (במדבר טו, למ) - ז'ו'
 מִיּוֹנֵת' וְכו'. וְאָמְנָם, הַקְּדָמוֹת שֶׁעָלִיהֶם יִבְנֶה וְיִוָּלְדוּ
 הַפִּילוֹסוֹפִים, אֵינָן אֲמִתִּיוֹת, כִּי לֹא בָּאוּ מִהַשְּׁכַל הָאֱלֹקִי,
 וְלִזֶּה גַם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁוּא וְדָבָר כָּזֶב וְכו'.

וְהֵבִיא שֵׁם גַּם מִסֵּפֶר הָעֵקֶדָה³ שֶׁכַּתֵּב בְּזֶה הַלְּשׁוֹן בְּשֵׁעַר
 הַשְּׁבִיעִי מִסֵּפְרוֹ: "שִׁכְרוּ מֵיֵינוּ וְהִשְׁחִיתוּ וְהִתְעִיבוּ
 עֲלֵיכֶם, וְהוּא: מַה שֶּׁכָּלְנוּ בְּיָמֵם הָרֵאשׁוֹנִים - מַה שֶּׁדָּמָה
 לָנוּ עַד הַנְּהָ; כִּי מֵיֵינוּ זֶה הָעֵינִן הַמְּחַקְרֵי שִׁתּוֹ חֲכָמֵינוּ, גַּם
 שֶׁמָּרִיו שִׁתּוֹ אֲנָשֵׁינוּ, עַד אֲשֶׁר נִפְתָּה יָב הָעַם בְּכָלֵל לְגַרְשׁ
 הָאֲמוּנָה הָאֱלֹהִית מִלְּבָם, וְלִהְחַלִּישׁ בָּהּ כַּחַם וְכו', עֵינֵי שֵׁם.

3. ספר "עקידת יצחק" לר' יצחק עראמה ז"ל - מגולי ספרד.

קנאת ה' צבאות

ועוד האריך שם בזה בדברי אמת, בלם נכחים למבין וישרים למצאי דעת^{צא}.

וכן בשאר הפרקים בחלק "התכלית" ועוד בכמה מקומות בספרו, צונח בכרוכיא בכמה לשונות כנגד הספרים של חקירות הנ"ל. וכן בפרק ח' מחלק "סתרי תורה^{צב}", בזה ולעג הרבה על שטות האומרים כי מעשי בראשית ומעשי מרובה הם חכמת היוני חס ושלום חס ושלום, לא תהא דעה זאת בישראל. ועין שם בפרק הנ"ל ובכמה מקומות, שהאריך בזה בדברים אמתיים, שאי אפשר לשום בר דעת להכחישם, כי אם המתעקש להקעים לבקש תאנה לפרש מאחרי המקום וכו' רחמנא לצלן.

ובפרק ל' מחלק "התכלית" האריך לסתר מה שפכתב המורה בפרק י"ט חלק א' בענין כבוד ה' וכו', וכתב: "וכבר השיגו רבנו הגדול רבנו סעדיה^{צג} ז"ל. ועוד יש בדעת הרב המעדת רגל ומקום טעות, באמרו^{צג} וכו', ואחר כך כתב וזה לשונו: "וכאלה הרבה בדברי הרב ובסודותיו מקום טעות והמעדת רגלי האמונה הקדושה וכו', עין שם:

צא. מלשון הכתוב במשלי ח, ט.

צב. חלק רביעי מספר "עבודת הקודש".

צג. רבינו סעדיה בן יוסף (אלפיומי) גאון, בספרו "אמונות ודעות".

לה וְזֶה לְשׁוֹן הַשִּׁלְ"ה בְּמִסְכַּת שְׁבוּעוֹת (דף קס"ו^ג): "הִרְחַקת
לְמוֹד הַפִּילוֹסוֹפִיָּא וְאִסּוּרָה מְבֹאֵר בְּדִבְרֵי הַקְּדָמוֹנִים
וְהָאֲחֵרוֹנִים. וְאִם לְהֵבִיא כָּל דִּבְרֵיהֶם הוּא עָלֵי לְמִשְׁא, אָפֶס
קָצַת מֵהֶם תִּרְאוּ מִה שֶׁכָּתַב בְּזֶה רַב הָאֵי גָאוֹן^ג, נִמְצָא
בְּעֵין יַעֲקֹב בְּמִסְכַּת חֲגִיגָה בְּמֵאמֶר אֲרַבְעָה נִכְנְסוּ לְפָרְדֵּס,
עֵין שָׁם.

וְהִרְא"ש ז"ל כָּתַב בְּתִשְׁבֻּבָה כָּלֵל כ"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְאִף
עַל פִּי שְׁלֹא יִדְעֵתִי מִחֻכְמָה הַחִיצוֹנִית שְׁלָכֶם,
בְּרִיד רַחֲמָנָא דְשׁוֹבֵן מִנָּה, כִּי בָא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת לְהַדִּיחַ
הָאָדָם מִיִּרְאֵת ה' יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְכו', עַד לֹא תִהְיֶה תוֹרָה
שְׁלָנוּ כְּשִׂיחָה בְּטִלְהָ שְׁלָכֶם, חֻכְמַת הַגִּיּוֹנִיכֶם, אֲשֶׁר הִרְחִיקוּ
כָּל חֻכְמֵי הַדָּת כּו', עַד: כִּי חֻכְמַת הַתּוֹרָה וְחֻכְמַת
הַפִּילוֹסוֹפִיָּא אֵינָן עַל דְּרִיד אֶחָד, וְאָמַר הַחֻכֵּם (מְשַׁלֵּי ב, יט):
"כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן" רַחֲמָנָא לְצִלָּן, כָּל הַבָּא וְנִכְנָס
מִתְחַלָּה בְּחֻכְמָה זו, לֹא יוּכַל לְצֵאת מִמֶּנָּה - לְהִכְנִס בְּלָבוּ
חֻכְמַת הַתּוֹרָה, כִּי לֹא יוּכַל לְשׁוּב מִחֻכְמָה טְבָעִית, וְלֹא
יִשְׁגוּ לְעַמּוֹד עַל חֻכְמַת הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֲרָחוֹת הַחַיִּים, כִּי
יִהְיֶה לָבוּ תָמִיד עַל חֻכְמַת הַטְּבָע, וְתַעֲלֶה כְּרוּחוֹ לְהַשְׁוֹת
שְׁתֵּי הַחֻכְמוֹת יַחַד, וְלְהֵבִיא רְאִיָּה מְזוּ לְזוֹ. וַיַּעֲוֶת מִשְׁפָּט, כִּי

צד. פרק גר מצוה, כט ל לא לב.

צה. עיין להלן אות לו.

קנאת ה' צבאות

שְׁנֵי הַפְּכִים הֵם, צָרוֹת זֹו לְזֹו, וְלֹא יִשְׁכְּבוּ בְּמָקוֹם אֶחָד". עַד
כָּאן לְשׁוֹנו, יַעֲזֹב שֵׁם כִּי קִצְרֹתִי:

לוּ וּבַעַל "שְׁבִילִי אֲמוֹנָה"^{צו} נִכְדָּה רָא"ש הָיָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב
פְּעָמִים בְּסִפְרוֹ דֶּף ק'^{צז}, הוּא כָּתַב בְּנִתִיב הַשְּׁמִינִי
וְזֶה לְשׁוֹנו: "רְאִיתִי תוֹעֵי רוּחַ, שֶׁחֲשָׁבוּ עֲשִׂית הַמְּצוּהָ שְׂאֵבִי
וְרָבָא נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין בְּהֵן - דְּבָר קָטָן וְכוּ', עַד: וּמָזָה יֵצֵא
לָהֶם בְּטוֹל הָעֲשִׂיָה בְּכָלֵל הַמְּצוֹת, כִּתְּפִלָּה, וְתַפְלִין, וְאֶסוּר
וְהִתֵּר, וְאִין נוֹתְנִין דְּעֵתָן רַק בְּחֻכְמַת הַפִּילוֹסוֹפִים, וְחוֹשְׁבִין
שְׁזָהוּ מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְזֶה בְּאֵמַת אֲבָדוֹן וּמָוֹת, וְהַמְּאִמִּינִים
בֶּן נִבְדָּלִים מִקְהַל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַד: וּמֵרַב עֲוִינֵנו נִמְצְאוּ
מִבְּנֵי עַמָּנוּ נִמְשָׁכִים אַחַר הַפִּילוֹסוֹפִיא - אֶפְרַיִם רַעַה רוּחַ
וְרֹדֶף קָדִים^{צח}, וּבְרִית עִם חֻכְמֵי הָאֱמוֹת יִכְרְתוּ - לְהִתְעַסֵּק
בְּחֻכְמַת הַיּוֹנִים, וַיְהִיו לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים^{צט}, מִהַמּוֹנִים הֵם -
חִיצוֹנִים, כִּי לְמָדוּ הַפִּילוֹסוֹפִיא הַנִּקְרָאת חֻכְמַת חִיצוֹנִית"
וְכוּ'. וְהִבִּיא רְאִיָה מִפָּרֶק חֻלְקָא כִּי לּוֹמְדֵי הַפִּילוֹסוֹפִיא אִין
לָהֶם חֻלְקָ לְעוֹלָם הַבָּא. אַחַר כֵּן הוֹדָה וְלֹא בּוֹשׁ עַל חַטָּאתוֹ
אֲשֶׁר חָטָא בְּלִמְדוֹ מֵעַט מִמֶּנָּה, בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: "עַם הַיּוֹת

צו. הלא הוא רבי מאיר אבן אלדבי ב"ר יצחק.

צז. עיין שם בנתיב השלישי - שביל הראשון, ובנתיב השביעי.

צח. מלשון הכתוב בהושע יב, ב.

צט. מלשון הכתוב בירמיהו ז, כד.

ק. עיין משנה סנהדרין פרק יא משנה א.

שִׁדְעֵתִי שְׁעֵשִׂיתִי כְּזֶה עֹון אֲשֶׁר חָטֵאתָ^{קא}, אֶת עוֹנֵי אֲנִי מְכִיר,
וְחָטֵאתִי אֲנִי מְזָכִיר" וכו'. עֵינַי שָׁם כִּי קִצְרַתִּי.

וְהִרְשַׁף^א ז"ל סִימֵן תי"ט^{קב} מִתְּשׁוּבוֹתָיו הָאֲרִיךְ בְּזֶה, וְהָא
לְךָ שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גִרְגָּרִים מְרֵאשֵׁי אַמּוּרֵי אַמְרִיו.
אָמַר: "הַמִּתְמִיד בְּסִפְרֵי הַיּוֹנִים, עוֹשֶׂה אוֹתָם עֵקֶר, וְעוֹקֵר
תּוֹרַת ה', וּמֵן הַחֶרֶב אֲשֶׁר בְּיָדָם לֹא נִשְׁמַר, וַיֵּשִׁים מֵר
לְמַתוֹק וּמַתוֹק לְמַר, מְעוֹרֵר עַל תּוֹרַת אֱמֶת - מִצָּה וּמְרִיבָה
וְכו', עַד: גַּם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ שְׁלֹחֲצִים וְנִלְחָצִים נֶגֶד
הַתּוֹרָה וְחֻכְמֶיהָ, וְכַמְעַט עוֹקְרִין כָּל תְּחוּמֶיהָ, עַד: וְאִם יֵשׁ
בְּסִפְרֵים הָהֵם קֶצֶת דְּבָרִים מוֹעִילִים, יֵשׁ בָּהֶם כְּמָה נֹזְקִים,
וְשׁוֹעֵלִים כְּרָמִים מְחַבְּלִים, וּמוֹשְׁכִים בָּהֶם בְּחֻבְלֵי הַשְּׂוֹא;
וְנִתְעָה לֹא יֵאֱמָן בַּשְּׂוֹא, וַיֵּצֵא שֶׁכֶר הַדְּבָר הַטּוֹב בְּהַפְסְדוֹ,
בְּמַכּוֹת אֲשֶׁר הִכּוּהוּ חֻכְמִים בֵּין יָדָיו. וְאִם אָסְרוּ חֻכְמֵינוּ ז"ל
לְהַגִּית בְּסִפְר בֶּן סִרְא^{קג}, כָּל שֶׁכֶן בְּאַלֶּה יֵשׁ שְׁגוּרָמִים לְסוּר
מֵאֲחֵרֵי ה'. "הֵיחָתָה אִישׁ אִישׁ בְּחִיקוֹ וּבְגַדָּיו לֹא תִשְׂרַפְּנָה"
וְגו' (משלי ו, כז).

וַיִּתֵּר דְּבָרֵי קִצְפוֹ אֲשֶׁר קִצַּף עַל יוֹשְׁבֵי עִיר פְּרוּבִינְצִיא עַל
הַתַּעֲסָקָם בְּחֻכְמַת חִיצוֹנִים, וְהַחֶרֶם שֶׁהִחְרִים הוּא

קא. מלשון הכתוב בהושע יב, ט.
קב. בדפוסים כיום: חלק א סימן תיד.
קג. עיין סנהדרין ק:

קנאת ה' צבאות

ובית דינו שלא להתעסק בם, הנה כתובים על ספר
תשובותיו^{קד}, עין שם.

והשור הגדול החכם הרופא הרב ר' יהודא בן אלפאכאר^{קה},
כתב לרד"ק^ק בזה הלשון^ק: "יאמר נא קמחי ששמו
צמח, מתי נתנו מקראי קדש להדרש במדת החכמה היגיונית
- וילכו אחרנית, ומתי נחה ארם על אפרים^ק, ותעלה
ותצא מרפכה ממזרים^ק? לא בן הדבר, "כי מציון תצא
תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעיהו ב, ג). והאריך עוד, עין
שם.

החסיד הרב ר' שם טוב^ק בהקדמתו לספר "האמונות"
אשר לו, נתרעם על מתפלספי בני עמנו - בזה
להם, לעג להם. ובסוף דבריו אמר: "כשחקרתי בדבריהם
בערה בקרבי שלהבת, כי פרחו בבני ישראל צרעת
ממארת. וראיתי כי בכל הדורות האלה כפרו והמירו
המפלגים בחקירה", עין שם.

קד. מסימן תט"ו עד סימן תי"ז.

קה. בן ר' יוסף אלפאכאר הרופא.

קו. ר' דוד ב"ר יוסף קמחי - ממפרשי הנ"ך.

קז. הובא בספר "אגרות המורה" לר' דוד אטענזאסער, אות ו' - מכתב השני מהרב ר'
יהודא אלפאכאר לרד"ק.

קח. מלשון הכתוב בישעיהו ז, ב.

קט. מלשון הכתוב במלכים-א י, כט.

קי. ר' שם טוב אבן שם טוב (הראשון).

וְרַבְּנוּ תָם בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר מְנַה אַרְבָּעָה עָשָׂר דְּבָרִים
 שְׁמֵכַמְטָלִים עֲבוּדַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְהָאֶחָד מֵהֶם
 הַחֲכָמוֹת וְהַדְּעוֹת. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "יֵשׁ חֲכָמוֹת מִשְׁחִיתוֹת
 הָאֱמוּנָה, כְּמִין חֲכָמוֹת חִיצוֹנִים וְחֲכָמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא. וְאִין
 צְרִיךְ לְעוֹבֵד אֱלֹקִים לְשַׁקֵּד עֲלֵיהֶם, רַק יִרְחַק מֵהֶם בְּכָל
 כַּחוֹ, כִּי טָרָם שִׁישִׁיג מֵהֶם תּוֹעֵלַת יֶאֱבֵד אֱמוּנָתוֹ. וְכַמָּה
 חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם חֲשָׁבוּ שְׁעָלוּ לְמָרוֹם הַחֲכָמָה וְשִׁעְמָדוּ
 בְּסוּד גְּדוֹל, וְלֹא יָדְעוּ כִּי רָחֲקוּ מֵהָאֱמוּנָה וְלֹא יִכְירוּ הַדְּבָר,
 כִּי הַמִּתְעַסֵּק בְּחֲכָמַת הַפִּילוֹסוֹפִיָּא תִרְחִיקָהוּ מְעַט מְעַט -
 וְהוּא לֹא יָדַע. וְלֹא יִבְטַח הַנִּכְנָס בְּפִילוֹסוֹפִיָּא שְׁלֵא תֵאבֵד
 אֱמוּנָתוֹ" וְכוּ'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁעַר וָא"ק"א.

וּבְשֵׁעַר י"ג ק"ב כָּתַב עוֹד, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "אִם מִתְעַסֵּק בְּחֲכָמוֹת
 הַחִיצוֹנִיּוֹת - אֲשֶׁר מַחֲתִיתוּ הֵם, צְרִיךְ לְבַקֵּשׁ עֵסֶק
 אַחֵר שְׁתִּהְיֶה מַחֲתִיתוֹ מִמֶּנּוּ, וַיִּשְׁלִיךְ עֵסֶק זֶה. כִּי יוֹתֵר יִהְיֶה
 הַהֶזֶק הַבָּא עָלָיו מִן הַתּוֹעֵלַת שִׁירוּיָהּ בּוֹ. כִּי כָּל הַמִּשְׁחִיתִים
 אֱמוּנָתָם - הַמְאֻבְּדִים תִּקְוָתָם מֵהָעוֹלָם הַבָּא, הֵם אֲשֶׁר
 דְּבָקוּ בְּחֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְאֲשֶׁר הִתְחַבְּרוּ לְלוֹמְדֵיהֶם. וְאִם
 יִחַשְׁבֵּי שֶׁהוּא חָסִיד וְלֹא יוֹכְלוּ הַחֲכָמוֹת לְהַשְׁחִית אֱמוּנָתוֹ,
 אִין הַדְּבָר כְּאֲשֶׁר מְדַמָּה, אֲבָל הוּא מִתְרַחֵק מְעַט מְעַט

קנאת ה' צבאות

מִהַאֲמוּנָה וְאִינוּ מְרַגְּשִׁים; וַיַּחֲשֹׁב שֶׁהוּא מְחֻזָּק בְּתַמְתּוֹ, וְהוּא
לֹא יָדַע שֶׁהוּא רְחוּק מִמְּנַה מְאֹד" וכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וַיְמַה מְאֹד הָאָרִיךְ הָרַב הַמְקַבֵּל^{קיד} בְּסִפְרוֹ "עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ"
בְּחֶלֶק "הַתְּכֵלִית" קיד פָּרַק ט"ו וְט"ז וַי"ז וַי"ח וַי"ט
וּפָרַק א' מִחֶלֶק סִתְרֵי תוֹרָה^{קטו}, בְּפָרְקִים אֵלּוּ גְלָה קְלוֹנָם
בְּרַבִּים, וְהוֹהִיר בְּמֹאד מְאֹד מֵהֶם. וְאָמַר, כִּי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִסַּד סֵפֶר מִשְׁלֵי בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שְׁתֵּי נְשִׁים:
אֶחָת אֶהוּבָה וְהָאֶחָת שְׁנוּאָה, הַשְּׁנוּאָה הִיא הַפִּילוֹסוֹפִיָּא -
אִשָּׁה הַמֵּנַאֲפֶת, וְהִיא אִשָּׁה זָרָה אֲשֶׁר אָמְרִיהָ הַחֲלִיקָה;
וְהִיא הַמִּפְתָּה אֶת הָאָדָם - וְלֹא יָדַע כִּי בְנַפְשׁוֹ הוּא מְבִיאוֹ
לְיָדֵי מִינוֹת. וְהָאִשָּׁה הַמְשַׁפֵּלָת - "אִשָּׁה יִרְאֵת ה'" הִיא
תַּתְּהַלָּל" (משלי לא, ל), הִיא: "תוֹרָה צְוָה לָנוּ מִשֵּׁה מוֹרְשָׁה"
(דברים לג, ד) - 'אַל תִּקְרִי מוֹרְשָׁה אֶלָּא מְאוֹרְסָה' (ברכות
נו. פסחים מט:).

וּבַזְהָר פָּרִשְׁתַּ תִּצָּא (דף רעז.) גְּלָה, כִּי "אֵיִת שְׁדִים תִּלְמִידֵי
חֲכָמִים, וּכְנַגְדָן בְּאֶרֶץ מְאָרֵי פִילוֹסוֹפִים דִּישְׁרָאֵל
וְכוּ', וְאֵיִת אַחְרָנִין מְאָרֵי סִתְרֵי תוֹרָה" וכו', עֵינֵי שָׁם. עַד
כָּאן לְשׁוֹן סֵפֶר שְׁל"ה הַקֹּדֶשׁ:

קיד. הלא הוא הרב ר' מאיר בן גבאי זצוק"ל, עיין לעיל אות לב.
קיד. חלק ג' מספר "עבודת הקודש".
קטו. חלק ד' מספר "עבודת הקודש".

לֹא גַם הָאֱלֹשִׁיךְ בְּסִפְרוֹ רַב פְּנִינִים עַל מְשָׁלוֹ, הָאֵרִיךְ
בְּאַזְהָרוֹת עֲצוֹמוֹת לְבָרַח מִהָאִשָּׁה זָרָה לְשֵׁהוּא
חֲכָמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת, שֶׁהֵם רוֹצִים לְפָתוֹת וּלְהַסִּית וּלְהַדִּיחַ אֶת
הָאָדָם מִן הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה חֵם וְשָׁלוֹם. עֵינַי שָׁם
שֶׁהָאֵרִיךְ הַרְבֵּה בְּזֶה, וּבִפְרָט בְּקַפִּיטִיל ז', עֵינַי שָׁם:

וְעֵינַי עוֹד מֵה שֶׁכָּתַב רַב הַאִי גָאוֹן, הוֹבֵא בְּעֵינַי יַעֲקֹב קטז על
מֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל אֲרַבְעָה נִכְנְסוּ לַפְּרָדִים, שְׁצוּעַק
מֵרָה עַל הָעוֹסְקִים בְּחֲכָמוֹת. כְּמוֹכָא שֵׁם תְּשׁוּבָה שֶׁהַשִּׁיב
הַגָּאוֹן הֵנ"ל לְהַנְגִיד, וְזֶה מֵה שֶׁכָּתַב לוֹ: "תִּקּוֹן הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ,
וּמִישׁוֹר הַנְּהַגְתַּ הָאָדָם, הוּא עֵסֵק הַמְּשֻׁנָּה וְהַגְּמָרָא וְכוּ'.
וְאֲשֶׁר יִסִּיר לְבוֹ מִזֶּה וְיִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵים הָהֵם אֲשֶׁר זְכַרְתָּ,
יִסִּיר מֵעָלָיו יִרְאֵת שָׁמַיִם וְיִפְסִיד בְּאוֹתָם הָעֲנִינִים, כִּי יִסְלַק
מֵעָלָיו כָּל דְּבָרֵי תוֹרָה לְגַמְרֵי. וּמִזֹּאת הַהִסְרָה יֵאָרַע לְבְנֵי
אָדָם שִׁישְׁתַּבֵּשׁ דַּעְתָּם, עַד שֶׁלֹּא יַחֲוִשׁוּ לַעֲזִיבַת הַתְּפִלָּה
וְלִשְׂאֵר הַמְּצוֹת. אֲבָל אֲשֶׁר יִמְצִיאוּ עֲצָמָן לְתוֹרָה וּלְיִרְאֵת ה'
- יֵצֵא לָהֶם מִזֶּה, כִּי יִנְהִיגוּ כָּל הַהֶמוֹן לְיִרְאֵת שָׁמַיִם וְאַחֲרֵי
הַתְּשׁוּבָה בְּלֹא פְקָפוּק, וְלֹא יִשְׁיִמוּ שׁוֹם סֶפֶק בְּהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְאִם תִּרְאֶה שְׂאוֹתָם הָאֲנָשִׁים הַמְּתַעַסְקִים בְּאוֹתָם
דְּבָרִים יֹאמְרוּ לָךְ כִּי הוּא דְרָךְ סְלוּלָה וּבְזֶה יִשְׁיִגוּ לִידִיעַת

קטז. במסכת חגיגה דף יד ע"ב (אות י"א בצינוני העין יעקב) בפירושו "הכותב"
לרבינו יעקב ב"ר יוסף ריישר צוק"ל בעל העין יעקב.

קנאת ה' צבאות

הבורא, לא תשמע ולא תאבה להם, ודע באמת כי יזכו לך. ולא תמצא יראת חטא וזריוות וענוה וטהרה וקדשה, אלא באותם המתעסקים במשנה וגמרא. אלה דברי הגאון רבנו האי ז"ל - אביהם של ישראל". עד כאן לשון בעל העין יעקב. גם קדם לזה כתב שם בדברים האלה, עין שם:

לה וזה לשון הרב ר' יעקב עמדין^פ בחלק הנקרא "אוצר הטוב", מוסד ב' [דף נ"ז^א]: "וכל הדורש חכמת האלהות אצל הפלוסופים, בדורש כהן בבית הקברות, ודורש בעד החיים אל המתים. ויפה עשה וכו', אבל תלמידיו הפלוסופים וכו' כמו רד"ק^{יט} - איש אשר אין מעצור לרוחו, בפרושו למרכבת יחזקאל התאמץ לעלות במרכבה ולפגם לפרדם הנעלם וגו' נעול, ופגע ביער עם אילני סרק וכו' חיתו יער ובהמה רבה, דמה שהוא הפרדם הנפלא כמו שעלה לפניו במחשבה. ותקנתו קלקלתו, שהיה לו לירא מענש מגלה סתרים מה שהנביא כסה, ולא יקרהו עון פרסום אותן השבושים וההבלים שמותר להרהר בהן אפלו בבית הכסא, כמו שאמר לנו אבי מורי הרב

קז. בספרו "מגדל עדו".

קיח. אות י"א.

קיט. ר' דוד קמחי - ממפרשי הנ"ך.

ו"ל^{קב} בַּפֶּה מְלֵא". עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיִן בְּדָף סִמָּ"ד^{קכ}, וּבְדָף
נ"ד וְנ"ה וְנ"ו^{קכב}:

וּבְדָף נ"ג מִחֶלֶק הַנֶּ"ל^{קכ} כָּתַב בְּמֶה צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק מִסְפָּר
מִזְרָה גְבוּכִים, וְכָתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "שֶׁהוּא מְסַפֵּן מְאֹד,
פֶּן יִהְיֶה נְבוּךְ בְּדַרְכֵים עִם סִירִים סְבוּכִים. כִּי הִנֵּה הַמּוֹפֵת
הָרֵאשׁוֹן שְׁעָשָׂה עַל זֶה הַדּוֹרֵשׁ בְּחֶלֶק שְׁנֵי מִסְפָּר הַנֶּ"ל וְכוּ'
(הִיא שְׁמֻצָּאָה חֵן בְּעֵינָיו, וְהַצִּיָּגָה לְבִדָּה עִמָּנוּ פֶּה בִּסְפָר הַמְדַע), לְקוּחָהּ
מֵאָרִיסְטוֹ וְכוּ' - לֹא יוֹדֵה בָּהּ בְּעַל הַדָּת, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל
פְּנֵת הַחֲדוּשׁ. לוֹ יִדְעוּ הַרְבֵּנִים וְכוּ', לֹא הָיוּ שׁוֹתְקִים לוֹ.
בְּכָאן אֲכֵן נִמְצָאִים קְנָאִים לֵה' בְּאַגְרוֹת גַּם עַל סִפְר הַמְדַע,
אֲבָל פִּילוֹסוֹפֵי בְנֵי עַמָּנוּ גָּלוּ עֲרוֹת הַדַּעַת הַזֶּה" וְכוּ'.

וּבְדָף נ"ד עֲמוּד ב' קכ"ד זֶה לְשׁוֹנוֹ: "בְּמִזְרָה גְבוּכִים לֹא דָבַר
נְכוֹנָה בְּדַעַת זֶה הַמְגַנֵּה - שֶׁהִתְרָה לוֹ אַחַר שִׁשְׁנָה
וְשִׁלֵּשׁ בָּהּ כְּאִמּוֹר, שֶׁהִיא רְאִיָּה לְסִתּוֹר הַתְּחִלַּת הַתּוֹרָה,
וְלִהְפֹךְ עַל פִּיָּה הַקְּעָרָה; ה' יִתְבָּרַךְ יִצְיַלְנוּ מִדַּעַה זֹאת,
נִכְרְיָה הִיא וְזֶרָה" וְכוּ'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאַחַר כֵּךְ גִּדְחַק

קכ. החכם צבי צדוק"ל.

קכא. מוסד ד' אות י'.

קכב. מוסד א' מאות ח' עד לסופו, ומוסד ב' מתחילתו עד לאות י"א.

קכג. שם אות ו'.

קכד. שם אות י'.

קנאת ה' צבאות

לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו לְדוֹנוֹ לְכַף זְכוּת; אֲבָל עַל כָּל פְּנִים, כָּל דְּבָרָיו
לְהוֹרוֹת שְׁהִרְבָּה בָּאִים לְכַפִּירוֹת גְּמוּרוֹת עַל יְדֵי דְבָרָיו,
וְשִׁצְרִיכִין לְהִרְחִיק מִמֶּנּוּ מְאֹד מְאֹד:

וּבְדָרְךָ נ"ה סוֹף עֲמוּד א' קכ"ה כְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "אֲמַנִּם
מְלֹאכֶת הַגִּיּוֹן כְּכַר מְנַעַו חֲכָמֵינוּ ז"ל מִמֶּנּוּ בְּדִין קכ"ו,
כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי זֶה פְּעָמִים רַבּוֹת בְּ"בֵית אֵל" וּבְ"עִיר
הָאֱלֹהִית" כִּי הִיא מְסַכֶּנֶת מְאֹד מְאֹד. רְאֵה נָא, כִּי שְׁנֵי
הַמְּלָכִים: רַבִּי אֲבָרְהָם אֲבָן עֲזָרָא וְרַמְבַּ"ם ז"ל, לֹא עָמְדוּ
בְּפְנֵיהֶ, עִם כָּל עֵצֶם חֲכָמָתָם לֹא נִשְׁמְרוּ מִן הַחֶרֶב אֲשֶׁר
בְּיַדֶּיהָ, כִּי בְנוּסָם וּבְרַחֲם מִפְּחַת הַהֶגְשָׁמָה וְכוּ', עַד: אֲבָל
בְּדוֹר הַבָּא אַחֲרֵיהֶם לְקַחוּ דְּבָרֵיהֶם כְּפִשׁוּטָן, וּפְקְרוּ בַתּוֹרָה
בְּכָלֵלָהּ, הִיָּה לָהֶם לְמוֹקֵשׁ וּלְמַכְשׁוֹל וְאֲבָן נִגְף לְבֵית יִשְׂרָאֵל.
וְאֲשֶׁרֵי הָאִישׁ הַתָּמִים הַהוֹלֵךְ בַּתּוֹרַת ה' כְּלִי מוֹפְתִי
הַפִּילוֹסוֹף" וְכוּ'. עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ:

וּבְדָרְךָ ס' עֲמוּד א' קכ"ו כְּתַב עַל הָרַב מוֹשֶׁה [הַרַמְבַּ"ם] בְּהַלְכוֹת
יְסוּדֵי הַתּוֹרָה: "וְלֹא יִדְעָתִי לָהֶם יְחוּס עִם יְסוּדֵי
הַתּוֹרָה! מַה לְיָדְעוֹת הַלְלוּ עִם הַתּוֹרָה וְיִסּוּדוֹתֶיהָ וְכוּ'? לֹא
עֲלֶיהָ הַמַּשָּׂא! בְּסֻדָּם שֶׁל חֲכָמִים אֵל תִּבְאֵ וְלֹא תַעֲמֹד

קכ"ה. שם אות י"ב ובתחילת אות י"ג.

קכ"ו. עיין ברכות כח:

קכ"ז. מוסד ד' אות י'.

פְּרָסָה! הַלֹּאֵי שֶׁהֲרַחֲקוּהָ חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּשֵׁתֵי יָדַיִם וַיֵּאָסְרוּהָ
מִכָּל וְכָל, בַּל יַעֲסֹק בּוֹ אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אֲשֶׁר לָלַכְתָּ בְּאֵלֶּה
לֹא נִסָּה; כִּי עָשׂוּ חֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת, שֶׁגִּזְרוּ אֶסּוּר עַל
לְמוּד אוֹתָהּ חֲכָמָה [כְּמִבְּאֵר בְּאַגְרַת הַר"מ הַיְדוּעָה
וּבְתִשְׁבּוֹת הַרְשֵׁב"א תט"ו וְת"י"ט], וַיִּחְשְׁבוּהָ לְאֶבֶן מַעֲמָסָה
וְלְאֶבֶן נֶגֶף - לְצִיר מִכְשׁוֹל שֶׁהַכְּשִׁילָה רַבִּים בַּתּוֹרָה, וְגָלוּ
כִּי פָנִים שֶׁל זַעַם, וְצָרָה כְּמִפְקִירָה לְהַפְךָ דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים
מִיָּם מְתוּקִים וְצִלּוּלִים לְמִי מָרָה, וְעָסְקוּ בְּדַרְשׁוֹת שֶׁל דָּפִי,
קִיא תַּחַת יָפִי, וְעָשׂוּ רַב עֲנִינְיָהּ חוֹכָא וְאַטְלוּלָא, לְעֵינַי
הָעַמִּים הַזֵּילוּהָ, לְכַלְכֹּהָ בְּטִיט הַיּוֹן חֶמֶר וְצוֹרָה. לֹא תִּהְיֶה
כְּזֹאת בְּיִשְׂרָאֵל - עִם חֲכָם וְנִבּוֹן, לְהַלְבִּישׁ הַתּוֹרָה הָאֱלֹקִית
הַנּוֹה וְהַמְעַנְנָה - בְּכַגְדִּים צֵאִים מִחֲכָמַת הַיּוֹנִית הַכְּעוֹרָה,
וְלִהְשָׁקוֹת גֵּן הַמֶּלֶךְ - מִלְּכּוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּמִיָּם הַמְּאָרְרִים
הַנּוֹבְעִים מִבְּאֵר זָרָה. לְהַצְמִיחַ קוֹץ שְׁמִירָה^{קכ} אֵיךְ יִמִּיר?
תַּחַת חֲטָה יֵצֵא חוֹחַ וּבְאִשָּׁה תַּחַת שְׁעָרָה^{קכט}. חֲלִילָה,
חֲלִילָה לָנוּ לָסוּר מֵאַחֲרֵי תוֹרַת אֱלֹקֵינוּ, לָלַכְתָּ בְּחֻקֹּת
הָעַמִּים - הֶבֶל, לְבַחֵר אֱלֹהִים חֲדָשִׁים: שֶׁכָּל הַפְּעֵל, וְעַמְּרַת
שְׁכָלִיִּים נִבְדָּלִים - יִצְרֹת מְשַׁעְרוֹת אֲשֶׁר לֹא שְׁעָרוֹם
אֲבוֹתֵינוּ. עִם הַיּוֹת לְקַחָה אֶזְנִי וְכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

קכ. מלשון הכתוב בישעיהו לב, יג.

קכט. מלשון הכתוב באיוב לא, מ.

קנאת ה' צבאות

וּבְרַף ס"א קל': "הלא יבשו אותם המכנים עצמם תלמידיו, שפלו בהבל ימיהם ושנותם בהבלי אמונות והבלים מדעות פילוסופיות; וחשבו להשיג שלמות נפשותיהם בעסק זה - ברמסם חמר לצורה מתנפרה, והגישו עצמותיהם, והקריבו מנחות סברותיהם לשכל הפעל - הנבחר מהם לעבודה זרה, והשליכו אחרי גום מצות מעשיות שפתורה ולמוד התלמוד" וכו'.

וּבְסוּף דף ס"ג קל"א פתב לענין השלשה עשר עקרים של הרב משה [הרמב"ם] ז"ל, וזה לשונו: "ואחר שהתורה אינה מקבלת השנוי והבטול בשום אפן, חזרו שרשי הדת למספרן של אותיות התורה, כי אחת היא ושזה אצלנו, מי שבופר באות אחת ממנה כאלו כפר בכלה (וכמו שכתבתי בסיום "סלם בית אל"). לפיכך הוא טורח שלא לצורך לדקדק במנין של שרשים, בדרך שעשה הרב משה ז"ל [הרמב"ם ז"ל] שהעמידן על שלשה עשר, ובעל עקרים קלב על שלשה בלבד, וזולתם שהאריכו למעניתם קלב. ואם באנו

קל. מוסד ד' אות ט"ז.

קלא. מוסד ה' אות ז' בסופו.

קלב. ר' יוסף אלבו בעל ספר "העיקרים".

קלג. וזה לשון מרן החיד"א בספרו "שם הגדולים", חלק ספרים, מערכת ע' אות נ"ב: ספר העיקרים למורינו הרב ר' יוסף אלבו מעיר שוריא"ה... והנה הרמב"ם הוא היה מונה י"ג עיקרים כידוע. ובתשובות החדשות להרא"ש ושאר גדולים, והוא ספר "בשמים ראש", בסימן רנ"א, זכר שהרמב"ם עשה עיקרים; ותמה על

לְרַקֶּדֶק אַחֲרֵיהֶם כָּרְאוּ, אִין אֶחָד מֵהֶם שְׁכֹנֵי הַחֲשׁוֹנוֹן אֶפְלוּ
 לְפִי דְרָכָם. וְדַעַת לְנִבּוֹן נִקַּל כְּשִׁירְצָה לְעַמּוּד עַל דְּבָרֵיהֶם
 וּלְעֵינֵי בְהֶם, אֶלָּא שֶׁהִיא מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה נֶשֶׁל
 תּוֹרָה, וְאִין לָנוּ נִפְקוּתָא לְגַמְרֵי מִזֹּאת הַחֲקִירָה". עַד
 כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

זֶה לְשׁוֹן הַסֵּפֶר "יַעֲרוֹת דְּבִשׁ" מִהַגְּאֹן הַמְּפֹאֵל מוֹרְנוּ הָרַב
 יוֹנָתָן ז"ל, בְּדָף מ"ב עַמּוּד ג' חֶלֶק רֵאשׁוֹן קלד', לְעֵגְנֵי
 מֵאוּם יַעֲרוֹת זְרוֹת עַל הַמְּחַקְרִים: "סוֹף דְּבָר: עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת
 עֲבָרָה, כָּל אֶחָד בּוֹדֵה מְלָבוּ דְרָךְ יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו לְדַבֵּר דְּבָרִים
 בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם, זֶה אוֹמֵר כֵּךְ וְזֶה אוֹמֵר כֵּךְ.

וְהַכֹּל גּוֹרֵם שְׁנֵי דְבָרִים: אַחַת, רְמוֹת רוּחַ דְּנִקְטוּ, לוֹמֵר
 שֶׁהֵם יִשְׁיִגּוּ עֵגְנֵי מַהוּת בּוֹרָא וְסִדְר בְּרִיאַת שָׁמַיִם

הַרמב"ם: אמאי לא כתב בכלל העקרים עיקר גדול - והוא עיקר הדת, כי הצור
 תמים פעלו, ונתן לנו תורתו, וכרת עמנו הברית, והפליא להיטיב ויפתן לנו ארץ
 ישראל, בעבור שנשמור חוקיו; ואנחנו הרשענו, וחרב הבית בעוונינו, ועדיין חרב
 על רוב פשעינו, וכשנשוב עוד יגאלנו ויבנה בית המקדש. ושם האריך הרבה
 בעיקר זה, וזה תורף דבריו בקיצור נמרץ, ולזכרון קאתי.

ונשאל הרדב"ז בתשובותיו דפוס ויניציא סימן שד"מ: על איזה חשבון מהעיקרים
 הוא סומך, על הרמב"ם, או על הרב ן' חסדאי, או על מורינו הרב יוסף אלבו?
 והשיב הרב ז"ל: אין דעתי מסכמת לשום לתורה שום עיקר, לפי שכולה עיקר
 מפי הגבורה, ואמרו רבותינו ז"ל: כל האומר כל התורה כולה מן השמים חוץ
 מפסוק אחד וכו', וא"כ כל מצוה ומצוה היא עיקר ופינה וכו', ואיך נאמר דזו
 עיקר וזו טפילה חס ושלום?! והאריך בזה, עיין שם.

קלד. בהמשך דרוש ו'.

קנאת ה' צבאות

וְאָרֶץ וְטִיב הַנְּהַגְתּוֹ; וּמָה שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְהַשִּׁיג בְּשִׁכְלָם
הַמְזוּהָם וְשִׁכְל עֶבּוֹר וְחֲמָרִי, יִכְחִישׁוּ, וַיִּגְזְרוּ וַיֹּאמְרוּ: לֹא כֵן,
אֵין לָנוּ אֶלָּא מָה שֶׁהַשִּׁכְל שֶׁלָּנוּ גּוֹזֵר, כִּי הוּא הָאוֹמֵר - נִגִּיד
וּמְצִיחַ לְאָדָם, וּמִוֶּרֶה לוֹ דֶּרֶךְ.

וּמִי חָכָם וְלֹא יֹאמֵר כִּי זֶה הוּא גְּסוּת הָרוּחַ שְׂאֵין כְּמוֹהוּ,
שְׂאָדָם הַקְּרוֹיִן מִחֲמַר גְּבוּהָ - טָפָה סְרוּחָהּ, עָלוּל
לְמַקְרִים, מִשְׁתַּנָּה לְפָגְעֵי זְמַן, מְכַנַּע לְמִזּוּג אִכּוּת וּמַקְרִי
יְסוּדוֹת, קָשׁוֹר בְּמַקְרֵי הַזְּמַן, אֲשֶׁר לְפִי הַפֶּל הַשִּׁכְל מִשְׁתַּנָּה
מִיּוֹם לְיוֹם, הַיּוֹם יֹאמֵר עַל מַר מְתוֹק וּלְמַחֵר הַהֶפֶד - יֹאמֵר
שְׁכָלִי שָׁלֵם לְהַכְרִיעַ בְּעֵנֵן אֱלֹהוֹת, אֲשֶׁר טָבַע פּוֹכֵב אֶחָד
נְבוֹכָה לֹא יוֹכֵל לְהַשִּׁיג עַל בְּרִיו, אִם הוּא אֹר אִשׁ אוֹ גֶּשֶׁם
חֲמִישִׁי. וְאֶפְלוּ בְּחֻכְמוֹת לְמוֹדִיּוֹת שִׁישׁ לָנוּ מוֹפְתִים חוֹתְכִים
מְצִיִּרִים בְּחֶרֶט אֲנוּשׁ, כְּמָה חֻכְמִים טָעוּ וְעָשׂוּ מְנַחִים וּבְנוּ
שְׂרָשָׁם עַל קוֹ תַּהוֹ? וּמָה נֹאמֵר בְּדַבְרִים נִשְׁגָּבִים כְּאֵלֶּה.

אֲדָּ כָּל זֶה נִסְתַּעַף מִן בְּטוּל זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה
לְפָנַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כִּי הַהוֹגִים בּוֹ יִרְאוּ כְּמָה גְּסוּם
וּמוֹפְתִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל, אַחֵר אֲשֶׁר גַּם מִתְחַלָּה הָיָה
לְכַבֵּם קָשָׁה לְהֶאֱמִין, כִּי נִשְׁתַּקְּעוּ גַם כֵּן בְּחֻכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת
- מִיּוֹת וְכַהֲנָה, עַד שְׁלֶרֶב אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּפִמְי

קנאת ה' צבאות

קכג

ובהקהל - שאין בו מהטעות ותחבולות, נתפרר שישקר
גסד בקרבם.

ומזה ילמד כי אין לסמוך על שכל כלל וכו', כי לא
לחכמים ההכרע בענין אלהות, ולחכמי תורה נוחלי
מורשה, להם תשיה וגבורה. ושוא עמלו כל החוקרים
בשכלם המעפש וכו'.

ובזה ילמד, שאל יתהלל החכם בחכמתו, וההונה בתורת
ה' ובמצותיו, ומצא בו חן וכבוד וענוה, ויראה כמה
נעמו ועמקו מחשבות הבורא יתברך להיטיב לברואיו, ומה
עמקו מחשבותיו ורחוק ממחשבותינו, עד שאין לדמות
אותנו לו בשום אפן, ולא להביא ראיה מידיעתנו
ומחשבותינו לידיעתו ומחשבתיו, כמו שעשו אלו טפשים".
עד כאן לשונו:

גם בספר הנ"ל הביא הטעם ריר חלמות של המורה על
אסור אכילת חזיר - כדי שלא יתרבה הפרש בעולם קלה,
וכתב בעצמו שהוא קלוש ורחוק מאד. אבל היה לו לצעק
בכרוכיא על שטות כזה המתעה את העולם וכו'. וכמו בן

קנאת ה' צבאות

הם כל טעמי המצות שלו, ה' יתברך יצילנו מטעמים
מרים באֵלה:

וְעַיִן בְּסֵפֶר "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" לְהַגְאֹזֵן ר' יוֹסֵף אִיסְגָּנִס
[אִירְנָאס] ז"ל, שֶׁהָאֲרִיךְ וְהַפְּלִיג לְדַבֵּר נֶגְדַּ סֵפֶר הַמּוֹרָה
שֶׁהֵם בְּדוּיִם וְהֵם נֶגְדַּ הַתּוֹרָה וְדַבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, וְהֵבִיא
מִכַּמָּה גְּאוּנִים קְדֻמוֹנִים קְדוּשֵׁי עֲלִיּוֹן שֶׁשָּׁפְכוּ סוּלָלָה עָלָיו,
וְנִתְּנוּ עָלָיו בְּקוֹלָם נֶגְדַּ זֶה. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּתַחֲלַת הַסֵּפֶר בְּדָף
א' ע"ד: "הֲרִי" ז"ל כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְהֲרַמְב"ם כָּתַב מֵה
שְׂרָצָה, וְהִלּוּאֵי שְׁלֵא נִכְתַּב". עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהֵבִיאוּ הַרַב
בַּעַל "כֶּסֶף מִשְׁנֵה" בְּפֶרֶק ד' מֵהַלְכוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה,
עַיִן שָׁם.

וְהַחֲכָם ר' שֵׁם טוֹב בַּר שֵׁם טוֹב בְּסֵפֶרוֹ "עַיִן הַקּוֹרָא"
מ"א, אַחֲרֵי שֶׁהָאֲרִיךְ בְּמַעֲנוֹת נֶגְדַּ הֲרַמְב"ם, אָמַר
וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וַיֵּשׁ לָרַב מִשָּׁה [לְרַמְב"ם] עַל זֶה טַעְנוֹת חֲלוּשׁוֹת
מְזִיפּוֹת, כִּי מִיּוֹם גְּלוּת הָאָרֶץ לֹא נִמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ חָכָם
וְנִבּוֹן בְּעֵנִינִים הָאֵלֶּה כְּמוֹ אֲרִיסְטוֹ (כֵּן הוּא לְפִי דַעְתּוֹ). וְאֲשֶׁר
הֵבִיא אֶל הֲרַמְב"ם ז"ל לְחַשֵּׁב מַחֲשָׁבוֹת רַק רַע כָּל הַיּוֹם,
הוּא חָשְׁבוּ כִּי אֵין שֵׁם חֲכָמָה אַחֲרַת זוּלַת חֲכַמַת אֵלֶּה
הָאֲנָשִׁים, זֶה הֵבִיאוּ אֶל מֵה שֶׁאָמַר כִּי מִרְכַּבַת יְחֻזְקָאֵל
וַיִּשְׁעֶיהָ, אֲשֶׁר חִיבְנוּ עָלֶיהָ הַהֶסְתֵּר, אֵינְנָה דָּבָר זוּלַת חֵלֶק

קָטַן מִחֲכָמַת אַרְיֶסְטוֹ. וְזֶה גְלוּי לְמִי שֶׁהַפְּלִיג הָעֵינָן בְּסִפְרוֹ
הַמּוֹרָה בְּכָל פְּרָקָיו וּמֵאֲמָרָיו מְלָה בְּמִלָּה" וכו'.

וְהָאֲרִיף עוֹד בְּזֶה גַם הַחֲכָם בְּעַל סֵפֶר "דֶּרֶךְ אֱמוּנָה" קלו
בְּמָה שֶׁפָּתַב מֵאֲמַר א', וְהַחֲכָם ר' חֲסֵדָאִי קלו
בְּסִפְרוֹ "אוֹר ה'" מֵאֲמַר ד' דְּרוּשׁ י' קלח, וּבְעַל סֵפֶר "תְּהִלָּה
לְדוֹד" חֶלֶק ג' פָּרֵק א', וְהַחֲכָם בְּעַל סֵפֶר "גִּוַה שְׁלוֹם"
בְּמֵאֲמַר ד' פָּרֵק א' מֵהַדְּרוּשׁ הַשְּׁנִי קלט, בְּלָם כָּתְבוּ שְׂאִי
אֲפֹשֶׁר לֹאמַר וְכו' כְּמוֹ שֶׁסּוֹבֵר הַרְמֵב"ם וְכו', וְרָבָא בְּרָא
עֲגֻלָּא, וְר' זִירָא בְּרָא גְבַרְא קמ וכו'. וּבִיאַמַת כִּי רַבּוּ מֵאַרְבֵּה
הַמְּלַעֲיָנִים עַל פְּרוּשׁוֹ בְּמַרְכָּבוֹת יַחְזָקָאֵל וְעַל טַעְמֵי הַמְּצוֹת
שֶׁפָּתוּב בַּמּוֹרָה, וְכָתְבוּ עָלָיו, כִּי מִי יִתֵּן הַחֲרֵשׁ יַחְרִישׁ" וכו'.
עַד כָּאֵן לְשׁוֹן הַסֵּפֶר שׁוֹמֵר אֱמוּנָתוֹ.

גַּם הִבִּיא מַה שֶׁפָּתַב הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבֵּה סִימָן ר"כ, שֶׁבְּזֶה
מְאֹד דִּבְרֵי הַרְמֵב"ם שֶׁמְכַחֵשׁ בְּסִפְרוֹ מְצִיאוֹת הַשְּׂדִים
וְכו', וְכָתַב עָלָיו הַרְשֵׁב"א וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "וְהוּא הַרְמֵב"ם ז"ל
כַּחַשׁ בְּזֶה, וְלִגְלַג הַרְבֵּה עַל הַמֵּאֲמִין שֵׁישׁ כַּח בְּשִׁמּוֹת

קלו. הלא הוא הרב ר' מאיר בן גבאי זצוק"ל.
קלו. הרב ר' חסדאי קרשקש זצוק"ל (תלמידו של הר"ן ורבו של ר' יוסף אלבו בעל
ספר "העיקרים").
קלח. בדפוסים כיום: מאמר ג' חלק ב', כלל ג', פרק י'.
קלט. ובמאמר ה פרק ה.
קמ. עיין סנהדרין סה:

קנאת ה' צבאות

לַעֲשׂוֹת שׁוֹם פְּעֵלָה, כְּמוֹ שֶׁתִּרְאֶה דְבָרָיו בְּמוֹרָה חֶלֶק א' סוֹף פָּרַק א' וּס"ב. הֲרִי שְׁלֵא הַסְּפִיק לוֹ עֵדוּת הַגְּמָרָא הַמְעִידָה עַל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּכַח הַשְּׁמוֹת, גַּם יָדוּעַ דְּרַבּוּתֵינוּ וְ"ל קִבְלוּ מִצִּיּאוֹת הַשְּׂדִים וּמַעֲשֵׂה הַכְּשָׁפִים, כְּמַפְרָסָם בַּתְּלִמוּד וּבַמְדַרְשִׁים, וְעַם כָּל זֶה הַרְמַב"ם הַחֲלִיט שֶׁהֵם דְּבָרֵי הַכָּל" וְכו'. עֵין שֵׁם שֶׁהָאָרִיךְ בְּזוֹ, וְהַטִּיחַ דְּבָרִים נֶגֶד הַרְמַב"ם שֶׁהֵם נֶגֶד הַתּוֹרָה.

וְכֵן רַבּוּ כְּמוֹ רַבּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁכָּל הַגְּאוּנִים וְהַרְבָּנִים הַדּוֹרְכִים בְּנִתְיַב הָאָמֶת הִירְאִים אֶת ה', בְּלֵם צְעָקוֹ בְּלִשׁוֹנוֹת חֲזָקִים - קוֹל גָּדוֹל וְלֹא יִסּוּף קמ"א, לְהַתְרַחֵק כְּמַטְחֵחוּי קִשֵׁת מִסְפָּר הַמוֹרָה וּמִכָּל הַסְּפָרִים הַהוֹלְכִים בְּדַרְכָּיו. מִכָּל שָׁפֵן וְכָל שָׁפֵן בְּדוֹרוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם בְּעֶצְמוֹ, כְּבָר יָדוּעַ וּמַפְרָסָם בְּכַמָּה סְפָרִים וּבְאִגְרַת הַקִּדְשׁ מֵה שֶׁכָּתַב עַל סֵפֶר הַנִּ"ל, וּמֵה שֶׁעֲשׂוּ בוֹ לְשַׂרְפוֹ וּלְעַקְרוֹ, וּלְגֹזֵר בְּחֶרֶם לְכָל לְעֵין בוֹ וְכו', כְּרֵאוּי עַל פִּי דֵת תּוֹרֵתֵינוּ הַקְּדוּשָׁה; וְהַמְפָּרָסָם אֵין צְרִיךְ רְאִיָּה:

לֹא וּבְאִמָּת מֵה שֶׁכַּמָּה גְּדוֹלִים שְׁמוֹ לְפִיהֶם מִחֶסוֹם נֶגֶד סֵפֶר הַזֶּה, הַכָּל הָיָה מִחֲמַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ בְּסֵפֶר הַנִּ"ד [הוֹד הַחֻזְקָה], אֲבָל עַל כָּל פְּנִים מוֹדְבָרֵי כָּלֵם גְּלִמָּד

שִׁמְסַפֵּר הַמּוֹרָה צְרִיכִין לְהִתְרַחֵק בְּתַכְלִית הַרְחֹק, וְכֵן בְּכָל מְקוֹם שְׂבוֹתָב בְּדַבְרֵי הַחֲקִירוֹת כְּמוֹ בְּתַחֲלַת סֵפֶר הַמִּדְע וְכוּ' קמ"ב, כְּמִבְאֵר לְעֵיל מַה שְׂפָלָם שְׁחָקוּ עַל זֶה.

וְעַל כֵּן מִי שְׁרוּצָה לְחוּם עַל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם ז"ל, רְאוּי לֹא לְחַפּוֹת עָלָיו וְלוֹמַר שְׁטָעָה וְאַחַר כֵּךְ בְּסוּף יָמָיו חָזַר בּוֹ, כְּאֲשֶׁר כָּתְבוּ עָלָיו כְּמָה וְכְמָה גְדוּלִים וְכְמוֹכָא גַם בְּסֵפֶר "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" הַנ"ל, וְכַעֲנִין שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מוֹעֵד קַמֵּן יו. מִנְחוֹת צמ"ז): עַל תַּלְמִיד חָכָם כּו' - "כִּסְהוּ בְּלִילָה", וְאָמְרוּ (בְּרֻכּוֹת יט.): "אִם רָאִיתָ תַלְמִיד חָכָם שֶׁסָּרַח בַּיּוֹם אֵל תִּהְרַהֵר אַחֲרָיו בְּלִילָה, שְׂמָא עָשָׂה תְּשׁוּבָה; שְׂמָא סִלְקָא דְעִתְּךָ? אֵלָא וְדַאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה!". מִכָּל שְׂכֵן בְּדַבָּר הַנּוֹגֵעַ נֶגְדַּ כָּלֵל הַתּוֹרָה וְהָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, בּוֹדַאי מִי שְׁרוּצָה לְחוּם עַל כְּבוֹדוֹ, בְּהַכְרַח שְׂיֵאמֹר שְׂבּוֹדַאי עָשָׂה תְּשׁוּבָה בְּסוּף יָמָיו, וְכָל כְּבוֹדוֹ הוּא לְעַקֵּר וּלְשָׂרֵשׁ וּלְבַטֵּל דְּעוֹת זְרוֹת שְׂבִסְפֵר הַמּוֹרָה הַנ"ל, כִּי בְּאֵלָה הוּא חָפִיץ בּוֹדַאי בְּעֵלְמָא דְקִשׁוּט - שְׁלֵא יְהִיָּה לְפּוֹקָה וּלְמַכְשׁוּל עוֹן לְבֵית יִשְׂרָאֵל:

קמב. ובחיי מוהר"ן סימן תז כתב בזה"ל: גם מה שמובא בהרמב"ם בספר הי"ד קצת חקירות כגון בהלכות יסודי התורה ובהלכות דעות, ובתחילת הלכות עבודה זרה, צריך גם כן לברוח מהם ולבלי להסתכל שם כלל. ובכל מקום שהוא מדבר מחקירות צריך לברוח משם מאד.

קנאת ה' צבאות

**וְאֵלֹהֵי הָאֲרוּרִים הַכּוֹפְרִים שְׂבִדוּרוֹת הָאֱלֹהִים, שָׁמוּ כֹל יְסוּדָתָם
עַל מִשְׁעַנְתֵּי קִנְיָה הַרְצוּיָן שְׁכַסְפָּר הַזֶּה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ,
אֲשֶׁר כָּבַר רַב חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל בְּכֹל דוֹר וְדוֹר גָּעְלוּ
וּמָאִסוּ בָהֶם, וְהִנְנִי עֹתָה בְּדוֹר הָאֲבִיוֹן הַזֶּה - וְגַם עֹתָה אֵין
דוֹר יְתוֹם לְגַמְרִי, וְכֹל אֲשֶׁר נֹגַע יְרֵאת ה' בְּלִבּוֹ הוּא גּוֹנֵחַ
וְצוֹעֵק בְּמַר נֶפֶשׁ עַל כָּל הַתּוֹעֵבוֹת שֶׁל הַיְּהוּדִים הָאֵלֶּה - אֲשֶׁר
רוֹצִים מֵה שְׂרוֹצִים רַחֲמָנָא לְצַלָּן; וְכִבְר כְּתַבְנּוּ שִׁידְעֵנוּ גַם
יְדַעְנוּ שְׁלֵא יִשְׁמְעוּ אֱלֵינוּ, אֲדָךְ בָּאֵנוּ בְּדַכְרִים הָאֵלֶּה לְפָרְסָם
וְלַהוֹדִיעַ כִּי לֹא תַעֲשֶׂנָה יְדֵיהֶם תְּשִׁיחַ, כִּי עֲדִין ה' עִמָּנוּ,
וְאֵנוּ יוֹדְעִים כָּל מַחְשְׁבוֹתֵם הַרְעָה, וְלֹא יוּכְלוּ לַהֲטַעוֹת
אוֹתָנוּ וְלֹא כָל הַחֲפָצִים בְּתוֹרַת ה' בְּאַמַּת, וְלֹא יִתְפָּאֲרוּ
לְאֹמַר יְדִינוּ רָמָה; וְאֲשֶׁר בְּדוֹר הַזֶּה כָּבַר נִפְתָּח הַבָּאָר שְׁחַת
וְטִיט הַיּוֹן חֵם וְשְׁלוֹם לְהַפִּיל בָּהּ כָּל הַנִּפְשׁוֹת חֲלִילָה - אֲשֶׁר
לְפִי דַעְתָּם הֵם מְכַנִּים זֹאת בְּמַלְיוֹתֵיהֶם הַמְרוֹת, שְׁקַר עֵנוּ
כְּנוּ! פִּיהֶם דִּבֵּר שְׂוֹא! וַיִּמְלֵא פִיהֶם חֲצִץ! יֵאבְדוּ הֵם וְאֶלֶף
כִּיּוֹצֵא בָהֶם וְדַבֵּר אַחַד מִדְּבָרֵי תוֹרָה אֵל יִתְבַּטַּל, וְדַבֵּר
אֶלְקִינוּ יְקוּם לְעוֹלָם, וְשִׁפְתֵי אַמַּת תִּבּוֹן לְעַד.**

**וְאִם כִּי הֵם אוֹמְרִים שְׁעַמְהֶם הָאֵמַת, נַחֲזִי אֲנִן עִם מִי
הָאֵמַת: אִם עִם הַמְּגַלְחִים זְקָנָם וּמְטִילִים עִם זְרוֹת
וְכוּ' וְעוֹשִׂים כָּל הַתּוֹעֵבוֹת שְׁבִתוֹרָה וּפּוֹרְקִים עַל לְגַמְרִי, אִם**

קנאת ה' צבאות

קכט

עם התמימי דרך ההולכים בתורת ה' ועוסקים בגמרא ובפוסקים ומתפללים בכונה ערב ובקר ומתרחקים מפל מה שצריכים להתרחק על פי תורתנו הקדושה. ואין להאריך עוד בזה, כי האמת עד לעצמו; ואם ידלגו על ההרים ויאמרו מה שיאמרו, אף על פי כן האמת הוא אחד קמג:

מ וְהִנֵּה, כְּבֹד כְּתִבְתִּי אֲמַתְּךָ דְּבָרִים, שָׁפֵל מִי שְׁחָפֵן לְחוּם עַל כְּבוֹד קוֹנֹו, עַל כְּבוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְגַם לְחוּם עַל כְּבוֹד הַרְמַב"ם - מִפְּנֵי כְבוֹד תּוֹרָתוֹ בְּהִלְכוֹת הַתּוֹרָה, בְּהִכָּרַח שְׂיֵאמְרוּ לְכַבֹּדוֹ שֶׁהוּא בּוֹדָי חֲזֹר בּוֹ בְּסוֹף יָמָיו מִכָּל מַה שֶׁכָּתַב שְׁלֹא כָּדַת בְּסֵפֶר הַנ"ל; וְעַתָּה אֲמַרְתִּי לְהַעֲתִיק לְפָנֶיךָ וּלְהַצִּיג לְפָנֶיךָ אֶת הַמְּפָרְסָמוֹת, מַה שֶׁנִּמְצָא מִבְּאֵר בְּסֵפָרִים הַנ"ל כִּי בְּאֲמַת חֲזֹר בָּהֶם.

זוה לשון ספר "עבודת הקדש" קמד בחלק העבודה בפרק י"ג: ומי לנו גדול בפילוסופיא בהרמב"ם ז"ל, וכשמצא המרגליות השליך מידיו את הצרורות. ואחד מחכמי האמת

קמג. וכן איתא בליקוטי מוהר"ן ח"א סימן נא איתא בזה"ל: כי אמת הוא אחד, למשל על כלי כסף כשאוברים עליו שהוא כלי כסף הוא האמת, אבל כשאוברין עליו שהוא כלי זהב הוא שקר, נמצא שהאמת הוא אחד, כי אי אפשר לומר אמת רק שהוא כלי כסף לא יותר, אבל השקר הוא הרבה, כי אפשר לומר שהוא כלי זהב, וכלי נחושת, ושאר שמות.

קמד. להרב ר' מאיר בן גבאי וצוק"ל, עיין לעיל אות ל"ב.

קנאת ה' צבאות

שֶׁבָּאָר סוּדוֹת הַרְמֵב"ן ז"ל, כָּתַב בְּפָרִישֵׁת בְּשֵׁלַח בְּזֶה הַלְשׁוֹן: וְר' יַעֲקֹב זֶה הֵלֶךְ לְמִצְרַיִם וּמָסַר הַקְּבֵלָה לְהַרְמֵב"ם ז"ל, וְלָרַב שֶׁמָּחַתוּ בָּהּ הָיָה מִשְׁתַּבַּח בָּהּ לְתַלְמִידָיו; אֲמַנָּם, לֹא זָכָה לְזֶה עַד קְרוּב לְאַחֲרִית יָמָיו שֶׁכָּבַר חֵבֵר כָּל סִפְרָיו הַנִּמְצָאִים הַיּוֹם. עַד כָּאן.

וְהַחֲכָם ר' יִצְחָק אַבְרָמֵנָא ל"ז"ל ^{קמ"ה} בְּ"נַחֲלַת אָבוֹת" סוּף פָּרָק עֶקְבִיָּא, כָּתַב בְּזֶה הַלְשׁוֹן: גַּם אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהָרַב הַגְּדוֹל הַמֵּימוּנִי כָּתַב בְּאַגְרַת שְׁלוֹ אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים: בְּסוּף יָמֵי בָּא אֵלַי אָדָם אֶחָד וְאָמַר לִי דְבָרִים שֶׁל טַעַם; וְאֵלּוּלַי שֶׁהֵייתִי בְּסוּף יָמָיו וְנִתְפַּשְׁטוּ חֲבוּרֵי בְּעוֹלָם, הֵייתִי חוֹזֵר מִדְּבָרִים רַבִּים שֶׁפִּתְבַּתִּי בָּהֶם. וְאִין סִפֵּק שֶׁדְּבָרֵי קְבֵלָה הָיָה אֲשֶׁר שָׁמַע בְּאַחֲרִית יָמָיו. עַד כָּאן.

הוּא שָׁמַע, אֲבָל אֲנִי רָאִיתִי כְּתוּב בְּסִפְרֵי אֶחָד בְּשֵׁמוֹ בְּזֶה הַלְשׁוֹן: לְסוּף יָמֵי בָּא אֵלַי זָקֵן אֶחָד וְהָאִיר עֵינָי בְּחֻכְמַת הַקְּבֵלָה; וְלוּלַי שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ סִפְרֵי בְּעוֹלָם, הֵייתִי חוֹזֵר בִּי מִכְּמֹה דְבָרִים שֶׁפִּתְבַּתִּי. עַד כָּאן. וְדִי בְּזֶה קִיּוּהוּי שְׁנַיִם אֶל הַמִּתְפַּלְסֵת וְלַרְעוּי הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי שְׁרִירוֹת לָבָם. עַד כָּאן לְשׁוֹן סִפְרֵי "עֲבוּדַת הַקִּדְּשׁ".

וְכֹל אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים כָּתַב גַּם בְּעַל סֵפֶר "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים"
 בַּתְּחִלַּת סֵפְרוֹ (סְעִיף י"ג), וְהוֹסִיף אֲלֵיהֶם, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:
 וּמִזֵּדוּת הָרַב מֵאִיר אֶלְשֶׁקֶר ז"ל בְּסוֹף סִפְרֵי תְּשׁוּבוֹתָיו כָּתַב
 וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: רְאִיתִי לְכַתֵּב כָּאֵן לְשׁוֹן הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁכָּתַב
 בְּמַגְלַת סְתָרִים שֶׁשָּׁלַח לְתַלְמִידוֹ הַחֲשׁוּב בְּעֵינַיִם עֲמוּקִים
 וְסוּדוֹת נְעֻלָּמִים מֵהַקְּבֵלָה הָאֲמִתִּית - עֵיוֹן וּמַעֲשֵׂה, לְהִרְאוֹת
 לְאִישׁ הַלְּזוּה כִּי כָּל דְּבָרָיו לֹא בְּהַשְׂכֵּל. כָּתַב בְּמַגְלָה הַנּוֹכַחַת
 וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבְחִינַת אֶהְבֵּה הַנְּמַרְצֵת אֲשֶׁר נִהְיְתָה בִּינְךָ וּבֵינִי
 וּבֵין אַבּוֹתֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים, כִּי רַב זְמַנִּי הָיִיתִי נְכוּד בַּחֲקִירַת
 הַנְּמַצָּאוֹת וְלִדְעַת תִּכּוֹן אֲמִתָּתָן כְּפִי הַכֹּלֵל מִצַּד הַחֲקִירָה
 הַפִּילוֹסוֹפִית וּבְדַרְכֵי מוֹפְתֵיהֶם. וְנִרְאָה, שֶׁמָּה שֶׁהִשְׁיִגוּ,
 בְּלִתי צִוְדָק עַל כָּל פְּנִים, כִּי מָה שֶׁנִּתְבָּאֵר אֶצְלָם מֵהַחֲכָמָה,
 לֹא בָּא מוֹפֵת עַל סוֹתְרוֹ, אֶלָּא שֶׁהֵם לֹא מְצָאוּ הַדְּרָכִים
 הַמְּיֻחָדִים בַּחֲקִירַת טֵבַע כִּלְלֵי הַנְּמַצָּאוֹת בְּזוּלַת עֲמַל שְׂכָלִי,
 אֶלָּא בְּדַרְכֵים הַגִּיּוֹנִים - מִטְרִידִים הַשְׂכֵּל וּמְכַלְכְּלִים אוֹתוֹ;
 אֲבָל אֶצְל חֲכָמַת הַקְּבֵלָה הָאֲמִתִּיוֹת - דְּרָכִים מְסֻקְּלִים
 מֵאֲבִי הַמְּכַשׁוֹל, נוֹדְעוּ בָּהֶם בְּקִלּוֹת נִמְרָץ כָּל מָה שֶׁתִּפְּל
 תַּחַת גְּבוּל הַהֲשָׁגָה. וּבְדֶרֶךְ זֶה דְּרָכּוֹ הַנְּבִיאִים וְהַשִּׁיגוּ מָה
 שֶׁהִשְׁיִגוּ מֵהוֹדְעַת הָעֵתִידוֹת, וּפְעָלוּ פְּעֻלַּת זְרוֹת - יוֹצְאוֹת
 מֵהַמְּנַהֵג הַטִּבְעִי. וּמִקְצַת דְּרָכִים לְקַחְתִּי גַם אֲנִי בִּידִיעַת
 טִבְעֵי הַנְּמַצָּאוֹת, וְהִתְרוּ לִי כָּל הַסְּפָקוֹת שֶׁנִּסְתַּפְּקוּתִי בָּהֶם,

קנאת ה' צבאות

וּנְפָתְחוּ לִפְנֵי דַרְכֵי הַמְּבוּכוֹת, וְנִמְסְרוּ בְיַדִּי מִפְתָּחוֹת
 הַחֲכֵמָה וְהַבְּאוּר שֶׁל כָּל נַעֲלָם מִמֶּנִּי. וְהִנְנִי מִשְׁבִּיעֵךְ שְׁלֹא
 תִּגְלֶה הַסּוּדוֹת הַדַּקּוֹת וְהַהֶעָרוֹת הַנִּפְלְאוֹת, אֲלֵא לְמִי
 שֶׁהוּא דַק בְּשִׁכְלוֹ וּבִטְבֵּעוֹ, נָקִי בְּמַעֲשָׂיו, וְנִזְדַּכְכוּ רַעֲיוֹנָיו,
 וְהִלְךְ בְּדַרְכֵי הַלְמוּד, וְהִידוּעָה וְכוּ'. עַד: דַּע לֵךְ אָחִי, פִּי
 הַשְּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים רַבּוֹ מְלֻסָּפָר וְכוּ'. עַד כָּאֵן דְּבָרָיו. הַבִּיטוּ
 וּרְאוּ אִם הִיָּה הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הַקְּבֵלָה אִם לֹא. עַד כָּאֵן לְשׁוֹן
 מוֹרְנוּ הֶרֶב מֵאִיר אֱלֹשֶׁקֶר ז"ל. וְזוֹ הַמְּגִלָּה הִיא נִמְצָאת אֵתִי
 בְּכַתִּיבַת יָד, וְכַתּוּב בָּהּ כָּל אוֹתוֹ לְשׁוֹן שֶׁהֶעֱתִיק מוֹרְנוּ הֶרֶב
 מֵאִיר אֱלֹשֶׁקֶר ז"ל וּדְבָרִים אֲחֵדִים מִחֲכַמַת הַקְּבֵלָה. וְסוֹף
 דְּבָרִי! יְהִי־הוּא אִיךְ שִׁיְהִיָּה, אִין אָנּוּ צְרִיכִין לְעֵדוֹת הַרְמַב"ם
 וְכוּ'. עַד כָּאֵן לְשׁוֹן סֵפֶר שׁוֹמֵר אֲמוּנִים אוֹת בְּאוֹת.

גַּם בְּסֵפֶר "סֵדֶר הַדּוֹרוֹת" הֵבִיא גַּם בֵּן מִכְּמָה גְּאוּנִים
 וּמִכְּמָה סֵפָרִים שֶׁהֶעִידוּ עַל כָּל הַנְּזַפֵּר, שֶׁהַרְמַב"ם לָמַד
 בְּסוֹף יָמָיו סִתְרֵי תוֹרָה - שֶׁהִיא חֲכַמַת הַקְּבֵלָה, וְחָרָה לוֹ
 מְאֹד עַל סֵפָרָיו שֶׁנִּתְפָּזְרוּ, שֶׁהִיָּה חוֹזֵר מִכְּמָה דְּבָרִים שֶׁכָּתַב
 לְפִי הַשֶּׁכֶל הַפִּילוֹסוֹפִי וְכוּ':

מֵא הֵנָּה הָרְאִיתִיךָ בְּעֵינַיִךְ, שֶׁכָּל הַגְּדוּלִים הָאֲמִתִּיִּים בְּכָל
 דּוֹר וְדוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה, כָּלֵם חָלְקוּ עַל כָּל מֵה
 שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ם בְּעֵינַיִי חֲקִירוֹת בְּסֵפֶר הַמּוֹרָה וּבְאִיזָה

מקומות אחרים, ובזו ולעגו עליו הרבה. וגם עתה, כל מי שיש לו עינים לראות, ראה ומבין שדבריו בספר הנ"ל הם הפך התורה לגמרי, ואיך אפשר להכחיש החוש; וכאשר ראיתי גם בספריהם הרעים של עכשו, שבכמה מקומות הם פותבים זה לזה ומעידין בעצמן שדבריו בספר הנ"ל יש בהם כפירות גמורות מאד, וכותבין בעצמן מה שכתב אחד עליו: העיני האנשים ההם תנקר וכו', כי איך אפשר לומר שהם על פי התורה, מאחר שרואין בעיניהם ההפך?! ואין תקנה לחפות על הרמב"ם, כי אם על פי מה שכתבנו לעיל שבאמת בסוף ימיו חזר בו מכל דבריו הרעים שבספר הנ"ל.

ואותן הזדים שבדורות הללו ברוו את הרע הגמור שבספריו, ורוצים להטות את ישראל על ידי זה. וכבר הקדים ה' יתברך רפואה למכה, מה שנמצא בספרי קדש שבכל דור ודור שכלם בזו וחלקו על כל דבריו שבספר הגזפר; ואם אפלו בדיני הלכות התורה, אף על פי ששם היטיב אשר עשה, אף על פי כן בכמה מקומות שלא כון ההלכה השיגו עליו כמה חכמים ובפרט הראב"ד, עד שבכמה מקומות דחו דבריו מהלכה, ואף על פי שבכמה גדולים עוסקים לתרצו, אבל אף על פי כן לא קבעו הלכה כמותו באלו המקומות - רבו מספר; כי כבר נצטוינו

קנאת ה' צבאות

בתורתנו הקדושה שלא לשאת פני גדול, רק לילך אחר האמת ואחרי רבים להטות וכו' וכל זה אינו גנאי חס ושלום להרמב"ם ז"ל כי כך דרך בעלי התורה, שבכמה מקומות אינם מכוונים האמת; ועל זה אמרו רבותינו ז"ל על פסוק "והמכשלה הזאת תחת ירך" (ישעיהו ג, ו) - 'אלו דברי תורה שאין אדם עמד עליהם אלא אם בן נכשל בהם' (גיטין מג.); אבל איך שהוא, על כל פנים להלכה למעשה אין אנו יכולים לשא פניו לא להרמב"ם ולא לשום גדול, רק יקב הדין וההלכה האמתית את ההר, וצריכין לקבע ההלכה כאשר הראו לנו לעינים עיני העדה מתוך דברי התלמוד, והאמת יורה דרכו. מכל שכן וכל שכן בשרשי ועקרי התורה, איך אפשר לשא פני גדול או עוד פיוצא בו אשר לפי דבריהם הידועים ומפרסמים הם רוצים חס ושלום לעקר דת התורה ומצותיה ולהפך הקערה על פיה, כאשר רואין בחוש - כל מי שיש לו לב להבין, וכאשר העידו על זה כל הגאונים האמתיים כמוכא למעלה - ויותר מהמה נמצא עוד הרבה בספרים בלי שעור, שכלם עוקרים מן השרש דבריהם הרעים שבספריהם - הנזמים לדעות היווני יפח שמו וזכרו:

מב הן על כל אלה היה מההכרח לכתב כל הדברים האלה שבקונטרס הזה, והם דברים מועטים המחזיקים

הַרְבֵּה, לְאִשֶׁר וְלִקְיִים וְלַחֲזַק אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדּוֹרְכִים
עַל נְתִיב הָאֲמֶת, לְבַל יִרְפוּ יְדֵיהֶם חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי ה' אֶתְנֶנּוּ
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וְכַמּוֹכָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים, שְׁבוּזָה רֹאִין
הַשְּׁגָחוֹת ה' יִתְבָּרַךְ הַנִּפְלְאָה, שְׁבֻכָל דּוֹר וָדוֹר נִמְצְאוּ
מִחֲבָרֵי סִפְרֵים קְדוּשִׁים הַבְּנוּיִים עַל פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה
כְּפִי דְעוֹת הָאֲמִתּוֹת שֶׁל חֲכָמֵי הַתְּלָמוּד, וְהֵם עוֹקְרִים
דְעוֹת הַסִּפְרֵים הַהוֹלְכִים עַל פִּי חֲכָמַת הַחִיצוֹנִים, וּבִאֲמַת
הוּא מְפֻלְאֵי הַהַשְּׁגָחָה - לְמִי שֶׁמְשִׁים לֵב לְזוֹה, עַד שֶׁמֶן
הַיּוֹם שֶׁיֵּצְאוּ הַקְּלָקְלוֹת הָאֵלֶּה שְׁבַסְפְּרֵים הַנּוֹפְרִים עַד הַיּוֹם
הַזֶּה, יֵצְאוּ נִגְדָם מְזִינִים גְּדוּלֵי עוֹלָם שְׁבֻכָל דּוֹר וָדוֹר לְעַקְרָם
וּלְשָׂרְשָׁם וְלְהַעֲמִיד הַדָּת עַל תְּלוּ.

מג **שוב** ראיתי תועבות גדולות, זה סמוך שהדפיוסו
המגלחי זקן הפורקי על קרח מתעה נקרא "ארי
ניהם", בשמו כן הוא: ארי ניהם ודב שפול - בן הוא קמו, כי

קמו. ובליקוטי הלכות הלכות ברכת השחר הלכה ה' אות עב כתב וז"ל: וזה בחינת
מעשה בלק ובלעם, כי בלק ובלעם הם בחינת חיות רעות הנ"ל ומצח הנחש
הנ"ל שרוצים להתגבר בכל פעם כנגד ישראל עם קדוש על שהם חזקים באמנות
הרצון, ויניקתם הוא מזקני הדור שאין בהם שלמות, שעל ידי אלו הזקנים שאין
בהם שלמות באו כל הקלקולים וכל הפגמים שפגמו ישראל בשמו יתברך על ידי
העשר נסיונות שניסו אותו במדבר, וכמוכא לעיל קצת מזה. כי בלק הוא בחינת
החיות רעות הדורסים וטורפים וכו' שהם חכמי הטבע, ובלעם הוא בחינת שורש
חכמת הטבע בחינת מצח הנחש בעצמו. כי מבואר שם בסוף התורה הנ"ל
שמצח הנחש הוא בחינת רשע ירא וכו' (ואמר אז בלשון אשכנז בזה הלשון:

אזוי ווי א פרומיר רשע). ומי שמסתכל על ההולכים בדרכי המחקרים בזמנים הללו, שרובם ככולם הם פורקי עול התורה והמצוות כמפורסם, אבל גם בהם יש למראה עינים כמו שני מינים, כי יש הרבה אפיקורסים שהולכים בדרך זה, והכל רואים שהם פורקי עול והולכים עם הזונות ונשים נכריות לטייל וכו', ובבתי תרטיאות וקרקסיות שלהם, ומחללים שבת ויום טוב וכו', ואף על פי כן כל דבריהם הם רק שאומרים שרוצים להדריך את ישראל בדרך האמת, ודיבור אמת אינו זו מפייהם, והאמת שלהם רב מאד מאד, שאומרים בכל פעם שחפצים רק באמת, כידוע לכל המביט קצת בספריהם ובקרחיהם הרעים שהם מפיצים עתה בישראל, שומר עמו ישראל לעד ישמרנו ואת זרענו מהם. אבל אם לא היה אלא אלו לבד, היה אפשר אף על פי כן לשבור שניהם, להראות לכל שקרותיהם ופחזותם, אבל גם נמצאים מעט ביניהם שהם בבחינת מצח הנחש, שורש חכמת הטבע, שהם פקחים להרע יותר, שמראים עצמם ככשרים וכאילו אינם חפצים בתועבות הרעות של תלמידיהם, אף על פי שבאמת הכל בא על ידי לימודיהם הרעים, והם מכניסים חקירות וסברות רעות של חכמת הטבע - היפך דרכי התורה האמתיים, ומראים עצמם כמדברים בתמימות ובריאה בשביל האמת, וכל דבריהם בוטים כמדקרות חרב, כי מגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ומהפכים דברי אלקים חיים לסברות בדיות ומזוייפות שלהם וכו', כידוע כל זה לבקיאים בהם קצת, ואלו הכופרים הם בחינת מצח הנ"ל וכו"; ובאמת הם גם הם כבר טימאו את עצמן בכל התועבות רעות בזנות וכו', כי רובם היו בחורים עד שלשים וארבעים שנה ועשו מה שעשו, רק שהם צבועים והסתירו תועבות שלהם. וזה בחינת בלק ובלעם, כי בלק דרשו רבותינו ז"ל שבא לקוק דמן של ישראל, זה בחינת חיות רעות הדורסים וטורפים שבאים לדרוס ולטרוף ולשפוך דם, שזהו בחינת המסיתים והמדיחים הנ"ל שהולכים בדרכי תועבותיהם בניאוף וכל התאוות רעות, ואף על פי כן אומרים דבריהם וחכמותיהם הרעים ומוכיחים לילך בדרכיהם וכו', וזה ידוע, שכל התאוות, בפרט תאוה הכללית, בא על ידי עכירת הדמים, ועל כן הם בבחינת בלק שבא לקוק דמם של ישראל - להשחית דמיהם חס ושלום על ידי רבוי תועבותיהם, ומלבישין עצמן בחכמות של הבל ללמד בדרכיהם וכו', וכאשר הוכיח סופם על תחילתם שהפקיר בנותיו לזנות בשביל להטעות את ישראל, היינו כנ"ל; כי בלק היה מלך, וכל המלכים דסטרא אחרא הם בחינת חיות רעות, כמבואר בדניאל וזכריה וכו', נמצא שבלק הוא בחינת החיות רעות שהם חכמי הטבע הדורסים וטורפים רבים מבני עמנו. אבל כל כח בלק הוא מבלעם הרשע שהוא בחינת שורש חכמת הטבע, בחינת מצח הנחש הנ"ל, שהוא בחינת רשע ירא (א פרומיר רשע הנ"ל), שהראה את עצמו כצדיק וכפרוש ולא רדף אחר הזנות, ובאמת היה מיאוס תועבותיו יותר מכולם, כי בצנעה עשה מעשה אישות עם אתונו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק

'ההסכן הסכנתו', וכן נמצאים גם עתה רשעים כאלה בראשי הכיתות שלהם, וברובם נודע אחר כך לכל דרכיהם ומעשיהם הרעים, וכניכר מתוך ספריהם ודעותיהם הרעות שהם חותרים לסתור חס ושלום כל דרכי התורה והאמונה הקדושה וכו'; וכל זה הוא בחינת בלעם, שהוא בחינת מצח הנחש, שורש חכמת הטבע, שאינו מראה ומגלה רשעותיו לחוץ, רק הוא מסית ומפתה ומדיח בסברותיו הרעים כאילו כוונתו אל האמת; והוא קליפה חזקה כל כך, עד שקשה מאד מאד לסתור דעותיו וסברותיו המזוייפות, כי כל מה שמגלין נפלאות ונוראות בתורה בחכמות אמיתיות ובשכליות דקים ונפלאים בחריפות ובקיאות, והתגלות נסתרות נשגבות שאי אפשר בשום שכל אנושי להשיגם כי אם על ידי שפע אלוקי וכו', על כולם הוא חותר לסתור ולכפור בכל בדרכי סברותיו המזוייפות וכו'; ועל כן נקרא 'בלעם', שרוצה לבלוע ולהעלים ולהסתיר הכל. וזה שאיתא בדבריו ז"ל שבלעם הוא בקליפה כנגד כל התורה שניתנה על ידי משה רבינו, כי ה' כנגד ה' דבראשית שהוא התחלת התורה, והל' כנגד סוף התורה שמסימת בל', והע' כנגד ע' פנים של תורה, והמ"ם כנגד מ"ם יום שניתנה בהם התורה, כמו שמבואר בהתורה 'בקרב עלי מרעים וכו'', היינו שהיא קליפה טמאה כל כך, שרוצה להסתיר ולהעלים נפלאות נוראות ונשגבות כאלה שמבארים באתגליא ובאתכסיא בכל התורה כלה מן ב' דבראשית עד ל' של לעיני כל ישראל, אשר כל רואה ישתומם ויעמד מרעיד, כי הכל רואים ומבינים, כל מי שיש לו מוח בקדקדו, שאי אפשר לגלות תורה קדושה ונוראה כזאת כי אם מן השמים על ידי נבואת פנים בפנים שהוא משה רבינו, ובפרט כל הסודות העצומות והנשגבות שכבר התחילו לגלות התנאים והצדיקים הקדמונים, אשר תסמר שערות האדם, ורואים עין בעין כי רוח ה' דיבר בם, כי אי אפשר לגלות כזאת בשכל אנושי בשום אופן, וכל השבעים פנים שהתחילו לגלות מעט דמעט מהם, וכל מה שיגע משה רבנו במ"ם ימים, שלש פעמים לחם לא אכל ומים לא שתה, שלא נשמע מעולם שיהיה נמצא איש כזה בקדושה כזאת שלא יאכל ולא ישתה ארבעים ימים רצופים, וכל הנוראות העצומות אלה והאותות והמופתים וכל המורא הגדול אשר עשה משה וכו', הכל כאשר לכל הם רוצים להסתיר ולהעלים ולומר שהכל מרמז על דברי חכמות היונים אריסטו וחבריו ימח שמם וכו', וכל זה הוא בחינת בלעם שהוא כנגד התורה בכל בחינותיה כנ"ל, כי הוא בחינת מצח הנחש, שורש חכמת הטבע וכו' וכנ"ל. [עד שזה סמוך גילו נבלותם לעין כל, ומדפיסים בקרחהם הרעים שכופרים לגמרי בכל דברי הזוהר הקדוש ובכל דרכי הקבלה, ומחציפים פניהם ואומרים שכל ספר הזוהר הקדוש והתיקונים לא יצא מפי רבי שמעון בר יוחאי וחבריו, והדפיסו איהו קרח על זה וכו', אשר כל בר דעת מבין שדברי הזוהר הקדוש והתיקונים אי אפשר להתגלות כי אם על פי רוח הקודש גבוה ונורא מאד שהופיע על צדיק קדוש כמותו,

קנאת ה' צבאות

הוא מועד להזיק; וְכֹל דְּבַרְיוֹ הַרְעִים וְהַמְרִים לְהַטִּיל
 בְּפִירוֹת גְּדוּלוֹת עַל כָּל סַפְרֵי הַקְּבָלָה, וְרוֹצֵה חֵם וְשָׁלוֹם
 לְעַקֵּר הָאֵילָן הַקְּדוֹשׁ מֵעֵקְרוֹ וְשִׁרְשׁוֹ - לְהִיּוֹת כּוֹפֵר בְּכָל
 דְּבָרֵי הַקְּבָלָה הַקְּדוּשָׁה הַמְסוּרִים בְּיַדְנוֹ מְדוּר לְדוּר עַד
 מוֹשֶׁה רַבְּנוֹ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּאֲשֶׁר הֵעִידוּ כָּל זֶה כָּל חַכְמֵי
 הָאָמֶת בְּסַפְרֵים קְדוּשִׁים אֵין מְסַפֵּר. וּבּוֹדַי אֵין צָרִיד לְסַתֵּר
 דְּבָרֵי פְתִיּוֹת וְשִׁטּוֹתִים וְשִׁקְרִים כְּאֵלֶּה, וּכְבָר הִבּוּ עַל קְדֻקְדוֹ
 בְּכַמָּה סַפְרֵים קְדוּשִׁים, כְּמוֹ בְּסֵפֶר "שׁוֹמֵר אֱמוּנִים" לְרַבִּי
 יוֹסֵף אֵירֵגָאס, וְעוֹד בְּכַמָּה סַפְרֵים קְדוּשִׁים שֶׁהֵבִיאוּ רְאִיּוֹת
 בְּרוּרוֹת וְחֻזְקוֹת כְּרָאִי מוֹצֵק מֵהַתְּלִמּוּד וּמִדְּרָשִׁים - שֶׁעֲסָקוּ
 בְּסוּדוֹת רִזּוֹן עֲלָאִין בְּמַעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה וּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית,
 כְּמִבְּאֵר בְּדְבָרֵי רְבוֹתֵינוּ ז"ל בְּמִקּוֹמוֹת אֵין מְסַפֵּר, וּבִפְרָט
 בְּפֶרֶק "אֵין דוֹרְשִׁים" בְּחֻגִינָה; וּכְבָר הִרְבּוּ חַכְמֵי אָמֶת
 לְהַתְּלוּצֵץ וּלְמַלְאוֹת פִּיהֶם שְׁחוֹק עַל הָאוֹמְרִים שֶׁמַּעֲשֵׂה
 מְרֻכְבָּה הֵם וְדַרְכֵי הַהֲגִיּוֹן וְחֻכְמַת אַרִיסְטוֹ הֵינּוּ יַמַּח נְשָׁמוֹ
 וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, וְכִתְבוּ שֶׁמַּעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה שֶׁל הַמְּפָרְשִׁים בְּדֶרֶךְ
 זֶה מֵתוֹר לְהִרְהַר בָּהֶם בְּבֵית הַכֶּסֶף וְכוּ'; וּבִפְרָט שֶׁמִּבְּאֵר
 שֶׁם בְּגִמְרָא מַעֲנִין רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְכוּ', שֶׁדְּרָשׁוּ בְּמַעֲשֵׂה

שהוא רבי שמעון בר יוחאי ובנו, שישבו שלש עשרה שנים במערה וכו', וכן כתבי הארז"ל, כמו שאיתא בהקדמת העץ חיים, שכל מי שיסתכל בו באמת יעיד שאי אפשר בשכל אנושי לגלות חידושים והתגלות כאלה וכו', והם רוצים לעקור ולסתור חס ושלום בנינים נשגבים כאלה, לא תהא כזאת בישראל.]

מִרְכָּבָה עַד שִׁירַד אִשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְנִתְקַבְּצוּ מִלְּאֲכֵי
הַשָּׁרֵת וְכוּ' קמ"ו.

(וְזֶה לָנוּ לְדַבֵּר בְּזֶה, שֶׁכָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ יְדִיעָה מְעַט בַּתְּלֻמוּד
הַקְּדוּשׁ אֲפֹלוֹ תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית הַסֵּפֶר יוֹדְעִים שְׂדֵרֵי
חֻמְיֵינוּ ז"ל מִלְּאִים מְאַמְתֵת הָאֵמֶת שֵׁישׁ בְּמִצִּיאוֹת מִלְּאֲכֵים
רַבִּים קְדוּשִׁים וְלַעֲמֵת זֶה נְשִׁדִים אֵין מְסַפֵּר, כִּמְבֹאֵר בְּגִמְרָא
בְּמִקְוֹמוֹת רַבִּים עֲצֻמוֹ מְסַפֵּר, וְהֵם כָּכָר פָּרְקוּ עַל וְכִפְרוּ
בְּזֶה, וְכָכָר צָעֲקוּ עֲלֵיהֶם מָרָה בְּסִפְרֵים קְדוּשִׁים הַרְבֵּה
וְכִמְוֹבָא לְעִיל מְזֵה; וְזֶה לָהֶם לְדַבֵּר עוֹד וּלְהִתְחַבֵּא
וּלְהִסְתִּיר בְּדִבְרֵי הַתְּלֻמוּד הַקְּדוּשׁ אֲשֶׁר הֵם בּוֹפְרִים בּוֹ
בְּאֵמֶת, כִּפְאֲשֶׁר נִרְאָה מֵרַב דִּבְרֵיהֶם הָרַעִים, וּבִיּוֹתֵר
מִמֵּעֲשֵׂיהֶם הָרַעִים, וּבִפְרֻט בְּעֵתִים הַלְלוּ שֶׁפָּרְקוּ עַל לְגִמְרֵי
כִּמְפָרְסֵם לְעֵין כָּל, וְאִיךְ יִפְצֶה פִּיהֶם לֹאמֹר שְׂרוּצִים לְהִדְרִיךְ

קמז. וזה לשון הגמרא שם: ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך ור' אלעזר בן ערך מחמר אחריו, אמר לו רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה, אמר לו לא כך שניתי לכם ולא במרכבה ביחיד אלא א"כ היה חכם מבין מדעתו. אמר לו רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלימדתני, אמר לו אמור, מיד ירד רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית. אמר לו רבי מפני מה ירדת מעל החמור, אמר אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור. מיד פתח ר"א בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבשדה. פתחו כולן ואמרו שירה, מה שירה אמרו 'הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות עץ פרי וכל ארזים הללויה' נענה מלאך מן האש ואמר: הן הן מעשה המרכבה.

קנאת ה' צבאות

ישראל בדרך האמת של התורה, ועינינו ראות בכל יום שהם בנגדה וממרים דבריה ודרכיה בכל עת).

וכמה נשמן לבם הרע וטח עיניהם מראות, שפותבים דברי תהפוכות הנגלה לעין כל שטות בסילותם, שפותבים על חכמי הקבלה הקדושים והטהורים שהם מביאין ראיה מנה ובה, אף שבאמת יסודתם בהררי קדש הרבה והזכר בתלמוד ומדרשים, והרבה מקבל מגאונים צדיקי אמת קדושי עליון זכותם יגן עלינו - אשר הם עדי אמת וכל בית ישראל נשען עליהם, כמבאר בספרים קדושים אין מספר; אבל הם וסיעתם בונים שוא וטחים תפל, ומביאים ראיות מחכמי העובדי פוכבים - אשר לא מבני ישראל המה שלא עמדו רגלי אבותיהם על הר סיני, ומהספרים שנבנו על פי דעתם הרע בסוף אלף החמישי - אשר אז התחיל לצמח נגע המספחת הזאת בקרב ישראל, על ידי שרבים מבני עמנו נכשלו ונלכדו ללמד חכמות הרפואות ושאר חכמות חיצוניות מהם - מה שרבותינו ז"ל הזהירו בכמה אזהרות שלא לעסק בהם.

ואשר הם חורקים שנים ומתלבשים עצמן באיזה אמת בתוך שקריהם וזועקים שההמון אינם יכולים להבין דרכי הקבלה הקדושה וגם הם אינם מבינים, אמת

קנאת ה' צבאות

קמא

שְׁבוּדָאֵי אֵינָם מְבִינִים דְּבַר אֶחָד מִדְּרָכֵי הַקְּבָלָה הַקְּדוּשָׁה,
כִּי כָּל זֶר וְכָל טָמֵא לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ, מְכַל שְׁבֵן טָמְאִים
וּפּוֹרְקֵי עַל כְּמוֹתֵם; וְגַם הַמוֹן עִם שְׂלֵא קִדְּשׁוּ אֶת עֲצָמָם
כְּרֵאוּי, בְּוֹדָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהִבִּין סוּדוֹת הַקְּבָלָה.

וְאִם בֵּן בְּאֵמֶת נִקְרָאִים "סִתְרֵי תוֹרָה"^{קמ"ח}; אָבֵל אַף עַל פִּי
כֵּן, וְכִי מְשׁוּם הָא יִטִּילוּ מוּם בְּקִדְשֵׁים לְכַפֵּר בְּאֵמֶת
כְּזֶה, וְהֵלֵא גַם כָּל הַבְּעָלֵי הַקְּבָלָה הַקְּדוּשָׁה כְּלָם מְזוּהָרִים
בְּאֻזְהָרוֹת הַרְבֵּה שְׁמֵי שְׂאִינוּ תוֹלָה הַחֲסָרוֹן יְדִיעָה בְּעֲצָמוֹ
אֲסוּר לְעַסֵּק בָּהּ, כְּמוֹבֵא בְּהַקְּדָמוֹת כְּתָבֵי הָאֲר"י ז"ל וּבְכַמָּה
סְפָרִים קְדוּשִׁים, וְהֵלֵא לֹא נֶעְלַם מֶה שְׁכָּל הַגְּדוֹלִים
הַקְּדוּשִׁים שְׁעָסְקוּ בְּקְבָלָה כּוֹתְבִים בְּעֲצָמָם שֶׁהֵם סִתְרֵי
נִסְתָּרוֹת - וְלֹא יַעֲסֵק בָּהֶם כִּי אִם הַקְּדוּשִׁים וְהַפְּרוּשִׁים,
כְּמִבְּאֵר בְּתַחֲלַת סֵפֶר הַ"עֵץ חַיִּים" רְשִׁימָה מִכְּמָה דְּבָרִים -
לְסוּר מֵרַע וְלַעֲשׂוֹת טוֹב; רַק אַחַר כֵּן הִתִּירוּ כְּמָה גְּדוֹלִים
מִכְּמָה מְעֵמִים שְׂמוּב לְעַסֵּק בָּהֶם אֶפְלוּ שְׂאִינוּ קְדוּשׁ כָּל
כֵּן, וּבְלִבְד שִׁיתְלָה הַחֲסָרוֹן בְּעֲצָמוֹ כְּמָה שְׂאִינוּ מִבֵּין.

קמח. ובספר כתר שם טוב סימן רמ אות ב כתב בזה"ל: בשם הבעש"ט ז"ל החכמה נקרא נסתר, פירוש כי נסתר נקרא מה שאין אדם יכול להשיגו כמו טעם של המאכל אי אפשר לספר לאדם שלא טעם וכו', אבל מה שהם קוראים נסתר חכמת הקבלה וכו', הלא כל מי שרוצה ללמוד - הספר לפניו, ואם אינו מבין הוא עם הארץ, ולפני איש כזה גמרא ותוספות ג"כ נקרא נסתר. אלא ענין הנסתרות שבכל הזוהר הקדוש וכתבי האר"י ז"ל הכל בנויים על פי דבקות האלוקות.

קנאת ה' צבאות

ואם חס ושלום יבאו לכפר במה שאינן מבינים, אם בן סותרים חס ושלום כל דרכי התורה הקדושה, פי בודאי אי אפשר להבין שום דבר מדרכי ה' רק בדרך אמונה הקדושה, ואדרבה, יאמר כל בר שכל אם אפשר להבין שום דבר על פי דרכי השכל והחקירה - ובפרט בענין השגות אלקות, כמפרסם בדבריהם בעצמן. וכבר נפלו ונכשלו ונלכדו כתוא מכמר כל המתעסק בחכמותיהם, כמו שכתוב: (משלי ב, יט) "כל באיה לא ישובן ולא ישיגו ארחות חיים".

והם בפתייתם כותבין שהרמב"ם בנה יסודו על אריסטו היין ימח שמו וזכרו, ואלו היה בדור הזה היה מקבל חכמה גם מוואלץ ולייבניץ - כמבאר בקרח ה'ציון' שלהם. ועתה, ישמעו אזנם מה שפיהם מדבר: דברי אריסטו מפרסמים בפירותיו, וביותר דברי שטות והבל ורעות רוח - שלא נשמע שטות מטנף כמו דעת המשגע לייבניץ ימח שמו וזכרו, שבדה מלבו דעות שאסור לשמע בענין המאדין, כמובא בספר "הברית" שחשב אותו בין משגעי הפילוסופים כמו דיוקנים וכו', ואיך יפצה פה של בר ישראל שיאמר שמוליד ומדריך את ישראל בדרך, על פי

דעה משגעת וממנפת וכפירה - בור רק של הכלב
לייבניץ ימח שמו?!

וכבר כתבנו שידענו גם ידענו שלא ישמעו לדברינו, וכמו
 נשפתוב: (משלי כג, ט) "באזני כסיל אל תדבר" וכו',
 אך אף על פי כן לא יכלתי להתאפק מלכתב מעט דברי
 אלה המחזיקים הרבה, לידע ולהודיע שתהלה לאל חי
 שגם אנחנו איננו שומעים ומטים און לדבריהם הרעים
 כלל, וגלינו לעין כל שאנחנו יודעים גם מהחבור הרע הזה
 שהוא "ארי נהם" - הרוצה לדרס ולטרף חס ושלוש נפשות
 ישראל, אבל חלילה לנו לשמע לדבר שקר והכל כאלו!
 לא נאבה לו ולא נשמע אליו! ואנו יודעים ומאמינים
 שספר הזוהר והתקונים חברו התנא האלקי רבי שמעון בר
 יוחאי זצ"ל, כי לא ייתי איניש ביבשתא שיוכל לחבר חבור
 נורא וקדוש ונשגב כזה, כי אם תנא קדוש ונורא כמותו
 זכותו יגן עלינו שישב שלשה עשר שנים במערה וכו'!
 ומכל שכן כתבי האר"י ז"ל שהיה סמוך לדורות הללו,
 שיודעין בברור איש מפי איש מבטן מי יצאו דברים
 קדושים ונשגבים כאלה, וכאשר כתב מורנו הרב ר' חיים
 וויטאל זצ"ל בהקדמתו, שכל בעל שכל אמתי יעיד שאי
 אפשר לגלות דברים כאלה על פי שכל אנושי בשום אפן,

קנאת ה' צבאות

וכן הוא האמת; וכן שאר ספרי קדש שנתחברו על יסודות הררי קדש של ספר הזהר וכתבי האר"י ז"ל, כמו ספרי הרב הקדוש מורנו הרב ר' שמשון ז"ל אסטראפאלור, שהתגלות שלו משבר המח, ואי אפשר לבדות דברים נוראים כאלה בשכל אנושי בשום אופן.

ואם ברב המקומות אי אפשר להבין דרכי הקבלה הקדושה, זה מחמת חסרון דעתנו, אבל על כל פנים אנו מאמינים שהם מקבלים עד משה רבנו עליו השלום, ונתגלה ביותר על ידי רבי שמעון בר יוחאי וחבריו - שנתגלה אליו אליהו ז"ל וכו', ואחר כך על ידי האר"י הקדוש ז"ל, וגם אחר כך עד היום הזה - כל הצדיקים האמתיים הקדושים אשר בארץ המה ואשר הם בחיים עודנה הולכים בדרך זה, וכמו שראינו מאדמו"ר הקדוש והנורא בעל ה"אור החיים" ז"ל אשר במדינתנו, שמפרסם גדל גדלת נוראותיו בש"ס ופוסקים בספריו הקדושים, והוא יגע כל ימיו בחכמה הקדושה הזאת של סתרי תורה שהיא חכמת הקבלה הקדושה, וכמוכא בספרו "אור החיים" הקדוש בכמה מקומות.

ועתה יאמר נא ישראל על מי יש לסמוך, אם על חכמי התלמוד כפי אשר פרשו לנו - רש"י ז"ל ורב

הגֵּאוּנִים וְהַמְּפָרְשִׁים, וְכַפֵּי אֲשֶׁר כָּל מִי שֵׁישׁ לוֹ מִחַ בְּקֶדְקֶדוֹ
 וְחָדָּ אַכָּל יִטְעֵם רֹאֵה בְּעֵינָיו פְּשׁוּטָן שֶׁל דְּבָרִים, שֶׁעֵין כָּל
 הַיּוֹדֵעַ פְּרוּשׁ הַמְּלוֹת רֹאֵה וּמְבִין וּמַעֲיֵד שֶׁכָּל דְּבָרֵי הַתְּלֻמוֹד
 וּמְדַרְשִׁים מְלֵאִים שֵׁישׁ שִׁמּוֹת קְדוּשִׁים הַרְבֵּה וְשֵׁישׁ מְלֵאכִים
 וְשֹׁרְפִים וְאוֹפְנִים וְחִיּוֹת הַקְּדוּשִׁים וְכוּ', וְעוֹלְמוֹת הַרְבֵּה עַד
 אֵין מִסְפָּר, מְלֶכֶד הָעוֹלָם הַזֶּה שְׁאִינוֹ עוֹלָה אֶפְלוֹ בְּגִרְגִיר
 הַחֲרָדֵל נֶגֶד עוֹלָם הַגְּלָגְלִים - שֶׁהֵם לְפִי חֲכַמַת הָאֱמֶת גַּם
 בֶּן בְּכָלֵל עֲשִׂיָה, וְכָל הָעוֹלָם הַזֶּה עִם הַגְּלָגְלִים כָּלָם אֵינָם
 עוֹלִים אֶפְלוֹ בְּגִרְגִיר הַחֲרָדֵל נֶגֶד וְכוּ', כַּמְבָאָר בְּגִמְרָא
 בַּחֲגִיגָה מָה הַשִּׁיבָה אוֹתָהּ בַּת קִיסָר לְנְבוּכַדְנֶצַּר: מִן הָאָרֶץ
 לְרַקִּיעַ וְכוּ', רְגְלֵי הַחִיּוֹת כְּנֶגֶד בְּלֵן וְכוּ', וְכֵן הַרְבֵּה מַעֲשִׂיּוֹת
 מִמְּלֵאכִים קְדוּשִׁים, וּמִשְׁדִּים לְהַבְדִּיל, וּמִשִּׁיחוֹת נִשְׁמוֹת
 הַמֵּתִים וְכוּ', כַּמְבָאָר בְּבִרְכוֹת וּבְמִקְוֹמוֹת רַבִּים בַּתְּלֻמוֹד אֵין
 מִסְפָּר, וּבְכָל זֶה מְבָאָר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 מֵהַתְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים שִׁמּוֹת קְדוּשִׁים וְסִתְרֵי תוֹרָה שֶׁקִּבְּלוּ
 אִישׁ מִפִּי אִישׁ עַד רֹאשׁ הַקֶּבֶלָה וְכוּ'.

וְהִנֵּה, מִי שֶׁנּוֹגֵעַ יֵרֵאת ה' בְּאֱמֶת בְּלִבּוֹ, הַיֹּאמֵן בְּשׂוֹא
 נִתְעָה בְּשִׁמּוֹת וְשִׁקָּר גְּבוֹלוֹת דְּבָרֵיהֶם - הַמְּגַדְפִים
 כְּלָפֵי מַעֲלָה וְכְלָפֵי כָּל הַתּוֹרָה, שְׁכּוֹפְרִים בְּדְבָרֵי הַזֹּהַר
 הַקְּדוּשׁ וּבִשְׂאָר סִפְרֵי קֹדֶשׁ שֶׁאֶחָדֵם שֶׁבְּנוֹיִים עַל יְסוֹד מוֹסֵד
 הַזֶּה שֶׁנּוֹפֵר בְּדְבָרֵי הַתְּלֻמוֹד פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר?! הֲכִי יֵאבֶה

קנאת ה' צבאות

וישמע אֶחָד מִכְּשִׁירֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָפֵץ בְּאַמֶּת לְאַמְתּוֹ
 לְשִׁמְעַת דְּבָרֵי כֹזֵב כְּאַלְהָהּ - אֲשֶׁר הֵם כּוֹתְבִים וּמְדַפְּסִים
 וּמְכַרְיִים בְּכָל פֶּעַם, לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל בְּתַלְמוּד
 בְּפְרוּשִׁים שְׁקָרִים וְכוּכִים אֲשֶׁר לֹא שְׁעָרוּם הָרֵאשׁוּנִים,
 וְאֲשֶׁר עֵין כָּל רֹאֵה שְׁפִשְׁטִיּוֹת הַדְּבָרִים אֵינוֹ בְּדַבְּרֵיהֶם
 הַמְזוּיָפִים; וְהֵלֵא הֵם בְּעֶצְמוֹן דְּרָכָם לְצַעֵק בְּכָל פֶּעַם שְׂאִין
 הַמְקַרָּא וְהַתְּלַמוּד יוֹצֵא מִיַּד פְּשׁוּטוֹ, וְעָתָה יֹאמֶר כָּל בַּר
 דַּעַת אֵיךְ הַפְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט בְּדַבְּרֵי רְבוּתֵינוּ ז"ל בְּמֵה שְׂאִמְרוּ
 (סְנֵהרִין סה:): "רְבֵא בְּרָא עֲגֻלָּא", וּבְעֵנִין דְּוֹד שְׁכָרָה שִׁיתִין,
 שְׂאִמְרוּ שָׁם וְכוּ' (עֵין סוּכָה גַּג מִכּוֹת יא.), וְכֵן יִשְׁעִיהּ הַנְּבִיא
 אָמַר שָׁם (יִכְמוֹת מַט:): "וְאִיבְלַע בְּאַרְזָא" וְכוּ', וְכֵן הִרְבֵּה אֵין
 מְסַפֵּר, אִם נִרְאֶה כּוֹנְנָתָם כְּאֲשֶׁר כָּל יִשְׂרָאֵל לוֹמְדִים בְּבִתֵּי
 מְדַרְשׁוֹת מִיְמֹת עוֹלָם, וְכִמוֹ שְׁמִפְרָשִׁים רִשִׁי וְרִשְׁבִּי"ם וְרַב
 הַגְּדוֹלִים, וְכֵן מְבֹאֵר עַל פִּי דְרָכֵי הַקְּבֵלָה הַקְּדוּשָׁה; וְאִם
 כּוֹנְנָתָם הַפְּשׁוּטָה כְּמוֹ שֶׁהֵם מְפָרְשִׁים בְּקִרְחִיהֶם הָרַעִים
 שְׂמִבְיָאִים אֵלּוֹ הַמְּאַרְרִים וּמְגַלִּים בְּזֵה פָּנִים שְׂלֵא כְּהִלְכָתָהּ,
 לֹא דִי שְׂאִינָם אָמַת וּמְלֵאִים כְּפִירוֹת, אַף גַּם עֵינֵי כָּל בַּר
 דַּעַת אָמַתִּי כָּל שֶׁהוּא רֹאֵה וּמְבִין שְׂאִין הַפְּרוּשׁ הַפְּשׁוּט
 בְּדַבְּרֵיהֶם, וְכֹאֲשֶׁר הֵם בְּעֶצְמוֹן רַבָּם מְכַרְחִים לְהוֹדוֹת שְׂאִין
 זֶה כּוֹנֵן רְבוּתֵנוּ ז"ל, רַק שֶׁהֵם מְחַפִּים דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן
 עַל דְּבָרֵי רְבוּתֵנוּ ז"ל הַקְּדוּשִׁים.

ועל כן באמת בכמה מקומות אשר נלאה ידם לפרש דברי חכמינו ז"ל על פי שטות בזביהם הם אומרים שאין מביאים ראיה מן אנדות רבותינו ז"ל, ואם כן מה להם למרח על חנם לפרש דברי רבותינו ז"ל בדברי שמותייהם ושקרים כאלה, ואחר כך לכפר גם ולהחצוף פניהם נגדם לגמרי?! לא יכתבו לא ה"א ולא וא"ו, ויאמרו מידי פנימית לכם הרע שהם פופרים בדברי התלמוד ורוצים ללכת בדרכי חכמות הפופרים וכו'!

והלא כל דברינו אלה ויתר מזה הם פלולים בדברי הגדולים הקדושים אשר קדמוני בכל דור ודור, שמביאים כל זה ויתר מזה - ראיות חזקות פראי מוצק על אמתיות חכמת הקבלה הקדושה, אך מאחר שהם חותרים עתה לסתור חס ושלום יסוד כל התורה בדברי הבל המלאים בפירות ונאצות גדולות על ה' ועל תורתו ועל גדולי הקדמונים הקדושים, ורוצים להכניס בפירות הנובעים על ידי חכמי המחקרים, על כן ההכרח לבלי לשתק עתה.

ועקר דברינו, לגלות ולבאר להם ולכל ישראל שאין אנו שומעים דבריהם הרעים האלה כלל, אף שהם מביאים ראיה מנה ובה מהספרים הבנויים על פי חכמת

קנאת ה' צבאות

המחקר, אין אנו משגיחים עליהם כלל; כי לא באלה חלק יעקב, כי חכמי התלמוד הקדושים ורב רב מפרשים הם נגד דבריהם הרעים מהפך אל הפך, כמבאר בכמה ספרי קדש אין מספר; ועל מי יש לנו לסמוך יותר, אם על הנביאים ראשונים ואחרונים ועל תנאים ואמוראים ואשר הפליגו רבותינו ז"ל בשבח כל אחד ואחד, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סוכה כח.): אמרו עליו על רבי יוחנן בן זכאי וכו' - שהיה קטן שבתלמידי בית הלל וכו', שהיה יודע שיחת עופות וכו' ומעשה מרכבה וכו', ומכל שכן על רבי יונתן בן עוזיאל - שכל עוף הפורח מיד נשרף וכו', ומה שאמרו על רבי עקיבא (מנחות כט.): בשעה שעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא וכו'; ולפי דבריהם הרעים אין פרוש לכל דברים אלו כי אם על פי דרכם הרע המזויף שנראה זיפוז ושקרו לעין כל וכנ"ל.

ועתה נחזי אנן על מי לנו לסמוך, אם על הקדושים הנזראים הנ"ל אשר דבריהם מבארים לעין כל - כמו שהוא האמת - שהיה בידם שמות קדושים וסתרי נסתרות כו', וכן פרשו לנו כל הצדיקים הקדושים שבאו אחריהם, אם לסמוך חס ושלום על דעות שקרים ונבוכים של חכמי המחקר שכלם בנויים על שכל אנושי שאין לו יסוד מוסד כלל באשר הם מודים בעצמן!?

והלא ידוע ומפורסם שעל פי דרכיהם של חכמי המחקר אין מקום לתורה ותפלה ועבודה כלל! ואם הם מחפים בכזב על פי דרכי המורה, הלא הפל רואים שאין בדבריהם ממש, וגם נפשם יודעת מאד שעל פי דרכם זה אין להתנגע על שום עבודה, בפרט על התפלה הקדושה שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ב.): "עבודה שבלב - זו תפלה" - שצריך האדם שישים כל לבו עליו, וכמו שמצינו ברבי עקיבא שאדם מניחו בזוית זו ומצאו בזוית אחרת (ברכות לא.), וכן ברבי חנינא בן דוסא (עיין ברכות לד: תענית כד:) ונחום איש גם זו (עיין תענית כא. סנהדרין קט.). וכיוצא בהם זכותם יגן עלינו - אספרם מחול ירבון קמט.

ועל כן באמת כל ההולכים בדרכיהם הרעים של המחקרים הם פורקים על לגמרי - פאשר נגלה לעין כל, ובפרט בעבודת התפלה; ובפרט בימינו - בדור העני הזה אשר האמת נשלף ארצה, ששמענו מרחוק אשר הרעו לעשות מפל אשר לפניהם, שבנו להם בתי כנסיות לרעה קי

קמט. מלשון הכתוב בתהלים קלט, יח.

קנ. ובליקוטי הלכות, הלכות בית הכנסת הלכה ו' אות ט כתב בזה"ל: על כן לא כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות שוין, ולא כל העוסקים בבנינים ותיקונם וקיומם ובכניסתם לשם שוין, כי יש שהם בכלל מחריבי הבית הכנסת ובית המדרש, כי עיקר חורבן בית המקדש היה על ידי שנאת חינם שנתרבה על ידי רדיפת הכבוד של כל אחד וכו', ועל ידי זה כל אריכת הגלות (כמו שכתוב במקום אחר בהתורה 'אני ה' הוא שמי' בסימן יא); אבל סתם ישראל הכשרים רובם כונתם

קנאת ה' צבאות

לְלַמֵּד בָּהֶם דְּרֻכֵיהֶם הָרָעִים; וְכָל תַּלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי
תַּלְמִידֵיהֶם אֵין אֶחָד יוֹצֵא מִשֵּׁם שְׂלֵא יִפְרַק עַל הַתּוֹרָה
וְהַתְּפִלָּה - אִם פָּלוּ אוֹ רָבוּ כְּכֹלוֹ. וְעַתָּה, הִנָּקֵל לָהֶם כָּל
הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה?! עוֹד הוֹסִיפוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע, וַיִּבְנוּ לָהֶם
בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת בְּתֵי תַפְלוֹת לְהַתְּפִלֵּל בְּכָלֵי הַשִּׁיר אֲשֶׁר

לטובה, אך בעוונותינו הרבים יש בתי כנסיות לרעה ממש, והם אלו שנתחדשו עכשיו וכו', המקום ריחם, בפרט אותן הנשמעים מרחוק ריחם הרע, שפרקו עול לגמרי וכו', אשר הם בעצמן מעידין שעדיין לא היתה כזאת, רק זה כמו עשרים שנה שנתחדשו (שנקראים קירחע [רפורם]), אשר גם רוב מלכיהם געלו ומאסו בהם, כאשר כבר נדפס גודל הרעש שנעשה שם, עד שרוב הרבנים הכשרים פעלו אצל השרים לעקרום ולבטלם, אוי לאזנים שכך שומעות, אוי לדור שעלתה בימיו כך; ועל כל אלו הבתי כנסיות לרעה נאמר מה שכתוב בזהר הקדוש שהם ככלל בוני המגדל, כי כל בוני המגדל היו כופרים באמונת חידוש העולם שמשם היו כל טעותיהם (אשר גם עתה כל הכופרים הגדולים נקראים על שם פ"מ כידוע), ועל כן אמרו 'הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים', כי הם ההיפך מכל התיקונים הנ"ל שעל ידי זה זוכין לאמונת חידוש העולם, כי הם אומרים 'הבה נבנה לנו עיר', כי את זה לעומת זה, שרוצים להתקבץ ולבנות עיר מבתיים רעים שלהם, מבניני דעות רעות שלהם, עד שרוצים לעשות מגדל וראשו בשמים, לבנות בנין גבוה מדעות רעות שלהם, עד שיגיע ראשו בשמים, למרוד נגד המקום, להפוך הקערה על פיה חס ושלום ולכפור בעיקר, כמו שכתוב שם 'זיהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים', ופירש רש"י, ודברים חדים אמרו וכו', שכל זה הוא בחינת כפירות בחידוש העולם, כמוכן למשכיל, כי בוודאי לא היו משוגעים וטיפשים גמורים שאמרו שיעשו מלחמה עם הבורא יתברך, רק כל כוונתם היה שיעשו מלחמה בדעותיהם הרעות שיבנו שם נגד הדעות האמיתיות של אמונת חידוש העולם שהם מכניסים וקובעים בלב כל אחד ידיעת אלקותו יתברך, והם רצו לסלק שכינתו מן התחתונים, שלא יזכר חס ושלום שם ה' עוד, שזה כל פנימיות כוונתם הרעה של בוני המגדל שהיה אז ושל כל הכופרים של עכשיו, שהם גם כן בבחינת בוני המגדל, וכמו שכתוב 'החושבים להשכיח את שמי וכו'', ועל כן אמרו 'ונעשה לנו שם', כי רוצים להמשיך השם והכבוד לעצמו, כי הם פוגמים בשם ה' שהוא בחינת כבודו יתברך, כמו שכתוב 'זכורו שם כבודו לעולם וכו'.

נתיסדו באיזה מקומות מקרב, אוי לאזנים שפך שומעות!
 אשר גם מהם ובהם אין דעתם נוחה מזה, עד שרבים מחו
 בידם ומנעום על פי חק הקיסר ירום הודו והמלכות
 שאסור לברות דת חדש ומזוף כזה, (וגם שמענו שהדפסו סדר
 התפלה שלהם בכפירות גדולות וכו'), אוי אוי ואבוי! ואיך יחציפו
 פניהם בכלב לומר בכל דבריהם שהם חפצים רק לגלות
 האמת ולהדריך את נערי בני ישראל בדרך האמת - אמת
 שהוא דרך סלולה לגיהנום ולשאול תחתית ולעקר אותם
 משני עולמות חס ושלום אם ישו לדבריהם!?

ובכל פעם כותבים ראיותיהם להרע מאד, מדברי המורה,
 והרב אברהם אבן עזרא, והרלב"ג^{קמ}, וכיוצא בהם,
 באלו לא היו בישראל גדולים יותר מהם; והלא כבר מבאר
 בספרים אין קץ מה שצעקו כל הגאונים האמתיים על
 החבורים האלה - שבנויים על יסוד נופל של חכמי הטבע,
 וכמוכא מעט לעיל מדבריהם האמתיים. והנני עתה בדור
 הזה - אשר כמעט מטה ידינו חס ושלום על ידי שקריהם
 וכפירותיהם, אך עדין ה' עמנו ואתנו, כמו שכתוב (תהלים
 עג, כג): "ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני" - לבלי לגמות
 אחרי דבריהם שהם כנגד חכמי התלמוד; וכבר כתבנו

קנאת ה' צבאות

מִזֶּה לְעֵיל הַרְבֵּה בְּשֵׁם כְּמֹה גְּאוּנִים צְדִיקֵי קְדוּשֵׁי עֲלִיוֹן.
 וְעַל מִי יֵשׁ לָנוּ לְסִמְךָ, אִם עַל הַלֵּל וְשִׁמְאִי, וְאַבְיִי וְרִבְאִי,
 וְרִבְאִי בַר בַּר חֲנָא וְכוּ', וְכָל הַתְּנָאִים וְהָאֲמוּרָאִים הַמְּפָרְשִׁים
 לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה כְּהוֹיָתָהּ, אִם עַל דְּבָרֵי הַמְּחַבְרִים הַנִּזְכָּרִים
 הַבְּנוּיִים עַל דַּעַת חֲכָמֵי הַטָּבֵעַ - שְׁאֲסָרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל
 לְהִגּוֹת בָּהֶם וְכוּ'!?

וְגַם רִגִּיל בְּדַבְרֵיהֶם לְכַתֵּב עֲלָיו רַבּוּי הַשֵּׁבַח, שְׁאִינוּ אֶלָּא
 הַתּוֹל בְּכַבּוּדוֹ - לְכַתֵּב עֲלָיו "מִמּוֹשֶׁה עַד מוֹשֶׁה לֹא קָם
 כְּמוֹשֶׁה"! אִם כִּבְר קְדָמוֹ אִיזָה מְגוּיָמִים שֶׁכָּתְבוּ עֲלָיו בֶּן,
 אֲבָל כָּל בַּר תּוֹרָה, כָּל בֶּן דַּעַת, יָבִין וְיִשְׁכִּיל שֶׁהוּא מְדַרְךָ
 הַהִגְזָמָה, וְדַעַת חֲכָמִים אֲמִתִּיִּים אִינוּ נוֹחָה מִזֶּה הַשֵּׁבַח שֶׁל
 שְׁקֵר וְכוּב, וּבְכַרְט רַבִּם - שֶׁחָלְקוּ וְצָעְקוּ עֲלָיו מְאֹד מְאֹד,
 הַיּוֹכֵל פֶּה לְדַבֵּר שֶׁמּוֹשֶׁה רַבְּנוּ עַד יָמָיו לֹא קָם כְּמוֹתוֹ,
 אַחֲרָי שֶׁכִּבְר הָיוּ נְבִיאִים רַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים, וְעַתְנִיָּאל בֶּן
 קְנִזִּי שֶׁהַחֲזִיר אֶת הַתּוֹרָה בְּפִלְפּוּל (תְּמוּרָה מו.), וּבְנִיָּהוּ בֶּן
 יְהוּדָע שֶׁלֹּא הִנִּיחַ כְּמוֹתוֹ לֹא כְּבֵית רַאשׁוֹן וְלֹא כְּבֵית שְׁנִי,
 וְדוֹד הַמֶּלֶךְ וְכוּ', וְהַלֵּל וְשִׁמְאִי, וְרַבֵּי עֲקִיבָא וְרַבֵּי מַאִיר, וְכָל
 הַתְּנָאִים וְאֲמוּרָאִים שֶׁהָיוּ עוֹקְרֵי הָרִים וְכוּ', וְכָל הַגְּאוּנִים
 וְכוּ' - אֲשֶׁר כָּל דְּבָרֵי הַרְבַּ מוֹשֶׁה ז"ל [הַרְמַב"ם ז"ל] בְּסִפְרוֹ
 הַי"ד בְּנוּיִים וּמִיִּסְדִּים עַל דְּבָרֵיהֶם, וְאִיכְכָה יַפְצוּ פֶה לֹאֲמֹר
 מִמּוֹשֶׁה לְמוֹשֶׁה לֹא קָם כְּמוֹתוֹ! אֲמֵת שְׁכֵן דְּרַךְ כּוֹתְבֵי

קנאת ה' צבאות

קנג

שְׂבָחִים עַל גְּדוּלִים - שְׂמִנְזִימִים יוֹתֵר מִדְּאִי, אֲבָל הַכֹּל
יִדְעִים שְׂאִין הָאֵמֶת בֵּן!

וְהֵלֵא גַם בְּרִינֵי הַהֶלְכוֹת שֶׁהֶפְלִיא לַעֲשׂוֹת בְּהֶן, אַף עַל פִּי
בֵּן שְׁנָה בַכְּמָה מְקוֹמוֹת הַרְבֵּה, כַּמְבֹאֵר בְּהַשְׁגָּת
הַרְאֵב"ד וְכֹל נוֹשְׂאֵי כְלָיו, וּבַפֶּרֶט בַּכְּמָה מְקוֹמוֹת שְׁכָל עֵין
רָאָה שֶׁהוּא כִּנְגֵד דְּבָרֵי הַתְּלֻמוֹד; וְאִם מַחֲמַת כְּבוֹדוֹ
חוֹתְרִים רַבִּים לִישֵׁב דְּבָרָיו, אֲבָל בְּרַב מְקוֹמוֹת אֵלּוּ אִין
פּוֹסְקִים הֶלְכָה כְּמוֹתוֹ, וְהַתְּרוּצִים שְׂמִינְזִימִים אִינֵם עַל פִּי
הָאֵמֶת, רַק בְּדֶרֶךְ חֲרִיפוֹת וּפְלִפּוּל - שְׂאִינוּ עוֹלָה כְּהֶלְכָה
בְּאֵמֶת, כַּאֲשֶׁר אֲבֵאֵר לְפָנֶיכֶם עֵין בְּעֵין, אִם יִהְיֶה ה' עִמָּדִי,
כְּמָה וְכְמָה מְקוֹמוֹת מֵהֶם. וְכֹל זֶה אִינוּ פִּגְם בְּכְבוֹדוֹ, כִּי
כָּבֵד מְבֹאֵר בְּכֹל הַסְּפָרִים וְגַם בְּדְבָרֵיהֶם, שְׂמַח אֲנוּשֵׁי אִי
אֶפְשֶׁר שִׁיְהִיָּה נְקִי מִן הַפְּעוּת לְגַמְרֵי.

עַל כֹּל פָּנִים אֲנוּ רוֹאִים שְׂבִמְקוֹם שְׂאִין הַגְּדוֹל מְכוֹן כְּהֶלְכָה
אִין אֲנוּ סוֹמְכִין עָלָיו - אֶפְלוּ אִם יִהְיֶה הַגְּדוֹל שְׂבִגְדוּלִים,
כִּי אֶפְלוּ תַנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים אִין הֶלְכָה כְּכֹלָם; וּבְכֹל
הַמְקוֹמוֹת שְׂאִין הַגְּדוֹל מְכוֹן כְּהֶלְכָה אִין סוֹמְכִין עַל דְּבָרוֹ,
וּמְכָל שְׂכֵן וְכֹל שְׂכֵן בְּדְבָרִים הַנּוֹגְעִים בְּעַקְרֵי הַדֵּת, מִי
יִסְמַךְ עַל שׁוּם גְּדוֹל בְּשֵׁרוֹאִים שֶׁהוּא נִגֵּד דְּבָרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל

קנאת ה' צבאות

בְּגִמְרָא וְכו' - בְּמִבְאֵר לְעֵין כּל, וּבְכָל דְּבָרֵי הַגְּדוּלִים
הַאֲמֵתִים הַמּוֹבָאִים לְעֵיל שְׂצוּעִקִים מְרָה עַל דְּבָרֵיהֶם.

וְעַתָּה יוֹסִיפוּ לְחֵטֵא וְרוֹצִים לְהַשְׁוֹת הַטְּמֵא וְהַטְּהוֹר
הַכֶּשֶׁר וְהַפְּסוּל וְכו' - לְהַשְׁוֹת גַּם אֶת הַכֶּלֶב
הַמְּטֹל בְּאִשְׁפָּה לְהֵרֵב מֹשֶׁה ז"ל וְלְהַרְמִי"ם ז"ל, וְכוּתְבִים עֵתָה
גַּם עַל מ"ד שְׁמַהֲמִימוֹנֵי עַד יְמֵי הַמְּרוֹתוֹ לֹא קָם כְּמוֹתוֹ,
וְכוּפְלִים בְּאוֹלְתָם כְּכֶלֶב שֹׁשֵׁב עַל קִיאוֹ, עַד שֶׁהוּא רָגִיל עַל
לְשׁוֹנָם - כְּאֵלוֹ כְּבָר נִתְקַבַּל בְּקָרֵב כֹּל יִשְׂרָאֵל. וְכַגּוֹן דֹּא
צָרִיד לְמוֹדְעִי! לְהַרִים קוֹל בְּקֶהֱל עֵדָה וְיִשְׂרָאֵל - שְׁכַל
דְּבָרֵיהֶם שְׁקָר וְכוּב! וְזֶה לִי חֲמָשִׁים שָׁנָה וְיוֹתֵר מִיּוֹם
שֶׁהִתְחַלְנִי בְּמִדְיָנְתְּנוּ לְשִׁמְעַע אֶת קוֹל רִיחוֹ הַמְּבֹאֵישׁ, שְׁמַעְנוּ
תְּמִיד כֹּל הָאוֹחֲזִים בְּתוֹרַת ה' בְּאֲמֵת, וּבִיּוֹתֵר הַגְּדוּלִים
וְהַגְּאוּנִים הַצְּדִיקִים הַמְּפָרְסְמִים - כֻּלָּם גָּעְלוּ וּמָאָסוּ בוֹ,
וְהָיָה גְרוּעַ בְּעֵינֵיהֶם מִמוֹמָר, וְהַחֲזִיקוּהוּ לְאַפִּיקוֹרֶם גְּמוּר
וּמִחֲטֵיא אֶת הַרְבִּים פִּירְבָּעָם בֶּן נָכְט; וְכִמוֹ שֶׁנִּשְׁמַע כְּבָר
קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל, שֶׁהַגְּאוֹן הַמְּפָרְסֵם מְלִיֵּסָא עִם כְּמָה גְּאוּנִים
קְדוּשֵׁי עֲלִיּוֹן אֲשֶׁר הָיוּ בְיָמֵים הָהֵם, הַחֲרִימוּ וְנָדוּ אוֹתוֹ וְאֵת
סִיעָתוֹ, וְאַחַד מֵהֶם הוּא הַצְּבוּעַ בְּעַל הַקּוֹנְטְרָם הָרַע -
שֶׁעָשָׂה אֶת כֹּל הַתּוֹרָה כְּכַנּוֹר שְׁמַנְגָנִים בוֹ, שְׁמוֹ הָרַע נה"ו,
שֶׁחֵבֵר קוֹנְטְרָם רַע לְהֵלִין אֶת הַמֵּת וְכו', בְּמִפְרָסֵם כֹּל זֶה,
וְכַמוֹכָא כֹּל זֶה בְּקֶרְחֵיהֶם הָרַעִים בְּעַצְמוֹ, וְכַבֵּר הַעֲתַקְנוּ

לְעִיל מַה שֶׁנִּמְצָא בְּקִרְחֵיהֶם בְּעֶצְמָן בְּקִרְחַת "תּוֹלְדוֹת
הַרְמַבְמִ"ן" יִמַּח שְׁמוֹ, וַיִּקְרָא בְּקוֹל שִׁשׁוֹן וְכוּ' וּגְסַמ־שׁ
תִּלְמִידוֹ הַמְּבַהֵק דָּוִד פְּרִידְלַנְדֶּער.

וְעַתָּה גַם עִתָּה, אָנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי בְנֵינוּ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת
אָנוּ רְחוֹקִים מֵהֶם וּמֵהַמוֹנָם וּמְכַל דְּבָרֵיהֶם הָרָעִים
וְהַמְרִים הַבוֹטִים כְּמִדְּקָרוֹת חֶרֶב הַיּוֹרְדִים חֲדָרֵי בָטָן, וְאָנוּ
מְבִינִים הַיֵּטֵב כָּל דְּבוּר וְדְבוּר מִדְּבָרֵיהֶם עַד הַיֵּכָן מַגִּיעִים,
הֵן בְּמִקְוֹמוֹת שְׂרוּצִים לַחֲפוֹת וּלְהַסְתִּיר דַּעְתָּם הָרָעָה וּלְיִשָּׁב
אֶת דְּבָרֵי הַתְּלָמוּד בְּדְבָרֵיהֶם הַמְזֻזָּפִים, הֵן בְּמִקְוֹמוֹת
שְׂמֵת־חֲצָפִים פְּנִיָּהם כְּכֹלֵב נֶגֶד דְּבָרֵי הַתְּלָמוּד - כְּמִבְּאֵר
בְּדְבָרֵיהֶם בְּכִמְהָ מִקְוֹמוֹת אֵין מִסְפָּר, בְּפָרֵט נֶגֶד הַתְּנָאִים
וְהַצְדִּיקִים בְּעֵלֵי הַקְּבֵלָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁעֵלֵיהֶם פָּעְרוּ פֶה בְּלִי
חֵק לְחֶרֶף וּלְגֵדֵף כְּלָפֵי מַעְלָה, כְּאֵלוֹ חֵם וְשָׁלוֹם אֵין מִלְּאֵךְ
וְאֵין שְׂרָף חֵם וְשָׁלוֹם וְלֹא חֵיהָ וְאִפֵּן וְכָרוֹב! יִמְלֵא פִיהֶם
חֶצֶץ וּלְשׁוֹנָם תִּמְק בְּפִיהֶם, וְאִנְחָנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵינוּ נִזְכִּיר
וְנִאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה בְּמָה שֶׁמְּפָרֵשׁ בַּתּוֹרָה נְבִיאִים
וְכַתּוּבִים וּבְדְבָרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל בַּתְּלָמוּד וּמְדַרְשֵׁים וּמְכִילֵתוֹת
- אֲשֶׁר אֵין מִסְפָּר לְגְדוּדָיו, וְאָנוּ אוֹמְרִים קִדְשָׁה בְּכָל יוֹם
מִיֵּשֶׁב וּמַעֲמַד, וּבְכֵלָם נִזְכָּר מְאִימַת הַמְּלֹאכִים וְהַשְּׂרָפִים
וְהָאוֹפָנִים וְחַיּוֹת הַקִּדְשׁ וְכוּ', וְכֵן מְפָרֵשׁ בְּשִׁיר שֶׁל פְּגָעִים
כְּמָה בְּקִשּׁוֹת לְהַנְצִל מֵאֲלָפֵי אֲלָפִים רַבֵּי רַבּוֹת שְׂדִים

קנאת ה' צבאות

ומזיקים, כִּמּוֹ שְׂאוּמְרִים (תהלים צא, ז): "יִפֹּל מִצִּדְדָךְ אֵלֶיךָ"
 וְכוּ', וְכִמּוֹ שְׂאוּמְרוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּבִרְכוֹת (דף ו.): "וְקִיַּמֵּי עֲלֵן
 כִּי כִסְלָא לְאוּגְיָא" וְכוּ'.

וּבְכָר הַזִּפְרָנוּ מַה שְּׁפָל גְּאוּנֵי עוֹלָם צְדִיקֵי אַמֶּת צָעְקוּ מָרָה
 וְקָרְעוּ בַגְּדֵיהֶם עַל הָאוּמְרִים שְׂמֵרֶכְבוֹת יְחֻזְקָאֵל
 מִרְמוֹ עַל דַּעְתָּם הִרְעָה, וְאִין צְרִיךְ לְכַפֵּל דְבָרִים כְּאַלְהָה,
 שְׂלֵא לְחַיֵּב קְרִיעָה בְּכָל עַת חֵם וְשָׁלוֹם. וּמַה שְּׂצַעְעָקִים
 וּמְבִיאִים מִכְּמַה גְּדוּלִים לְהִתְרַחֵק מִלְמוּד קְבֻלָּה, כְּבָר
 נִשְׁתַּפְּכוּ עַל זֶה דִּיּוֹ הִרְבָּה וְנִשְׁתַּפְּרוּ כְּמַה קְלָמוּסִים, וְהֵלֵא
 גַּם כְּמַה גְּדוּלֵי הַמְּקַבְּלִים הַקְּדוּשִׁים כּוֹתְבִין בְּעֶצְמוֹן שְׂלֵא כָּל
 אֶחָד רָאוּי לְלָמוּד, אֲךָ בְּדוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הִתִּירוּ לְהִדְפִּים
 הַסְּפָרִים מִכְּמַה מְעַמִּים וְנִמּוּקִים - כִּי נִתְרַבּוּ הַהֶעֱתָקוֹת
 בְּטַעוֹת הִרְבָּה וְכוּ', כְּמִבְּאֵר הַטְּעָנוֹת וְהַתְּשׁוּבוֹת בְּפֶסֶק
 הַרְבָּנִים הַגְּדוּלִים ז"ל; וּמַה לָּהֶם וְלָנוּ בְּזֵה, מִי שְׂאֵל מֵהֶם
 דַּעְתָּם, וּמַה לָּהֶם לְהִתְפָּאֵר לְלָמוּד בְּדַבְּרֵי רַבּוֹתֵינוּ ז"ל -
 אַחֲרֵי שְׁפָל יִשְׂרָאֵל וְאַפְלוּ כָּל הָעַמִּים יוֹדְעִים שֶׁהֵם עוֹבְרִים
 עַל כָּל הַתּוֹרָה אֵלֶיךָ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם; וְעַל פִּי רַב אֵינָם
 יְכוּלִים לְהִתְאַפֵּק וּמְבִיאִים בְּדַבְּרֵיהֶם בְּעֶצְמוֹן דְבָרֵי לִיצְנוּת
 וְגִדּוּפִים עַל אִסּוּרִים חֲמוּרִים שְׁבַתּוֹרָה, עַד שֶׁגַּם עַל אִסּוּר
 חֲמִיץ בְּפֶסֶח שֶׁהוּא חַיִּיב כָּרַת וְכוּ' כּוֹתְבִים חֲקִירוֹת מִפְּנֵי

קנאת ה' צבאות

קנז

מה ומתי נאסר וכו', אשר צריכים לקרוע על כל דבור ודבור.

ומי לא יבין כוננתם הרעה?! בפרט שרואים כוננתיהם מתוך מעשיהם הרעים, שאוכלים חמין בפסח בתוך בתי האינם יהודים והולכים משם, וכותבים בשבת ויום טוב וכיום כפור אחר האכילה ספריהם הרעים, ורוצים ללמד נערי בני ישראל דרך האמת, ודבור 'אמת' לא יזוז מפיהם - שחפצים רק 'אמת', אוי להם ולנפשם שבודים להפך חשבת שקר מטנף ומגעל כזה לאמת, ה' אלקים אמת, ומשה אמת ותורתו אמת, וכל דברי התלמוד ורש"י בפרושו ודברי הזהר הקדוש וסיעתו אמת, והם בראין! באשר רואין בחוש ממעשיהם וכו"ל; ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים האלה עד הנה! פה יוסיף ה' עלינו ועל זרענו להבדיל ולהפריש מהם ומהמונם ומכל דעותיהם הרעות, עד יבוא מורה צדק, ואז יתגלה האמת לעין כל, שפת אמת תפון לעד וה' אלקים יקום לעולם:

תם ונשלם

פְּדִיּוֹן

שְׁנֵי מִצְוֹת בְּכֹתֵב יָד שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ

רַבֵּי נַחֲמָן מִבְּרֶסֶלַב זִיע"א

מֵעוֹת, וְאֵת הַיְקוּם אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם, צָדֵק יִקְרָאֵהוּ
לְרַגְלוֹ, צָדֵק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דִּינָא דְמַלְכוּתָא
דִּינָא. שְׂרָשׁ הַדִּינִים בִּינָה, אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה,
אִין תְּדִין נְמוֹתָא אֶלָּא בְּשֶׁרֶשׁוֹ. שְׁלֹשָׁה יָדִים
בְּבִינָה: יָד הַגְּדוֹלָה, יָד הַחֲזָקָה, יָד הַרְמָה. שְׁלֹשׁ
פְּעָמִים יָד גִּימַטְרִיא שֵׁם שֶׁל מ"ב. מ"ב. מ"ב
שְׁבִיעִירָה: שֵׁם שֶׁל אָנָּה בְּכַח. מ"ב שְׁבִיעִירָה:
שְׁנֵי פְּעָמִים אַקִּי"ק. מ"ב שְׁבִיעִירָה: הַיְוִ"ה
[פְּשׁוּט], בְּמִלּוּא, וּמְלוּי דְמְלוּי:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂיִמְתְּקוּ הַדִּינִים וְהַגְּבוּרֹת
הַקָּשׁוֹת מֵעַל (פְּלוּנֵי בֶן פְּלוּנֵי) עַל־יְדֵי פְּלֵא
עַל־יִזוֹן שֶׁהוּא חֲסָדִים גְּדוֹלִים וְרַחֲמִים גְּמוּרִים
וּפְשׁוּטִים שְׂאִינְבוֹ תַעֲרֹכֶת דִּין כָּלָל, אָמֵן:

נ נח נחמ נחמן מאומן

גַּנְחַנְחָמוֹ מֵאוֹמְרוֹ

סֵפֶר

תִּקְוֹן הַכֹּלֵלִי

הוא תקוון הברית (פמבאר בלקומי מותר"ן
ח"א כט אות ד). והוא תקוון למקרה לילה
חס ושלום, לומר אלו העשרה מזמורי
תהלים באותו היום ששקרה לו. הוציאו
מהעולם אל הגלוי, אדוננו מורנו ורפנו
תקדוש צדיק יסוד עולם, נחל נובע מקור
חכמה, רפנו נחמן בן פינא בן שמחה,
גַּנְחַנְחָמוֹ מֵאוֹמְרוֹ זְכַר צְדִיק וְקְדוּשׁ
לְבָרְכָהּ, זכותו יגן עלינו אמן:

תקון הפללי

הבטחת רבנו זכרוננו לברכה

ואמר שגם בי ומלאי ימיו, אזי אחר
הסתלקותו, מי שייבוא על קברו ויאמר שם אלו
העשרה קפיטל תהלים הנ"ל, ויתן פרוטה
לצדקה [עבורו], אפילו אם גדלו ועצמו עוונותיו
וחטאיו מאד מאד חם ושלום, אזי אתאמין
ואשתדל לארף ולרחב להושיעו ולתקנו וכו'.
ואני חזק מאד בכל הדברים שלי, אף בזה אני
חזק ביותר, שאלו העשרה קפיטל מועילים מאד
מאד. ואלו הן העשרה קפיטל תהלים: ט"ז, ל"ב,
מ"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ', ק"ה, קל"ז, ק"נ, פאשר
בבר נדפסו כמה פעמים.

ואמר: כי לא נודע זאת מיום בריאת העולם.

וענין תקון זה על ידי אמירת העשרה קפיטל
תהלים הנ"ל הוא דבר חדש לגמרי, חדוש נפלא!
כי הוא תקון נפלא ונורא מאד מאד. ומי שיוכל

תקון הַבְּלִי

לִילָךְ לַמִּקְוָה וְאַחַר כֵּן יֹאמְרוּ, בְּיָדַי מַה טוֹב,
 אֲדָּא אֶפְּלוּ אִם הוּא אָנוּם שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְטַבֵּל, כְּגוֹן
 שֶׁהוּא חוֹלָה, אוֹ שֶׁהוּא בְּדַרְךְ, אִף עַל פִּי כֵן אִם
 יֹאמְרוּ אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי הֵם תְּקוּן גְּדוֹל וְנוֹרָא מְאֹד.
 וְאִם יֹאמְרוּ בְּכַוְנָה פְּרָאוּי בְּיָדַי מַה טוֹב. אֲדָּא גַם
 הָאֲמִירָה בְּעֶצְמָהּ מְסַגֵּל מְאֹד.

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים

הַרְיָנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאֲמִירַת הָעֶשְׂרֵה מְזֻמּוֹרֵי
 תְּהִלִּים אֵלּוּ לְכֹל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּם שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכֹל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים שׁוֹכְנֵי עִפְרָה קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַפָּתָח, וּבְפָרְט לְרַבְּנּוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נֶחֱל
 נוֹבֵעַ מְקוֹר הַכְּמָה, רַבְּנּוּ נֶחֱמָן כֵּן פִּיגָא כֵּן שְׂמֻחָה, נִ
 נַח נֶחֱמָ נֶחֱמָן מְאוּמָן, אֲשֶׁר גָּלָה וְתַקֵּן לִזְמַר אֵלּוּ
 הָעֶשְׂרֵה מְזֻמּוֹרֵי תְּהִלִּים בְּשִׁבְלֵי תְּקוּן הַבְּרִית, זְכוּתָם
 יִגְזַע עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, אָמֵן.

תקון הפללי

וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כּוֹנְנָתָם אֲנִי אוֹמֵר הַעֲשֶׂה רַחֲמֵי
 תְּהִלִּים אֱלֹהֵי וּבִזְכוּתָם וְכַח אֲזַכֵּחַ לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת כָּל
 הַעֲשֶׂה מִיָּנִי נְגִינָה שְׁנֵאמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם:
 אֲשֵׁרִי, בְּרָכָה, מִשְׁכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נְגוּן, תְּפִלָּה,
 הוֹדָאָה, מְזֻמֹּר, הִלְלוּיָהּ, שֶׁהֵם: שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל,
 מִשְׁלֵשׁ, מְרַבֵּעַ, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשֵׁמֶךְ הַמְּיַחֵד הַגָּדוֹל
 וְהַקְּדוֹשׁ. וּבִזְכוּת וְכַח הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֹהֵי
 בְּמִלּוּאָם, שֶׁהֵם אֵל אֱלֹהִים (כְּזֶה): אֶלֶף לָמֶד, אֶלֶף
 לָמֶד הֵי יוֹד מֵם, שֶׁהֵם עוֹלָם בְּמִסְפָּר תַּפ"ה, כְּמִסְפָּר
 תְּהִלִּים, בְּכַח אֵלֹהֵי הַשְּׁמוֹת תּוֹכְנֵי לְתַקּוֹן הַבְּרִית
 שֶׁהוּא תַקּוֹן הַפְּלִילִי, אָמֵן:

קוּדֵם שִׁיתְחִיל בְּאִמִּירַת תְּהִלִּים יֹאמַר זֶה:

לְכוּ נִרְנְנָה לַיהוָה, נִרְיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ: נִקְדְּמָה פְּנֵינוּ
 בְּתוֹדָה, בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמְלֶכֶת גָּדוֹל
 עַל כָּל אֱלֹהִים:

הַרִינֵי מִזְמֹן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי.
 לְשֵׁם יְחוּד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָהּ בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ עַל
 יְדֵי תְּהוּא טְמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

תקוון הַבְּלִי

טז

- א מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי בָךְ:
- ב אֲמַרְתָּ לַיהוָה אֲדַנִּי אַתָּה, טוֹבֵתִי בַל עָלִיד:
- ג לְקְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּוֶה, וְאֲדִירִי כָל חֲפְצֵי בָם:
- ד יִרְבוּ עֲצוֹבוֹתֶם אַחַר מְהֵרוּ, בַּל אֲסִיף נִסְכֵיהֶם מִדָּם,
וְבַל אֲשֹׂא אֶת שְׁמוֹתֶם עַל שְׂפָתַי:
- ה יְהוָה מְנַת חֲלָקֵי וְכוּסִי, אַתָּה תוֹמִיף גּוֹרְלִי:
- ו חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְנַעֲמִים, אִם נִחַלְתָּ שְׂפָרָה עָלַי:
- ז אֲבָרַךְ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אִם לֵילוֹת יִסְרוּנִי
כְּלִיֹּתַי:
- ח שְׁוִיתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תְמִיד, כִּי מִיִּמֵּינִי בַל אֲמוּט:
- ט לִכֵּן שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אִם בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן לְכַטַּח:
- י כִּי לֹא תַעֲזוֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת
שְׂחַת:
- יא תוֹדִיעֵנִי אֶרֶח חַיִּים, שֶׁבַע שְׂמֵחוֹת אֶת פְּנִיךָ,
נְעֻמוֹת בְּיַמִּינְךָ נְצַח:

תקוֹן הַבְּלִי

לב

א לְדוֹד מִשְׁבִּיל, אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חַטָּאָה:
 ב אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יַחְשֵׁב יְהוָה לוֹ עוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ
 רְמִיָּה:

ג כִּי הִתְרַשְׁתִּי בְּלוֹ עֲצָמוֹ, בְּשֹׂאֲנֵתִי כָּל הַיּוֹם:
 ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָה, נְהַפְּךָ לְשֹׂדֵי בְּחֶרְבֵנִי
 קִיץ סָלַח:

ה חַטָּאתִי אֹדִיעֶךָ וְעוֹנֵי לֹא כִסִּיתִי, אֲמַרְתִּי אֹדְדָה עָלַי
 פֶּשַׁעִי לַיהוָה, וְאַתָּה נְשֹׂאתָ עוֹן חַטָּאתִי סָלַח:
 ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסֵד אֱלֹהִים לְעַת מְצֵא, רַק
 לְשֹׁטֵף מַיִם רַבִּים אֱלֹוֹ לֹא יִגִּיעוּ:

ז אַתָּה סֹתֵר לִי** מִצָּר תִּצְרַנִּי, רְנִי פִלְט תְּסוּבְּכֵנִי
 סָלַח:

ח אֲשֶׁבִילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדַרְךָ זֶה תִּלְךָ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינֵי:
 ט אֵל תַּחֲיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הָבִינָה, בְּמַתְגַּ וְרָסָן עֲדִיו
 לְבָלוֹם בַּל קָרֵב אֱלֹהִים:

י רַבִּים מְכֹאזְבִּים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוּבְּכֵנוּ:
 יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים, וְחַרְגִּינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב:

**כאן צריך להפסיק מעט (לקר"מ ח"א סימן רי"ג)

תקוֹן הַבְּלִי

מא

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד:

ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה:

ג יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וַיְחַיֶּהוּ וַאֲשֶׁר בְּאָרְץ, וְאֵל תִּתְּנֶהוּ
בְּנַפְשׁ אֹיְבָיו:

ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל עֵרֶשׁ דְּוָי, כָּל מִשְׁכְּבוֹ הַפִּכָּת
בְּחִלּוֹ:

ה אֲנִי אֲמַרְתִּי יְהוָה חֲנֻנִי, רַפְּאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ:
ו אֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי, מִתֵּי יָמוֹת וְאָבַד שְׁמוֹ:

ז וְאֵם בָּא לְרֹאוֹת שׁוֹא יִדְבֵר, לְבוֹ יִקְבֹּץ אָזֶן לוֹ, יֵצֵא
לְחוּץ יִדְבֵר:

ח יַחַד עָלִי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי:

ט דִּבֵּר בְּלִיעַל יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לְקוֹם:

י גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לְחֶמֶי, הַגְּדִיל
עָלִי עָקֵב:

יא וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְהַקִּימוּנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:

יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי חִפְצָתְךָ בִּי, כִּי לֹא יִרְיעַ אֹיְבֵי עָלִי:

יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִמְכָּתְךָ בִּי, וּתְצִיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם:

תְּקוּן הַכְּלָלִי

יְד בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, אָמֵן
וְאָמֵן:

מב

- א לְמַנְצַח מִשְׁכִּיל לְבַנֵי קָרָח:
 ב בְּאֵיל תְּעַרְגַּ עַל אֶפְיָקֵי מַיִם, כֵּן נַפְשֵׁי תְעַרְגַּ אֱלֹהִים:
 ג צְמֹאֵה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חַי, מְתֵי אָבוֹא וְאֶרְאֶה
 פְּנֵי אֱלֹהִים:
 ד הִיִּתֵּה לִי דְמַעְתֵּי לְחֵם יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּאָמֹר אֵלֵי כֹל
 הַיּוֹם אֵיִה אֱלֹהֶיךָ:
 ה אֵלֶה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בְּסֶף
 אֲדָדִים עַד בַּיִת אֱלֹהִים, בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוֹגֵג:
 ו מִה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי וְתִהְיֶה עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים כִּי
 עוֹד אֹדְנֵנו יְשׁוּעוֹת פְּנֵינוּ:
 ז אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה, עַל כֵּן אֶזְכְּרֶךָ מֵאֶרֶץ
 יִרְדֵּן וְהִרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר:
 ח תְּהוֹם אֵל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כֹּל מִשְׁבְּרִיךָ
 וְגִלְיָד עָלַי עֲבֹרוּ:

תקוֹן הַבְּלִילִי

ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה חֲסִדוֹ וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי תִפְלָה
לְאֵל חַיִּי:

י אֹמְרָה לְאֵל סְלַעֵי לְמָה שָׁכַחְתָּנִי, לְמָה קָדַר אֱלֹהֶיךָ
בְּלַחֲץ אֹיֵב:

יא בְּרִצַּח בְּעֲצֻמוֹתַי חֲרַפּוּנִי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֱלֹהֵי כָּל
חַיִּים אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ:

יב מַה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי וּמַה תִּתְהַמֵּי עָלַי, הַזְחִילִי
לְאֱלֹהִים כִּי עוֹד אֹדְנֶנּוּ, יִשׁוּעַת פָּנָי וְאֱלֹהֵי:

נמ

א לְמִנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְּתָם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַיהוָה:

ב הֲצִילֵנִי מֵאֹיֵבִי, אֱלֹהֵי, מִמֵּתִקוּמִי תִשְׁגָּבֵנִי:

ג הֲצִילֵנִי מִפְּעֵלֵי אֶזְוָן, וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי:

ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים, לֹא פִשְׁעֵי
וְלֹא חַטָּאתַי יְהוָה:

ה בְּלִי עֶזְוֶן יְרוּצוֹן וַיְכַוְנֶנּוּ, עוֹרָה לְקִרְאתִי וּרְאָה:

ו וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הִקִּיצָה
לְפָקֶד כָּל הַגּוֹיִם, אֵל תַּחֲזֵן כָּל בְּגֵדֵי אֶזְוֶן סִלָּה:

תקוּן הַכִּלְי

ז וְיָשׁוּבוּ לְעֶרֶב יְהִמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּכְבוּ עִיר:
 ח הַזֵּה יִבְיַעוֹן בְּפִיהֶם הַרְבוֹת בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי
 שָׁמַע:

ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם:
 י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֶׁמֶרֶת, כִּי אֱלֹהִים מְשֻׁבָּבִי:
 יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי יִקְדְּמֵנִי, אֱלֹהִים יִרְאוּנִי בְּשִׁרְרֵי:
 יב אַל תִּהְרַגֶּם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עַמִּי, הִנֵּיעֵמוּ בְּחִילָךְ
 וְהוֹרִידֵמוּ, מִגִּגְנוֹ אֲדֹנָי:

יג חַטָּאת פִּימוֹ דְּבַר שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים
 וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:

יד כִּלְהַב בְּחִמָּה כִּלְהַב וְאֵינָמוּ, וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מֵשַׁל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה:

טו וְיָשׁוּבוּ לְעֶרֶב יְהִמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּכְבוּ עִיר:
 טז הַפֹּה יִנִּיעוֹן לְאַבְל, אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ:
 יז וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזוּךָ וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסִדֶךָ, כִּי הָיִיתָ מְשֻׁבָּב
 לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צָר לִי:

יח עֲזֵי אֱלֹהֵי אֲזַמְרָה, כִּי אֱלֹהִים מְשֻׁבָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

תקוֹן הַכִּלְי

עז

- א לְמַנְצַחַ עַל יְדוּתוֹן לְאַסַּף מִזְמוֹר:
- ב קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
- ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדַנִּי דְרָשְׁתִּי, יְדֵי לִילָה נִגָּרָה וְלֹא תִפּוּג, מֵאַנָּה הַנָּחַם נַפְשִׁי:
- ד אֲזַכֶּרְהָ אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סִלָּה:
- ה אַחֲזֹתָ שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר:
- ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים:
- ז אֲזַכֶּרְהָ נִגִּינָתִי בַלִּילָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
- ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדַנִּי, וְלֹא יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד:
- ט הֵאֱפֵם לְנִצָּחַ חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדֹר וְדֹר:
- י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל, אִם קָפֵץ בְּאֵף רַחֲמָיו סִלָּה:
- יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת יָמָיו עָלְיוֹן:
- יב אֲזַכֶּר מַעֲלָלֵי יְהוָה, כִּי אֲזַכֶּרְהָ מִקֶּדֶם פְּלִאָה:
- יג וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּהּ, וּבְעֵלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
- יד אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרָבָה, מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים:

תקוון הַבְּלָלִי

טו אַתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵא, הוֹדַעְתָּ בְּעַמִּים עֲוֹדָה:

טז גְּאֻלְתָּ בְּזִרְוֹעַ עַמּוֹד, בְּנִי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֵלָה:

יז רָאוּךָ פְּנִים אֱלֹהִים, רָאוּךָ פְּנִים יְחִילוּ, אַף יִרְגְּזוּ
תְּהוֹמוֹת:

יח זָרְמוּ מֵיִם עֲבוֹת, קוֹל נְתַנּוּ לְשִׁחֲקִים, אַף הִצְצִיף
יְתַחֲלְכוּ:

יט קוֹל רַעְמֻךָ בַּגְּלִגָּל הַאִירוּ בְּרַקִּים תִּבְל, רְגְּזָה
וְתִרְעַשׂ הָאָרֶץ:

כ בָּיִם דְּרַבְּךָ וְשִׁבִילְךָ בְּמֵיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא
נִדְעוּ:

כא נְהִיֵת כְּצֵאֵן עַמּוֹד, בְּיַד מוֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ

א תִּפְלֶה לְמוֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדַנִּי מְעוֹן אַתָּה הָיִיתָ
לָנוּ בְּדֹר וְדֹר:

ב בְּטָרָם הָרִים יִלְדוּ וְתַחֲוִלֵּל אָרֶץ וְתִבְל, וּמַעֲזוֹלָם עַד
עוֹלָם אַתָּה אֵל:

ג תִּשָּׁב אֲנוּשׁ עַד דְּכֹא, וְתֹאמֹר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם: ד פִּי
אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל פִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה
בְּלִילָה:

תקון הַבְּלִי

- ה זרמתם שנה יהיו, בפקר פחציר יחלף:
 ו בפקר יציץ וחלף, לערב ימולל ויבש:
 ז פי כלינו באפד, ובחמתך נבהלנו:
 ח שפתה עונתינו לנגדך, עלמנו למאור פניך:
 ט פי כל ימינו פנו בעברתך, פלינו שנינו כמו הגה:
 י ימי שנתינו כהם שבעים שנה, ואם בגבורת
 שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, פי גז חיש ונעפה:
 יא מי יודע עז אפד, וכיראתך עברתך:
 יב למנות ימינו בן הודע, ונבא ללב חכמה:
 יג שובה יהוה עד מתי, והנחם על עבדיך:
 יד שבענו בפקר חסדך, ונרננה ונשמחה בכל ימינו:
 טו שמחנו פימות עניתנו, שנות ראינו רעה:
 טז יראה אל עבדיך פעלך, והדרך על בניהם:
 יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה ידנו פוננה
 עלינו, ומעשה ידנו פוננהו:

קה

- א הודו ליהוה קראו בשמו, הודיעו בעמים עלילותיו:
 ב שירו לו זמרו לו, שיהו בכל נפלאותיו:
 ג התחילו בשם קדשו, ישמח לב מבקשי יהוה:

- ד דְּרָשׁוּ יְהוָה וְעֹזוּ, בְּקִשׁוּ פָּנָיו תְּמִיד:
- ה זָכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מִפְּתֹי וּמִשְׁפְּטֵי פִּי:
- ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
- ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, בְּכֹל הָאָרֶץ מִשְׁפְּטָיו:
- ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דְּבַר צְוֹה לְאַלְפֵי דוֹר:
- ט אֲשֶׁר פָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם, וּשְׂבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק:
- י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
- יא לְאֹמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:
- יב בְּהִיוֹתֶם מוֹתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים בָּהּ:
- יג וַיִּתְּחַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר:
- יד לֹא הִנִּיחַ אָדָם לַעֲשָׂקֶם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
- טו אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי, וּלְנַבִּיאֵי אֵל תִּרְעוּ:
- טז וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ, כֹּל מִטָּה לָחֶם שָׁבַר:
- יז שְׁלַח לְפָנֵיהֶם אִישׁ, לְעַבְדֵי נְמֹכָר יוֹסֵף:
- יח עֲנוּ בַּכֶּבֶל רַגְלוֹ, בְּרוּל בְּאֵה נִפְשׁוֹ:
- יט עַד עַתָּה בֵּא דְבַרְוֹ, אִמְרַת יְהוָה צְרַפְתָּהּ:
- כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהּ:
- כא שָׁמוּ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשָּׁל בְּכֹל קִנְיָנוֹ:
- כב לְאֹסֵר שָׁרְיוֹ בְּנִפְשׁוֹ, וּזְקִנְיוֹ יַחֲבֵם:

תקוון הַבְּלָלִי

- כג וַיָּבֵא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם:
- כד וַיִּפְרַר אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
- כה הָפַדּוּ לָבֶם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בְּעַבְדָּיו:
- כו שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ:
- כז שָׁמוּ בָּם דְּבָרֵי אוֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם:
- כח שָׁלַח חֲשׂוֹךְ וַיַּחֲשׂוּד, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ:
- כט הָפַדּוּ אֶת מִימֵיהֶם לָדָם, וַיִּמָּת אֶת דְּגָתָם:
- ל שָׂרִץ אֶרֶצָם צִפְרֹדְעִים, בְּחֻדְרֵי מַלְכֵיהֶם:
- לא אָמַר וַיָּבֵא עֲרֹב, בְּנִים בְּכָל גְּבוּלָם:
- לב נָתַן גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אֵשׁ לְהָבוֹת בְּאֶרֶצָם:
- לג וַיָּד גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיִּשְׁפֹּר עַץ גְּבוּלָם:
- לד אָמַר וַיָּבֵא אַרְבֶּה, וַיִּלַּק וַאִין מִסְפָּר:
- לה וַיֹּאכַל כָּל יַעֲשֵׁב בְּאֶרֶצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אֲדָמָתָם:
- לו וַיָּד כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶצָם, רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם:
- לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאִין בְּשִׁבְטָיו כּוֹשֵׁל:
- לח שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פְּהָדָם עֲלֵיהֶם:
- לט פָּרַשׁ עֲנָן לְמִסְדָּה, וְאֵשׁ לְהָאִיר לְיִלְהָ:
- מ שָׂאֵל וַיָּבֵא שָׁלוֹ, וְלַחֵם שָׁמַיִם יִשְׁפִּיעֵם:
- מא פָּתַח צוּר וַיִּזּוּבוּ מַיִם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהָר:

תקוון הַבְּלָלִי

מב כּי זכר אֶת דְּבַר קְדוּשׁוֹ, אֶת אֲבֵרָהֶם עֲבָדוֹ:
 מנג וַיֵּצֵא עֲמוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה אֶת בְּחִירָיו:
 מוד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֲפִים יִירָשׁוּ:
 מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז

א על נְהָרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ, בּוֹכְרֵנוּ אֶת
 צִיּוֹן:

ב על עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנִרוֹתֵינוּ:

ג כּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבָרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֹחָה,
 שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן:

ד אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְהוָה, עַל אֲדַמַּת נֶכֶד:

ה אִם אֲשַׁכְּחֶךָ יְרוּשָׁלַם, תִּשְׁכַּח יְמִינִי:

ו תִּדְבֶּק לְשׁוֹנֵי לַחֲפֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֶכִי, אִם לֹא אֲעֲלֶה
 אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחָתִי:

ז זְכַר יְהוָה לְבִנְי אָדוּם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֹמְרִים עָרוֹ
 עָרוֹ עַד הַיּוֹם בָּהּ:

ח בַּת בְּכָל הַשְּׂדוּדָהּ, אֲשֶׁרֵי שִׁישָׁלַם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ
 שְׂגַמְלֶתָ לָנוּ:

תקוון הַבְּלִי

ט אַשְׁרֵי שִׂיֵּאָחֻז וְנִפְיֵן אֶת עֲלֵלֶיךָ אֵל הַסְּלַע:

קג

- א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקֹדֶשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עִזּוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בְּגִבּוֹרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדֻלוֹ:
 ג הַלְלוּהוּ בְּתַקְעַ שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בְּנִבְל וּכְנֹר:
 ד הַלְלוּהוּ בְּתַף וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב:
 ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
 ו בַּל הַנְּשַׁמָּה תִּהְיֶה יְהוָה, הַלְלוּיָהּ:

לאחר סיום המזמורים יאמר שלושה פסוקים אלו:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה לְשִׁבּוֹת
 עַמּוֹ, יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וְתִשׁוּעַת צַדִּיקִים
 מִיְהוָה, מְעוּזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם,
 וַיִּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

תקון הכללי

תפילת לאהר אמירת התיקון הכללי, יסדה מורנו רבי
נתן וצ"ל:

אֲשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיֵּי, אֲזַמְרָה לַאלֹהֵי בְעוֹדֵי, יַעֲרֹב
עָלָיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בְּיהוָה: הוֹדוּ לַיהוָה בְּכַנּוֹר,
בְּנֶבֶל עֲשׂוֹר וּזְמָרוּ לוֹ: אֱלֹהִים, שִׁיר חֲדָשׁ אֲשִׁירָה לְךָ,
בְּנֶבֶל עֲשׂוֹר אֲזַמְרָה לְךָ: עָלֵי עֲשׂוֹר וְעָלֵי נָבֶל, עָלֵי
הַגִּיזוֹן בְּכַנּוֹר: כִּי שִׁמַּחְתַּנִּי יְהוָה בְּפַעֲלֶךָ, בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ
אֲרַנֵּן:

רבונו שֶׁל עוֹלָם, אֲדוֹן כָּל, בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת,
רְבוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זְמֵרָה, עֲזַרְנִי וְחַנּוּנִי
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבְחַסְדֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁאֲזַכֶּה לְעוֹרֵר
וּלְהוֹצִיא וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מֵיָנִי נְגִינָה שְׁנַאֲמַר
בְּהֵם סֵפֶר תְּהִלִּים. וּבְזִכּוֹת אֱלֹהֵי הָעֲשָׂרָה קִפִּיטֵל
תְּהִלִּים שְׁאֲמַרְתִּי לְפָנֶיךָ, שְׁהֵם כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מֵיָנִי
נְגִינָה, שְׁנַאֲמַר בְּהֵם סֵפֶר תְּהִלִּים, שְׁהֵם: אֲשִׁרֵי,
בְּרֻכָּה, מִשְׁכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נְגוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה,
מְזֻמּוֹר, תְּהִלָּה: בְּזִכּוֹת הַמְּזֻמּוֹרִים וּבְזִכּוֹת הַפְּסוּקִים
וּבְזִכּוֹת תְּבוֹתֵיהֶם וְאוֹתֵיהֶם וְנִקְדוּתֵיהֶם וְטַעֲמֵיהֶם

תקון הַבְּלִי

וְהַשְׁמוּת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מֵרֵאשִׁי תְּכוּת וּמִסּוּפֵי תְּכוּת,
 וּבְזִכּוֹת דָּוִד הַמְּלֶכֶה, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, עִם כָּל הָעֲשָׂרָה
 צַדִּיקִים, שֵׁיֶסְדּוּ סֵפֶר תְּהִלִּים וּבְזִכּוֹת הַצַּדִּיק יְסוּד
 עוֹלָם, נֶחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר הַחַכְמָה, רַבְּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָא, נַ
 נַח נַחֲמָן מֵאוֹמֵן זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, אֲשֶׁר גָּלָה
 וְתַקַּן לֵאמֹר אֵלֹהֵי הָעֲשָׂרָה קִפְיִטְל תְּהִלִּים בְּשִׁבִיל תַּקּוּן
 הַבְּרִית, וּבְזִכּוֹת כָּל הַצַּדִּיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים,
 תְּזַכְּנֵנוּ וְתַחַנְּנֵנוּ, שְׂאֻזְכָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים לְהוֹצִיא כָּל
 הַטְּפוֹת קָרִי, שֵׁיֶצְאוּ מִמּוֹנֵי לְבַטְלָה, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין
 בְּמִזִּיד, בֵּין בְּאִנּוֹם בֵּין בְּרָצוֹן, (אם יֹאמֶר חֵם וּשְׁלוֹם
 בְּשִׁבִיל מִקְרָה שֶׁנִּזְדַּמְּנָן לוֹ בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה, יֹאמֶר: וּבִפְרָט כָּל
 הַטְּפוֹת שֵׁיֶצְאוּ מִמּוֹנֵי בְּלִילָה זֶה עַל יְדֵי מִקְרָה לִילָה,
 שְׁקָרָה לִי בַעֲוֹנוֹתַי הַרְבִּים), כֹּלָם אֻזְכָּה, בְּרַחֲמֶיךָ
 הַרְבִּים וּבְחֻמְלַתְךָ הַגְּדוֹלָה וּבְכַחַךְ הַגְּדוֹל, לְהוֹצִיאָם
 מִחֻקְלָפוֹת וּמִחֲסָטְרֵינָא אַחֲרֵינוּ, מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ
 וְנִתְּפְּזְרוּ וְנִפְּצוּ וְנִדְּחוּ לְשָׁם, וְאַל יִדַּח מִמֶּךָ נִדְּחָ.
 וְתַכְנִיעַ וְתַשְׁבֵּר וְתַהַרְגַּ וְתַעֲקֹר וְתַכְלֶה וְתַבְטֵל כָּל
 הַקְּלָפוֹת וְכָל הַרוֹחִין וְשִׁדִּין וְלִילִין, שֶׁנַּעֲשׂוּ וְנִבְרְאוּ
 וְנוֹצְרוּ עַל יְדֵי אֵלֹהֵי הַטְּפוֹת, שֵׁיֶצְאוּ מִמּוֹנֵי לְבַטְלָה,

תקון הַבְּלִי

וְתִסֵּר מֵהֶם חַיּוֹתָם, וְתוֹצִיא וְתַגְזֹל מֵהֶם הַחַיּוֹת
 וְקִדְשָׁהּ, וְכָל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים שֶׁבְּלָעוּ:

רבונו של עולם! אל חי וְקַיִם, חי החיים, מלא
 רחמים, הִדֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָם לְכַף זְכוּת תְּמִיד, הַחֲפִיץ
 חֶסֶד וּמִרְבֵּה לְהִיטִיב. אָבִי אָבִי, גּוֹאֲלִי וּפּוֹדִי. יִדְעֵתִי
 יְהוָה יִדְעֵתִי, כִּי אֲנִי בְּעַצְמִי הַחַיִּב וְהַפּוֹשֵׁעַ אֶפְלוּ
 בְּהַמְקָרוֹת שֶׁנִּזְדַּמְּנוּ לִי בְּשׂוֹגֵג, כִּי לֹא שָׁמַרְתִּי אֶת
 הַמַּחְשְׁבָה בְּלֵל וְהִרְהַרְתִּי בַיּוֹם, עַד שֶׁבָּאתִי לְיָדֵי
 טְמֵאָה בְּלִילָה, וְעַל יְדֵי זֶה קִלְקַלְתִּי מַה שֶׁקִּלְקַלְתִּי,
 וְגַרְמַתִּי מַה שֶׁגַרְמַתִּי, וְשַׁחַתְתִּי מַה שֶׁשַׁחַתְתִּי. אוֹי
 אוֹי אוֹי, אוֹיָה עַל נַפְשִׁי, אוֹי לְנַפְשִׁי, כִּי גַמַּלְתִּי לִי
 רָעָה. מָה אָמַר, מָה אֲדַבֵּר, מָה אֶצְטַדֵּק. מָה אָמַר,
 מָה אֲדַבֵּר, מָה אֶצְטַדֵּק. הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת עֲוֹנֵי.
 הַנְּנִי לְפָנֶיךָ בְּאִשְׁמָה רַבָּה, הַנְּנִי לְפָנֶיךָ מְלֵא בּוֹשָׁה
 וּבְלָמָה, מְלֵא טַנּוּפִים וְלִכְלוּכִים, מְלֵא תּוֹעֵבוֹת רָעוֹת,
 וְאִין שׁוּם לְשׁוֹן בְּעוֹלָם שְׂאוּכֵל לְכַנּוֹת בּוֹ עֵצָם
 הַרְחַמְנוֹת שְׂיֵשׁ עָלַי, כִּי רַע וְמוֹר, כִּי נִגַּע עַד הַנַּפְשׁ,
 מֵר לִי מְאֹד, אָבִי שֶׁבְּשָׁמַיִם; מֵר לִי מְאֹד, רְבוֹן כָּל

תקון הַבְּלִי

הַעוֹלָמִים. רֵאָה אֲנִי וְאֲנִי, כִּי נַפְשִׁי מָרָה לִי
 מֵאֵד, עַד אֲשֶׁר אֵינִי יוֹדֵעַ אֵיךְ אֲנִי יִכּוֹל לְחַיּוֹת מֵעַצְמִי
 מְרִירוֹת נַפְשִׁי, אֲשֶׁר עַד גְּבַהִי שָׁמַיִם יִגִּיעַ, כִּי קִצְתִּי
 בְּחַיִּי, לָמָּה לִּי חַיִּים בְּאֵלֶּה, חַיִּים מְרִים וּמְרוּרִים
 מִמּוֹת. אֵת קִבְעַת כּוֹס הַתְּרַעְלָה שְׁתִּית, מְצִית,
 נַפְשִׁי:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אַתָּה לְבַד יוֹדַעַת רַבּוּי וְעַצְמִי
 הַפְּגָמִים הַגְּדוֹלִים, הַעֲצוּמִים וְהַנּוֹרָאִים, שֶׁנַּעֲשִׂים עַל
 יְדֵי זֶה בְּכָל הַעוֹלָמוֹת, וְעַתָּה אֵיךְ אוֹכֵל לְתַקֵּן זֹאת
 וּבִמְהֵרָה יִזְכֶּה נַעַר כְּמוֹנִי לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר שְׁחַתַּתִּי. אֵד
 אַף עַל פִּי כֵּן יוֹדַעַתִּי, וְאֲנִי מֵאֲמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, כִּי
 אֵין שׁוֹם יְאוּשׁ בְּעוֹלָם כָּלֵל, וְעַדִּין יֵשׁ לִי תַקּוּהָ, וְעַדִּין
 לֹא אֶבְדָּה תּוֹחֲלֹתַי מִיְהוָה, כִּי חֲסִדֵי יְהוָה כִּי לֹא
 תִּמְנֹג, כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו:

עַל-כֵּן בָּאתִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי,
 אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, אֱלֹהֵי כָל
 הַצְּדִיקִים וְהַחֲסִידִים הָאֲמִתִּיִּים וְאֱלֹהֵי כָל יִשְׂרָאֵל,

תקון הַבְּלִילִי

אֱלֹהֵי הַרְאֵשׁוֹנִים וְהַאֲחֵרוֹנִים, שְׁתַּרְחֵם עָלַי וְתַעֲשֵׂה
 אֶת אֲשֶׁר בְּחַקִּיךָ אֵלֶיךָ וְאֶת מִשְׁפָּטֶיךָ אֲשֶׁמֹר, וְתִכַּף
 אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעֲבֹד לָךְ, וְתִגְעַר בְּהִיצָר הַרְע
 וְתִגְרָשׁוּ מִמֶּנִּי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצִּילֵנִי
 וְתִפְלֹטֵנִי מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי הַרְהוּרִים רָעִים
 וּמִמַּחְשְׁבוֹת רָעוֹת וּמִפְּגָם הַרְאוֹת וּמִפְּגָם הַדְּבוּר,
 וְתִצִּילֵנִי מַעֲתָה מִכָּל מִיַּי פְּגָם הַבְּרִית שְׁבַע עוֹלָם
 בְּמַחְשְׁבָהּ, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂהָ, וְתִהְיֶה עִמִּי תָמִיד
 וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצִּילֵנִי מִמִּקְרָה, בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה,
 מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

אָבִינוּ, מְלֶכֶךְ אֵל חַי וְקַיִם, גּוֹאֵל חֹזֵק. שְׁפַחְתִּי אֵלֶיךָ
 כְּפִי. הִצַּל הִצַּל, הוֹשִׁיעָה הוֹשִׁיעָה, הִצַּל לְקוֹחִים
 לַמּוֹת, הִצַּל נִרְדָּף וְחַיִּב כְּמוֹנֵי, הִצִּילֵנִי מִן הַשְּׂאוּל
 תַּחֲתִיּוֹת. תֵּן לִי תַקְוָה וְלֹא אֶבֶד, חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי מִה
 בָּצַע בְּדַמִּי, בְּרַדְתִּי אֶל שַׁחַת, הִיוֹדֵךְ עֶפְרַי, הַיְגִיד
 אֶמְתֶּךָ. דְּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם, יִהְיֶה עֲשָׂקָה לִי, עֲרַבְנִי,
 עֲרַב עִבְדְּךָ לְטוֹב, אֵל יַעֲשֶׂקֵנִי יָדַיִם. כִּי אֵין לִי שׁוֹם
 כַּח אֵלֹא בְּפִי, אֵין לִי שׁוֹם מְנוּם וּמִכְּבֹּחַ, כִּי אִם עֲלֶיךָ

תקוון הַבְּלִי

לְבַד, עַל הַסְדִּיךְ הָעֲצוּמִים לְבַד, עַל רַחֲמֵיךְ הַגְּדוֹלִים,
עַל הַמְּלַתֶּךָ הָאֲמִתִּית, עַל חֲנִינּוֹתֶיךָ הַנִּצְחָיוֹת וְעַל כַּחַ
וְזִכּוֹת הַצְּדִיקִים, שְׁשָׁמְרוּ אֶת הַבְּרִית בְּתַכְלִית
הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרָיו, בָּהֶם תִּמְכַּתִּי יִתְדוֹתַי,
בָּהֶם אֲשַׁעֵן וְאֶפְמֹךְ, בְּזִכּוֹתֶם וּכְחֵם אֲכַטֵּחַ וְאֶקְוֶה, כִּי
לֹא תֵעָזֵב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידֶךָ לְרֵאוֹת
שָׁחַת. אֲהֵה יְהוָה, מִלְּטִנִּי! אֲהֵה יְהוָה, פְּדִנִי! רֵאֵה
מִסֶּכֶן כְּמוֹנֵי טוֹרֶף בְּלֵב יָמִים, תַּהוֹם אֶל תַּהוֹם קוֹרֵא
לְקוֹל צְנוּרֶיךָ, כֹּל מִשְׁבְּרֶיךָ וְגַלְיֶיךָ עָלַי עֲבְרוּ. צוּד
צְדוֹנֵי כַּצְּפוּר, אִיבֵי חָנָם. צָמְתוּ בְּבוֹר חַיִּי, וַיְדוּ אֶבֶן
בֵּי. צָפוּ מַיִם עַל רֵאשֵׁי, אֲמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי. קָרָאתִי
שְׁמֹךְ, יְהוָה, מְבוֹר תַּחֲתִיּוֹת; קָרָאתִי שְׁמֹךְ, יְהוָה,
מְבוֹר תַּחֲתִיּוֹת:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מָלֵא רַחֲמִים,
מָלֵא חֶסֶד חָנָם, מָלֵא חֲנִינּוֹת, מָלֵא רַחֲמֵנוֹת, מָלֵא
טוֹב, מָלֵא רִצּוֹן. כְּבֹר קְבֻלָּנוּ עֲלֵינוּ לְקֹרֵא אֱלֹהֶיךָ תְּמִיד,
וְהַנְּנִי מְקִיִּים קְבֻלָּתֵנוּ, וְהַנְּנִי קוֹרֵא אֱלֹהֶיךָ מִמְּקוֹם שְׁפֵל
כְּזֵה, מִמְּקוֹמוֹת מְגֻנָּיִם בְּאֵלֶּה. מִמְּעַמְקִים קָרָאתֶיךָ,

תקוּן הַבְּלִי

יְהוָה, מֵעַמִּי עַמִּים, מִן הַמִּצָּר קָרָאתִי יְהוָה, עֲנֵנִי
 בְּמַרְחֵב יְהוָה. וְאִם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים יִרְדְּנוּ לְמָקוֹם
 שְׂיִרְדְּנוּ, וְיִרְדְּנוּ עִשָּׂו בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא לְמָקוֹמוֹת
 נְמוּכִים וְשִׁפְלִים מְאֹד מְאֹד, שְׁלֵא יִרְדּוּ יִשְׂרָאֵל לְתוֹכָם
 מֵעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁפִתוֹב: וְתִרְדַּד פְּלָאִים, אֵין מְנַחֵם לָהּ;
 אַף עַל פִּי כֵן אֵין אָנוּ מֵיֹאשִׁים עֲצִמְנוּ, חַס וְשָׁלוֹם,
 בְּשׁוֹם אַפֵּן בְּעוֹלָם כָּלֵל, כִּי כָּבֵד הִבְטַחְתֵּנוּ לְהִשְׁיבְנוּ
 מִמְּצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ שְׁפִתוֹב: אָמַר אֲדָנִי מִכְּשֵׁן אָשִׁיב,
 אָשִׁיב מִמְּצוּלוֹת יָם וּבְכַתִּיב: וְאַף גַּם זֹאת, בְּהִיּוֹתָם
 בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גְעֻלָּתִים לְכֻלָּתָם
 לְהַפִּיר בְּרִיתִי אִתְּכֶם, כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! פֶּתַח פִּיךָ לְאֵלִים כְּמוֹנִי, וְתִשְׁלַח
 לִי דְבוּרִים מִמְּעוֹן קִדְשֶׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם, בְּאַפֵּן שְׂאוּכַל
 לְנִצְחָה אוֹתְךָ, לְרִצּוֹת וּלְפִים אוֹתְךָ, שְׁתִּקְבֵּל בְּרַחֲמֶיךָ
 הָרַבִּים וּבְחַסְדֶיךָ הָעֲצוּמִים אֶת אֱלֹהֵי הָעֶשְׂרָה קְפִיטֵל
 תְּהַלִּים שְׂאֲמַרְתִּי לְפָנֶיךָ, כְּאֵלֹהֵי אֲמָרִם דְּיוד הַמְּלֵךְ,
 עָלְיוֹ הַשָּׁלוֹם, בְּעֲצֻמוֹ. וְאַף עַל פִּי שְׂאִינִי יוֹדֵעַ לְכוּן
 שׁוֹם כְּוִנָּה מִהַכְּוִנּוֹת הָעֲצוּמוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת, שְׂיִשׁ בְּאֵלֹהֵי

תקוֹן הַבְּלִי

הַעֲשֶׂרָה מְזֻמָּרִים, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵי
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ הָאֲמִירָה בְּפֶה
לְבַד, בְּאֵלוֹ הַשְּׁגָתֵי וְכוּנָתֵי כָּל הַסּוּדוֹת וְהַכוּנּוֹת שֵׁישׁ
בָּהֶם, וַיְהִיו אֲמָרֵי לְרְצוֹן לְפָנֵי אֲדוֹן כָּל. וְהִנְנִי מִשְׁלִיךְ
יְהִי עֲלֶיךָ, וְהִנְנִי מִקְשֶׁר עֲצָמֵי לְכָל הַצְּדִיקִים
הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וְלְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, שׁוֹכְנֵי
עֶפְרָיִם, קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְצֵי הַמּוֹת, וּבְפָרְט לְהַצְּדִיק
יְסוּד עוֹלָם, נֶחַל נוֹבֵעַ מִקּוֹר חֲכָמָה, רַבְּנוּ נַחֲמֵן בֶּן
פִּינְיָא, נֶחֱמָ נַחֲמָ נַחֲמֵן מֵאוּמָן, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ אָמֵן.
וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כּוּנָתָם אֲמַרְתִּי כָּל אֵלוֹ הַעֲשֶׂרָה
קַפִּיטָל תְּהִלִּים, וּבְזְכוּתָם וְכַחֵם אֲזַכֵּה לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת
כָּל הַעֲשֶׂרָה מִיָּנִי נְגִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים,
שֶׁהֵם: שִׁיר פְּשׁוּט, כְּפוּל, מִשְׁלֵשׁ, מְרַבֵּעַ, שֶׁהֵם כְּלוּלִים
בְּשִׁמְךָ הַמְּיֻחָד, הַגְּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ וּבְזְכוּת וְכַח הַשְּׁנֵי
שִׁמּוֹת הַקְּדוּשִׁים הָאֵלוֹ בְּמִלּוּאָם, שֶׁהֵם "אֵל אֱלֹהִים"
(כְּפוּח): **אֵל"ף לַמ"ד, אֵל"ף לַמ"ד ה"י יו"ד מ"ב,**
שֶׁהֵם עוֹלָם בְּמִסְפָּר תַּפ"ה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שְׁמוֹנִים
וְחָמֵשׁ, כְּמִסְפָּר תְּהִלִּים, בְּכַח אֵלוֹ הַשִּׁמּוֹת תְּזַכֵּנִי
לְהוֹצִיא כָּל הַטְּפוֹת קָרִי לְבִטְלָה מִבְּטָן הַקְּלֶפֶת

תקון הַבְּלִי

שְׁבֻלָעַם, אֲשֶׁר מִסְפֵּר שְׁמָה עִם הָאוֹתוֹת עוֹלָה
 תפ"ה, שְׁהִיא בְּקִלְפָּה כְּנֶגֶד קְדֻשַׁת סֵפֶר תְּהִלִּים. וּבְכַח
 אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה מִזְמוּרֵי תְּהִלִּים תְּעוֹרֵר הַשְּׁנֵי הַשְּׁמוֹת
 הַקְּדוּשִׁים "אֵל אֱלֹהִים", וְתִהְרַג, וְתִשְׁבֵּר וְתִכְנִיעַ,
 וְתַעֲקֹר וְתִכְלֶה וְתִבְטֵל אֶת הַקְּלִפָּה הַזֹּאת שְׁבֻלָעַם,
 וְתִכְרִיחַ אוֹתָהּ לְהַפְלִיט כָּל הַטְּפוֹת הַקְּדוּשׁוֹת מִבְּטָנָהּ
 וְקִרְבָּהּ, וְתִמְחֶה שְׁמָה וְזִכְרָה מִן הָעוֹלָם, וְתִקַּם מִקְרָא
 שְׁכֵתוֹב: חֵיל בָּלַע וְיִקְיָאנוּ, מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֵל. וְתִהְרַג
 כָּל הַקְּלִפּוֹת, שְׁנִבְרָאוּ עַל יְדֵי אֵלּוּ הַטְּפוֹת, וְתוֹצִיא
 וְתַגְזֹל מֵהֶם הַחַיּוֹת דְּקִדְשָׁה. וְכֹל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
 שְׁבֻלָעוּ עַל יְדֵי פָּגַם הַטָּא זֶה, כִּלְמַסּוֹ תוֹצִיאֵם, וְתַחֲזוֹר
 וְתִקְבְּצֵם בְּקִדְשָׁה שְׁנִית, וְתִזְכְּנוּ לְקַבֵּל עָלֵינוּ עַל
 מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה תָּמִיד, וְנִזְכֶּה לְעַסֵּק כָּל יְמֵינוּ
 בְּתוֹרָה וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם,
 בְּאִפְּן שְׁנִזְכֶּה לְבְרָא גּוֹפִים וְכֵלִים קְדוּשִׁים לְכָל
 הַנְּשָׁמוֹת דְּאִזְלוּן עֲרִטִילָאִין עַל יְדֵי עוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים
 עַל יְדֵי פָּגַם הַטְּפוֹת קָרִי, שְׁיִצְאוּ מִמֶּנִּי לְבִטְלָה:

תקון הַכְּלִי

רבונו של עולם, אִמְיִן כֵּת, וְרַב אֲוִיָּם! עֲשֵׂה מַה
 שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים בְּאִפֶּן שֶׁנִּזְכָּה לְתַקֵּן פְּגָם
 הַבְּרִית, פְּגָם טְפֵי הַמּוֹת, בֵּין מַה שֶׁפָּגַמְנוּ בְּזֶה בְּשׁוֹגֵג,
 בֵּין בְּמוֹזֵד, בֵּין בְּאִנּוּם, בֵּין בְּרִצּוֹן – עַל הַכֹּל תִּמְחַל לִי,
 וְתִסְלַח לִי, אֱלֹהֵי סְלִיחוֹת, חַנּוּן הַמֵּרַבָּה לְסִלַּת, וְנִזְכָּה
 לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים בְּשָׁלְמוֹת בְּחַיֵּינוּ בְּזִכּוֹת הַצַּדִּיקִים
 הַקְּדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה (אִם יִהְיֶה עַל קִבְרוֹ
 הַקְּדוּשׁ יֹאמֵר : וּבְזִכּוֹת הַצַּדִּיק הַזֶּה הַשּׁוֹכֵן פֹּה, צַדִּיק יִסוּד
 עוֹלָם נֶחַל נֹבֵעַ מְקוֹר הַכֶּמֶה, נִּי נָחַ נְחָמָ נְחָמָן מֵאוֹמָן,
 אֲשֶׁר אָנִי מֹכֶתֶת רַגְלִי וְטִלְטַלְתִּי עַצְמִי בְּטִלְטוּל הַקֶּשֶׁה
 בְּשִׁבִיל לָבוֹא הַנָּה לְהַשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי הַצַּדִּיק הָאֵמֶת
 הַקְּדוּשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר הִבְטִיחְנוּ בְּחַיֵּי הַקְּדוּשִׁים, לְעַמּוֹד
 בְּעִזְרַתְנוּ סֵלָה תְּמִיד, כְּשֶׁנִּבְּוֵא עַל קִבְרוֹ הַקְּדוּשׁ וְנִתֵּן
 פְּרוּטָה לְצַדָּקָה וְנֹאמַר אֱלֹהֵי הָעֲשָׂרָה קִפִּיטֵל תְּהִלִּים. וְהַנָּה
 עֲשִׂיתִי מַה שֶׁמִּטַּל עָלַי, עֲשֵׂה מַה שֶׁעֲלִיךָ, וּמְחַל לִי,
 וּסְלַח לִי, וּכְפַר לִי עַל כָּל הַחַטָּאִים וְהָעוֹנוֹת
 וְהַפְּשָׁעִים, שְׁחַטָּאתִי וְשַׁעֲוִיתִי וְשִׁפְשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ
 בְּרַמ"ח אֵיבְרֵי וְשִׁס"ה גִּידֵי, בְּמַחְשָׁבָה, דְּבוּר וּמַעֲשֵׂה,
 וּבְחַמְשָׁה חוּשִׁים וּבְשָׂר כַּחוֹת הַגּוּף, וּבְכִפְרֵט מַה

שְׁחַטָּאתִי וּפְשָׁעֵתִי וּפְגַמֹּתַי נִגְדָּדָה בְּפָנֶיךָ בְּפָנֶיךָ הַבְּרִית,
 שֶׁהוּא כָּלֵל כָּל הַתּוֹרָה כְּלֵה, וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי
 מִנְעוּרֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה. עַל הַכֹּל תִּמְחַל וְתִסְלַח וְתִכַּפֵּר,
 מְלֵא רַחֲמִים, וְתִמְלֵא כָּל הַשְּׂמוֹת שִׁפְגַּמֹּתַי בְּשִׁמְךָ
 הַגָּדוֹל. הֶרֶב בְּכַסְּנֵי מַעֲוֹנֵי, וּמַחְטָאתֵי מַהְרָנִי.
 תִּחְטָאֵנִי בְּאֵזוֹב וְאַטְהַר, תִּכְבֶּסְנִי, וּמִשְׁלַג אֲלַבֵּן.
 תִּשְׁמִיעֵנִי שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה, תִּגְלַנְהָ עֲצָמוֹת דְּבִית.
 הִסְתַּר פְּנֶיךָ מִחְטָאֵי, וְכָל עֲוֹנוֹתֵי מִחָה. מִחָה פְּשָׁעֵי
 לְמַעַנְךָ, בְּאֵמֹר: אָנֹכִי אָנֹכִי, הוּא מוֹחָה פְּשָׁעֶיךָ
 לְמַעַנִּי, וְחַטָּאתֶיךָ לֹא אֲזַכּוֹר, וְתִמְלֵא עָלַי בְּרַחֲמִים,
 וְתִהְיֶה בְּעֲזָרֵי תָמִיד בְּזֹכוֹת וְכַח הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים,
 וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצִּילֵנִי תָמִיד, וְתִתֵּן לִי כַח לְהַתְגַּבֵּר עַל
 יִצְרֵי וְלִכְפֹּף וּלְשַׁבֵּר אֶת תְּאֹתַי, וְלֹא אֶפְגַּם עוֹד מִה
 שִׁפְגַּמֹּתַי, וְלֹא אֶעֱשֶׂה עוֹד הָרַע בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא אֲשׁוּב
 עוֹד לְכַסְלָהּ. אִם אֲנֹן פָּעַלְתִּי לֹא אוֹסִיף, כִּי כָּבֵד
 הִבְטַחְתָּנוּ, שָׁגַם עַל זֶה מוֹעִיל תִּפְלָה וּבִקְשָׁה לְהַנְצִיל
 לְהַבִּיא, בְּרַחֲמֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, מִן הַיִּצֵּר הָרַע וְכַת דִּילָה.
 (אם יהיה על קברו יאמר: וּבִפְרָט עַל מְקוֹם צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה,
 עֲזָרְנִי בְּזֹכוֹת הַצַּדִּיקִים הַגְּנוּזִים פֹּה) וְרַחֵם עָלַי, וְתֵן לִי כַח

תְּקוּן הַכְּלָלִי

וּגְבוּרָה מֵאַתָּה, שְׁאוּזָכָה לְהִתְנַבֵּר וּלְכַבֵּשׂ אֶת יִצְרֵי
 תְּמִידָה, עַד שְׁאוּזָכָה בְּרַחֲמֶיךָ לְגַרְשׁוֹ וּלְסַלְקוֹ וּלְבַטְּלוֹ
 מֵעָלַי לְגַמְרֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, כִּי כָּבֵר כָּלוּ בְּיָגוֹן חַיִּי,
 וּשְׁנוֹתַי בְּאַנְחָה, כְּשֶׁל בְּעוֹנֵי כַחֵי, וְעֲצָמַי עָשִׂישׁוּ, עַד
 אֲשֶׁר כְּשֶׁל כַּח הַסֶּבֶל:

רַחֵם עָלַי, אָבִי, אָב הַרְחֵמוּ; רַחֵם עָלַי, שׁוֹמֵעַ
 תְּפִלָּה; חוּם וְחֶמֶל עָלַי, שׁוֹמֵעַ צְעָקָה, שׁוֹמֵעַ אֲנַחָה,
 שׁוֹמֵעַ אֲנָקָה, רַחֵם רַחֵם, הִצַּל הִצַּל, הוֹשִׁיעָה
 הוֹשִׁיעָה! אַל יִפֹּל דְּמֵי אֶרְצָה לְפָנֶיךָ, אַל תִּתֵּן לְשַׁחַת
 נַפְשִׁי, הִצִּילֵנִי מִדְּמִים, אֱלֹהִים, אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי. תְּרַנֵּן
 לְשׁוֹנֵי צְדָקָתְךָ. חוּסֶה עָלַי, כָּרֵב רַחֲמֶיךָ, כָּרֵב חֶסְדֶּיךָ,
 יִהְיֶה נָא מֵעִידֶיךָ וְחַיִּינוּתֶיךָ עַל עֲלוֹב נֶפֶשׁ כְּמוֹנִי, עַל
 נִרְדָּף כְּמוֹנִי, עַל מְלַכְלֶךְ בְּחַטָּאִים כְּמוֹנִי, עַל חֶסֶר
 יְדָעָה, חֶסֶר עֲצָה כְּמוֹנִי, כִּי לָךְ לִבְד עֵינַיִנו תְּלוּיּוֹת, לָךְ
 לִבְד רְעִיוֹנֵי צוּפִיּוֹת, דָּלוּ עֵינַי לְפָרוֹם, עוֹר נָא,
 הוֹשִׁיעָה נָא, חוּם וְחֶמֶל נָא עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי לְשׁוֹב אֶלֶיךָ
 בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, בְּאַמֻּת וּבְלֵב שְׁלֵם, וְאַזְכָּה לְהִיּוֹת
 תְּמִיד כְּרַצוֹנְךָ הַטּוֹב מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. כְּחֶסְדְּךָ חַיִּינוּ,

תקון הפללי

וְאֶשְׁמְרָה עֲדוֹת פִּיךָ. לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים, וְרוּחַ
נָכוֹן חִדָּשׁ בְּקִרְבִּי:

וּבְכֵן, יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, אֲדוֹן הַשְּׁמַחָה וְהַחֲדוּת, אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ אֵין
שׁוּם עֲצָבוֹת כָּלֵל לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂכַתוֹב: הוֹד וְהִדְר
לְפָנֶיךָ, עֵז וְחֲדוּהָ בְּמִקְוָמוֹ. שְׁתַּעֲזְרֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ
הַעֲצוּמִים וְתוֹצֵפֵנִי לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. מְשֻׁמַּח
נִפְשׁוֹת עֲגוּמִים, שֹׁמֵחַ נִפְשֵׁי הָאֲמֻלָּה מְאֹד, הַעֲלוּכָה
מְאֹד, הַעֲיִפָה וְהַצְּמֵאָה וְהִרְעֵבָה אֱלֹהִים מְאֹד, הַסֵּר
מִפְּנֵי יָגוֹן וְאֲנָחָה, שֹׁמֵחַ נִפְשׁ עֲבֹדֶךָ, כִּי אֱלֹהִים, יְהוָה,
נִפְשֵׁי אֲשָׁא. תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים. שִׁבַּע שְׂמַחוֹת אֶת
פְּנֶיךָ, נְעִימוֹת בִּימִינֶךָ נִצַּח. הַשִּׁיבָה לִּי שִׁשׁוֹן יִשְׁעֶךָ,
וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי. שִׁבְעֵנִי מִטּוֹבֶךָ, וְשִׁמַּח נִפְשֵׁי
בִישׁוּעֶתְךָ, וְטָהַר לְבִי לְעֲבֹדֶךָ בְּאֵמֶת. עוֹרָה כְּבוֹדִי,
עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכִנּוֹר, אֲעִירָה שָׁחַר. זַפְּנוּ לְכֹל הַעֲשָׂרָה
מִיָּנִי נְגִינָה דְקַדְשָׁה, שֶׁהֵם מְכַנְיָעִים וּמְתַקְנִים פְּגָם
הַבְּרִית, בְּאִמּוֹר: אֲבָרְךָ אֶת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אִם
לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי. לְדוֹד מִשְׁפִּיל, אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי פֶשַׁע
כְּסוּי חַטָּאָה. בֵּית וְחוֹן נַחֲלַת אֲבוֹת, וּמִיְהוָה אֲשָׁה

תקוֹן הַבְּלִי

מִשְׁפֶּלֶת. יוֹמָם יִצְנֶה יְהוָה חֲסִדוֹ, וּבְלֵילָה שִׁירָה עַמִּי,
 תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי. לְמִנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם
 בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לְהַמִּיתוֹ. אֲזַכְּרָה
 נְגִינָתִי בְּלֵילָה, עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי. הַיֵּאֱכַל
 תִּפְּל מִבְּלֵי מְלַח, אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוֹת. פֶּן תִּתֵּן
 לְאַחֵרִים הַדּוֹדָה וּשְׂנוֹתֶיךָ לְאַכְזָרִי. וְלֹא אֶאֱמַר, אֵיךְ אֵלֹהִים
 עָשִׂי הַנּוֹתֵן זְמִירוֹת בְּלֵילָה. שֶׁקֶר הַחֵן וְהַכֵּל הַיָּפִי,
 אֲשֶׁה יִרְאֵת יְהוָה הִיא תִתְהַלֵּל. וְנֶאֱמַר: הַלְלוּיָהּ, הַלְלוּ
 אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקִיעַ עֶזֶו. הַלְלוּהוּ בְּגְבוּרוֹתָיו,
 הַלְלוּהוּ כְּרַב גְּדֹלוֹ, הַלְלוּהוּ בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ
 בְּנִבְּל וּבְנֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמַחֹל הַלְלוּהוּ בְּמִזְמִים
 וְעִנָּב: הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שְׂמֹעַ, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי
 תְרוּעָה. כֹּל הַנְּשָׁמָה תִתְהַלֵּל יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גְּדוֹל לְחֵרוֹתֵנוּ,
 וְשֵׂא נַם לְקַבֵּץ גְּלוּיֹתֵינוּ, וְקַרְב פְּזוּרֵנוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם,
 וּנְפוּצוֹתֵינוּ בְּנֵם מִיִּרְפְּתֵי אֶרֶץ. וְקַבֵּץ נְדָחֵנוּ יַחַד
 מֵאַרְבַּע כְּנַפּוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ: וְקַיִם בָּנוּ מִקְרָא
 שְׁכֵתוֹב: וְשֵׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶךָ, וְשֵׁב
 וְקַבְּצֵךְ מִכָּל הָעַמִּים, אֲשֶׁר הִפִּיצֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה.

תקון הכללי

אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך יהוה
 אלהיך ומשם יקחך. והביאך יהוה אלהיך אל הארץ,
 אשר ירשו אבותיך, וירשתה והיטיבך, והרבך
 מאבותיך. ונאמר: נאם יהוה אלהים, מקבץ נדחי
 ישראל, עוד אקבץ עליו לנקבציו. ונאמר: בונה
 ירושלים יהוה, נדחי ישראל יבנם. ותמהר ותחיש
 לגאלנו, ותביא לנו את משיח צדקנו, ותבנה את
 בית קדשנו ותפארתנו, והביאנו לציון עירך ברנה,
 ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם. כמו שכתוב:
 ופדויי יהוה ישובו, ובאו ציון ברנה, ושמחת עולם
 על ראשם, ששון ושמחה ישיגו, ונסו יגון ואנחה.
 ונאמר: כי בשמחה תצאו, ובשלום תובלון, ההרים
 והגבעות יפצחו לפניכם רנה, וכל עצי השדה ימחאו
 כף. ונאמר: כי נחם יהוה ציון, נחם כל הרבותיה,
 וישם מדברה בעדן וערבתה בגן יהוה, ששון ושמחה
 ימצא בה, תודה וקול זמרה. שמחו ביהוה וגילו
 צדיקים, והרנינו כל ישרי לב. אור זרוע לצדיק,
 ולישרי לב שמחה. שמחו צדיקים ביהוה, והודו לזכר
 קדשו. אמן נצח סלה ועד:

זאת התפלה מצאנו באמנתחת הקתבים, והיא מעט השמות ורב האיכות

רבונו של עולם, עלת העלות וסבת כל הסבות, אנת
לעלא, לעלא מן בלא, ולית לעלא מנא, דלית מחשבה
תפיסא בך כלל, ולך דומיה תהלה, ומרמם על כל ברכה
ותהלה. אותך אדרש, אותך אבקש שתהתר התירה דרך
כבושה מאתך, דרך כל העולמות, עד ההשתלשלות שלי
במקום שאני עומד, כפי אשר נגלה לך, יודע תעלומות,
ובדרך ונתיב הזה תאיר עלי אורך, להחזירני בתשובה
שלמה לפניך באמת, כפי רצונך באמת, כפי רצון מבקר
הברואים, לבלי לחשב במחשבותי שום מחשבת חוץ
ושום מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונך, רק לדבק
במחשבות זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת
בהשגתך ובתורתך. "הט לבי אל עדותיך", ותן לי לב
טהור לעבדך באמת. ומפצלות ים תוציאני לאור גדול
חיש קל מהרה. תשועת יהוה בהרף עין, לאור באור
החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
לחזות בנעם יהוה ולבקר בהיכלו, בלא אומר כבוד, אמן
נצח סלה ועד:

הַסֵּפֶר נִדְפַס לְזִכּוֹת אֶת הַרְבִּים
וּמְחֻלָּק בְּחֵנֶם לְכָל דּוֹרֵשׁ
וּמְבַקֵּשׁ.

הַרְשׁוּת נְתוּנָה לְכָל מִי
שֶׁבְרָצוֹנוֹ לְהַדְפִּים קְטָעִים מִסֵּפֶר
זֶה אִזּוֹ כָּל הַסֵּפֶר בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁהוּא
בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, כְּפִי
לְהַרְבּוֹת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם
בְּעוֹלָם וּלְעוֹרֵר לְבָבוֹת אֲחֵינוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְתִשׁוּבָה שְׁלִימָה.